

ဝိဇ္ဇာ နှင့် သိပ္ပံ တက္ကသိုလ် ရန်ကုန်

မ နှိ သာ မ ဝ ဓ ဌ ဝ နှိ

ထောင်စိုးလူပေါ်များ နှင့် လူမှုကိစ္စများ
(ပွေးလှမြို့ပတ်ဝန်းကျင်ကျေးရွာများ)

မြို့စုသူ
မတင်ရီ
ဝိဇ္ဇာ (ဂုဏ်ထူး)

မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့
ပြည်စွက်မေးခွန်းလွှာအတွက်
တင်သွင်းပါသည်။

မဟာဝိဇ္ဇာဘွဲ့

ဖြည့်စွက် မေး ခွန်း လွှာအတွက်

တင်သွင်း သော

“ တောင်ရိုး လူငယ်များ နှင့်လူမှုကိစ္စများ ”

(ပွေး လှမြို့ပတ်ဝန်းကျင် ကျေး ရွာများ)

စာတမ်း

ပြုစုသူ - မတင်ရီ

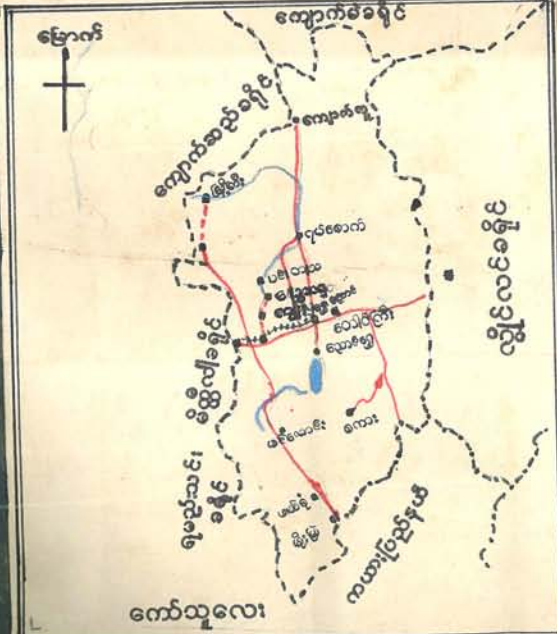
ခုံအမှတ် - ၈- ၃

မဟာဝိဇ္ဇာ နေဘိန်း နှစ် (ကျမ်း ပြု)

မနုဿာဗေဒ

၁၉၇၂ ခု

တောင်ကြီးခရိုင်-ပင်းတယမြို့နယ်-ပွေးလှမြို့နယ်ခွဲ တောင်ရိုးလူမျိုးများနေထိုင်ရာဒေသ

အမြဲတမ်းထားလမ်း	-----	-----
နေရာထိထားလမ်း	-----	-----
လှည်းလမ်း	-----	-----
လူသွားလမ်း	-----	-----
ကျေးရွာ	-----	-----
ချောင်း	-----	-----
စေတီ	-----	-----
အမြင့်ညီမျှခြင်း	-----	-----

၀ ၁ ၂ ၃ ၄ ၅ မိုင်

၀.၀၀၀

မ ဝ တီ က ဝ

<u>အခန်း</u>	<u>အကြောင်းအရာ</u>	<u>စာမျက်နှာ</u>
	ကျေးဇူးတင်လွှာ	၁
<u>နိဒါန်း</u>		၃
၁။	<u>တောင်ရိုးများနှင့်အေသအခြေအနေ</u>	၆-၂၃
	(က) တောင်ရိုးလူငယ်ဟုသောဝေါဟာရကိုရှင်းလင်းချက်	၆
	(ခ) တောင်ရိုးများနေထိုင်ရာအေသများနှင့်သမိုင်းကြောင်း	၁၀
	(ဂ) လေ့လာခဲ့သောအေသများ	၁၄
	(၁) တစ်နေရာ	၁၄
	(၂) ကျေးရွာများ	၁၄
	(၃) ထိုအေသတွင်နေထိုင်ကြသောတိုင်းရင်းသားများ	၁၇
	(၄) လူဦးရေ	၂၁
	(၅) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်စိုက်ပျိုးပင်	၂၂
၂။	<u>မိသားစုအတွင်းဆက်ဆံရေး</u>	၂၄-၅၉
	(က) မိဘနှင့်သားသမီးများဆက်ဆံပုံနှင့်တဝန်ဝတ္တရားများ	၂၄
	(ခ) ကိုယ်ဝန်ဆောင်ခြင်း	၁၄
	(၂) သားသမီးများအားကပ်ပွန်းတပ်ခြင်း	၂၆
	(၃) သားသမီးများငယ်ရွယ်စဉ်မိဘများယုယမြုစုရွေးမွေးစေခြင်းရှောက်ပုံများ	၂၉

- (၄) နွား ကျောင်း ခြင်း ၃၁
- (၅) ရေခဲ ရိခြင်း ၃၄
- (၆) လက်စား ချိလက်စား ဆက်ခြင်း ၃၈
- (၇) မိဘ များ နှင့် သား သမီး များ လွတ်လပ်စွာ ဆက်ဆံခွင့် ၄၁

(ခ) ဤအစီအစဉ် မေ့ ဝင် နှမသား ချင်း များ ဆက်ဆံပုံ နှင့် တာဝန်ဝတ္တရား များ ၄၅

- (၁) ဤအစီအစဉ် မေ့ ဝင် နှမသား ချင်း များ ဆက်ဆံပုံ ၄၅
- (၂) မိသားစု တာဝန် နှင့် နတ်ကိုး စွယ်ခြင်း ၄၈

(ဂ) သား သမီး များ အပေါ် မိဘ များ ၏ မျှော်လင့်ချက် ၅၀

- (၁) သား များ အပေါ် မိဘ များ ၏ မျှော်လင့်ချက် ၅၀
- (၂) သမီး များ အပေါ် မျှော်လင့်ချက် ၅၄
- (၃) မိသားစု နှင့် အမွေ ဆက်ခံ ပုံ ၅၇

၃။ လူငယ် များ နှင့် လူ များ ကို စွဲ များ ၆၀-၁၀၁

(က) လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း

- (၁) လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း ဟု သေခံ အစိ ပြုယ် ၆၁
- (၂) လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း များ ၏ အရည် အချင်း ၆၂-၆၄
- (၃) လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း တို့ ၏ ဩဇာ ထိရောက်ပုံ ၆၄-၆၇
- (၄) လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း တို့ ၏ စွမ်း ဆောင် ချက် များ ၆၇-၆၉
- (၅) လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း နေရာ ဆက်ခံ ခြင်း ၆၉-၇၀

(ခ) နေ့စဉ် လုပ်ငန်း များ နှင့် လူငယ် အချင်း ချင်း ဆက်ဆံရေး

- (၁) အပျိုစွမ်း ခြင်း ၇၁-၇၃
- (၂) သက်တမ်း ပစ်ခြင်း ၇၃-၈၀

(ဂ) သာ ရေး နာ ရေး ကိစ္စ များ နှင့် လူငယ် အချင်းချင်း ဆက်ဆံ ရေး

- (၁) တာတက်ပွဲ နှင့် လူငယ် များ ၈၁-၈၃
- (၂) ကဆုန်ပွဲ နှင့် လူငယ် များ ၈၃-၉၁
- (၃) နတ်တော်ပွဲ နှင့် လူငယ် များ ၉၁-၉၂
- (၄) မင်္ဂလာအခန်း အနား နှင့် လူငယ် များ ၉၂-၉၅
- (၅) ဘောင်ရိုး ဝှင်ပြု ၉၅-၁၀၀
- (၆) အသုဘကိစ္စ ၁၀၀-၁၀၁

၄။ လူငယ်များ နှင့် ရုပ်ရွာ ဖွံ့ဖြိုး ရေး

- (က) ပညာ ရေး ၁၀၂-၁၁၈
 - (၁) ရွေး ခေတ်ပညာ ရေး ၁၀၂-၁၀၄
 - (၂) မျက်မှောက် ခေတ်ပညာ ရေး ၁၀၅-၁၁၈
- (ခ) ကျန်းမာ ရေး ၁၁၈-၁၂၅
- (ဂ) စီးပွား ရေး
 - (၁) စိုက်ပျိုး ရေး ၁၂၅-၁၃၄
 - (၂) မွေးမြူ ရေး ၁၃၄-၁၃၇
- (ဃ) အခြား ရုပ်ရွာ ကိစ္စ များ ၁၃၇-၁၄၄

၅။ အထွေထွေ သင်တန်း

- (က) ပါတီဝန်း ကျင့်လှမ်း ဖိုး မှုများ ၁၄၅-၁၄၉
- (ခ) လူငယ်များ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို ရေခဲအားဖြင့် မြှင့်တင်ပေးရန် အတွက် ဆောင်ရွက်ရမည့် အချက်များ ၁၄၉-၁၅၄

၆။ နိဂုံး

အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များကို ပြောကြားခြင်းဖြင့်

ကုသိုလ်များ ၁၅၅-၁၅၇

ဓိဖြမ်း ပြောအုပ်စာတမ်း များ ၁၅၈-၁၅၉

ကျေးဇူးတင်လှူခွာ

ဤကျမ်း ငယ်ဖြစ် မြေဘက် ရေး အထက်အဘက်ဘက်မှ ကာယအား ၊
 ဥာဏအားဖြင့်၎င်း ဝန်း အကုအညီ ပေးခဲ့ကြ ယောဂျ် ဝမ်း ပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၊
 ကောင်ကြီး ၆၂၊ ဝမ်းပြည်နယ်ဦးစီး ဌာနမှအထင်း ဝန်ကလေးဦးထွန်းစံ
 နှင့်ရုံး အဖွဲ့သား များ အား ၎င်း ၊ အစစအရာရာလမ်း ယွန်၍ယွန်သင်
 ဆုံး မပြုဝါဒ ပေး ခဲ့ကြ ယောဂျ် ရန်ကုန်မြို့၊ ဝိဇ္ဇာ သိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ မနုဿဗေဒ
 ဌာနမှဆရာမကြီး ဒေါ်ခင်ခင်ဦး နှင့်တကဆရာမများ အား ၎င်း ၊
 ကောင်း ဆင်း လှူလှူရာထင်စတင် လှူလှူသည့်အချိန်မှစ၍ ကျမ်း စာ ပြီး
 မြေဘက်အညီအထလိုက်ပါ ဆောင်ရွက်အပြုဥာဏ် ပေး ခဲ့ကြ ယော အောင်ဘန်း
 မြို့ပိတောက်မှ ပုဂ္ဂိုလ်များ နှင့်ပိတောက်မှ ဥက္ကဋ္ဌဦး စောဝင်း ငွေအိမ်၎င်း
 အောင်ဘန်း မြို့ကော်မတီမှဦး တင်ငြိမ်း နှင့်ရုံး အဖွဲ့သား များ အား
 ၎င်း ၊ လှူလှူခွာ ယောနယ် မြေဒေသအရောက်ထင်လိုအပ် ယောအချက် အ
 လက်များကိုလိုက်လံပြသ၍ပြည့်စုံစွာ ပြောပြကုသခဲ့ကြ ယော တစ်ခုခုကြီး ထီး
 ကာသီး ၊ ဦး သက်ဝင်းနှင့်ဦး ဝင်း စ ယောရပ်ရွာ ခေါင်း ဆောင်များ
 အား ၎င်း ၊ ကျား ကုန်း ကျေး ရွာအရောက်ထင် စေတနာအပြည့်အဝဖြင့်
 သတင်း ပေး သူများ အား ဒေါ်ယုစု ဆောင်း ပေး ခြင်း ၊ လိုအပ် ယော
 အချက်အလက်များ ကို ပြောပြခြင်း စသည့်ဖြင့်ကုသခဲ့ကြ ယော ကောင်သူ လယ်
 သမား ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌဦး ထူး နှင့် ကျောင်း အုပ်ဆရာကြီး ဦး စန်း မြင့်
 အောင် ၊ ဦး ဘကျော်အစရှိ ယောပုဂ္ဂိုလ်များ အား ၎င်း ၊ အကြောင်းအရာ
 အချက်အလက်များ ပြည့်စုံစွာ ရရှိ ရေး အထက်၎င်းဝန်း ပြောဆို၍ကုသခဲ့ ကြ
 ယောကျား ကုန်း ၊ တစ်ပင် ၊ တစ်နှင် ကုန်း သာ ကျေး ရွာများ မှသတင်း

(၂)

ပေး သူများ အား လုံး ရှိ၎င်း ၊ အထူး ကျေးဇူး ဥပဏာယ တင် ရှိပါ
ကြောင်း ၊ ဤကျမ်းစာအုပ်ထုတ်ဝေမှုတစ်ရပ်ကို တင်အပ်ပါသည်။

ရက်စွဲ။ ၁၉၅၂ခု

(မတင်ရီ)

ဒုတိယအပိုင်း - ဆ ၃

မဟာဝိဇ္ဇာဘေဒနာဘိဝံသ နှစ်ဒုတိယပိုင်း၊

ဝိဇ္ဇာဘိဝံသတော်၊ ရန်ကင်းမြို့။

နိဒါန်း

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ၎င်း၊ တိုင်း ၎င်း သား လူ မျိုး များ အရေး နှင့်ပတ်သက်၍၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ တော်လှန် ရေး ကောင်စီ၏ ခံယူချက်တွင်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံကြီး သဘာဝ ပြော၍တည်တံ့မှုရှိစေရန်အတွက်၊ တိုင်း ၎င်း သား သွေး စည်း ညီညွတ် ရေး သည်အစီအစဉ် ဤကဲ့သို့ ပြဆိုထား ပေသည်။ တိုင်း ၎င်း သားလူမျိုး အသီး သီး တို့သည်ပြည်ထောင်စုကြီး တခုလုံး ၏စည်း လုံး ညီညွတ် ရေး ကို ထိ ပါး ရာမ ရောက် စေစား၊ မိမိတို့မြတ်နိုး ချစ်ခင်သည့်စကား ၊ စာ ပေ၊ ယဉ်ကျေး မှု၊ ကိုး ကွယ်သည့်ဘာသာ နှင့် စေတနာတော် အပ်သည့်စေ့ စုံ တမ်း များ ကို သီးခြား ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ကိုလည်း ဖော် ပြထား ပေသည်။

အထက်ပါခံယူချက်အရ ကျွန်ုပ်တို့ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ အ တွင်း တွင်၊ တိုင်း ၎င်း သား ပေါင်း မြောက်များ စွာရှိကြရာ၊ သူ့ဒေ သသူ့စေ့စုံ စီ နှင့်သူ့ရှိကြ သော်လည်း ၊ လူမျိုး တမျိုး ၏ စေ့စုံ စီအယူအ ဆင်စီ နေသဘောထား သည်ကျန်အခြား လူမျိုး များ ၏ စေ့စုံ စီအယူအ ဆင်စီ နေသဘောထား များ နှင့် များ စွာကွာခြား ခြင်း မရှိလှပေ။ ကိုး ကွယ်သည့်ဘာသာခြင်း သာမတူကြစား၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ခရစ်ယာန်ဘာသာ မှုဆလင်ဘာသာ စသည်ဖြင့်ကွဲပြား မှုရှိ ပေသည်။ သို့သော်လည်း တူ၊ သွေး တူ တနွယ်တည်း မှ ပေါက်ပွား လာကြပြီး ၊ တမြေတည်း ပေါ်တွင်သာ နေထိုင် ကြ၍၊ တရေတည်း သောက် နေကြရသည့် သွေး ၎င်း သား ၎င်း များ သာ ဖြစ်ကြ ပေသည်။

ထိုအခါတနွယ်တည်း မှဆင်း သက်လာ သောပြည်ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံတိုင်း ၎င်း သား ပေါင်း စုံစေ့စုံ စီ၊ အယူအဆ၊ စီစဉ် နေ သ ဘောထား များ ကိုအရွယ်အပိုင်း အခြား အလိုက် နှိုင်း ယှဉ် လေ့လာလိုသော်

ဆန္ဒသည် ဣန်မထင် ငြိမ်းသည့်မှ ဘကြာပြီဖြစ် လေသည်။

ထို့ ဤဘင်္ဂယခု ကုသိုလ်မဟာဝင် ဣန္ဒြေစွမ်း မေး ခုန်းလွှာအထက်
ကျမ်း တစောင် ပြုစု ရမည့်အ ရေး ထင်၊ ဣန်မဆန္ဒ ငြိမ်းသည့်အတိုင်း၊ တိုင်း
ရင်းသား လူမျိုး တမျိုး ခါဘဝကဏ္ဍကမ္မသင်္ဂဟေဝီ ရာအပိုင်း ကိုထုတ်နှုတ်လေ
လာ၍ ကျမ်းစာ ပြုစု ရေးသား ရန်သန္နိဋ္ဌာန် ချမ်းမြင်းဖြစ် ပါသည်။

ဣန်မသည့်အင်းသားအမျိုး သား ဖခင်နှင့် ဧကောင်ရုံးအမျိုးသ
မီး မိခင်မှ ဂွမ်း ပြည့်စုံ နေရာထင် မွေး ဖွား လာခဲ့ရသူဖြစ်သဖြင့်၊ ဧကောင်
ရုံးများနှင့် လူန်စု ဘာမအကျမ်း တဝင် ငြိမ်းသည့်ဟု မဆိုနိုင် သော်လည်း၊ ဧကောင်
ရုံးများ ခါစ လေ့ထုံး စံ၊ အယူအဆ၊ အလေ့အကျင့်များ ကိုကြား ဘူး နား ဝ
ငြိမ်းသူ ဖြစ်ပါသည်။ ဣန်မ၏ ဖခင်ဘက်မှ ဣန်မ၏အဖွား ဖြစ်သူသည် ဧကောင်ရုံး
ပတ်ဝန်း ဣန္ဒြေစွမ်း မွေး ဖွား ကြီး ပြင်း လာရသည့် ဧကောင်ရုံး အမျိုး သမီး
ကြီးဖြစ်လေသည်။ ဣန်မတို့ငယ်ငယ်စဉ်က ဧကောင်ရုံး ပုံတိုပတ်စများ၊ ဝှေး
ဟောင်း နောက် ဖြစ် များ ကိုပုံပြင်ဒဏ္ဍာရီများ သဘာဝအခါမလပ် မြေ ဝ
ပြတတ်လေသည်။ ထို့ ဤဘင်္ဂယဣန်မသည့် ဧကောင်ရုံးတို့၏ဘဝ လေ့ကိုလူန်စု ဘာ
ခင်တွယ်မိသည်။ စိတ်ဝင်စား မိ လေသည်။

၁၉၆၉ ခု ဧပြီလ (၂) ရက် နေ့ထင်စုဇီးဆင်း လေ့လာ ရေး အ
ထွက် ဧကောင်ရုံးတို့ ဒေသသို့ ရောက် ငြိမ်းရပါသည်။ ထို ဒေသကို မြေ မျက်စိသို့ နှံ
လှုပ်ပင်အေးဆေး ဆီတိုငြိမ် သောသဘာဝပတ်ဝန်း ကျင်၏ ကျွဲမှူးကို နှံဆီ
စွာခံစားမိခဲ့ပါသည်။ စကား ဆဲဝဲဝဲဖြင့် ပြောဆိုတတ်ကြ သောတိုင်း ရင်း
သား၊ တိုင်းရင်းသူတို့၏ ဂွင်ပြုံး သောမျက်နှာများ၊ ဟန်ဆောင်မှုမပါ
သော ရိုးသားပွင့်လင်းသည့် သဘောထား များ၊ ရိုး သား သောအသွင်
အပြင်၊ ရိုးသားသော နေထိုင်စား သောက်မှု စသည့်တို့သည် အခြား သော
တိုင်း ရင်းသား ၊ တိုင်း ရင်း သူများ နှင့် ထူး မ ခြား နား သော

အသွင်အပြင်ကို ဆောင်လျက်ရှိ ပေသော်၊ ဘောင်ရုံး တို့သည်မြန်မာများ ကဲ့
သို့ပင်မြန်မာစကား ကို ပြောဆိုကြသည်။ ဘောင်ရုံး သင်ထိုင်း မှအပ၊ မြန်
မာအဝတ်အဆင်ကဲ့သို့ပင်ဝတ်ဆင်ထား ကြသည်။ မြန်မာများ ကဲ့သို့ပင် ဗုဒ္ဓ
ဘာသာတို့ကိုး ဣမ်ကြ လေသည်။ ဣန်မသည် ကျား ဣန်း ၊ တည်ပင်၊ ဣန်းသီ၊
ဘဓိစသည့် ဣား ရှာများ သို့နှံ့စပ်စွာ ရောက်ရှိခဲ့ပါသည်။

၁၉၆၉ခုနှစ်တစ်ဘဝလောက် နောက်ထပ်တဖန်ထပ်မံ၍ ရောက်
ရှိရပြန် သေး သည်။ ဘောင်ယာများ အထူး သို့ဆင်း ကာစိုက်ပျိုး ခင်း
များ နှင့်ပတ်သက် သောအချက်အလက်များ ကိုစု ဆောင်း ရရှိခဲ့ပြန်သည်။

နောက်ဆုံး ၁၉၇၀ခုနှစ်လောက်ထိ ဒေသသို့တက်လာကြပြီး
မြောက်အဖြစ် ရောက်ရှိပြန်သည်။ ဘောင်ရုံးတို့၏ နှစ်သစ်ကူးပွဲ ဘေဒ်ဖြစ်
သော တာတက်ပွဲကိုပြည့်စုံစွာ လေ့လာခွင့်ရခဲ့ပြန်သည်။ ထို့ ကြောင့်ထို ဒေ
သသို့ဆုံး ဖြစ် မှုသွား ရောက် လေ့လာခဲ့ပြီး ရရှိခဲ့သောအချက်အလက်များ
နှင့်၍ `` ဘောင်ရုံး လူငယ်များ နှင့်လူ့မျက်စိများ ``ဟု သောကုမ်း ငယ်ကို
ရေး သား ပြုစုလိုက်ရပါသည်။

အခန်း (၁)
= x = x = x =

ကောသလ်ဂိုဏ်းများနှင့် ဒေသအခြေအနေ

(က) ကောသလ်ဂိုဏ်းလူငယ်တို့ သောဝေါဟာရကိုရှင်းလင်းချက်

ကောသလ်ဂိုဏ်း လူငယ်တို့ သောဝေါဟာရသည်အလုပ်လုပ် နိုင်ကြသည့် ၁၅ နှစ် ၁၆ နှစ်အရွယ်မှအသက် ၆၀ - ၇၀ အထိအရွယ်အပိုင်းအခြားထဲမှလုပ်ငန်း ခွင့်ထုတ်လုပ်အား အပြည့်အဝ ပေး နိုင်ဆုံးအရွယ်ဖြစ်သည့် ၁၅ နှစ် ၁၆ နှစ်မှ ၃၀ - ၃၅ နှစ်အထိရှိသူများ ကိုသာရည်ညွှန်း ပါသည်။

ထိုအသက်အရွယ်အပိုင်း အခြား အထွင်း ရှိလူငယ်များသည်ရပ်ရွာ၏လူမျှ ရေးဆိုင်ရောက်စွာအဝဝ ထုတ်အရေးပါသည့်အပိုင်း ကဏ္ဍများ မှစာသ၊ ဥပမာစုမ်း အားကိုးအိတ်ညွှန်ဖိ မြေကန်အပေး နိုင်ဆုံး သောသူများ ဖြစ်ကြပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိုအသက်အရွယ်အပိုင်းအခြားအထွင်းရှိ ကောသလ်ဂိုဏ်း လူငယ်များ၏လူမျှ ရေး နယ်ပါယ်အထင်း ရုန်းကန်လျှင်ရှား နေရသည့်ဘဝကို လေ့လာတင်ပြရန်ပင်ဖြစ် လေသည်။

ကောသလ်ဂိုဏ်းတိုင်းရင်း သား လူမျိုး များ ထင်အလုပ်လုပ် နိုင်သည့်အရွယ်များနှင့်အလုပ် မလုပ် နိုင်သည့်အရွယ်များ တူ၍လုပ်အားပေးထုတ် မူတည်ကာ နှစ်မျိုး ခွဲခြားထား သည်ကို လေ့လာ ကျေရွှံ့ရပါသည်။ အလုပ် မလုပ် နိုင်သူများ မှာအခြားသူများ အား ဝှိရ်အားထား နေထိုင်ကြသူများဖြစ် ကြသည့်အသက် ၇၀ - ၈၀ ကျော်သက်ကြီး ရွယ်အိုများနှင့်ခဲ လေး သူငယ်လူမမယ်အရွယ် များဖြစ်ကြပါသည်။ အလုပ်လုပ် နိုင်သူများ မှာလူမမယ်ဘဝမှလူနံမြောက်၍ စာအနည်းအကျဉ်း ရေး တတ်တတ်တတ်ပြီး လျှင် ကျောင်း မှ ထွက်၍ လုပ်ငန်းခွင် ထုတ်ဝင် ရောက်လုပ် ကိုင် နိုင်သည့် ၁၅ နှစ် ၁၆ နှစ်အရွယ် မှစ၍ အသက် ၆၀-၇၀ အထိ အရွယ် ကိုဆိုလို ပါသည်။

ထို့ ကြောင့် ကျေး ရွာအုပ်စု တခု ကိုကြည့်လိုက် မည်ဆိုလျှင်အလုပ်လုပ် နိုင်သူများနှင့်အလုပ် မလုပ် နိုင်ဘဲ ဝှိရ် နေထိုင်သူ များကိုအတူကျေရွှံ့ရပြီး ၊ အ

လုပ်မလုပ် နိုင်သူဦး ရေသစ်အလုပ်လုပ် နိုင်သူဦး ရေ၏ထက်ဝက်နီးပါး မှုရှိ
 ဖြောင့် ဣန္ဒြေသည်။ တောင်ရိုး လူငယ်များ သစ်အများ အားဖြင့် ကုန်း
 မာ၍အသက်ရှည်ကြသည့်အ လျှောက်အချိန်မှာ အသက် ၈၀၊ ၉၀၊ ၁၀၀ နီးပါးအ
 ထိ နေထိုင်ကြရသည်။ အသက်အရွယ် ၇၀ ကျော်လွင်အိမ်ထိုင်အိမ် စေတနာကြံ့ခိုင်
 အဖြစ်ခဲ နား မြေးငယ်များကို စေတနာ ရှေ့ကကြည့်ရှု၍ နေထိုင်ကြသည်။

အသက် ၆၀ ကျော် ၇၀ မပြည့် နား သစ်အရွယ်များသစ်တောင်ယာ
 လယ်လုပ်ခါး မခုတ်စသည့်အလုပ်များ ကိုလုပ်ကိုင် နိုင်ကြပေပင်ဖြစ်သည်။ သို့
 နော်လည်း လူငယ်များ ကဲ့သို့ဖြတ်ဖြတ်လတ်လတ်စွမ်း စွမ်းတမံစိတ်လိုက်မာန်
 ပါလုပ်ကိုင် နိုင်ကြခြင်း မရှိ တော့ဘဲ နည်း ပေးလမ်းပြညွှန်ကြားသည့်အ နေဖြင့်
 သာလူငယ်များ နှင့်ပူး ပေါင်းလုပ်ကိုင်ကြသည်။ ထိုလူကြီး များ၏ဘွဲ့နံကြား မှာကို
 လိုက်နာလျက်မိ ရိုး ဖလှော် လေ့ထုံးစံ များကိုလူငယ်များကတစ်ဆင့်လက်ခံ၍အစဉ်
 အဆက်လုပ်ကိုင်လာရ၍၊ တောင်ရိုးတို့၏လူမှု ရေးဆိုင်ရ၍ အဝဝ များ
 သစ် ခေတ်မှီနည်းစံ နစ်များကိုအသုံး နည်းကာ ရှေးရိုးအစဉ်အလာအရလုပ်
 ကိုင်ကြ ဖြောင့် နား လေ့လာ ရှေ့ရသည်။ တောင်ရိုးလူမျိုးစုထင်အလုပ်လုပ်နိုင်
 သူဦး ရေများထဲမှ၊ လူမှု ရေးဆိုင်ရ၍ အစဉ်အလာ၊ ၉၀၀ စွမ်း အား
 ဖြင့်အထိ ရောက်ဆုံး ဆောင်ရွက် နိုင်သူများမှာ၊ အသက် ၁၅ နှစ် ၁၆ နှစ်မှ
 အသက် ၃၀ - ၃၅ နှစ်အထင်း ရှိလူငယ်ပိုင်း ထုတ်ပိုင်ကြသူများသာ ဖြစ်
 ဖြောင့် နား ရှေ့ရပါသည်။

လေ့လာ ခဲ့ နော် ပေးလှမြှုပ်ပိတ်ဝန်းကျင် ကျေးရွာများ ဖြစ်သည့်
 တဲ၊ ကုန်းသာ၊ ကျားကုန်း၊ တစ်ပင်စသည့် ကျေးရွာများထင်အလုပ်လုပ် နိုင်
 သူဦးရေနှင့် အလုပ်မလုပ် နိုင်သူဦး ရေများကို လေ့လာ ရှေ့ရ ပေသည်။
 တောင်ရိုးတို့၏ ဂုဏ်ယူစရာ ဝတ်ပြ ကျေးရွာအဖြစ်ထင်ရှား နော်၊ တဲကျေး
 ရွာသည် ပေးလှမြှုပ်အ ရှေ့ မြေကန်ကန် ၄ မိုင်ခန့်အကွာထင်တည်ရှိ၍အဓိက
 အသက်မွေးဝမ်း ဖြောင့် နား မှာမှ နော်ယာစိုက် ပေးလှပင်ဖြစ်သည်။ စိုက် ပေး

ရေး ဖွံဖြိုး တိုးတက်မှုနှင့် သက်သာ ချောင့် ချိ ရေးအထွက်လယ်သာ နှင့် လုပ်ငန်း ပေါင်းစုံ သမဝါယမအသင်း (လ - လ - သ - သ) ၎င်းကဲ့သို့ ပင်ပညာ ရေး နှင့် ကုန်းမာရေး အထွက် စာသင် ကျောင်းများ၊ အသုံးလုံး ကျောက်တန်း များ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ လူငယ်များအား ကစားအဖွဲ့နှင့် ဆေး ပေးခန်း များရှိ လေသည်။ အပန်း ဖြေမှုအထွက်တူငယ်သာ ဂီတတိုင်း များလည်း ဖွဲ့ စည်း။ တစ်ထောင်ထား သည်။ ထိုတစ် ကျား ရွာတွင်အိမ် ခြေ ပေါင်း ၁၆၅ အိမ် ရှိ၍ ဆိုးစား ပေါင်း ၁၉၀ ရှိပြီး လူဦး ရေ ၇၀၀ ရှိသည့်အနက်အလုပ် မလုပ် ချင် ယူ ပေါင်း ၃၅၀ နှင့်အလုပ်ပြု ချင်သူ ပေါင်း ၄၃၀ ရှိ ကြောင်း လေ့လာ ရှာ ရှိလေသည်။

ကောင်စီလူငယ်တို့၏ဘဝကိုကြည့်လိုက်မည်ဆိုလျှင်ကိုယ်အား ကိုယ်ကိုး စိတ်ခါတ်ဖြင့် မိမိတို့တဝမ်းတခါးလှည့်၊ ဝဘို့အ ရေးကိုမိမိတို့ခွန်အား ဂြိသမှုလုပ် ငန်း ခွင့်အထွင်းထွင် ခုန်းကန်လုပ် ရှားလုပ်ကိုင်သွားကြရသည်။ အလုပ် နှင့် လက်နှင့် မပြတ်လုပ် ကိုင် ချင်မှသာ လျှင် မိမိတို့စား ဝတ် နေ ရေးအထွက် ဖူလုံ ရှိ သည့်အ ခြေအ နေဖြစီ လေသည်။ အချို့ ကောင်စီလူငယ်များသည်ခွန်အား အ နေဖြင့်ငှင်း ၊ ကိုယ်ရည်ကိုယ် သွေးအ နေဖြင့်ငှင်း ၊ အခြားလူငယ်များ ထက် ထူး ချွန်ပါက ၁၃ နှစ် ၁၄ နှစ်အရွယ် လောက်ကပင် ကွဲ နှင့်အတူ ခုန်းကော တော် ဇီ ယာထဲထွင်ထွန်တုံး ကိုင် နေကြပြီဖြစ်သည်။ သို့ သော်လှမှု ရေး၊ စီး ပွား ရေး ပိုင်းထွင်မှုကား တာဝန်ယူ ချင်ကြ သေး သည်မဟုတ် ပေ။ အများအား ဖြင့် ၁၃ နှစ် ၁၄ နှစ်အရွယ်ထွင်မှ ထွန်တုံးကိုထွမ်း ကျင်စွာ ကိုင် ချင်ကြပြီးဖြစ်သည်။

ကောင်စီလူငယ်များ၏ထူးခြား ချက်မှာ ၊ လူမမယ်ဘဝမှ လွန် ခြောက်၍အပျို နော် ၊ လူပျို နော် ဝင်လာပြီဆိုလျှင် ကုန်းမာ ချင်ခန့် ဆောခန့် ကိုယ်ဖြင့်အလုပ်လုပ် ချင်သည့်ခွန်အားကိုပိုင်ဆိုင်လာကြပြီဖြစ်သည်။ အရပ် အ မောင်း အားဖြင့် မြင့်မားလှသည့်တူ မဆိုသာ သော်လည်းသာ မန်အရပ် အ မောင်း များ ရှိကြသည်။ သန့်ရှင်းလပ်ဆန် ဆော လေကိုရှာရှိုက်ရခြင်း ၊ လန်း သန်းစို ပြေ ဆော ကော ကော ဝင်သာဘဝအထွင်းကြီးပြင်း ရခြင်း ၊ ကော သူ

စောငယ်သား တို့၏ သဘာဝအလျောက် တစောင်တစ်ဆင်း လုပ်ငန်း ခွင့်ဝင်
ရခြင်း စသော ကိုယ်လက်ဖျက်ရှား မှုများ ရှိခြင်း ။ ၎င်း သား သောအထုင်း
ခံ စိတ်ဓါတ် ရှိခြင်း စသောအကြောင်း အချက်များ သည် ၎င်း တို့၏ ပင်ကိုယ်
စိတ်ဓါတ်နှင့် ခန္ဓာ ကိုယ် အနေအထား ကို ဖော်ပြလျက်ရှိ လေသည်။

အချို့ စောငယ်သား လူငယ်များ တို့သည် အသက် ၂၀ ပတ်ဝန်း ကျင်
တွင် အိမ်ထောင် ကျတတ်ကြ သည်။ အချို့မှာ ထိုထက်အသက် ငယ်ငယ် နှင့်အိမ် စောငယ်
ကျတတ်ကြ သေး သည်။ အိမ် စောငယ်သည်များ ဖြစ်လာကြ သောအချိန်တွင်လည်း ၊
မိမိတို့၏ မိသားစု အစဉ်အလာအရ ရှေး ဟောင်း ထုံး တမ်း စဉ်လာများ
ကို ထိုက်နာ၍ လူမှုကိစ္စ များကို ဆောင်ရွက်သွား ကြသည်။ တလင်တမယား စနစ်
ဖြင့် အိမ်ထောင် ပြုကြကာ သည်လင်သည်မယား သည်သား သမီး များ ဖြင့်အား
အိမ် ထူထောင်ကာ လူမှုရေး ကိစ္စ များ ကို မိဘဘိုး ဘွား များ ချမှတ်သွားသည့်
ရှေးရိုး လမ်းစဉ် အတိုင်း ဆက်လက် ဆောင်ရွက်သွား ကြသည်။ အချို့၏ ကျင့်
ကျ နောက်ကျ ယူတို့မှာလည်း အပိုလူပျိုဘဝ နှင့်ပင် မိဘများ နှင့်အတူအိမ် ကျင့်
မကျ မခြင်း ဆက်လက် နေထိုင်သွား ကြသည်။ မိဘနှင်အတူ နေထိုင်စဉ် အထွင်း
မိမိတို့ မိသားစု အတွင်း လူငယ်တို့၏ ထမ်း ဆောင်အပ် သောဝတ္တရား များ ကို
ထိုက်နာ ဆောင်ရွက် ကြသည်။ စောငယ်သား တို့၏ ဒေသသည် ရေ မြေသဘာဝ
အထိုက် စောငယ်စိုက်ပျိုး ရေး ကိုသာ ဇာတိ ချလုပ်ကိုင်၍ အသက် မွေး ဝမ်း
ကြောင်း ပြုရသဖြင့် အလုပ်လုပ် ခိုင်သူ မှန်သမျှသည် မိမိတို့ခွန်အားဖြင့် မှ
လင်းမှ မိုးချုပ် တနှစ်ပတ်လုံး ရှမ်း ကန်ဖျပ်ရှား လုပ်ကိုင် သွား ကြရသည်။
လူငယ်ပိုင်း အဖြစ် သတ်မှတ် ထားသော အသက် (၁၅) နှစ် (၁၆) နှစ် မှ

အသက် ၃၀-၃၅ နှစ် အထိလူငယ် များသည်လူမှု ရေးပုံငါးထွင်ငါးထွင်သော အဓိကအင်္ဂါ
ရွက်နိုင်သူများ ဖြစ်ကြောင်း၊ ငှင်းတို့ငယ်ရွယ် စဉ်အိမ်ထောင် မကျမှီ ဓိသားစု
အတွင်း ဆက်ဆံရေး၊ လူငယ်အချင်းချင်းဆက်ဆံရေး၊ လူမှုကိစ္စ များအတွင်း ဆက်
ဆံရေး၊ အိမ်ထောင်ကျပြီး၊ အိမ်ထောင်သစ်တစ်ခုအဖြစ်ဖြင့်လူမှု ရေး နယ်ပယ်
အတွင်း ဆက်ဆံဆောင်ရွက် ရေးများကို လေ့လာကြည့်ရှုခြင်းဖြင့်သိသကဲ့သို့
စေလေသည်။

(ခ) တောင်ရိုးများ နေထိုင်ရာ ဒေသများနှင့်သမိုင်းကြောင်း

တောင်ရိုးသည်၊ မွန်ဂိုဗျားနွယ် အုပ်စုကြီးတွင် ပါဝင်သော၊ မွန် ခ
မာ၊ တိဗက် မြန်မာ နှင့် ထိုင်းတရုတ်၊ အုပ်စုကြီး များထဲမှတိဗက်မြန်မာအုပ်စု
ဖြစ်သော ကချင်၊ မြန်မာနှင့် ရှေးမြန်မာအနွယ်များတွင် ရှေးမြန်မာ အ
နွယ်များ အဖြစ် ပါဝင် လေသည်။

အချို့က တောင်ရိုး များသည်မြန်မာပြည် မြေပြန့်မှ တောင်ပေ၇
ထို့ တက်လာသော ရှေးမြန်မာအနွယ်များဖြစ်သည်ဟု ပြောကြသည်။ မြေပြန့် မှ
ရှေး မြန်မာအနွယ်များ ဆိုသည်မှာ ရခိုင်ဘက်မှအဆက်အနွယ်များဟူ၍ ငှင်း ၊
ထားဝယ်ဘက်မှ အဆက်အနွယ်များ ဟူ၍ငှင်း ဆိုလိုခြင်းဖြစ် လေသည်။ ရခိုင်ဘက်
မှ အဆက်အနွယ်များ အဖြစ် သာဓက ပြုရန်အချက်မှာ ၊ ရခိုင်စကားနှင့် တောင်
ရိုး စကား တူညီသော အချက်များပင် ဖြစ်သည်။ ရခိုင်အမျိုးသားနှင့် တောင်ရိုး
အမျိုးသားတို့ တွေ့ဆုံ သောအခါ တယောက်စကားကိုတယောက် နားလည်ကြကြောင်း
ပြောပြ၍ သိရှိခဲ့ ရသည်။ ရခိုင်နှင့် တောင်ရိုးစကားများတွင်မြန်မာ ပေါ
လာစာနှင့် ရှေးဝေါဟာရ များ ပါဝင်သည့်အပြင်လူ့ဘဝဝိသေသဖြင့် ပြောကြသည် ။
တောင်ရိုး၊ ရခိုင် နှင့် မြန်မာ တို့၏စကားသံနှိုင်း ယှဉ်ချက်များ မှာ အောက်
ပါ အတိုင်း တွေ့ခဲ့ရသည်။

တောင်ရိုး

ဂုဗ်ဇ်

မြန်မာ

ဆာ (ဇာ) နားလ ဝ ရေ ဝါ

ဇာ နားကလ ဝ လေး ၊

ဘယ်ကလ ဝ သလဲ

ဆာ (ဇ) နားသွား ရှိ ရေ ဝါ

ဇာ လား ဖွံ လေး ၊

ဘယ်ကုံသွား မှာလဲ

ဒို့ ဖနေဝင်နား ခွပ်ပေးလိမိတ်

ဘခွက်ဝိ ပါ

အဖေ့ဆီက ခွက်ပေး

ပါ

ဇလူ လော

ဇလူ လေး ၊

ဘယ်သူလဲ

ဇာဆီက လာရေ ဝါ

ဇာကလ ဝ လေး ၊

ဘယ်ဆီကလီသလဲ ၊

ထိုကဲ့သို့ ပြောဆိုကြခြင်းသည် ဂုဗ်ဇ် နှင့် တောင်ရိုးအလှူနိတုလှူကြောင်း
ဧည့်ရသည့်။

တောင်ရိုးများကို၊ တောင်ရိုးကြီး၊ တောင်ရိုးလတ်၊ တောင်ရိုး
ငယ်ဟု ခွဲခြား ထားသည်။ ထိုသို့ ခွဲခြားခြင်းမှာ ပြောဆိုကြ သော စကား များသည်
ရှေးကျ၊ မကျနှင့် စကားသံ၊ အသံ လေး၊ အသံ ပေါ့၊ ပေ၇ထွင် မှုတည်၍ ခွဲခြား
ထားကြောင်း လေ့လာ ဧည့်ရသည့်။ နန်းမန် တောင်ရိုး ခေ၇ တောင်ရိုးကြီး
များသည် (၇) သံ ဖိ၍ အသံ လေး လေးဖြင့် ပြောဆိုကြသဖြင့် ဂုဗ်ဇ် နှင့် ဝို၍ နီး
စပ်သည်။ တောင်ရိုးကြီး၊ တောင်ရိုးလတ်၊ တောင်ရိုး ငယ်တို့၏ စကားသံ နှိုင်း
ယှဉ်ချက် များ ကို အောက်ပါအတိုင်း ဧည့်ရသည့်။

တောင်ရိုး

ဂုဗ်ဇ်

မြန်မာ

တောင်ရိုးကြီး = စီးရိုသီးအူး

မစား သိမ်း

မစား ရသေး ဘူး

တောင်ရိုးလတ် = စီး သီးဝဲက်

မစား သိမ်း

မစား ရသေး ဘူး

တောင်ရိုးငယ် = စီး သေးရိုး

မစား သိမ်း

မစား ရသေး ဘူး

တောင်ရိုး ကြီး ၏ စကား သည် (၇) သံ အဖျား ခတ်၍ ပြော သ ည့်
တောင်ရိုးလတ်၏ စကားသည် သံပြတ် (ဝဲက်) သံ အဖျား ခတ်၍ ပြော သ ည့်။ တောင်
ရိုးငယ်၏ စကားသည် (ရိုး) သံ အဖျား ခတ်၍ ပြော သ ည့်။ ထို့ နှောင့် ယ ခု
တိုင် တောင်ရိုးများ က " တောင်ရိုး အစ ရခိုင်မှ " ဟူ၍ ၎င်း " ဂုဗ်ဇ် အစ

တောင်ရိုးမှ " တူ၍၎င်း ပြောဆိုလျက်ရှိကြသည်။

အချို့က တောင်ရိုးအစုရုံးငါးခုတို့ သောသမိုင်းစကားအရပုဂံခေတ် အနော်ရထာမင်းလက်ထက် ဝဏ္ဏဝတိတ်ကိုပိုင်ရရှိသည့်ပန်းများကိုဖော်ဆောင် လာပြီး ယခု တောင်ရိုးများ နေထိုင်ရာသို့ပို့ထားရာမှ တောင်ရိုးလူမျိုးများ ဖြစ်လာ သည်ဟုဆိုသည်။

အချို့ တောင်ရိုးများက မိမိတို့သည် ရခိုင်အဆက်အနွယ်များ ဖြစ် နှောင့်ပြီး ပြောဆိုကြရာတွင် အလောင်းစဉ်သုမင်းကြီးလက်ထက် အလောင်း စဉ်သုမင်းကြီးတို့ခန့်လှည့်လည်စဉ်တစ်သားများအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့သော ရခိုင် များသည်၊ တောင်ရိုးဒေသအရောက်ထိုင်တတ်သားများ နေရစ်ခဲ့ရာမှ တောင်ရိုးများဖြစ်လာကြသည်ဟုဆိုလည်း ပြောဆိုကြသည်။

အချို့က ရခိုင်အစု တောင်ရိုးမှတို့ သောစကားပုံအရ၊ ရှေး မြန်မာ အနွယ်များသည် မေခ၊ မေလခမှ ဇရာဝတီမြစ် ကြောင့် အတိုင်းစုံဆင်း လာပြီး၊ ထိုမြစ်ဝှမ်းတလျှောက်တွင် နေထိုင်ကြရာ၊ အချို့မှာ ဇော်ဂီနှင့်မန်း လောင်းမြစ် ကြောင့် အတိုင်းအရွှောက်သို့တက်၍ ချောင်း၊ တောင်ရိုး၊ အင်းသား များဖြစ်သွားကြသည်။ ထိုသို့အရွှောက်သို့တက်သွားသောလူမျိုးစုသည် ရှမ်းပြည် နယ်အနောက်ဘက်ပိုင်း သာမိုင်းခန်းနယ်၊ ပင်မိုနယ်၊ ပေးလှနယ် နှင့် ပင်းဒေသနယ် တို့ထိုင်တောင်ရိုးလူမျိုးအဖြစ်ဖြင့် ချောင်း၊ ပန်တီစသော အခြား လူ မျိုးများနှင့် ဒေသတစ်ခုတည်းထိုင်သူ ရှာ နှင့်သူ နေထိုင်လာခဲ့ကြလေသည်။ အချို့ မှာ ရခိုင်ရိုးမကို ဖြတ်ကျော်ပြီး ရခိုင်ကမ်း ပြောင် ဒေသထိုင် နေထိုင်ကာ ရ ခိုင်များ ဖြစ်လာကြသည်။

အချို့က တောင်ရိုးတို့သည် ထားဝယ်ဘက်မှ တောင်ရိုး၏ ဒေသသို့ ရောက်ရှိ လာကြသည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။ ထားဝယ်စကား နှင့် တောင်ရိုး စ ကား သည် လှာလေး အလေး သံချင်းတူသည်။

(၁၃)

ရေ ဘက် ရှိလ ဘ ပုံ မှ ဘ အ လော ဘင်း စည်သူ မင်းကြီးသည်တိုင်း ခန်းလှည့်
လည်ရန်ထွက်လာစဉ်၊ ရှမ်းပြည်သို့ ရေ ဘက် သေ ဘ အခါအ ချိတပ် မ ဖော်သ ဘား တို့
သည် အလောင်းစည်သူမင်းကြီးထံ အခွင့် ဖော် ဘင်း၍ နေရ စံ ခဲ့ကြသည်။ တပ်မဏ္ဍာ
သည်လည်း မြန်မာပြည် အနှံ့အပြ ဘေးလှည့်လည် ခဲ့သဖြင့် ထိုဘေးဝယ်ဘက်မှ ရေ ဘ၊ ရ
ခိုင်ဘက် မှ ပါလူ များစုံ ပါဝင် ခဲ့ကြသည်။ အင်း လေး ဒေသထင် နေထိုင်သူ ဘေး သေ ဘ
လူမျိုးများသည် အင်းသားများ ဖြစ်လာကြပြီး ဖော် ဘင် ရိုး ဒေသထင် နေထိုင်သူ ဘေး
ကြသော လူမျိုးများမှာ ဖော် ဘင်ရိုးများ ဖြစ်လာကြသည်။ ဖော် ဘင် ရိုးတို့ ဒေ သ
သည်သာ ဝိုင်းခန်းနယ်၊ ပင်မိုနယ်၊ ပွေးလှ နှင့် ပင်းတယမြို့နယ်တစ်ခုစီထင်ဖြစ်
သည်။ ထားဝယ်တိုင်း ပြောသော စကားနှင့် ဖော် ဘင် ရိုးတိုင်း ပြော ဘ သေ ဘ စကား
သည် ၎င်းတို့ အချင်းချင်း နားလည် မလည် အတိအကျ မ ပြော နိုင် သော်လည်း မြန်
မာတယောက် အနေဖြင့် မူကား ထားဝယ် စကားနှင့် ဖော် ဘင် ရိုးစကား သည်
အာလေး လှာလေး သံချင်း တူသည်။ အသံ နေအသံထားတူသည်ဟု မှတ်ချက် ချရ လေ
သည်။ ထားဝယ်နှင့် ဖော် ဘင်ရိုးသည် စကားသံ၊ အသံ နေ၊ အသံထား၊ အာ လေး
လှာလေး သံချင်း တူညီရုံမက၊ ဓလေ့ထုံးစံ စကားပုံ များ၊ ပုံပြင် များ၊ အစ ဘေး
အသောက်၊ အလေ့ အထပါ တူညီကြောင်း တွေ့ရသည်။

အချို့က ဖော် ဘင်ရိုးများသည် ရခိုင် နှင့် ကရင် ပေါင်းစပ်ပြီး ပေါက်
ပွားလာသော အဆက်အနွယ်များ ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုကြသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ် စေ ဖော် ဘင် ရိုးတို့ ပြော ဘဆိုကြ သေ ဘစကားများထု ဝ်
မြန်မာ ပေါ်လာစေနှင့် ရှေးဝေါဟာရများ ပါ နေခြင်း၊ စာ ပေ နှင့် အ လှူအ
ထ၊ ပုံပြင်၊ ဒဏ္ဍာရီ၊ ရ ဘ ဘဝင် များထင်လည်း များစွာ တူကြခြင်း၊ ပင် ရင်း
ဇစ်မြစ်၊ အလှူအထ၊ ဓ လေ့ထုံးစံ များသည် ရှေးမြန် မာ များကဲ့သို့ဖြစ်ခြင်း ၊
စသော အကြောင်းများကြောင့် ဖော် ဘင် ရိုးတို့သည် ရှေးမြန် မာ နွယ်မှဆင်း
သက် ပေါက်ပွားလာသော မြန်မာများ ကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်း၊ စ သေ ဘအ ကြောင့် ၊
များကြောင့် ဖော် ဘင်ရိုး တို့သည် ရှေးမြန် မာ နွယ်မှဆင်းသက် ပေါက် ပွားလာသော

မြန်မာလူမျိုး အနွယ်များ ဖြစ်သည့် နိုသည့် မှာ ယုံမှားဘယ် ဂါမ ရှိ ပေ။

(ဂ) လှေလှာ ခဲ့သော ဒေသများ

(၁) တစ်နေ့ရသ။ ဧကောင်ရိုးတိုင်းရင်းသား များ
သည် ရှမ်းပြည်နယ် အနောက်ပိုင်း ပင်း တယ နှင့် ပွေးလှ နယ် များတွင် အ နေ
များ ကြသည်ဟု ဆိုခဲ့သည်အတိုင်း၊ ဧကောင် ရိုးလူငယ် များ နှင့် လူမျက်စွ များကို လှေ
လာရန် ပွေးလှ မြို့နယ် ခွဲရှိ ဧကောင်ရိုး တို့၏ ဒေသကို ရွေးခြယ် ခဲ့ပါသည်။ ပွေးလှမြို့
နယ်ခွဲသည် ရှမ်းပြည် နယ်၏အ နောက် ဧကောင်ရိုး တွင် ရှိ၍ မိတ္ထီလာ ခရိုင် နှင့်
ရှမ်းပြည်နယ်၏ နယ်စပ်နှင့် နီး နေသည်။ ရှမ်းပြည် ဧကောင်ပိုင်း ဧကောင်ကြီး
ခရိုင် ပင်းတယ မြို့နယ် တွင် မြို့နယ် ခွဲတခုအဖြစ် ပါဝင် နေသည်။ ပွေးလှမြို့ သည်
အောင်ပန်းမြို့နှင့် ၁၀ မိုင် ခန့်ကွာ ဝေး၍ အောင်ပန်းမြို့နယ် နှင့် ပင်း တ
ယသွား မော်တော်ကားလမ်း ပေါ်တွင် တည်ရှိလေသည်။

(၂) ကျေးရွာများ

ပင်း တယမြို့နယ်၊ ပွေးလှမြို့နယ် ခွဲရှိ ကျေးရွာ များထဲမှ
တစ် ကျေးရွာ၊ ကုန်းသာ ကျေးရွာ၊ ကျား ကုန်း၊ တည်ပင်ဟု သော ကျေး ရွာ
လေးရွာတွင် ဧကောင် ရိုးလူငယ် များ နှင့် ငှင်းတိုက်လူမျှ ရေးကိစ္စ များကို လှေလာ
ခဲ့ပါသည်။ တစ် ကျေးရွာ သည် ပွေးလှမြို့၏ အရှေ့ မြောက်ဘက် ၄ မိုင် ခွဲ ၅ မိုင် နီး
ပါးမျှ ဝေးကွာ သော နေရသ တွင် တည်ရှိ၍ ပွေးလှ၊ ပင်းတယသွား မော်တော်
ကားလမ်း၏ အရှေ့ဘက် အတွင်းကျ သော နေရသ တွင် တည်ရှိသည်။ အနီ ရေခင်း ၊
မြေသား ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းလျက် ရှိသော ယာခင်း၊ ယာကွက် များ နှင့် ဧကောင်ကတိုး
များ ပိုင်းရံလျက် ရှိ သော တစ် ကျေးရွာသည် သစ်ပင်၊ ဝါးပင် များဖြင့် ညှိနှိုင်း
အုံ့ဆိုင်းကာ သာဏောင့် သာယာ ရှိလှသည်။ ပွေးလှ၊ ပင်းတယသွား မော်တော်
ကားလမ်း မှ အရှေ့ မြောက်ဘက်သို့ ခွဲထွက်သွား သော မြေ နီလမ်း အတိုင်း သွား ရ
၍ တစ်ရွာ ရောက်သည် အထိ ကားလမ်း ပေါက်သည်။ ရွာအဝင်တွင် ရွှေရ သော
ဧကောင်ကုန်းထိပ် မှ စေတီ၊ ရွာ အတွင်းတွင် ကျွဲရိုး လေ့လာခွင့် ရခဲ့သော ကုန်း

တော်ကြီးကျောင်းနှင့် ရှေးဟောင်း ရုပ်ပွားတော်များ အိမ်တိုင်းတွင် တွေ့ရ
သောတူရားစင်နှင့် မြတ်စွာဘုရား ရုပ်ပွားတော်များ စေတီတို့သည် ဗုဒ္ဓသာသ
နာထွန်းကားရာ အရပ်ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာတို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာ အလှအထူးများ
သာကျင့်ဆုံးကြမည် ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရလေသည်။

ထိုတစ်ကျေးရွာမှ ထွက်ခွါ၍ ပင်းတယ၊ ပွေးလှသွားကားလမ်း ပေါ်
ဆိုပြန်လည်ရောက်ရှိ သော အခါထိုကားလမ်း၏ အနောက်ဘက်တွင် တောင်တန်း
တောင်ကုန်းများကို တွေ့ရှိနိုင်ပြီး တောင်ကုန်းများတလုံး နှင့်တလုံးကြား ထွင်
လှည်းလမ်းကြောင်းများကို တွေ့နိုင်ပေသည်။ ထိုလှည်းလမ်းကြောင်းများ အ
တိုင်းထိုက်သွားပါက ပွေးလှမြို့နှင့် ၄ မိုင်ခန့်ဝေး၍ တောင်ကုန်းများကြားတွင်
သစ်ပင်၊ ဝါးပင်များဖြင့် နံ့နံ့ဆိုင်းဆိုင်းရှိကြသော ကျေးရွာများကို အစုလိုက်
အစုလိုက်တစ်ပြားတစ်ပြား တွေ့မြင်ရပေသည်။ ကုန်းသာရွာကလေးသည် ပထမ
ဆုံးတွေ့ရသော ရွာကလေးဖြစ်လေသည်။ ကုန်းသာရွာအဝင်ဝင်တွင် တစ်ရွာလုံး
သောက်ဆုံးသည် ရေကန်ကြီးနှင့် နေ့ရသီအဆုံးလုံး သင်္ဘောစခန်းအဖြစ်ဆောက်
လုပ်ထားသော ယာယီမိုးကာဇာကြီးကို ၄င်း၊ စံနစ်တကျရှိ နေသောလူနေ အိမ်
များ၊ အိမ်နှင့်တွဲလျက် တွေ့ရသောခြံဥယျာဉ်များ၊ သစ်ပင်၊ ဝါးပင်များကို
၄င်း၊ တောင်ရိုးတို့၏ ကျေးရွာအဖြစ် တွေ့မြင်ရလေသည်။

ကျားကုန်းနှင့်တည်ပင် ကျေးရွာများသည် အောင်ပန်းနှင့် ပွေးလှ
သွားကားလမ်းပေါ်ရှိ ကျုံးမြို့အလွန်၊ အနောက်ဘက် ၆ မိုင်ခန့်အတွင်းရှိ ဝင်
သွားရပြီး အောင်ပန်းနှင့် (၁၂) မိုင်ခွဲခန့်ကွာဝေး လေသည်။ တောင်ကုန်း
များပေါ်တွင် ဝါးပင်များဖြင့် ဝိုင်းရံကာ ရွာကို တည်ထားလေသည်။ တောင်
ယာထွက်များပတ်ပတ်လည် ဝိုင်းရံထားသည်။ ကျားကုန်းရွာလေးနှင့် တည်ပင်ရွာ
ကလေး နှစ်ရွာတို့ သည် တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ နီးကပ်စွာ တည်ရှိကြလျက်၊ ရွာအတွင်း
တွင်စာအင် ကျောင်းနှင့် အဆုံးလုံးကျ သင်တန်းစခန်းများကို တွေ့ရပြီး ၄င်း
ရွာသူရွာသားများ ကိုးကွယ်သော ကျုံးစေတီကြီးနှင့် ကျုံးဘုန်းကြီးကျောင်းကို

လည်း တွေ့ ရှိ ခဲ့ရလေသည်။

အထက်ပါ ကျေးဇူး များထင် တောင်ရိုး နှင့် ခနဲများ ရော နှော နေထိုင် ယက်ရှိကြောင်း တွေ့ ရပါသည်။ တောင်ရိုး များ ၏ ဝတ်စားဆင်ယင် မှုနှင့် ယဉ်ကျေးမှု သည် ခနဲများ ထက် ရှေး ကျကာသီး ခြား အထွင်အပြင် ကို ဆောင် ယက် ရှိ ကြောင်း တွေ့ ရှိ ရပေသည်။ အချို့ မှတောင်ရိုး စစ်စစ် ဖြစ် သော် လည်း၊ တောင် ရိုး ထင် ထိုင်း ယက်လုပ် ရန်အတွက်ချစ် မရှိ သဖြင့် အနည်း အ ကျဉ်း ရှိသော တောင် ရိုး ထင်ထိုင်း ကိုအမြတ်တ နိုး သိမ်းဆည်းထား ကာ လွယ် ကူသော မြန်မာအ ချိုး သမီး ဝတ်စုံဖြစ်သည့် အင်္ကျီ နှင့်ထည် ကိုသာ ဝတ်ဆင်ထားသ ဖြင့် ခနဲအ ချိုး သမီး ဟု ထင်မှတ်ဘယ် ရာ ရှိသည်။ ဤသို့အား ဖြင့် တောင်ရိုး နှင့် ခနဲ ရောနှောယက် တွေ့ ရှိရသည်။ သို့ သော် တောင်ရိုး စစ်စစ်ကို လေ့လာ ရန် အတွက် ၎င်းတို့၏ ဗိတုများ ရိုး ကို မေး မြန်း ၍ လေ့လာ ခဲ့သဖြင့် တောင်ရိုး လူငယ် များ၏ လူမျက်စွ များ ကို မှတ်တမ်း တင် ခဲ့ရ ခဲ့ လေသည်။

တောင်ရိုး အချိုး ချိုး ရှိ လေ သည် ၊ ၎င်း တို့ အ ခေ T အ ရ ၊
“ယခု တောင်ရိုး “ “ပြင်သူ တောင်ရိုး “ ဟု၍ဖြစ်သည်။ တောင်ရိုး တို့သည် “ ယ “ တောင်စဉ် တောင်တန်း ကိုအမှီပြု၍ နေထိုင် ကြ ရာ တွင် တောင်တန်း၏ အထင်း ဘက် ကျ သော ဒေသထင် နေထိုင် ကြ သူများ ကို “ယခု တောင်ရိုး “ တောင်ရိုး ဟု ခေ T ၍ တောင်တန်း အပြင်ဘက်ကျ သော ဒေသ များ သို့မဟုတ် လွင်ပြင်ဘက်ကျ သော ဒေသများ ထင် နေထိုင်သူများ ကို “ပြင် သူ တောင်ရိုး “ ဟု ခေ T လေသည်။ ကုန်း သာ ရွာ မှ တောင်ရိုး များ သည် “ ယခု တောင်ရိုး “ များ ဖြစ်ကြသည်။ တဲရု ရွာ မှ တောင်ရိုး များ သည် “ ပြင်သူ တောင်ရိုး “ များ ဖြစ်ကြသည်။ ကျားကုန်း ရွာ နှင့် တည်ပင်ရွာ မှ တောင် ရိုး များမှာ “ပြင်သူ တောင်ရိုး “ များ ဖြစ်ကြ သော် လည်း

“ ယခု တောင်ရိုး “ ဆန်သည့်တူ၍ ဝမ်း အချို့ယူဆကြ လေသည်။ ”

(၃) ထိုဒေသထင် နေထိုင်ကြ သောတိုင်း ရင်း သား များ

ပေး ဝှံ့မြို့နယ်ခွဲအထင်း ပါဝင် သော ကျေး ရွာများထင် ခေါင်
ရိုးနှင့် ဓနုများ အများ ခုံး နေထိုင်ကြ လေသည်။ ပအိုဝ််များ လည်း နေ
ထိုင်ကြသည်။ တောင်ရိုး နှင့် ဓနုများ သည် ရွေး ခေတ်ကန်လှင် ရော နှော
နေထိုင်ခြင်း မရှိ ကြ ပေ။ ရွာတရွာထင် တောင်ရိုး နှင့် ဓနုများအတူ နေ
ထိုင်ကြသော်လည်း ထိုရွာထင်ပင် တောင်ရိုး ပိုင်း ၊ ဓနုပိုင်း တူ၍ခွဲခြား
ထားသည်ဟု ဆိုလေသည်။ သို့သော်ယခုအချိန်ထင် မူ ရော နှော နေ ထို ဝ်
လျက် ရှိ ကြောင်း ကြေရသည်။ တောင်ရိုး နှင့် ဓနုတို့၏ နေထိုင်စား သောက်
မှ ဓလေ့ထုံးစံ များသည်တူ၍ လေသည်။ ဝတ်စား ဆင်ယင် မှုသာလျက် ကွဲပြား
လေ သည်။ ဓနုအဝတ်အစား များ မှာ ၊ အမျိုး သမီး များ သည် မြန်မာ အ
မျိုး သ မီး များ ကဲ့သို့ ဝတ်ဆင်ကြ လေသည်။ ဓနုအမျိုး သမီး ဝတ်စုံ များ သည်
ရင်ဖုံး အ ကျီ ၊ ထဘီဖြင့် ဝတ်ဆင်ကြသည်။ ဓနုအမျိုး သား များ သည် ရှမ်း
ဆောင်းစိ ပွ၊ တိုက် ပုံ ၊ ရှမ်း အ ကျီကို ဝတ်ဆင်ပြီး ခေါင်း ပေါင်း ပေါင်း
လေ သည်။ တောင် ရိုး များ မှာ ဓနုအဝတ်အဆင် နှင့် မတူဘဲ တောင်ရိုး အ
မျိုး သ မီး ၊ အမျိုးသား ဝတ်စုံ များ ရှိ လေသည်။ တောင်ရိုး အ မျိုး သား
များ မှာ ရှမ်း ဆောင်း စိ ပွ ၊ ရှမ်း အ ကျီ ၊ တိုက်ပုံ ဝတ်ပြီး ခေါင်း ပေါင်း
ပေါင်း လေ သည်။ ထူး ခြား ချက်မှာ ခေါင်း ပေါင်း ကို နှစ် ဆက် အ ခြိတ်
ချ၍ ပေါင်း ကြ သည်။ ရှပ် အ ကျီ ရော ဝတ်စုံ ဝတ်ကြသည်။ ရှမ်း ဆောင်း စိ ကို
ခါးပတ်ကြိုး ဖြင့် ပတ်လျက် ဝတ်ဆင်ကြသည်။ လွယ်အိတ်လွယ် လေ့ရှိ သည်။ လွယ်အိတ်အ
တွင်းတွင် တွမ်းအစ် နှင့် အခြား ပစ္စည်း များ ထည့်ထားတတ်ကြသည်။ ၎င်းပြင် ခါး
မ ဆိုမဟုတ် တထွာသ သာ နှစ်ဘက် သွား ခါး မြှောင် ဆိုမဟုတ် ခါး ရှည်များကို ဆောင်

လေ့ရှိသည်။ ခါး မကိုခါး ထင်ချင်းက လေးဖြင့်တည့်၍ ချိတ်ထား လေ့ရှိသည်။ တောင်
 ရိုးအခေါ်ခေါ် ခါး မချပ် ဟုခေါ်သည်။ တောင်ရိုးအမျိုးသားလူငယ် များ
 သည် ဤတော်အခါဝတ်ဆင် သောအခါအစား နှင့်အိမ် နေ၊ အလုပ်လုပ်သည့် အ
 ချိန်ရိုးရိုးဝတ်ဆင် သောအခါအစားဟူ၍ ခွဲခြား ထားသည်။ ခေါင်း ဆောင်း
 သည့်အိမ်ထောင် နေစဉ် အလုပ်လုပ်စဉ်ထင် ချည် ခေါင်း ပေါင်းကို ပေါင်း၍ ဗွဲ တော်
 အခါထင်ဆယ် တောင် ခန့်ရှိ သောရိုး ခေါင်း ပေါင်းကို ပေါင်း လေသည်။ ၎င်းပြင်
 ပင်နီတိုက်ပုံ နှင့်သတ္တလပ် တိုက်ပုံ ဟူ၍လည်း ခွဲခြားထားသည်။ တောင်ဘီလည်း
 ထိုနည်း အတူပင် ပင်နီဆောင်းဘီ၊ သတ္တလပ် တောင်ဘီဟူ၍ ခွဲခြားထား သည်
 ပွဲတော် အခါတွင်ပို၍ ကောင်း မွန်သော သတ္တလပ်ဝတ်စုံ များကိုဝတ် ဆင် ပြီး၊
 အိမ် နေ စဉ်၊ အလုပ်ဆင်း ချိန်ထင်ပင်နီ ချည်ထည်ဝတ်စုံ များကိုဝတ်ဆင်ကြသည်။

တောင်ရိုး အမျိုးသမီးများသည် ဂျတ်ချတ်ဆင်တိုင်းကိုဝတ်ဆင်ထား

ကြသည်။ ၎င်းတို့က အတန်း ဟုခေါ်သည်။ အနက် ရောင်ပိတ် သား ထူပူပူ
 ပေါ်တွင် ငွေချည်၊ ရိုးချည် မရမ်း ရောင်၊ အစိမ်း ရောင်၊ အနီ ရောင်၊
 ကန့်လန့်စင်း ကလေးများ ဖောက်၍ ယက်ထားသည်။ ဒူး ကောက် ကွေး အထိသာရှည်
 သည်။ ကိုယ်အထက်ပိုင်း နှင့် အောက်ပိုင်း တဆက်တည်း ယက်ထား သော ဆင်တိုင်း
 ဖြစ်သည်။ ခေါင်းတွင် ချည်ထည်၊ ရိုးထည်၊ ကတ္တီပါ စသည်ဖြင့် တဆက် အမျိုးမျိုးကို
 ပွဲသွား၊ အိမ်နေ ခွဲခြား၍ ပေါင်း ထား လေ့ရှိ သည်။ ၎င်းတို့ အခေါ် ပုဆိုး
 ဆောင်းသည် ဟု ခေါ်သည်။ တောင်ရိုး အမျိုးသမီးများ တို့၏ လက်ဝတ် တန်ဆာ
 မှာ နားတွင် ရွှေ၊ ဆိုမဟုတ် ငွေဖြင့်ပြုလုပ် ထားသော နား သံ သီး၊ နား ဂတ်
 နား ပေများ ဝတ်ဆင် ကြသည်။ အချို့မှာ ရွှေလက်စွပ်၊ အချို့မှာ ငွေလက် စွပ်များ
 ဝတ်ဆင် ကြသည်။ ငွေလက်ကောက် နှင့် ငွေခြေကျင်းများ လည်း ဝတ် ဆင် တတ် ကြ
 သေးသည်။ ၎င်းပြင် ၎င်းတို့ အခေါ် ကြိတ် ခွေ ဟုသော ကြေး နီဖြင့် ပြုလုပ်
 ထားသည် ကြေးခွေများ ကို အိမ်ထောင် ကျပြီးသည် တောင်ရိုး အမျိုးသမီးတိုင်း ခြေ
 ထောက်တဆက် တွင် ခြေသလုံး၌ ကိုးခွေ အထိ ဝတ်ဆင်ကြသည်။ အထက်ပါ လက်ဝတ်
 တန်ဆာများ ပြုလုပ်ရာ တွင် ရွှေထက် ငွေနှင့် ကြေးနီကို အသုံးများကြသည်။ အဘယ်

--- စောဝင်ရိုး လှလင်ပျိုများ ---

--- စောဝင်ရိုး လုံမပျိုများ ---

--- စောငင်ဂို: အမျိုးသမီး ---

--- စောငင်ဂို: အမျိုးသမီး ---

ကြောင့် ဆိုသော် ငွေ နှင့် ဖြေးနီသည် တန်ဖိုး မများစွာထု ထုတိုင်းဝယ် ၍ ဝတ်ဆင် နိုင်ကြသည်။ အပြင်၊ မတော်တဆ ကျပျောက်ပါ ကလည်း တန်ဖိုး မကြီးသဖြင့် ကိစ္စ မ ရှိဟု ဆိုကြသည်။ ဂွေသည်အန္တရာယ် များသည်၊ ဖျေးကြီးသည်၊ ဂွေကို ဝယ်၍ဝတ်ဆင် နိုင်သည်။ ငွေအင်အားမှ ဘုရားတို့ထင် မရှိ ကြောင်း ဖွင့်ဟ ပြောဆိုကြ လေသည်။ ဖြေးနီဖြင့် ပြုလုပ် ထား သော `` ကြိတ်ခွေ `` များသည်လည်းအလွန် လှပသည် ဟု ပြောကြသည်။ `` ကြိတ်ခွေ `` များကိုအချဉ်ခါတ်ပါ သောအခါအရွက်များ ဖြင့် ပွတ်တိုက်ထိုက် ပါက အ ရေ ဘင် ပြော ဘင်လက် တောက်ပလာ ဘဲ ပြီး အလွန်လှပလာ သည်ဟု ပြောကြ၏။ အချဉ်ခါတ် ပါ သောအခါအရွက်များ မှာ မန်ကျီးသီး၊ မန်ကျီးရွက်များ ၎င်းပြင် ၎င်းတို့ အခေါ် `` မှော်ချဉ် `` ရွက်များစသည်တို့သည် ကြိတ် ခွေ များ ကို ပွတ်တိုက်ရာတွင် အလွန်သင့် လျော် သောအခါ အရွက် များဖြစ်သည်ဟု ဆို လေ သည်။ ထို့ကြောင့် ဧကန် ငှက် များသည် ဂွေထည်နှင့် ကြေးထည်လက်ဝတ်တ န်ဆာ များတွင် ဖြေးထည်များကို ပို၍ ဝတ်ဆင်ကြသည်။ `` ဧကန် ငှက်လူ မိုက်ဂွေကိုပေး ထိုကြေးကိုကြိုက် `` ဟု သောစကားပို၍ ကြောင့်လည်းသိရှိ ခဲ့ရ လေသည်။

(၄) ဖုဉ်းရေ

ယခု ဧကန် ငှက် များဖြစ်ကြ သော ကုန်းသစ်၊ ကျား ကုန်း တည်ပင်၊ ကျေးရွာ များတို့သည် ၎င်းတို့ပါဝင် သော ကျေး ရွာအုပ်စုနှင့် အိမ် ခြေ ဖုဉ်းရေကို စာရင်း ဧကန်ယူခဲ့ရာတွင် ကုန်းသစ် ကျေးရွာသည် ထူးကော် ကျေးရွာအုပ်စုတွင် ပါဝင်၍ ကုန်းသစ် ကျေးရွာတွင်အိမ် ခြေ (၆၀) ရှိပြီး ဖုဉ်း ရေ (၂၇၀) ရှိ သည်။ ကျားကုန်းနှင့်တည်ပင် ကျေးရွာ များ သည် ကျား ကုန်း ကျေးရွာအုပ်စုတွင် ပါဝင်ပြီး ကျားကုန်း၌အိမ် ခြေ (၁၂၀) ရှိ၍ ဖုဉ်း ရေ (၄၆၄) ယောက်ရှိ သည်။ တည်ပင်တွင်အိမ် ခြေ (၃၄) ရှိ၍ ဖုဉ်း ရေ (၁၃၇) ယောက် ရှိပေသည်။

ပြင်သစ် ဧကန် ငှက် များဖြစ်ကြ သောတစ်ရွာသည်တစ် ကျေး ရွာအုပ်စု တွင် ပါဝင် ၍အိမ် ခြေ (၁၆၅) ဖုဉ်း ရေ (၇၅၃) ယောက်ရှိလေသည်။

(၅) သဘာဝ ပေါက်ပင်နှင့်စိုက်ပျိုးပင်

ထို ဒေသတိုက်ထွင်သဘာဝ ပေါက်ပင်များအဖြစ် ၊
ထင်းရှူး ပင်များ ၊ စွယ်ကော်ပင်များ ၊ ချယ်ရီပင်များ ၊ သုနီပင်များ ကို
တွေ့ရှိ ရသည်။ သဘာဝအလျောက် ပေါက် ရောက်သည့်ဝါး ရုံ ဘေးများနှင့် လူ
များ စိုက်ပျိုးထား သော ဝါး ရုံ ဘေးများကိုလည်း တောင်ခြေ တောင်စောင်း
များ ထွင် ရွေ့ရသည်။ မြို့နယ်ပင်များနှင့် ပေါင်းပင်များမှ သဘာဝ ပေါက်
ပင်များဖြစ်ကြသည်။

စိုက်ပျိုးပင်များအဖြစ် တောင်ယာစပါးနှင့်အလူး
ကို အဓိကထား၍ စိုက်ပျိုးကြသည်။ အခြားစိုက်ပျိုးပင်များမှာ ရှိ၊ ခရမ်းချဉ်၊
ဂင်းပင်များ၊ မိုလာ၊ သစ်တော၊ ကော်ဖီနှင့်ပဲအမျိုးမျိုးတို့ဖြစ် လေသည်။

တောင်ရိုးတို့၏ စိုက်ပျိုးနည်းမှာ - တောင်စောင်းများ
ထွင် တောင်ယာလုပ်၍ စိုက်ပျိုးသည့်နည်းဖြစ် လေသည်။ မြေယာကိုပြုပြင်၍အသုံး
ပြုကြသည်။ တောင်ယာကို မီးရှို့ခြင်း၊ ရွှေ့ချေး ၊ နွားချေး များသည့်စိုက်
ပျိုးခြင်း၊ ထယ်ထိုး၍ စိုက်ပျိုးခြင်း စသောနည်းများဖြင့် မြေယာကိုပြုပြင်၍
အသုံးပြုကြသည်။ မြေပြင်စခန်းခြောက်လ သောအခါ မြေယာကို ရွှေ့ပြောင်း
၍ စိုက်ပျိုးကြသည်။ တနေရာထွင် (၃) နှစ်စိုက်ပျိုးပြီးအခြား တနေရာသို့ရွှေ့
ပြောင်း စိုက်ပျိုးခြင်း မှာ တောင်ယာအဟောင်းကို (၃) နှစ်အနားပေး
သည့် ဆောင်ရွက် လေသည်။ တောင်ယာအသစ်ထွင် (၃) နှစ်စိုက်ပျိုးပြီး ပါက
တောင်ယာအဟောင်းသို့ တဖန်ပြန်၍ စိုက်ပျိုး ကြပြန်သည်။

ထိုသို့ တောင်ယာကို ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ပျိုးခြင်း သည် ၊
တောင်ရိုးတို့၏ မိရိုးဖလာစိုက်ပျိုးနည်းဖြစ် လေသည်။ တောင်ကုန်းများ ထွင်
ထယ်ထိုး၍ပရစ်ပုံများပုံပြီးမီးရှို့ သည် (စိုက်ပျိုးရေးထွင်ကြည့်ပါ) ၎င်းတို့အဖော်
“ ပလပ်ပုံသည် ” တူ ခေတ်သည် ၊ ပရစ်မီးရှို့ခြင်းမှာ ပေါင်း နိုင်ရန်အထက်
မီးရှို့ခြင်းဖြစ် ကြောင်းသိရသည်။ ထို မြေထွင် (၁) နှစ် (၂) နှစ် အများဆုံး

(၂၃)

(၃) နှစ် စိုက်ပျိုးပြီး မြေပြုစာမ ဧကခင်း တေ့သော ဧကခင်းအခြားတ နေ
ရသည့် ရွှေပြောင် စိုက်ပျိုးရ နေသည့် ဧကခင်း မြေကွက် များသည့်စိုက်ပျိုး
ဖန် များလာသော အခါ တောင်ကတုံးများ ဖြစ်ကုန် ကြသည်။ ထို့ ဧကခင်း တေ့
ရိုးတို့ ဒေသတွင် အ ရွှေ၊ အ နေခင်း၊ ဧကခင်း၊ မြေခင်းအရပ် (၄) မျက်နှာ
တို့ မျှော်ကြည့်လိုက်လျှင် ဧကခင်းကတုံးများကို မျက်စေ့တဆုံး တွေ့မြင် ရလေသည်။

အခန်း (၂)
= x = x = x =

မိသားစုအထင်းဆက်ဆံရေး

(က) မိဘနှင်္ဂသားသမီးများ ဆက်ဆံပုံနှင့်တဝန်ဝတ္တရားများ

(၁) ကိုယ်ဝန်ဆောင်ခြင်း

ကောင်ဂုံးလူငယ်တို့သည်အိမ်ကောင်သည်များဖြစ်လာ
ကြပြီဆိုလျှင်သားသမီးလိုချင်ကြလေသည်။ မိမိတို့ရင်ဆွေးများကိုလည်းချစ်ခင်ကြ
လေသည်။ သားသမီးလိုချင်သောအခါနှင်္ဂရင်ဆွေးကိုချစ်ခင်ယုယကြသောမိဘ
များသည် သားသမီးများကိုယ်ဝန်ရစဉ်ကပင်ကိုယ်ဝန်ဆောင်တို့စေတံ့ထိန်း
အပ်သောရွေးလူဦးသူမတို့၏ရွေးထုံးစဉ်လာကုသိုလ်မှုများနှင့်ရွှေောင်ကျဉ်
အပ်သောရွှေောင်ခလေးများကိုတညှိမတ်မိးလိုက်နာခြင်းဖြင့်မိမိတို့သားသမီး
များကိုစေတံ့ရွှေောင်ကံများကြလေသည်။

ကောင်ဂုံးတို့ထင်ကိုယ်ဝန်ဆောင်တို့ရွှေောင်ကျဉ်ရ
မည်ရွှေောင်ခလေးများရှိလေသည်။ ၎င်းတို့မှာလှန်ထားသည့်မြင်းဦးများကို
ကျော်စွား၍မသွားရခြင်း၊ အသုဘသို့မသွားရခြင်း၊ အိမ်တံခါးဝများထင်
ဝိတ်ဆို၍မထိုင်ရခြင်း၊ ဗူးပင်၊ ဖရုံပင်၊ သရိုးပင်တို့၏အညွန့်အရွက်များကိုမ
ခုခံမဆွတ်ရခြင်းစသည့်တို့ဖြစ်လေသည်။ ထိုရွှေောင်ခလေးများကိုမရွှေောင်မီပါ
က၊ ခလေးမွေးဖွားရာထင်ခက်ခဲမျှင့်တက်ကြောင်းအယူရှိလေသည်။ အညွန့်အ
ရွက်များကိုခူးဆွတ်မီပါကထိုအပင်များ၌နှမ်း၍သွားနှင်သည့်တို့အယူရှိ
လေသည်။ ထို့အပြင်ကိုယ်ဝန်ဆောင်စဉ်ခလေးအပင်မခြင်း၊ ကြမ်းတမ်းစွာသွား
လာခြင်းများကိုလည်းရွှေောင်ကြရလေသည်။

ခလေးများနှာမြင်သည့်အခါထင်လည်းအရပ်လက်သယ်
ဖြင့်များနှာမြင်ရလေသည်။ လူလာခဲ့သောဒေသထင်အစိုးရခန့်ထားသော
သားဖွားဆရာမများမရှိချေ၊ အရပ်လက်သယ်သည့်ကောင်ဂုံးအဖိုးသမီးဖြစ်
၍ငယ်ရွယ်စဉ်အသက် (၂၅ - ၃၀) လောက်မှစ၍ဝိသနာထုံမျှကြောင့်ရပ်ရွာ

အကျိုး ကိုယ်အကျိုးအတူကလပ်ကိုင် လာခြင်း ဖြစ်လေသည်။ အချိန်ကြာမြင့် လာ
သောအခါ တောင် ရိုး ရွာများ က မိမိတို့ရင် ဆွေး သားသမီး မွေးဖွား မှာနှင်
ပတ်သက်၍ ထိုအဖွဲ့သမီး အားအ ဣန္ဒြေရင့်ကျက်သည့်ဝမ်း နွဲဆရာ မတဖက်
ကဲ့သို့ပင် အားကိုး လာရ လေ တော့သည်။

သား သမီး များ မွေး ဖွား ပြီး ပါက မွေး ဖွား ကာစခ လေး ငယ်
အား နှစ် ရက် ခန့် အကြာတွင် မှသာ မိခင် နို့တိုက် ကျွေး လေသည်။ မိခင် နို့တိုက်
တိုက်ကျွေး မိ နှစ် ရက်အတွင်းတွင် အချို့မိခင် များသည် မိမိတို့ခ လေးငယ်အား ထ
မင်း ဝါး ၍ သုံးလုပ်ခ နို့ခွန့် ပေး လေသည်။ စတီသ တော ချွေး ခွန့် ပေးခြင်းဖြစ်
လေသည်။ မိမိတို့ရင် ဆွေး ငယ်သည့်လူ့ဘဝ ရောက်လာပြီဖြစ်သဖြင့် လူ့ကဲ့သို့ပင်
စား တတ် ပြီ၊ သောက်တတ်ပြီ၊ လူလား မြောက်ပြီ စသည့်ဖြင့် အတိတ် နိမိတ် ကို
ဆောင် စေ သည့် သ တောလည်း ဖြစ် လေသည်။ အချို့မိခင် များသည် ပျားရည် အ
နည်းငယ်ကို ရေဖြင့် ရော၍ စွမ်း စ သို့မဟုတ် အဝတ်ဖြင့် တုံ့ကာ စခ လေး ငယ်
အား ခွန့် ပေး လေ သည်။ တောင် ရိုး မိဘ များ သည် မိမိတို့ရင် ဆွေး မွေး ဖွား
လာပြီ ဆိုလျှင် သောက် ငေး ဖြစ် စေ၊ မိန်း က လေး ဖြစ် စေ နား ပေါက်ဖောက်
ပေး လေသည်။ သား သ မီး များ အပေ ငါ မိဘတို့၏ ချစ်ခြင်း မေတ္တာ ဖြင့် ပြု စု
ယုယ ဆင်ဆ ပေးကြ လေသည်။ သား သောက် ငေး များ ရှင်ပြု၍ ရှင် လောင်း
ခံလျှင် နားပန်လေး ဝတ်ဆင် နိုင် ရန်အတွက် ၎င်း ၊ သမီး မိန်းက လေး များအ
ပျိုအရွယ် လေးဖြစ် လာ ပါက နားကပ် လေး နှင့် ကြည့်၍ လှပ နေ စေ ရန် ၎င်း ၊
ရည် ရွယ် ပြီး မီးတွင်း ထဲတွင် ပင် နား ပေါက် ဖောက် ပေးကြ လေသည်။ အခြား
ရည် ရွယ် ချက် တခုမှာ က လေး ငယ်စဉ် နား ဖောက် ပေး ပါက က လေး မှာ နှုတ်
လွန်းသဖြင့် နာကျင် ရမှာ နီး မသိသည့်အရွယ်ဖြစ်သဖြင့် နား ဖောက် ပေးသည့်တူ၍
လည်း ဆို ကြ သည်။ နား ပေါက် ဖောက် ပုံမှာ လက်သယ်လုပ်သည့်အနက် ရောင်ချည်
ကြိုး ဖြင့် နားတွင် ထိုး ထား သော အပတ်ကို နှင်း နှင့် ဆီတွင် စိမ်၍ စခ လေး ၍
နား ပေါက် ကို ဖောက် ပေး လေသည်။ ၎င်းပြင် စခ လေး ငယ်အား မ ဧကောင်း ဆိုး

ဝါးများ၊ စုန်းများ၊ နတ်မိစ္ဆာများ မပြုစား နှင်ရန်အကာအကွယ်အဖြစ် အပ်ချည်အနက် ရေငင် ကိုကျစ်ကာ ဂါထာမန္တာန်များ ဖြင့်မန်း မျက်ရွှေခလေး၏ ခါးတွင် ဖြစ်စေ၊ လည်ပင်းထင်ဖြစ် စေချည်ထား ပေး နေသည်။ အံ့ကြိုး ချည်သည်ဟူ၍ လည်းဆို နေသည်။

(၂) ဆားသမီးများ အားကင်ပုန်းတပ်ခြင်း

ခ လေး ရက်သား၊ လသားအရွယ်မှစ၍ တနှစ်အရွယ် ထိ အချိန် အတောအထင်းတွင်၊ လက်သယ်မအားလက် ဆေး ပေးရ နေသည်။ လက်သယ်မ လက်ဆေးပွဲ ကို “ ကင်ပုန်းတပ်ပွဲ ” ဟု ခေါ် နေသည်။ လက်သယ်မလက်ဆေးပွဲ ဟု ခေါ်ဆိုခြင်း မှာခ လေး မွေး ဖွား ပေး သောလက်သယ်မသည်ခ လေး မျက်နှာ မြင်စဉ် မိခင် နှင့်ခ လေး၏အညစ်အကြေးများကိုကိုင်းထုတ်၍ မွေး ဖွား ပေးရသော ကြောင့် လက်သယ်မအား ကျေးဇူးဆပ်သည့်အ နေဖြင့်လက်ကို ဆေး ကြောပေးရ သော ကြောင့် ဖြစ် နေသည်။ ကင်ပုန်းသီး ၊ တ ရေခဲ ကိုဖြင့် ကင်ပုန်း ရေ စိမ်ကာ လက်သယ်မ၏လက်ကိုခ လေး မိခင်ကိုယ်တိုင်ကင်ပုန်း ရေဖြင့်သွန်းလောင်းကာ ဆေး ကြောပေးရ နေသည်။ ၎င်း ပြင်ထိုက်သည့်အား ဈေးဝါးစွာ မိမိတို့ တတ်နိုင်သ ရှေ့အခ ကြေး ငွေဖြင့်ပူ ဇော်ကန် တေ့ရ နေသည်။ လက်သယ်မကလည်း ခလေး နှင့်မိခင် ကျန်းမာချမ်းသာ စေ ကြောင်း ဆုတောင်း၍ ခလေး အား ခဲစေ၊ အံ့ကြိုး အစရှိသည်တို့ဖြင့်ချည် နေောင် ပေး ရ နေသည်။ ခဲစေ ဆိုသည်မှာ ခ လေး ၏လည်ပင်း ၊ လက် ကောက်ဝတ်၊ ခါး ၊ မြေကျဉ်းဝတ်စသည် နေရာများ ထင်ဝတ်ဆင် ပေးထား သော ငွေကင်း၊ ငွေကင်းကလေး များ လက်ဖွဲ့ အဆောင်အယောင် များကိုခဲစေဟု ခေါ် နေသည်။

ခဲစေခဲဆွဲ ပေးခြင်းအား ဖြင့်ခ လေး သည်ကျန်းမာ၍အသက်ရှည်ကာ အန္တရာယ် များမကု ရောက် နှင်ဟုယုံကြည်ကြသဖြင့်ခဲစေခဲဆွဲ ပေးသည်အလျှောက် အထက် ယုံကြည်ကြောင်း ကျွန်ုပ်တို့ နေသည်။ မိဘ၏ဆန္ဒအရ နာမည်မှည့် စေလိုလျှင်လည်း နေ့ဆင်၊ နံဆင်၊ နာမည်မှည့် ပေး ရ နေသည်။ ဖိတ်ကြားထားသဖြင့်ထိုကင်ပုန်း တပ် ပွဲ ဆို ကြ ရောက် လာ သောလူကြီးသူမ များ အား ရပ်ရွာ ရှိ လူငယ်

ဝိုင်းမှ လက်ဖက် ဂုဏ်အခါး ၊ ကုမ်း ၊ ဆေး ၊ လက်ဖက်စသည့်အ ကျားအ မွေး ဖြင့် ဧည့်ခံကြလေသည်။ ဤ ရေဘက်လာ သောလူကြီးသူမ များ ကလည်းကင် ပုန်းရည်အိုး ကို လက်ဖြင့်နှိုက် ကာ ဖိထိုက် ဖူး ဆံစ ၊ နှုတ်ခမ်း ၊ ဦး ခေါင်း တို့ကို မင်္ဂလာယူ သည် အနေဖြင့် သူတို့လမ်း ပြီး ခ လေး ခ် န ဖူး ဆံစ ဦး ခေါင်း တို့ကို လက်ဖြင့် ပွတ် သပ် ကာ ကျန်းမာ ချမ်း သာ စေ ကြောင်း ဆု တောင်း ၍ ခ မစာ ၊ အံ့ကြီး ၊ ပိုက် ဆံ ကြေးငွေ များ ဖြင့် လက် ဖွဲ့ကြ လေသည်။

အချိန်တစ်မျိုး ကမ္ဘာသား သမီး များအား မွေး နေ့ မွေး နံ့အလိုက် ဆုန်းတော် ကြီးက ဆော်ငှင်း ၊ ဝမ်းဆွဲလက်သယ် များက ဆော်ငှင်း ၊ အဖိုးအဖိုး များ က ဆော်ငှင်း နံ့မည့်ကို ရှေး ချယ်မှည့် ခေ T စေ လေသည်။ မြေအိုးအသစ် က လေး တလုံးတွင် မီး ဖုတ်ပြီး သားကင်း မှုန်းသီး နှင့် တ ရေ ဝိုက်သ ကို ဝင် သော ရေဖြင့် ထည့်ထား လေသည်။ ထိုကင် မှုန်းရည်ထဲတွင် ဂတနာ ပစ္စည်း များ ဖြစ် သော ရွှေ၊ ငွေ၊ ကျောက်မျက်ဂတနာ များ စုံဖြင့် ပြုလုပ်ထား သော လက်ဝတ် ၊ လက်စား များကို တစ်နှင်သ ရွှေထည့်ကာ စိမ်းထားရ လေသည်။ သ ပြေ၊ မြေစာ၊ မာလ ကာ ယွန်း များ ကိုလည်း စေ ဝေဆာဆာ ထုံးထား၍ ထိုသ ပြေ၊ မြေစာ ၊ မာလ ကာ ယွန်း များ ဖြင့် ကင် မှုန်းရည်ကို တွဲကာ ဆုတ်ဖြန်းရ လေသည်။ လူကြီး သူမ များ ၏ မေတ္တာကို ခံယူရသဖြင့် ကင် မှုန်း တပ်ပြီး ပါကခ လေး သည် နေ ကောင်း ကျန်းမာ လာ သည်ဟု အယူရှိကြ လေသည်။ မိဘ နှင့် လူကြီး သူမ များက ခ လေး ကျန်း မာ စေ ကြောင်း ခ စစာ ဆွဲ ပေးထား လျှင် ထိုခ လေးသည် ၁၀ နှစ်သား ၁၀ နှစ် သမီးထိ ဆွဲထားရ လေသည်။ ၁၀ နှစ် အောက်ဖြတ် မိပါက ထိုခ လေး သည် နေ မ ကောင်း မ ကျန်း မမာ ရှိတတ်သည်ဟု အယူရှိကြ လေသည်။ မိဘ များ အ နေဖြင့် လည်း မိမိတို့ သားသမီး များ နား အန္တရာယ် ကျ ရောက်မည်စိုး သော ကြောင့် ငှင်း၊ နေ မ ကောင်း ၊ မကျန်း မမာ ဖြစ် မည်စိုး သော ကြောင့် ငှင်း ၊ ခ စစာ များ လက် ဖွဲ့ များ ကို မဖြုတ်ဘဲ ဂုဏ်ကို ခံဆဲထား ပေးရ လေသည်။ တေ ဝင်ရိုး မိဘ များ သည် မိမိတို့ သားသမီး တို့၏ နေ ဝင် ရေးကို စိုး ရိမ် ပူ ပန်ကြ လေ

သည်။ မိမိ တို့ သားသမီးများ ၁၀ နှစ်ပြည့်ပါက ဗေဒင်ဆရာ ခေတု၍ ဇာတိ
ဖွဲ့ပေးကြလေသည်။

မိဘများ သည်သား သမီး များအပေါ် ချစ်သည့်စိတ် ဇော
ဖြင့် မှတ်မှတ်ရရ ဖြစ် ပျက်ခဲဘူးသည့်အဖြစ်အပျက်များ ပေတုထင် မုတည်၍လည်း
နာမည်ပေး တတ်ကြလေ သည်။ တရံ ရောအခါကအဖြစ်အပျက်တခုဖြစ် ပျက်ခဲဘူး
လေ သည်။ တောင်ရိုး မိဘနှစ်ပါး တို့သည်အိမ် ထောင့်ကုသည့်အချိန်မှစ၍သား
သမီး များ မွေးဖွား ခဲ့သော်လည်း သားသမီး များအဖတ်မတင်ဘဲ ရက်သား
လသား အရွယ်၌ ပင်ဆုံးပါး ပျက်စီး ကြသည်။ သားသမီး လေး ယောက် မွေးဖွား
ပြီးသည် အထိတ ယောက်မျှအဖတ်မတင် ချေ၊ မည်သည့် ရောဂါ ကြောင့်ဟုမပြော
တတ် သော် လည်း ခ လေး များ သည်သည့်အချိန်ထင် သေဆုံးသွားတတ်ပြီး နံနက်မိုး
လင်း လျှင် အပြင်ဘက် အိမ်ကြမ်းပြင် ပေတုထင်အဖတ်များ ကျေရတတ်သည့်ဟုဆိုလေ
သည်။ ထိုသို့ဖြစ် ရခြင်း မှာ မိမိတို့သားသမီး များအား စုန်းပြုစား ခြင်းဖြစ်
သည်ဟုတထစ်ချ ဖွဲ့ကြည်စွာ လေသည်။ ထို့ ကြောင့်လူကြီး သူမ များအား ပြောပြတိုင်
ပင် သောအခါ ထူကြီး သူမ များက နေဘက်တ ယောက်မွေးလျှင်ဘုန်း ဧကန် ကြီး
ကျောင်း သွား ၍ ဘုန်း ဧကန်ကြီးအား မိမိတို့သားသမီး မဟုတ် ကြောင်း ပြောဆို
ပြီး ရောင်း ထား လျှင် စုန်းပြုစားသည့်အန္တရာယ်မှလွတ်ကင်းလိမ့်မည်ဟုပြော
ဆို လေ သည်။ ထို့ကြောင့် နေဘက်တကြိမ် မွေးဖွားလာ သောသမီး လေးအားဘုန်း
ဧကန် ကြီး ထံ သွား၍ တစ်နှစ် ရောင်းချလိုက် လေ သည်။ သမီး လေးအားလည်း
“ အဲပဲလေး “ ဟုခေါ် ထင် လေသည်။ “ မဝဲလေး “ ဟုအိမ်ပွိုယ်ရ လေသည် ။
ထို သမီး လေးမှာ ကျန်းမာ ဝမ်းဗျား၍အသက်ရှည် လေသည်။ နောင် မွေး သော ခ
လေး များ လည်း အဖတ်တင်၍အသက်ရှင်ကြ လေသည်။ ထို တောင်ရိုး မိခင် သည်
“ မဝဲလေး “ မှစ၍နေဘက်တစ်သမီးသုံး ယောက် မွေးဖွားရ အားလုံး မှာယ
ခုထက်တိုင် အသက်ရှင် လျက်ရှိ လေသည်။ ထို တောင်ရိုး မိခင်သည်ငှင်းခင်း ခံခဲ့
သွား သော သားသမီး များကိုတမ်းတငို ကြွေးကသတ်ရခဲပင်ဖြစ် လေသည်။

(၃) သားသမီးများ ငယ်ရွယ်စဉ် မိဘများ ယုယပြုစု ကျွေးမွေး
စောင့်ရှောက်ပုံများ

စောင့်ရှောက်ပုံများ သည် မိမိတို့ရင် သွေးသားသမီး များ အား ဂုဏ်နာ တပါး ဟုယုဆက်သဖြင့် ကိုယ်ဝန် စောင့်စဉ် မှစ၍ မွေးဖွားပြီး သည် အထိ မိဘတို့၏ မေတ္တာဖြင့် စောင့်ရှောက်ကြ လေသည်။ အချို့ စောင့်ရှောက်ပုံများ သည် ငယ်ရွယ်သည့်အချိန်တွင် အိမ် စောင့်ကြည့်သဖြင့် အသက် ၂၀ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် သား သမီး (၁) ယောက် (၂) ယောက် ရ နေကြပြီဖြစ်သည်။ ငယ်ရွယ် ကြ သော် လည်း မိဘ တိုးတိုး လက်ထက် အစဉ် အဆက် စောင့်ရှောက် ခဲ့သည့်နည်း လမ်း အတိုင်း မိမိတို့ သားသမီး များ အား ယုယပြုစု စောင့်ရှောက်ကြ လေသည်။ သား သမီး များ တယောက် ပြီး တယောက် မွေး ဖွား နေရ သော်လည်း တဖက်မှ ဝမ်းစါ အတွက် စောင့်ယာ လုပ်ငန်း များကို လုပ်ကိုင် နေရ ပေ သေး သည်။ စောင့်ရှောက် မိခင်သည် သားသမီး များ တယောက် ပြီး တယောက် မွေး ဖွား နေရသည့်အရွယ်တွင် ပင် စောင့်ယာ ထဲသို့ ဆင်း၍ အလုပ်လုပ်ကြ ရ လေသည်။ သားသမီး မွေး ဖွား ပြီး ခလေး လမ်းမ ရွှေ့ဘက်တစ် သေး သည့်အရွယ်တွင် ခလေး ကို ကျောပေတင်၍ တထက်ဖြင့် ချိတ်က အလုပ်လုပ် ရ လေသည်။ ခလေး ကျောပိုးထား သည့်အချိန် ၊ တွင် ခလေး တကိုယ် လုံး စောင့်ဖြင့် ထုတ်ပြီး သား ဖြစ်က ဝမ်းခင်၏ ကိုယ် ငွေ ဖြင့် ထွေးနွေး စွာ တချိန် လုံးအိပ် မေ့ ကျ နေ လေ စေ ခဲ့သည့်။ မိခင် မှာလည်း သား ငယ်အား အစဉ် ကျောပေတင် ဖို့ထား ရသဖြင့် အလွန်အကျွံ ဖြစ်က ဝန် လေး ခြင်း၊ ပင် ပန်း ခြင်း များ မဖြစ် စေ ခဲ့ ပေ ၊ ရှမ်းပြည် မြေလတ်ပုံ ငါး၏ အအေး ဒါ၏သည် ချမ်း အေး လှ သော်လည်း ခလေး ငယ်မှာ ထွေး ထွေး နွေး နွေး အစဉ်ရှိနေ လေသည်။

နို့တိုက်ချိန် ကုမှသာ တဘက်ကို ဖြေ၍ ခလေး ကို ကျောပေတင် မှ ချပြီး မိခင်နို့ကို တိုက် ကျွေး လေသည်။ ဤကဲ့သို့ ပင် ခလေး ငယ်သည် မိခင်၏ ကျောပေါ်၌ ကြီး ပြင်း လာ ရ လေသည်။ အိမ် စောင့်သက် လေး ၊ ငါး နှစ်အထွင်းသီး

သမီး (၂) ယောက် (၃) ယောက်ရပြီး အိမ်ထောင်လည်းခဲ လေးများအားဖြည့်
ရှုပေးမည့်သူ မရှိပါက၊ ဇနီးခင်ပွန်းနှစ်ဦးစလုံး တောင်ယာထဲထိုင် တောင်
ယာဝဲခင်းလှုပ်ကိုင်ကြရသဖြင့်သားသမီးအားလုံးကို တောင်ယာထဲသို့ခေါ်ဆောင်
သွားရ လေသည်။ ထိုခဲ လေးများ သည် တောင်ယာထဲ၌ ပင်ကြီးပြင်း ကြရ လေ
သည်။

ဤသို့အား ဖြင့် (၁၀) နှစ် အောက် တောင်ရိုးခဲ လေး ငယ်
များ သည်၊ မိဘတို့၏လှုပ် ငန်းခင်ဖြစ် သော တောင်ယာထဲထိုင်ငှင်း၊ မိမိတို့
နေအိမ်ထိုင်ငှင်း၊ ကြီးပြင်းလာရကာ မိဘများကလည်း (၁၀) နှစ် အောက်
အရွယ်သည်တို့မ ချင် သေးသည့်အရွယ်၊ ဘာမှအား မကုန်ရ သေးသည့်အရွယ်၊ မိ
ဘ၏အုပ်စိုး နန်း မှု အောက်ထိုင် မိဘ နှင့်အနီးကပ်ဆုံး၌ နေသည့်အရွယ်အဖြစ်သတ်
မှတ်ထား ကြ လေသည်။ သို့သော် တောင်ရိုးတိုင်းသည် နေထက်မှ နေဝင် ပင်
ပန်းကြီး စုလှုပ်ကိုင် ချင်မှထမင်း ဝင်မှုစား ချင်ကြ သောအ ခြေအ နေအောင်
သားသမီး များအား ချမ်းသာကြွယ်ဝ သူများ ကဲ့သို့ယုယပြုစု ချင်ကြသည် မဟုတ်ပေ။
ထို့ ကြောင့် တောင်ယာဝဲခင်းထဲထိုင်ငှင်း၊ အိမ်ပတ်ဝန်း ကျင်ထိုင်ငှင်း၊ ကြောင့်
ရိုးခဲ လေး များသည် တောင်သူတို့ဘဝ မြေအလိမ်းလိမ်း၌ အလူးလူးဖြင့်ပင် နေ
ထိုင်ရကာ ကြီး ပြင်း လာရတော့သည်။

တောင်ရိုးတို့သည် မိမိတို့ သားသမီးများအားအသက် (၁၀) နှစ်
နဲ့လျှင်ပင် မိဘများအား ကူညီ ထုတ်ကိုင်ဖော် ရပြီ ဟု ဖြောင့်စမှတ် ပြုကြသည်။ ငှင်း
တို့အဆိုအရ “ ကျွန်ုပ် နွား နှင့် ဖော် ရပြီ ” ဟုဆို လေ သည်။ မိဘများသည်သားသ
မီး များအား ချစ်မြတ်နိုး ထု သော်လည်း ဝမ်းစာ ရေးအထက်လှုပ် ငန်း ဝိုင်းတွင်
သားသမီး များ၏ ကူညီ ထုတ်ကိုင်ဖော် ရလာ သော အခါကင်း ရွေ့၊ ရေခတ် ၊
ကျွဲ ကျောင်း၊ နွား ကျောင်းစသည့်ဖြင့်ချမ်း စေရ လေသည်။ သားသမီး များ
ကလည်း အိမ် ဗဟိုရ ကိစ္စ နှင့် ပါတ်သက်လာ လျှင် မိမိတို့တချင်စာတစ်ချင် သည့်
အစာမှလှုပ်ကိုင် ရမည်ဟု သောအခါဖြင့်လှုပ်ကိုင်ကြ လေသည်။ အချို့သားသမီးများ
မှတစ်ဆင့် ရွေ့၊ ရေခတ်အပြင် ကျွဲ ကျောင်း ၊ နွား ကျောင်း အလှုပ် ကို

မိမိတို့ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမှ ကျွဲ၊ နွားများကို ကျောင်းပေးရုံတင် မကဘဲ ရွာအတွင်း ရှိ အခြားအိမ်များ မှ ကျွဲ၊ နွားများ ကို ကျောင်းပေးခြင်းဖြင့် အပိုင် ငွေရ ကာ ခံစားရသူများ ကို ပိုမို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန် နှစ်စဉ် လေ့လာ ဆွေးနွေး ဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် အကျိုးရရှိလာလျှင် ခံစားရသူများ ကလည်း သား သမီး များ ဖြစ်ပေါ် နှေးနည်းစေရန် အားလုံး သိမ်း ဖြိုး မယူဘဲ သား သမီး များ အထက်အဝတ်အစား၊ အသုံးအဆောင် ၊ ပစ္စည်းများကို ဝယ်၍ ဆင်မြန်း ပေး လေ့ရှိကြ၏။ ယောက်ျား လေး များ အထက်အဝတ်အစား ဘီး၊ အင်္ကျီ၊ ခေါင်းပေါင်း၊ လွယ်အိပ်၊ ဘိနပ်၊ နှစ်ဘက်သွား ခါးမြှောင် စသည်တို့ဖြင့် ဖြစ်သည်။ မိန်းမ လေးများ အထက်ပိုး သင်္ဘော၊ ခေါင်းပေါင်း၊ ၊ (ပုခုံး) နား သံသီး ၊ ဘော်လက် ကောက်၊ ဘော် ခြေကျဉ်း၊ လက်စွပ်၊ အလှပြင်ပစ္စည်း များ ဖြစ်သည့် ပေါင်ဒါ၊ အုတ်ခမ်း ချိန်၊ ဆေးစသည်တို့ဖြင့် လေ့လာသည်။

(၄) နွား ကျောင်းခြင်း

ကောင်းမွန်လှသော များ အရွယ် ရောက်လာပြီး ပထမဦးစွာ မိမိတို့ကိုယ်ပိုင် စွမ်းအား ဖြည့်တင် နယ်လုပ်ကိုင်ရ သော အလုပ်မှာ ၊ နွား ကျောင်းသည့်အလုပ် ပင်ဖြစ် လေသည်။ နွား ကျောင်းသည့်အလုပ်ကို ဘဝ နှစ်ကျော် ယောက်ျား လေး များက လုပ်ကိုင်ကြ လေသည်။ နေောင်တွင် တဖြည်းဖြည်း ကျွမ်းကျင်လာ သော အခါ တစ်ခါမှ နွား များ ကို ကျောင်းရ လေသည်။ အိမ်ထဲတွင် ထိုင် နွား မွေးမြူခြင်း မပြုလုပ် နိုင် သော်လည်း နွား မွေး မြူ သော နေရာ ရှိ အိမ်အချို့တွင် တစ်ခါမျှ နွား မအုပ် နှင့် ခိုင်း နွား ပေါင်းရှောင် (၈) ကောင် (၉) ကောင် မျှ ရှိကြ လေသည်။ နွား ကျောင်း သား တ ယောက် ကျောင်း သော နွား အုပ်သည် နွား အကောင် (၁၀၀) ပတ်ဝန်းကျင် ထိုင်၍ လေသည်။ တခါတရံ နွား များ အုပ်စုကွဲသွား သော အခါ နွား အုပ် နေရာ အပြေးအလွှား လိုက်၍ ကျောင်းရသည်။ နွား များ အုပ်စုအလိုက် မျက်ခင်း ကောင်း ကောင်း တွေ့၍ မျက်စား နေလျှင် ဆေး ဆေး ဆေး ဆေး ပင် စေ ဝင် ခိုင်း၍ နွား ကျောင်းရ လေသည်။ နွား အုပ်ထွင် နွား မအုပ် ၊ ခိုင်း နွား အုပ်တူ၍ ခွဲခြား ထား လေသည်။ ကျား ဂုန်း

ရွာတရွာလုံး ထွင် နွား မဆုတ်သုံး ဆုတ်၍ ၊ နှိုင်း နွားဆုတ်သုံးဆုတ် ၍ပြီး နွား
ကျောင်း သား (၆) ယောက်ဖြင့် ကျောင်း ဂ လေသည်။ ၎င်းပြင် နွား မဆုတ်
ထဲထွင် နွား မ များ ၊ နွားထီး များ နှင့် နွားက လေး များ (နွားသုငယ်) ဟူ၍ ပါ
ဝင် လေသည်။ နွား မဆုတ်ထွင်၍ သေ နွား ထီး များသည်အချို့သား ဖောက်ရန်
အထက်ဖြစ်ပြီး အချို့မှာ နှိုင်း နွား အဖြစ် ပြောင်းလဲ၍ အသုံး ပြုရန် ဖြစ် လေ
သည်။

နွား ကျောင်း သား သည် နွား ကျောင်းသည့်အလုပ် ကို
လုပ်ကိုင် နေလျှင်အခြား အလုပ်ကိုလုပ်၍ မရ တော့ချေ။ နွား ကျောင်း သည့်
အလုပ် နှင့် တောင်ယာလုပ်သည့်အလုပ်တွင် မလုပ် ခိုင် ချေ။ နွား ကျောင်း နေ
စဉ် တောင်ယာလုပ် ကိုင် နေလျှင် နွား ပျောက် မည့်အ ရေးကိုစိုးရိမ် ရလေ သည်
ကို ကြောင့် သတ်ဝိ ရိယဖြင့် လုံးလစိုက်ထုတ်ကာ တရွာလုံး ၍ နွား များကို ဂရု စိုက်
ကျောင်း ဂ လေသည်။ နွား ကျောင်း သား သည် နံနက်ကိုး နာရီခွဲခန့်အိမ် မှ
ထွက်ခဲ့ကာ ၊ နွား ကိုစတင် ကျောင်း ဂပြီး ထမင်းထုပ် ရေဘူးအပြည့်အစုံ ပါ ဂ
လေသည်။ ဩ နေ ခြောက် နာရီ နေဝင် မှသာ လျှင် အိမ်သို့ ငြိန် ရောက် လေသည်။
ထိုကဲ့သို့ သူတပါး ၏ နွား များ ကို မိမိ နွား များ ကဲ့သို့ ဂရုစိုက် ကျောင်း ဂ ခြင်း
မှာ နွား ပျောက်လျှင် နွား ကျောင်းသူက လျှော့ ဝါ မည်ဟု သေသုံးတမ်း စဉ် လို
ရှိ၍ လည်း မဟုတ် ပေ။ တရွာလုံး ပိုင် နွား များ ကို မိမိတဦးတည်း ပိုင် နွား အ
ဖြစ် ကျောင်း ဂ မည်ဟု သေသုံးအိမ်စိတ်ဖြင့် လုပ်ကိုင် ပေးခြင်းဖြစ် လေသည်။ အ
ဘယ် ကြောင့် ဆို ဆော် နွား များ ပျောက်ဆုံး ခဲ့လျှင် နွား ကျောင်းသူ ရော နွား
ပိုင် ဝင် ပါမည်သူတွင် မှတ ဝန် မရှိ ပေ။ နွားတ ကောင် သို့မဟုတ် ကျွဲတ ကောင်
ပျောက်သည့်ဆိုလျှင် တရွာလုံး ၍ အိမ် များ မှတစ်စိတ် ယောက်ထွက် ရန် ရွာလူကြီး မှ
လူတ ယောက်ကို ရွာ ဆော် ခိုင်း ဂ လေသည်။ (ကြော် ဝိဋ္ဌ ဝ ပေး) ဂ လေသည်။ တ
ရွာလုံး ၍ လူ များ စု မိလျှင် အားလုံး ပိုင် ဝင် ရ လေသည်။ တရွာ ဝင် တရွာ ထွက်၊
တ ဟော ဝင် တ ဟော ဝင် ထွက်၊ တ ဟော ဝင် တက် တ ဟော ဝင် ဆင်း လိုက် ရွာ ကြလေသည်

ရွာတရွာထွင်ခွါရ၍ ရွာရွာလည်း ပိုင်းရွာပေးရလေသည်၊ မိမိတို့
ရွာထွင်ခွါရ၍ ပြီးထုတ်လမ်း မပြုနိုင်လျှင် တာဝန်ရှိသည့်အ နေဖြင့် ကုသိ၍ ရွာ
ပေးရလေသည်၊ မိမိတို့ရွာထွင်ခွါရ၍ ရွာပြေးထုတ်လမ်းပြုနိုင်ပါက တာဝန်ကမ်း
လေသည်၊ ကုသိ၍ ရွာပေးရန်မလိုပေ။

နွားကျောင်းသား သည် နွားကျောင်း နေရသည့်တိဝန်
ဤကဲ့သို့ မည်သည့်အလုပ်မျှမလုပ်နိုင်ခြင်း၊ မိမိတို့ တာဝန်ယူလုပ်ငန်းကို ပစ်
ပယ်၍ တရွာလုံးရှိ နွားများကို စေတနာအရင်းခံဖြင့် ထိန်း ကျောင်း ပေးရ
ခြင်း၊ နွားကျောင်းသူများ ရွားပိုးခြင်းအစရှိသည့်အ ဤကဲ့သို့ များဤကဲ့သို့
နွားကျောင်းသားများကို တရွာလုံးက ကျေးဇူးတင်၍ မဆုံးရှုံး လေသည်၊ ပုံစံအား
ဖြင့် ကုန်းသရွာထွင်အလုပ်မျှနွားကျောင်းသည့်စံနစ်ရှိ လေသည်၊ မိမိတို့
အနေဖြင့် နွားကျောင်းသည့်တာဝန်အလုပ်မျှလျှင် မိမိတို့သားများ အား
တာဝန်ပေး၍ ကျောင်းချင်းရလေသည်။

ထို့ ဤကဲ့သို့ မည်သည့်အလုပ်မျှမလုပ်နိုင် ယောနွားကျောင်း
အားအားကောင်းစွာသည့်အ နေဖြင့် တရွာလုံးမှ နွားရွင်များက နွား တ
ကောင်ရှင် မိုးရသီ (၆) လထုတ်စပါးတစ်စုံ၊ နေ့ရသီ (၆) လထုတ်စပါး တ
စိတ် ပေးရလေသည်၊ မိုးရသီထုတ်အစားအ ယောက်ပေါများသဖြင့် ပေါပေါ
များများရရှိ၍ ပေါပေါများများ ပေးသည့်အ နာအဖြစ်သည်၊ နေ့ရသီထုတ်
အနည်းငယ်သာ ပေးနိုင်၍ စပါး တစ်စိတ်သာ ပေးခြင်းဖြစ် လေသည်၊ ထို့ဤကဲ့သို့
အကောင်တရပ် ကျောင်းလျင် မိုးရသီ (၆) လ (နွား ၁၀၀) တင်း (၅၀) ရရှိ
နေ့ရသီ (၆) လ (နွား ၅၀) တင်း (၂၅) ရလေသည်၊ နွား ထီး နှင့် နွား မ
နွားကျောင်းခံ မှာ အကြီး လေသည်။ မိုး ရသီ (၆) လထုတ် နွားမအ ထုတ်
တစ်စုံ ပေးရလျှင် နွား ထီးအထက်ဆုံး စိတ် ပေးရလေသည်၊ နွားထီး ကတစိတ် ပို
လေသည်၊ နေ့ရသီ (၆) လထုတ် နွားမအထက်တစ်စိတ် ပေး ရပြီး နွား ထီး အ
ထက် (၆) ပြည့် ပေး ရလေသည်၊ နွား ထီး အထက် (၂) ပြည့် ပို ပေး ရလေသည်။

နွား သူငယ်အထက်နွား ကျောင်းခမ ပေးရ ပေ။ နွားမထူင် နေဘက်ကသား
သ နွေငြိသဖြင့် နွားသူငယ်အား နှိလွတ်ရပြီး နေဘက်၊ ထိုသ နွေ မွေး မှီး ပြီး
မှ သာ ဂျင်ထိုနွားသူငယ်အထက်နွား ကျောင်းခ ပေးရ ဖေသော်၊ ထိုသို့ စေဘင့်
ဆိုင် နေ ရသည့်ကလကို “ တ ဟေ မျှော် ” ဟု ခေ T ဖေသော်၊ “ တ အိုင်မျှော် ”
ဟု သော အမိ ပြုယ်ရ ဖေသော်၊ အချို့နွား ဂွင်များကစ ပါး မ ပေးဘဲတ နှစ်လုံး အ
ထွက် နွား ထီးတ ကောင်ကိုနွား ကျောင်းခ ငို / - ပေးရ ဖေသော်၊ နွား မတ
ကောင်ကို ငို / - ပေးရ ဖေသော်။

(၅) ရေခဲရိခြင်း

တောင်ရိုး ဒေသသော် ရေဂွား ပါး သော ကြောင့် ရေကုတ်စည်း
ကမ်း ဖြင့်နွားရ ဖေသော်၊ တောင်ကုန်း ၊ တောင်ကတုံးများဖြင့် ကြောက်ရွံ့
သော ဒေသဖြစ် သော ကြောင့်လည်း နေရဘက်ထိုင် ရေထင်းတူးတိုင်း ရေ
မ ထွက် ခေ။ ဂွာတိုင်းထိုင် ရေထက်သည့် နေရဘက် ဖေသော်၊ ထို နေရဘက် ရေ
ထွက် ဦးဟု ခေ T ဖေသော်၊ ရေထက် ဦးဆိုသော်မှ သစ် ပင်လျှင် မြေဘင်များကြား
တွင် စမ်း ရေသော်တဖြည်းဖြည်း စိမ်းထက် နေ ဖေသော်၊ တ နေရဘက် သာ ဝှံ
ပြီးတ ဂွာလုံးအားထားရသဖြင့် ရေထက် ဦးဆိုလျှင်လူတိုင်းအထက်အထင်အမြတ်သ
တွယ်ဖြစ် နေ ဖေသော်၊ ရေထက် ဦးသော်ဂွာ၏အပြင်ဘက်ခ ဝိလှမ်းဝှမ်းထိုင်ရှိ၍
အချို့ဂွာ များမှ ဘ ရေထက် ဦး နှင့်နှစ် ဖိလုံ၊ သုံး ဖိလုံခ နှံ ဝေး ဖေသော်၊ ကုန်း
သာ ဂွာထိုင် ဂွာဝင်သည့်လမ်း တေး ဌတဂွာလုံး သောကံသုံး သော ရေကန်ကိုရွှေ
ရ ဖေ သည်။ တမ ဂွာထိုင် ဂွာ နှင့်သုံး ဖိလုံခ နှံ ဝေး သော ရေထက် ဦး ကိုရွှေရေ
သည်။ မိုးရဘသီထိုင်သုတ် မိုးအိမ် များမှ အိမ် ခေါင်မိုးမှ မိုး ရေများကို ရေ သ
လျှောက် ဖြင့် သွယ်ယူပြီးအုတ်ကန်ဖြင့်ရေရွာ ဘင်ထားကြမ်း ၊ မိုးရဘသီမဟုတ်ပါက ရေ
ထွက် ဦးကိုသာ အိုးကိုးရ ဖေသော်၊ နံနက် မိုးလင်းလျှင် တိုင်ရိုးလှိုင် ဖိုလုံ မ ဖိုလုံသော်
ရေဆိုး ကိုယ် စီ၊ ရေထမ်းကိုယ်စီ ဖြင့် ရေခတ်ဆင်းကြရ ဖေသော်၊ အချို့လူငယ်များ
သည် ရေ စည်တင်ထား သော ဂွာစည်းဖြင့်ခ ဝိရ ဖေ သော်၊ ဂွာစည်းဖြင့် ရေခ ဝိ ပါ က

တောင်ဂျီး အမျိုးသမီး ရေခပ်ယူခန်း နေပုံ

တောင်ဂျီး လူငယ်များ လှည်းဖြင့် ရေခပ်ဆင်း နေပုံ

ရေကန် အောက်ပိုင်း ရေနေောက်သည်။ ဘက်တွင် ဖုန်းရေခါ နွားပါ ရေအတွင်းထိုး ဆင်းကာ ရေခပ်ရ လေသည်။ ထို ရေနေောက်ကို ဆေးကျောရန် အတွက်၊ နွားစါ ကျွေးရန် အတွက်နှင့်၊ ဘစ်ပင်များ ရေလောင်းရန် အတွက် အဆုံးပြု လေသည်။ ရေ ဘန်၊ ဘန်ခပ်ထိုပါက ရေထွက်ဦး ထိပ်ပိုင်း အပေါ်ဘက် ရေကန်မှ ခပ်ယူ ရလေသည်။ ထို ရေကန်၏ ထိပ်ပိုင်း နေရာကို ရေကန်စောင့် နတ်ရှိသည်ဟု အထွဋ် အမြတ်ထား ထင်၍ ထို နေရာကို ရေကန်ထွက် ဘိနပ် မစီးရခြင်း၊ ညစ်ငြမ်း ဘော အပြောအဆို များ မပြောဆိုမိရန် ထာထာ ထားရခြင်း၊ စသော ရှောင်ကြဉ်အပ်သည့် စည်းကမ်း များ ရှိလေသည်။ မိဘ ဖုန်းများကလည်း မိမိ သားသမီး များအား ဆုံးမသူ နီ သ ငါ ထားလေသည်။ အကယ်၍ ဘိနပ်စီးမိခြင်း၊ မကောင်းဘော အပြော အဆိုများ ပြောဆိုမိခြင်း၊ ပြုမူမိခြင်း၊ ခိုက်ရန် ဖြစ်ပွား မိခြင်း ပြုထုပ်မိပါက ရေထွက်ဦး မှ ရေမထွက်ဘဲ ရေ ခမ်းခြောက်တတ်သည်ဟု အယူ ရှိလေသည်။

ဤနည်းဖြင့် အရွယ် ရေ ဘက်လ ဘော သားသမီး များက မိဘ များအား ထင်းခွေ၊ ရေခပ်၊ ဣ ကျောင်း၊ နွား ကျောင်း၊ အလုပ်ကို နှင် နင်း စွာ ကူညီထုပ်ကိုင်နိုင် ဘော အခါ မိဘ များသည် မိမိ သားသမီး တို့လုပ် ရည်ကိုင် ရည် ကို ကြည့်ကာ ဝိတိဖြစ် ရ လေသည်။ သား သမီး များ (၁၀) နှစ် ကျော်၍ အ ရွယ် ရောက်စ ပြုပြီဆိုလျှင် သား များကို ဂွင်ဖြူရန် မိဘ များက စတင်၍ ကြေး ငွေ များ စုဆောင်း ရလေ သည်။ အချစ်မိဘ များသည်၊ သား (၁၄) နှစ် ခန့်တွင် ဂွင် ပြု ရန် အတွက် ဘိုး နှစ် လေး နှစ် ခန့် စု ဆောင်း ခဲ့ရ လေသည်။ မိမိတို့ ဂွင် နှစ်ထပ် ခြံ ဘေးရတနာများ ကို မြတ်စွာ ဘုရား၏ သဘာဝ နာအတွင်း သို့ သူတို့ သွင်း၍ သီမ ဂေအဖြစ် ခိုး မြောက် ရခြင်းသည် သားရတနာ များ မွေး ဖွား ရခြင်း၏ ထူးမြတ် ဘော ကုသိုလ်ဖြစ် သည်ဟု ယုံကြည် ထားကြ လေသည်။ သား ဂွင် ပြုရန် အတွက် သုံး လေး နှစ် စုဆောင်း ထား ရသည်ဟု ဆို ဘော်လည်း သားသမီး မွေး ဖွား စဉ်က ပင် သား ယောက်ျား လေး မွေးဖွားသည် ဆိုလျှင်ပင် သား ဂွင် ပြုရ မည်ဟု သော အသိစိတ် ဝိတိ ဖြစ်ခဲ့ကြ လေသည်။ သား ယောကျ်ား လေး မွေးဖွား သော အမျိုး သမီး များ

သည်မြင်မြတ်ကြသည်။ အထူးအဖြင့် သားယောက်ျားလေး (၃) ယောက် မွေးဖွား
 သော အမျိုးသမီး များသည် ပို၍ ထူး မြတ်သည်။ သာမန်အမျိုးသမီး များ နှင့် ကြီး
 တပြေးတည်း မထိုင်အပ်ဘဲ သော အယူအဆများ ရှိကြသည်။ မိဘတိုင်းသည် သီး ယောက်
 များ မွေးဖွား ရခြင်းကို သမီး မိန်းမလေး မွေးဖွား ရခြင်း ထက် ဂုဏ်ယူသည်။ လူပီ
 ငန်း ထုတ်ကိုင်ရာ တွင်လည်း သမီး နှင့် သားကို ယှဉ်ကြည့်ပါက သား ယောက်ျား က
 ခွန်အား နှင့် ပို၍ ထုတ်ကိုင်နိုင်သည်။ ထင်း ခွေ၊ ရေခပ်၊ ကျွဲကျောင်း၊ နွား
 ကျောင်းမှ စ၍ ပုဂံစုဖတ်ခြင်း၊ ကြက်တင်းဆွဲခြင်း၊ တုံး ဖွဲ မျှခြင်း (စိုက်ဖူးလေး
 တွင် ကြည့်ရန်) မိုးဦး ကုထုတ်လည်း၊ ကျွဲ နွားဖြင့် ယှဉ်၍ မြေထွန်ရခြင်း၊ သာ ကြ
 ခြင်း၊ အာထူးခင်း ဆွဲခြင်း၊ သာသံမီးခြင်း၊ စပါးပုတ်ခြင်း စသော လူပီ
 ငန်းများကို အရွယ် ရောက်လျှင် ရောက်လျှင် နှင့် အမှုလုပ် ကိုင် နိုင်သဖြင့်
 သားယောက်ျားလေးများကို ပို၍ အား ကိုး ရသည်ဟု အယူရှိကြ လေသည်။

သား ယောက်ျား လေး များ နည်းတူသမီး မိန်းမ လေးများ
 သည်လည်း ငယ်ရွယ်စဉ်က မိဘများ၏ ကျွေး မွေးယုယ စေတင့် ရောက် မှုကို ခံယူခဲ့
 ပြီးနောက်၊ အရွယ် ရောက်လာ၍ ကုသိုလုပ်ကိုင် နိုင်သည့်အခါ မှ စ၍ မိမိတို့တတ်
 နိုင်သမျှ မိသားစုလေး လမ်း စဉ်အတိုင်း မိဘများ အား ကုသိုလုပ် ပေးကြရ လေ
 သည်။ မိန်းမလေး များ သည်အသက် (၈) နှစ် (၉) နှစ်အ ရွယ် ရောက်ပြီ ဆို
 လျှင် မောင်ငယ် ညီမငယ်များ အား ထိန်း ပေးခြင်း၊ ထမင်း ချက်၊ ရေခပ်
 ထင်းခွေ၊ နွား ချေး ထုတ် (သုတ်ဆင် ရှင်းလင်းသည့် တာဝန်) စပါး ထောင်း
 စသည် အိမ်တွင်းမှ အထုတ် များ ကို မိခင် နှင့် တွဲ၍ မိခင် အား ကုသိုလုပ်ကိုင် နိုင်
 လေပြီ။ မိဘများမှာ မူကားသား ယောက်ျား လေး မွေး ဖွား ဖြစ် ဝမ်း မြှောက်
 ဝမ်းသာ ဖြစ်ရသကဲ့ သို့ ဝမ်းသမီး မိန်းမ လေး မွေး လာပါကလည်း မိခင် အ
 တွက် ကုသိုလုပ်ရသည့် အပြင် သမီး မိန်းမ လေး၏ ဂုဏ် ရည်ကို ကြည့်ကာ ပီတိဖြစ် ရ
 လေသည်။ အိမ်တွင်းမှ ကျန်စေ့ စ၍ ဂုဏ် ရေး ရွာ ရေး ကိစ္စ များကိုလည်း ပျို ပျို
 ပါးပါး ထုတ်ကိုင်ရမည့် အထုတ်များတွင် သမီး မိန်းမလေးများ အား၊ အားကိုး

ရလေသည်။ လက်စားချီလက်စားဆပ်ခြင်း (လက်စားချီလက်စားဆပ်ခြင်း
တွင် ကြည့်ရန်) သက်ကယ်ပြန်ခြင်း၊ ဧကန်စိုက်ခြင်း၊ ပေါင်း နှုတ်ခြင်း ၊
စပါးဆိမ်းခြင်း စသောအလုပ်များတွင်စိတ်ဝင်စားလက်ဝင်ဖြင့် နေထက်မှ နေ
ဝင်ထိ ထုတ်ကိုင်ဖော် ရလေသည်။ လက်စား ချီလက်စား ဆပ်အဖြစ်လုပ် ဖို့င်
ရသတွင်လည်း ရရှိ သောအခါ ဤသို့ နေထိုက်များသည်၊ မိဘများအထက်အထောက်
အကူဖြစ်လေသည်။

(၆) လက်စားချီလက်စားဆပ်ခြင်း

မိန်းခဲ လေးများသည် ဧကန်စိုက်လုပ်ငန်းနှင့်
ပတ်သက်သော လက်စားချီလက်စားဆပ်သည့်ကိစ္စများ၌အများဆုံးပါဝင်လျှင်
ရှားရလေသည်။ လက်စားချီလက်စားဆပ် သောအခါ လူအထဲများသည် ဧကန်
ရိုးထုမှအထိုင်းအပိုင်း ထွင်း သာ ရေး နာ ရေးကိစ္စ ရပ်များ၌ ရှေးသမားကျ
အဆုံးချလာကြသော စံနစ်ဖြစ် လေသည်။ လူမှုကိစ္စများဖြစ်သည့်အခါ ဧကန်
ကျောင်းဆောက်၊ ဘုရားတော်၊ တံတားခင်း၊ လမ်းဖောက်စသော လုပ်ငန်း
ကိစ္စများ၌ ၎င်း၊ လယ်ထွန်၊ စပါးဦး၊ ပိုးနှုတ်၊ ဧကန်စိုက်၊ စပါးရိတ်၊
စပါးပုတ် စသော၊ စိုက်ပျိုးရေးကိစ္စများ၌ ၎င်း၊ အဆုတ်၊ ရှင်ပြု၊ ကင် မှန်း
တပ်နှင့် ရာထီထိုက် ပဲ့ ဧကန်များဖြစ် သောတံတက်ပဲ့၊ ကဆုန်ပဲ့၊ နတ်တက်ပဲ့၊
မီးထွန်းပဲ့ စသော နှလမ်းများထွင်၎င်း ၊ တရားနှင့်တရားတစ်စုံနှင့်တစ်စုံ
လက်စားချီလက်စား ဆပ်စံနစ်ဖြင့်ကျင့်သုံး လုပ် ဆောင်ကြ လေသည်။ “လက်စား
ချီခြင်း” “ဆုံသည်မှာ၊ မိမိတို့ရွာ၊ မိမိတို့အပိုင်းအပိုင်းမှတစ်ဆင့်တစ်ဆင့်၊ စု
ပေါင်းညီညွတ်စွာဖြင့် အခြားရွာ၊ အခြားအပိုင်းအပိုင်းအားမိမိ အဖို့ ၎င်း
ဝတ္ထရားအပိုင်း စေတနာဖြင့်မိမိတို့လုပ်အား ဥာဏ်အားဖြင့်တစ်တစ်အား
စွားရောက်တူညီ လုပ်ဖို့င် ပေးကြ လေသည်။ “လက်စားဆပ်ခြင်း” “ဆုံ သည်
မှာ မိမိတို့ရွာ၊ မိမိတို့အပိုင်းအပိုင်းအားအခြားရွာမှတစ်ဆင့်တစ်ဆင့်လက်စားချီ
စွားသော် ထိုရွာအား အလားတူလုပ်အား ဥာဏ်အားထက်မရွေး သော လုပ်

အားဖြင့် စေတနာအပြည့်အဝထားကာပြန်လည် ကျေးဇူးတုံ့ပြန်၍ ကုသိုလ်ကိုင်
ပေးခြင်းကို လက်စားဆက်သွယ်တော် ဖော် လေသည်။ တနည်း အားဖြင့်တ ယောက်တ
လက်မှစ၍ တတတ်အား အဖြစ်လုပ်အား ဖွဲ့စည်း ကာ၊ မိသားစုစိတ်ဓါတ် ဖြင့်
ထုတ်ဝေ နှစ်တစ်နှစ်နှင့် ငွေမကုန် စေဘဲ ပြီး မြောက် စေ ယောဓလေပင်ဖြစ်
လေသည်။ ၎င်းပြင် တရားနှင့်တရားပိုင်းပင်းကုသိုလ်မှု၊ ချစ်ခင်မှုစသော
ပေါင်းဆင်း ဆက်ဆံရေး ပေါင်းစု တံတား အဖြစ် ထိုစံနစ်စာဆက်ဆံပေးလေ
သည်။ ထိုကဲ့သို့ လက်စား ချိလက်စား ဆက်ခြင်း စံနစ်ကို တာတက်ပွဲများထင်၎င်း၊
ကုန်ပွဲများထင် ၎င်း၊ ဂွင်ပြုပွဲနှင့် အသုဘများထင်၎င်း ဣရ လေသည်။
ဂွာတဂွာဂွါ ဒိမ်တိုင်း မှလက်စား ချိလက်စား ဆက်ရန်အထက်မသွား မဖြစ်၊
မထုပ်မဖြစ်၊ မလိုက်၍ မဖြစ် သောထုံး စံတခုအဖြစ်လူတိုင်း ထင်အသိစိတ် ဣ
လေသည်။ အထူးအဖြင့် အသုဘကိစ္စထင်မည်မျှပင် ဝေးလံ သောအရပ်၌ဖြစ် စေ
ထုပ်လက်စထုတ်ဝေ ကို ရပ်ကာ ထားပစ်ခဲ့ပြီး လိုက်သွား ရ လေသည်။ မိမိ တို့
ဂွာ တာတက်ပွဲအား အခြားဂွာ မှလှူအုတ်ပစ္စည်း များ၊ စည်ဆိုင်၊ မောင်း
ဆိုင်များ၊ မီးလုံးများ ဖြင့်လှူလက်စား ချိထားလှူထိုက် ဝမ်းတာတက်ပွဲထင်
လည်း ထိုဂွာမှ ကုသိုလ်ထားသည့်လှူအုတ်ပစ္စည်း များ၊ စည်ဆိုင်၊ မောင်းဆိုင်များ
မီးလုံးများထက် မလျော့သော တုံ့ပြန်မှုဖြင့်သွား ရောက်၍လက်စား ဆက် ရ
လေသည်။

ကောဇိယာလုပ်ငန်း များ ထင်လည်း ယာဂွင်လယ်ဂွင်မှာ
တဦးတည်း ဖြစ်သော်လည်း သူယာ၊ ကိုယိယာ၊ သူလယ်၊ ကိုယိလယ်၊ လက်စား ချိ
လက်စားဆက်စံနစ် ဖြင့်ပင်တရားလုံးစု ပေါင်း၍လုပ်ကိုင်ကြရ လေသည်။ လယ်ဂွင်
ယာဂွင်က ထမင်း ကျွေး ရ လေသည်။ လက်စား ချိလက်စား ဆက်လာသူများ ကို
အခကြေးငွေ မပေး ရ ချေ။ လက်စား ချိလက်စား ဆက်တာဝန်များ အထက်
မိဘများသည်။ သမီး မိန်းခဲလေးများအား ပို၍အား ကိုး ရ လေသည်။ ကောက်
စိုက်ပွဲ၊ ကောက်ရိတ် ပွဲများထင်တရားလုံးစု မိန်းခဲလေးများသည်လက်စား ချိ
လက်စားဆက် အဖြစ်ပိုင်းဝန်း စိုက်ပျိုး ရိတ်သိမ်း ကြရ လေသည်။ မိဘများကလည်း

ရပ် ဝှာလူမျှက်စွ များအထက်မိမိတို့သား သမီး များ အားလူဝတ္တရား တခုဖြစ်
ကြောင်း သွန်သင်ဆုံးမပြုဝါဒ ပေး ကြ လေသည်။

လက်စားချီလက်စား ဆက်အပြင် ``လက်စားလိုက်သည် `` ဟူ၍
လည်းရှိ လေသည်။ လက်စားလိုက်သည်ဆိုသည်မှ ဘုရားအစုံအရ ``အား ခလိုက် ``
သည်ဟု ဆို လေသည်။ အခ ကြေး ငွေရ ရေးအထက်သူတပိဏ်လယ်ယာခွဲ မြေများထင်
လိုက်၍ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြ ရ လေသည်။ လက်စားလိုက်ခြင်းကို တောင်ရိုးအမျိုးသား
ရော အမျိုး သမီး ပါလုပ်ကိုင်ကြ လေသည်။ ပထမဦး စွာ မိမိတို့လယ်ယာခွဲ မြေ
များ ထင်စိုက်ပျိုး ထွန်ယက် ရေးအထက်ပြီး စီး ရန်လုပ်ကိုင် ရ လေသည်။ မိမိတို့
ယာတွက်လယ်ကွက်များ အား လုံးပြီး စီး ပါက၊ အခြား မပြီး သေး သည့်ယာရှင်
လယ်ရှင် များထံသွား ရောက်၍လက်စား လိုက်ရ လေသည်။ မိုး ဦး ကုထယ် ထုံး
ရသည့် မိမိတို့လယ်ယာအား ဦး စွာပြီး စီး ရန်ထယ်ထုံး ပြီး မှသူတပိဏ်လယ်ယာ
များတွင်အားခရ ရေးအထက်သွား ရောက်ထယ်ထုံး ပေးရ လေသည်။ နေ့စား
ခ၊ ယိုမဟုတ်အားခကိုအချို့ ကြေး ငွေယူ၍အချို့စ ပါးယူ လေသည်။ အခ ကြေး ငွေယူပါ
က တနေ့စီ / - ၊ ငို / - စသည်ဖြင့်ရကြ လေသည်။ စ ပါးယူပါကတ နေ့စ ပါး ဥပြည်
၄ပြည်ရ လေသည်။ အား ခလိုက်ရသကဲ့သို့ ယောကျ်ား လေး ရောမိန်းခ လေး ပါ
အားခတူညီ စွာရကြ လေသည်။ ထိုသို့တူညီစွာရခြင်း မှာအားခလိုက်သူ ယောကျ်ား
လေး၊ မိန်းခ လေး ၏လုပ်အား ပေ၇ထင် မှတည်၍အခ ကြေး ငွေကိုသတ်မှတ်ခြင်း
မဟုတ်ဘဲ၊ လယ်ယာရှင်တို့၏ ပေး ချင်စမ်း ရှိသည့်အ ပေ၇ထင်သာ မှတည်၍ပေး
သော ကြောင့်ဖြစ် လေသည်။ တောင်ရိုး တို့ထင်လယ်ရှင်၊ ယာရှင်တို့သည်ချမ်း
သာ သောသူများ မဟုတ်ကြ ချေ။ အခြားလက်လုပ်လက်စားလူတန်း များ ၅ ငွေ မ
ခြား ပေ။

လူငယ်များ သည်လက်စား လိုက်၍မိမိတို့ရရှိ သောအခ ကြေး
ငွေများကို အချို့သားသမီး ကမိဘအား ပေး အပ်ကြသည်။ မိဘ များကလည်း
သား သမီးများ အတွက် လိုအပ် သောအဝတ်အစား ၊ ပစ္စည်း အသုံးအဆောင်

များကို ဝယ်၍ ဆင်မြန်း ပေး သည်။ အချို့သား သမီး များကလည်း ``တ ဈေး
ကြား `` ဂ သောလုဝ် ခ ကို မိမိတို့လိုအပ်သည့်များ ကိုကိုယ်တိုင် ဝယ်ချမ်း ဆင်မြန်း
ကြပြီး နောက်တ ဈေး ကြား ဂ သောလုဝ် ခ ကို မိမိအများအတွက် မိဘကိုအပ်ကြလေ
သည်။ တ ဈေး ကြား ဆိုသည်မှာ ၅ ဂရက်ကြာ၍ ဈေး နေ့တ နေ့အဖြစ် သတ်မှတ်
ထားသဖြင့် တဈေးနှင့် တဈေးကြား ၅ဂရက်ကို ``တ ဈေးကြား `` ဟု ခေါ်လေ
သည်။ တောင်ရိုး ရွာတိုင်း ၌ ဈေးမရှိ ပေ။ ရှာများစု ပေါင်း၍ ဈေး ရှိ
သော ရွာဆိုသွားရလေ သည်။ ဥပမာကုံး ဈေး ၊ ပေးလှ ဈေး ၊ စသည့် ဈေး
များကို ပတ်ဝန်းကျင်ရွာ များ မှ ၅ဂရက်တ ဈေးသတ်မှတ်ကာ ဈေး နေ့ထင်လော
ရောက် ရောင်းဝယ် ဖောက်ကား ကြ လေသည်။

(၇) မိဘများနှင့်သားသမီးများလွတ်လပ်စွာအက်ဆံ့ခွင့်
သားသမီး များအပျံ့လှဖြစ်လာသည့်အချိန်ထုတ်လွှတ်

မိဘများသည် မိမိတို့ သားသမီး များ အားတင်းကြပ် ဆောစည်းမျဉ်း များ
ဖြင့် ချုပ်ချယ်ခြင်း မရှိဘဲလွတ်လပ်အချင်းချင်းလွတ်တော့ဝ တောင်ရိုးတို့ရှေး
ထုံး စဉ်လာအတိုင်း ဆက်ဆံ စေ လေသည်။ လွတ်တော်ပေ နှစ် မွေ့ရှုစေ လေထုံး စံ
များ ကိုလည်း ပိတ်ပင်ခြင်း မရှိဘဲလွတ်လပ်များအား လွတ်လပ်စွာ နေထိုင် စေ
လေသည်။ မိဘများ အနေ ဖြင့်လူကြီး မိဘတို့ဘက်မှ ကျေပူနိအပ် သောဝတ္ထရား
များကို အလိုက်ဆီစွာ ဆောင်ရွက် ပေးတတ်ကြ လေသည်။ တောင်ရိုးအပျံ့လှပျံ့
များ ``အပျံ့ကွမ် `` ဂနိအထက်၎င်း ``လူပျံ့ထိုင် `` ဂနိအထက်၎င်း ၊ မိဘ တို့
ဘက်မှ ဝတ္ထရားရှိသည် အတိုင်းလွတ်လပ်ခွင့် ပေးထား ကြ လေသည်။ မိမိတို့၏
သား သောကျားလူပျံ့ များသည် အပျံ့ကွမ်ဂနိသလုံး ပေါက်အလည်အပတ်သွား
နေလျှင်လည်း မိဘအ နေဖြင့်ကန့်ကွက်ရန်မရှိ ပေ။ တခါတရံတခါတစ် ဝှံ့ ၊ က
ဆန်ပွဲများ၌ တလ၊ တလခွဲ မျှကြာသည့်အထိလည် ပတ်သွား နေ သော်လည်း ၊ မိဘ
တို့မှာ မည်သို့မျှမကန့် ကွက်ဘဲလွတ်တော့ဝ သွားလာကြခြင်းဖြစ်သည့်ဟူသ တော
ထားကာ အေးအေး ဆေးဆေး ပင် နေထိုင် လျှော့ကြသည်။ မိမိတို့ထင်သမီးမိန်း

ခလေး ဂြိုဟ်လည်း အပျိုကုန်ရန်လော့ ဆော့ နောင်ရုံး လူပျိုများ နှင့် မိမိတို့သမီးများအား လွတ်လပ်စွာ ရွေးထုံးစဉ်လော့ အရဆက်ဆံ စေ နေသည်။ လူငယ် တို့ဘဝ အပျိုကုန်သည့်ကိစ္စတွင် လူကြီး မိဘများအ နေဖြင့် ကန့်ကွက်ခြင်း မရှိ ပေ။ မိမိတို့ သမီးပျိုအား အပျိုကုန်ရန်လော့ ဆော့ နောင်ရုံးလူပျိုများအား မိမိတို့သမီးနှင့် သဘောတူသည် ဖြစ် စေ။ မတူသည်ဖြစ် စေလိုက် နှော့စွာ ဆက်ဆံရ နေသည်။ အချို့ နောင်ရုံးများ ထင် မိန်းခလေးအပျိုများသည် သက်ကယ် ပြစ်ခြင်း၊ စပါးထောင်းခြင်း၊ ကျပ်ချက်ယက်ခြင်း စသော အလုပ်အကိုင်များ ပြီးသဖြင့် နိဗ္ဗာန်ဝင်ပြီး အိပ်မောကျ နေပြီဖြစ် ဆော်လည်း အပျိုကုန်ရန် နောင်ရုံးလူပျိုများ ရောက်လာပြီး “ ဗူး ပု ရှေ့ ” ဆိုမဟုတ် “ ခင် ပု ရှေ့ ” အချို့ “ သံ ချောင်း မှတ် ” “ ရှိ ” အပျိုကုန် “ ပါကန် ” နေရာမှ ထပြီး မီး မွှေး ကာလူပျိုကိုင် နေလသည်။ မိဘများက လည်း သမီး မထလျှင် ထ၍ ဧည့်ခံ ရန် တိုက်ထုန်း ရပြီး မိဘတို့ အနေဖြင့် မူကား မသံသလို ပြုမှု နေထိုင် ရ နေသည်။ သမီး နှင့် သမီး ဂှင် များက ထိုကဲ့သို့ ဧည့်ခံ မ ကျေပွန် လှင် လူမျှ ရေး ခလေးထုံး စံ အရ ရိုင်း ပြသည့် သဘောကို အဆင်သင့် ဆောင်ရွက် ဧည့်သည့် လူပျိုများ က ဝါး ခက် နှစ်ပ ဒေသ ဝင် အဖြစ် ပြုလုပ်ပြီး ထိုအိမ်ရှေ့တွင် ဖိုက်ထုခဲ့ နေသည်။ ထိုကဲ့သို့ ပြုလုပ် ခံ ရခြင်း သည် လူမျှ ရေး အရ ဂှင် စရာ ဖြစ်သည် ဟု နောင်ရုံး မိဘများ သဘော ပိုက်ကြ နေသည်။ ထို ကဲ့သို့ ပြုလုပ်ခြင်း ခံရလျှင် မိဘများ အ နေဖြင့် ဝတ္တရား မ ကျေပွန် ရော ရောက်သည် ဟု လူများ ကဲ့ရဲ့ ပြော ဆို မည်ကို လည်း ကြောက် ရှုံးကြ နေသည်။ ထို့ ကြောင့် ထိုသို့ မဖြစ်စေရန် သတိထား ရ နေသည်။ သမီး များ အား လည်း ထုံး ထုံး တိတ်တိတ် ဆုံးမ ဖြစ်ပါပေးရ နေသည်။ အချို့ ရပ် ဝေး မှလော့ ရှိ တာ တက်စို့ ကဆုန် ပွဲအပြန် ထိုက်ပါလော့ ဆော့ လူပျိုများ သည် မိမိတို့ ကြိုက် နှစ်သက်သည့် အပျိုအိမ် ထိုင် တရက် တည တည်း သာ လည် ပတ်ကြ သည် မဟုတ်ဘဲ ရက် ပေါင်း ကြာ ဝှစ်စွာ အစီသား ကဲ့သို့ ပင် နေထိုင်၍ လည် ပတ် နေလျှင် မိမိတို့သား သမီး ကို အပျိုကုန်ပြီး မိမိ တို့ အိမ်တွင် ပင် ထမင်း စား ကာ မိမိအိမ်ထိုင် ပင် အိပ် ဆော့ လှစ် စီး ယော့ ကျား

လူပျိုအား ဖိတ်ဖျား အ နေဖြင့် ဝတ္တရား ကျေပူ နှစ်စုံလက်ခံထား ရ လေသည်။ တ
 ခါတရံ ယောကျ်ား ပျိုသစ်နှစ် ဝါ မည်ကဲ့သို့ နာရှင် ရှင်အစွန်း ရှိ ကောက်ရုံး စင်
 များ ထုဇီသွား ရှိ နှစ် ဝါ လေ့ရှိသည်။ သို့ ရှင်စင် မိမိသစ် မည်သည့် ကောက်ရုံး စင်
 တွင် ဆီဝါ သစ်ကဲ့သို့ မိမိထင် ပြောကြား ခဲ့ လေသည်။ ထို့ ကြောင့် သူမီး ရှင်ဖိတ်ဖျား
 အ နေဖြင့် ထမင်း စား ချိန်ကျလျှင် သွား ရောက် ခေ T ဇင်ကြံ ရ လေသည်။ သွား
 ရောက် ခေ T ဇင် ရန်အထက်သမီး အား ချိန်စေ ရ လေသည်။ တာတက် ပွဲပြီး ရှိ
 ယောကျ်ား ပျိုများ လိုက်ပါလာ သော ကြောင့် ထိုသို့ သည် များ အား ထမင်း -
 ကျွေးရ ခြင်း နှင့် ပတ်သက်၍ ဖိတ်ဖျား က ဂုဏ်ယူကြ လေသည်။ ထို့ ကြောင့် ရှင် ဝါ တ
 ရွာတွင် ဆန်အများ ဆုံး ကုန် သော ဆိတ်သစ် မျက်နှာ အပူ နှင့် ဆုံး ဖြစ်သည့် ဟု နှစ်လေ
 သည်။ ဖိတ်ဖျား ကလည်း မိမိတို့သမီး နှင့် ပတ်သက်၍ ဝမ်း သာမဆုံး ရှိကြ လေ
 သည်။ သမီး ပျိုအ နေဖြင့် လည်း မိမိ မီး က လေး ပီသစွာ ဝေ ဝေ ကျေပူ နှစ်စုံ လူပီ
 ကိုင်ကျွေး မွေး ရှိ ဝေ ဝေ သည်။ ဖိတ်ဖျား ကလည်း လူပီ လူပီ ဝေ ဝေ သား သော်
 လည်း လူငယ်များ အ နေဖြင့် ကျား ကျား လူနီလူနီ ဖြစ်ခြင်း များ မ ဝေ ဝေ တာဝန်
 ကိုယ်တာဝန် မ ပျက် စေဘဲ နေ ရှင်စွာ အစွဲ အစွဲ နေ ထိုင်ကြ လေသည်။ ဝေ ဝေ သည်
 ယောကျ်ား ပျိုသစ်နှစ် တွင် လုပ်ကိုင် စေ ရှင်စွာ သည် များ ကို ရေခဲ ဝေ ဝေ သည်။ နှား
 စော ကျွေးခြင်း စ သော ယောကျ်ား လေး များ လုပ်ကိုင် အဝါ သည် များ ကို အလိုက်
 သိစွာ မိမိ၏ မိ ကျား သော ကား ၍ လုပ်ကိုင် သွား လေသည်။ တောထဲ သို့ သွား ရှိ
 တောင် ယာလယ် ဝေ ဝေ များ ထင်လယ် ထန် ဝေ ဝေ သည်။ စိုက် ပျိုးခြင်း အလုပ် များ ကို
 လည်း ကူညီ လုပ်ကိုင် လေသည်။ အ ပျို နှင့် လူ ပျို တစ် ဝေ ဝေ သည် နေ ကြ ဝေ ဝေ သည် လုပ် ဝေ ဝေ
 များ ကို အ ချိန် နှင့် လုပ်ကိုင် နေ ရသဖြင့် နေ့လယ် ဝေ ဝေ ထင် ကျေ ချိန် ရ သော အ ချိန် မှာ
 နည်း လေသည်။ အလုပ် ပြီး သည့် အ ချိန် ကျမှ သာ သက် ကယ် ပြစ်ခြင်း ၊ မြေ ဝေ ဝေ
 နှာခြင်း စသည့် အလုပ် အကိုင် များ ကို လုပ်ကိုင် နေ သည့် အ ချိန် များ ထင် ကျေ ချိန် ရ
 လေသည်။ တောထဲ သို့ သွား သည့် အ ချိန် တွင် လည်း အတူ တူ မ သွား ကြ ပေ ၊ ကျေ ချိန်
 ကြသည် အချိန် တွင် လည်း သ စွာ ရှိ ကြ လေသည်။ ဖိတ်ဖျား အ နေဖြင့် လူကြီး ပီသ စွာ

မတ်သလုံ နေကြ ရပြီး စိတ်ချယုံကြည်စွာ ပတ်လက်ခံထားရ လေသည်။ ထိုသို့ နေထိုင် ယင်းဖြင့် ယောကျ်ား လေး နှင့် မိန်းမ လေးတို့ရင်းနှီးလာကြပြီး အနီးခတ်ပွန်း အဖြစ်အတတ်ကျ ပေါင်းသင်း တေ့မည်ဆိုလျှင် မိဘများအား ခွင့်ပန် ရ လေ သည်။ ယူဆချိန် မိဘများအိပ် နေလျှင် လူငယ်အချင်းချင်း အဖျက်ဖွဲ့ရသော နေ့ နံနက်ခင်း လေးကမိဘများ အိပ် နေသည့် နေရာသို့ ထွက်သွားပြီး “ တို့လက်ဖက်စား တေ့မယ် ” ဟု ပြောရ လေသည်။ အများအား ဖြင့်သ တောတူသည့်က များလေ သည်။ ထိုအချိန် မိဘများက သ တောတူလျှင် “ နင်တို့ချင်းသ တောတူလျှင် ယူ ကျေ ” ဟု ပြော လေသည်။ ထိုအခါ လက်ဖက် တောင်း ပွဲ၊ လက်ဖက် ဖောက်ပွဲ၊ လက်ဖက် စား ပွဲ စသော စေ့စပ် ကြောင်း လမ်းခြင်း များ၊ မင်္ဂလာ တောင်ခြင်း များ စသည့် ပွဲ များကို ကျင်းပကြ လေသည်။ အကယ်၍ မိဘများက သ တောတူလျှင် “ တို့လက်ဖက်စား တေ့မယ် ” ဟု ပြောလျှင် အ ဖြေမ ပေးဘဲ မတ်သလုံ နေလေ သည်။ နှစ်ကြိမ်သုံး ကြိမ် ခွင့်ပန်၍ မိဘများအိတ်အိတ် နေလျှင် သို့တည်း မ ဟုတ် “ တနှစ် စောင့်ပါ နှစ်နှစ် စောင့်ပါ ” ဟု ပြော နေလျှင် သ တော မ တူ ကြောင်း သ မီးက သိရ လေသည်။ မိဘများသည် မိမိတို့သမီး ၏ ခွေရေးကို ကြည့် ၍ သမီးအား လူ ကောင်း သူ ကောင်း နှင့် သဘာဝ အိမ် ထောင်ရက်သား ကျ စေ ချင်သည့်။ သမီးအား ချစ်သည့် စော ကြောင့် ယခုထက်သော ယောလူ နှင့် သဘာဝ အိမ် ထောင်ချ ပေး ချင်သည်။ သို့ ယောဝံသမီး က အလွန် ချစ်ကြိုက်နှစ်သက် နေလျှင် မူ ကား သူတို့ကို နှင့် သူတို့ ယူ ချင်ယူပ စေဟု ယောဝံ သ တော မျိုး ဂှ်ကြ လေသည်။ ထို့ ကြောင့် မိဘက သ တော မတူသလို ဖြစ် နေသည့် ကိုသိ ယောဝံ သမီးသည်။ ထို ယောကျ်ား တို့ နှင့် ရင် နှီး မိပြီး ဖျင် မိဘ များကို သာ မပြော တေ့ဘဲ ခိုး ရ သို့သော်လည်း ခိုး ပြေး လေ တေ့သည်။ ဤ နည်းဖြင့် အိမ် ထောင် ဇီဝိသု များ လည်း ဂှ်ကြ လေသည်။ ခိုး ပြေး၍ ဖြစ် စေ၊ လက်ဖက် ဖောက်ပွဲ၊ လက်ဖက် တောင်းပွဲ၊ လက်ဖက်စား ပွဲ ၊ (မင်္ဂလာ ဆောင်စင်ကြည့်ရန်) ပြုပြီး မှ သ တောလျှင် ပေါင်းသင်းကြရသည့် ဖြစ် စေ၊ သားသမီး များ အ နှေး ကစွာ နှင့် ပတ်သက်၍ မိဘများ သ တော ပေါက်

နားလည်ထား ကြသည်မှာ သား သမီး များ အိမ် ထောင်ပြုကြသည်ဆိုသည်မှာ မိမိတို့ဘဝကို မိမိတို့ ဦး ဆောင် နိုင်၍ အိမ် ထောင်ပြုကြခြင်း မဟုတ်ဘဲ အချိန်တန် အရွယ် ရောက်၍ သားအိမ် ထောင်ကျခြင်းဖြစ်သည်။ မိဘများအ နေဖြင့် အိမ် ထောင်ကျပြီး သောသား သမီး များ ကိုဆက်လက် ရွေး မွေး ထောက်ပံ့ကုသပေးရန် ပုံရမည်ဟူ၍ ဖြစ် လေသည်။ ထို့ ကြောင့် အိမ် ထောင်ကျပြီး လျှင် မိဘ များ နှင်နှစ် နှစ်၊ ယုံနှစ် နေပြီးမှ အိမ် ထောင် ခဲ့သွား တတ်ကြသည်။ မိဘ များ နှင်နှစ် မ ခွဲ ခင် တဆိုးတည်း စား သည့်က များသည်။ အချို့သားသမီး များ အိမ် ခဲ့သွားသည်ဆို သော်လည်း မိဘ များ က အိမ် အသစ် ဆောက် ပေးရ လေသည်။ စ ပါး များ (၆) တင်း ရှိလျှင် သားသမီး များ အထက်တဝက် ခွဲ ပေးရသည်။ အလူး များလှည်း နှစ်စီး ရှိ လျှင် တဝက်ခွဲ ပေး ရသည်။ တစ် နှစ် သော မိဘ များ ဖြစ် ပါကလှည်း နှင်နှစ် နှား ပါ ခွဲ ပေးရသည်။ နှား လေး ကောင် ရှိလျှင် နှစ် ကောင် ခွဲ ပေးရသည်။ ထိုသို့ ခွဲ ဝေ ပေးရသော အထိ ဖြစ် ပါကလင် သော ကျား နောက်လိုက် ရမည် ဖြစ်သဖြင့် လင် သော ကျား တွင်သာ တဝန် ရှိ သော ကြောင့် ပစ္စည်း ဥစ္စာ လှည်း နှား မ ပေး ဘဲ စိုက်ပျိုးရန် အထက် များ အနည်း ငယ်ကိုသာ ခွဲ ဝေ ပေးရ လေသည်။ ထိုသို့ အိမ် ထောင်ကျခါစ ဇနီး မောင်နှံ များ ကို ရပ် မှာ ရှာ မှာ၊ သာ မှာ၊ နာ မှာ ကို ရပ် ရှာ က ထမ်းဆောင်ခွင့် မ ပေး ချေ၊ အိမ် ထောင်ကျပြီး သုံး နှစ် ပြည့်ပြီးမှ သာ လျှင် “ စာရင်း ပေါက်သွားပြီ ” ဟု သတ်မှတ်ကြပြီး လျှင် ရပ် ရှာ ကို များ ကို ထမ်း ဆောင်ရလေတော့သည်။

(ခ) သီအစ်ကို မောင်နှမသားချင်း များ ဆက်ဆံပုံ နှင့် တာဝန်ဝတ္တရား များ

(၁) သီအစ်ကို မောင်နှမသားချင်း များ ဆက်ဆံပုံ
သီအစ်ကို မောင်နှမသားချင်း များ ဆိုသည်မှာ

တမအေ၊ တဖအေတည်းမှ မွေး မှီး သော သား ခင်အစ်ကို မောင် ခင်ရင်း နှစ် များ အပြင်၊ တောင်ရိုးတို့ အခေါ် အရ “ ခေါ် မွေးစား ” “ ခေါ် မွေး သမီး ”

တူသော မွေးစားသား မွေးစားသမီး များ လည်း ရှိ သေး သည်။ မိမိ
 တို့နှင့် ဆွေးသားတော်စပ်သော ဆွေမျိုးသားချင်း တို့၏ သားသမီးများ ကို
 ဘော်ငှင်း၊ ဆွေမျိုးမတော်စပ်သော တစ်မိန်းများ၏ သား သမီး များ ကို
 ဘော်ငှင်း၊ သားသမီးအရင်းအချာသဖွယ် မွေး စားသော ခလေးများ ရှိခဲ့
 ကြလေသည်။ မွေးစား ဖခင် မိခင်များကလည်း သား သမီး အရင်းကဲ့သို့ ကျွေး
 မွေးစောင့် ရှောက်ခဲ့ကြသည်။ မိခင် ဖခင် အရင်း များကလည်း၊ ခလေး မ
 ကျန်း မမာဖြစ် နေသည်ကို ယကြာချေသည် အနေဖြင့် မိမိတို့ သားသမီးမဟုတ်တော့
 ကြောင်းပြောဆို ၍ ရောဂါ ချွေးစား မွေးစား ခွင့် ပေးလိုက်သည်လည်း ရှိ သည်
 အချို့ မွေးကာစအရွယ်တွင် မွေး စား ခွင့် ပေးပြီး အချို့သုံး နား နှစ်ရောက်
 မှ မွေးစားခွင့် ပေး သည်လည်း ရှိ၏။ ထိုသို့ မွေး စားသည့်အခါတွင် လူ ကြီး
 စုံသာ ရှေ့၌ အ မွေစားအ မွေခံအဖြစ် နှစ်ဦးသ ဘောတူပြီး မွေးစား ခြင်း
 ဖြစ်လေသည်။ မွေးစားသား မွေးစားသမီး များနှင့် သားသမီးအရင်း အ
 ချာ များကို အဆင့်အတန်း ခွဲခြားထား ခြင်း မရှိ ပေ။ သားသမီးအရင်း အ
 ချာနှင့် မွေးစား သား မွေး စား သမီး များ သည်တန်းတူရည်တူဆက်ဆံရ
 လေသည်။ အစား အစောက်စား သောက်ရသကဲ့သို့ ငှင်း၊ အဝတ်အထည်ဝတ်ဆင်
 ရသကဲ့သို့ ငှင်း၊ အ မွေဆက်ခံရသကဲ့သို့ ငှင်း အား လုံး ညှိတူမျှတဖြစ် လေသည် ။
 မွေးစားသား မွေးစားသမီး များသည် မိမိတို့၏အမိအဖအရင်းသဖွယ် တို့
 မွေ ။ ။ တို့ဖ ။ ။ တို့မိတ် ခေ၇ ခေ၇ကြ လေသည်။ မွေး စားအဖေအမေ
 များကလည်း သား သမီး အရင်း ကဲ့သို့ပင် သဘောထားသည်။ မွေးစား ထီး
 ကြောင်းလည်း ဖုံးစွယ်ထား ခြင်း မရှိ ပေ။ ထုတ်ဖော် ပြောပြ လေသည်။ အ
 ဖေ အမေအရင်း ငါး ရှိပါကလည်း အလည် အပတ်သွားခွင့် ပေးသည်။ အခါကြီး ရက်
 ကြီးများတွင် သွားရောက်ကန်စော့ ခိုင်း လေသည်။ ခလေး၏အမေအဖေ အ
 ရင်းများ ထာရောက်လည်ပတ်လျှင်လည်း လက်ခံ လေသည်။ လူဝတ် ငန်းလှုပ် ကိုင်လို
 တွင်လည်း သားသမီး အရင်းများနှင့်တန်းတူ ဖွဲ့စည်းလုပ်ကိုင် ရ လေသည်။

တွေ့အကြံရင် ကျက်သူအစီစဉ်ကြီး အမကြီး များ ကဆက်လက်ဦး ဆောင်ရ လေသည်၊ ညီအစ်ကို မောင် နှမသားချင်းတို့သည်တဦး နှင်းတဦးချစ်ခင်စု ဘက်ဆက်ဆံတတ် ကြလေသည်။ အထူးသဖြင့်အစီစဉ်ကြီးအားသို့ ငယ်သို့မ ငယ်များကလွဲ ချစ်ခင် ကြလေသည်။ အစီစဉ်ကြီးအား ဖခင်တဦးကိုပြုစုသကဲ့သို့ပင်ပြုစုကြ လေသည်၊ နိမိ မျက်စုံ၊ ဂဝဂ္ဂ၊ ကိစ္စ နှင်းစိမ်း ပိုး ရေးလုပ်ငန်းများ ထင်အစီစဉ်ကြီး မှ ရှေ့ ဆောင် ရှေ့ရွက် ပြုလုပ်ပြီး လျင်သို့မ ငယ်များကမိမိတို့နှင့် ဂဝဂ္ဂ တာ ဝန် ဝတ္တရားများ ကို ကျေပူ နှစ်စွာလိုက်နာလုပ် ဆောင်ကြ လေသည်။

တနေ့ကြီး ဆော့သုတရက်ကြီး ဆော့သုပင်ဖြတ် စေမိမိတို့ထက် အသက်ကြီး သူအားလုံး ဆေးသမ္မာဒါရမည်ဟု ဆော့အသိစိတ်အပြင် မိမိတို့မိသားစု၏ နောင်ရေး သည်မိမိတို့အားထား ရ ဆော့အစီစဉ်ကြီး ခုံး၏ ဖန်တီး မှုအောက် တွင်ရှိကြောင်း၊ အစီစဉ်ကြီး ခုံး သည်သာ မိမိတို့တစ်မိသားစုလုံး ၏အား ကိုး ရာ အားထား ရာဖြတ် ကြောင်းကိုလည်း နား လည်ယုံကြည်ထား ကြ လေသည်၊ တောင်ယာ လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ရာ မှပြန်လည် ရောက်ရှိလာ ဆော့အစီစဉ်ကြီး အား ညစာစား ဆောက် နိုင်ရန်အတွက်သို့မ ငယ်များကထမင်း ဝှဲပြင် ပေး ပြီး ပိုဆေးသမ္မာ နှင်းပြုစုတတ်ကြ ဆော့အ လှေအထဲများ ကိုလည်း တောင် သုံး တို့၏ သိမ်မွေ့သော အပြုအမူတရားအဖြစ် ကျွန်ုပ် ပေ ဆေး သည်။

(၂) မိသားစုတဝန်နှင်းနတ်ကိုးကွယ်ခြင်း

မိသားစုနှင်းပတ်သက်၍ တောင် သုံး တို့ကိုးကွယ် ဆော့ နတ် ရှိလေသည်၊ တောင် သုံး တို့၏မိသားစု နတ်သည်၊ မိုး သုံး အစဉ်အဆက် မှ ကိုးကွယ်လာသဖြင့် ``ဘိုး ဘွားထုံစံ `` ကျန်ရစ်ခဲ့ပြီး သားစဉ် မြေး ဆက်ဆက် လက် ကိုးကွယ်ရခြင်းဖြစ် လေသည်၊ ညီအစ်ကို မောင် နှမသားချင်းတို့ထံ ထင် အစီစဉ်ကြီးက ထိုနတ်ကိုဆက်လက်ကိုး ကွယ်ကာပူ ဇော်ပသရ လေသည် `` နတ် ဆက် မွေးသည် `` ဟု ခေါ်ဆို လေသည်၊ မိသားစုတစ်ခု၏အကြီးခုံးသား နှင်းသားက- ဆိုင်သည်ဟု ဆို လေသည်၊ သမီး များ နှင်းမသက်ဆိုင် ပေ၊ သမီးမိန်းခဲ လေး များ

အိမ်ထောင်ကျသွားပါက ၎င်းတို့လင် ယောကျ်ားကိုး ကွယ် ယောနတ်ကိုအက်၍
 ကိုးကွယ်ရလေသည်။ မိသားစုတစ်စုထင်အစိတ်အစည်းဆုံးက မွေးထား ယောနတ်
 ကို ညီငယ်များအား ခွဲ ဝေ ပေး၍ကိုးကွယ် စေလျင်လည်း ရ လေသည်။ မိသားစု
 နတ် သို့မဟုတ်အိမ်ထိုင် နတ်ကိုအိမ်၏အထုတ်ခန်း၌သီးသန့်ထား လေသည်။ နတ်
 မွေးထားသော အခန်းထုတ်သို့ ဧည့်သည်များ၊ သားမက်များမဝင်ရချေ ၊
 ဝင်မိလျှင် အိမ်သုခအိမ်သားများ နေမကောင်း၊ မကျန်းမမာဖြစ်တတ်သည်ဟု
 အယူရှိလေသည်။ နတ်မ မွေးမိလျှင်ကွဲမရွံ့ ပေ၊ နတ် မွေးမိလျှင်ဂရုစိုက် ရ
 လေသည်။ အိမ်တွင်း နတ်ကိုတနှစ်လျှင် နှစ်ကြိမ် နှစ်တက် ဝဲကျင်း ပဏ္ဍိတသည်။ နတ်ကို
 ပူဇော်ပသ ခြင်းဖြစ်သည်။ အစိတ်အစည်းဆုံးက နတ် မွေးပြီးလျှင် နတ်၏ ဝတ် ကြီး
 ဝတ်ငယ်ကို အစိတ်ကြီး ကိုယ်တိုင် ဂရုစိုက် ရ လေသည်။ အစားအစာများ မမှား
 ဖွင်းစေရန်၊ အရေအထက်မှန်ကန် စေရန်၊ တားမြစ်ချက်များကို စောင့်
 ထိန်းရန် သတိထား ရ လေသည်။ အစိတ်အစည်းဆုံးက မိသားစုတစ်စုလုံးထင်မိမိမှ
 အကြီးဆုံးဖြစ် ၍ တာဝန်အရှိဆုံး ချိသည့်အချက်ကို သိ လေသည်။ ထို့ ဤ ဝင်္ဂသတ်ကြီး ဝါ
 ဖြင့် ရိုးရာ စည်းကမ်းကိုလိုက် နာ ဆောင် ရက်၍ ကျန် မိသားစု ဝင် များအား အ
 စဉ် သတိပေး နှိုးဆော်လျက် ရှိသည်။ ကျန်သူငယ်များကလည်း ယုံကြည်စွာ လက်ခံ၍
 ထိုက်နာကြ လေသည်။ နတ် မွေးထားလျှင် စပါး ပေါမည်၊ ရေကြီးမည်၊ မိသား
 စု အားလုံး ကျန်းမာ ရှင်လန်းစွာ နေရမည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ “ နတ်ကို တင်
 များ နတ်သနား သည်၊ ဘုရားတင် များ အလှူပေးသည် ” ဟု ယောနတ်ရုံး စကား
 ရှိကြောင်း သိရ လေသည်။ နတ်တက် ဝဲကျင်း ပ နေစဉ် ထိုအိမ်မှ ပစ္စည်း မှား ရ
 ပေ။ ရုတ်တရက် ဧည့်သည် ရောက်လာလျှင် ထိုဧည့်သည်သည် ထမင်း မစားဘဲ မ
 ပြန်ရချေ။

မှိုး ဦး ကျခါစ နတ်ပူ ဇော်ခြင်းကို “ စပါးစိမ်း နတ်ရင်ဖြေ
 သည် ” ဟု ခေါ်သည်။ ကောက်ဝင်ရန်အတွက် နတ်အား ပူ ဇော် ပသခြင်း ဖြစ်
 သည် ။ ပူ ဇော် ပသရာတွင် မိမိတို့စား ယောက် ယောထမင်းဟင်း မှဦး ဦး
 ဖျားဖျားနှင့် ငါးဖြူကို တင်၍ ပသရ လေ သည်။

ပြာဆိုလတွင် ကျင်း ပ ယော နတ်ဝှဲလည်း၎် ပေ ယေး သည်၊ ယာသ်မီး ပြီး တင်
 ယော ပွဲဖြစ်လေသည်။ ။ ဖုန်းကျယ် ခေါ်သည့် ။ တူ၍လည်း ပြောဆိုကြသည်၊ အ
 ချို့က ပုန်းပရီ နတ်အား ပသသည့်တူ ပြောဆိုကြသည်၊ ဖုန်းကျယ် ခေါ် ဝိုမှ ယာ
 သ်မီးပြီး စပါး များစုံရှာသည့်ပုဂ္ဂိုလ်လှည့်ယာဝဲမှထွက်သည့်အချိန်မှစ၍လမ်း
 တလျှောက်ထုံး စပါး နည်းနည်းစီ ချပြီးစပါးလိပ်ပြာစုံ ခေါ်လာသည်၊ စပါး ကျ
 ထဲရောက်သည် အထိ ခေ T ခဲ့သည်၊ ယာပုတ်သည့် နေ့ထင်လူအများ၎် ဝန်း
 တူညီ၍ စပါး ပုတ်ကြရသည်၊ အများအားဖြင့်လက်စား ချိလက်စား ဆက် စီ
 နစ်ဖြင့် ယောကျ်ား ငွ်များက၎် ဝန်း၍ စပါး ပုတ်ကြသည်၊ ထိုအချိန်ထင်သက်
 ကြီးဝါကြီးသူ တယောက်သို့မဟုတ်အိမ်သားစုထင်အစိစိအကြီးဆုံးကလက်ဖတ်၊ မို့ဝဲ
 သရေစာများ၊ ငါး ဖြူများစုံဆန် ကော့နှင်ထည့်၍ ပုန်း ပရီ နတ်အား ပသ
 လေသည်။ နတ်စုံပသစဉ်ပီး စဝ်မှလည်းတထွက်ထွက်ဝှဲစုံဆုံ လေသည် ။ (ဖြူး
 တစ်တစ်) ။ ဖုန်း ကျယ်မိန်းမ စောပြည့်ဝ၊ အချိုလှေကြ၊ အန် လှေကြ၊ ချေး
 ပေါက်လှေကြ၊ ယေး ပေါက်လှေကြ၊ တလင်း လေးသ၍ ဖျား လေးကျယ်၍မြူး လှေ
 ကြ၊ များလှေကြ၊ ဆုံးဆယ်သိ ပေါစပါး ဘေး မြေလ၍ လှေကြ၊ အောက် ပြေ
 လယ်ကွင်း၊ ရေဓိမင်း က၊ ဖုန်း ကျယ်မိန်းမ စောပြည့်ဝ၊ မြူး လှေကြ၊ များ
 လှေကြ ။ တူ ရွတ်ဆိုရ လေသည်။

(ဂ) သားသမီး များအပေါ် မိဘများ၏ မြှော်လင့်ချက်

(၁) သား များအပေါ် မိဘများ၏ မြှော်လင့်ချက်

သား သမီး များအား ချစ်မြတ်နိုး သည့်နှင်

အမှုမိဘတို့ ဘက်မှစတင်၍ ကြေမြန်စွာ ကျေး မွေး စောင့်ရှောက်လာကြရ
 သည်။ ဆိုသော် ဘောင်၎် ကိုသည့်ချမ်းသာကြွယ်စကြသူ မဟုတ်ကြဘဲ ဘောင်သူလယ်
 ထုပ် ဓါးမခုတ်ဘဲ ဖြင့်တ နေ့လုပ်တ နေ့စားကြ သောလူတန်းစား များ သာ
 ဖြစ်ကြသည်။ သားသမီး များအရွယ်မ ရောက်ခင်ကမူ မိဘထုံတတ်အား သမ္မ
 ဖြင့် ကျေးမွေး စောင့်ရှောက်ခဲ့ရ သော်လည်း အရွယ်ရောက်လာလျှင်မိဘ

တို့မှာ တအားတက်ရလေသည်။ တောင်ရိုး မ်တ များ သည်၊ မ်မိတုံ၏သား များ အပေါ်တွင် ထားရှိသည်။ မျှော်လင့်ချက်မှာ မ်မိတုံသားများ သည်ကွမ်းကုင် လိမ် မာသော တောင်ယာသမားကြီးများ ဖြစ်လာရန်နှင့် တောင်ရိုး လူအသိုင်း အဝိုင်းတွင် ဝင်ဆန့်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်ဖြစ်လာရန် ပင်ဖြစ် လေသည်။ သား ယောက်ျားများ ခုံလှိုင် (၉) နှစ် (၁၀) နှစ်အရွယ် လောက်ထိုင် မ်တ များ သည် အိမ်တွင်းကိစ္စများ ဖြစ်သည့်ထင်း ရှေး၊ ရေခဲဝါ၊ နွား ချေး ထိမ်း၊ နွား ကျောင်း၊ ကျွဲ ကျောင်း၊ ခဲ လေးထန်းစ သော အလုပ်များကို မိမိထိုက် က သွန် သင်ထွန်ပြု၍ ရံ့ဇီး စေ နေရပြီဖြစ် လေသည်။ တောင်ရိုးတို့၏ ပါတိဝန်း ကျင်သည် အေးဆေး တည်ငြိမ် သော ပါတိဝန်း ကျင်ဖြစ်သဖြင့် ၎င်းတို့၏ စိတ်ဓါတ်သည် လည်း အေးဆေးတည် ငြိမ်လှန်း ဂ္ယသည်။ စီးပွား ရေးအမြင်အရ ချမ်း သာကြွယ်ဝ သူ မရှိဟုဆိုသော် လည်း ထမင်း ငတ်မှုတ် နေသူများ လည်း မရှိ ပေ။ မ်မိတုံခွန် အားဖြင့်လုပ်ကိုင် စား သောက် နှိုင်းသ ရွေ့ထမင်း နပ်မှန်စား နှိုင်း သော အ ခြေအနေမျိုး ဖြစ် လေသည်။ ထို့ကြောင့် မ်ရိုး ဖလာ ရှေး ထုံး စဉ်လာ အရ လုပ်သင့်လုပ်ထိုက် သူများ ကို မ်မိတုံခွန်အားဖြင့်လုပ်ကိုင်စား သောက်နေထိုင် ကြကော့ ရသမျှ စားကော့ ရောင့်ရဲတင်း တိမ် နေတတ်ကြ သောလူ များ များ ပင် ဖြစ်လေသည်။

တောင်ရိုး မ်တ များသည် မ်မိတုံ၏သားသမီးများ အား -
 ကောင်းစား စေလိုသည့် ဆန္ဒရှိ သော်လည်း ခေတ်ပညာသင်ကြား ပေး ရန် လည်းပါတိဝန်း ကျင် ဒေသအ ခြေအ နေနှင့်စီး ပွား ရေးအ ခြေအ နေများ က မ ပေးချေ၊ ၎င်း ၎င်း တို့အယူအဆအရ ခေတ်ပညာသင်ကြား ခြင်း သည်လွယ်ကူသည်မ ဟုတ်ဘဲ ခေတ်ပညာတတ် ခြောက်ရန်အထက်အ ချိန်ကုန် ငွေကုန်ခံ မှသာ လျှင်ဖြ စီ နှိုင်းမည်ဟု ယူဆကြ လေသည်။ ထို့ကြောင့် `` စာသိး ကိုဆွတ်စား၍ မရပူး သိး သ ချိုးသိးသာ ဆွတ်စား ၍ ရသည့် `` ဟုဆို လေသည်။ ထို့ကြောင့် မ်မိတုံသား သမီး များကို ပိပိတိုက် ဝန်အနီး စပ်ဆုံး ရှေး သမိုင်း ကျ တောင်ထူလှိုင်၊ ခါး မ ခုတ် အတတ်သာသင်ပေး ကြ၍ ထိုအတတ်ပညာကိုသာ မ်တ များ ၏ အ မေ့အနှစ်

အဖြစ် ပေးနိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ မိဘများသာလျှင်သား သမီး များ ခင်သင်
 ဆရာ၊ မိဘများ လုပ်ကိုင် နေခြင်း သည်သား သမီး များ ခင်မြင်ဆရာဖြစ်
 လေသည်။ တီဇီနား နီး တံငါ၊ မုဆိုးနား နီး မုဆိုး ၊ ဧကန်သုလယ်သမား
 များ၏သား သမီး များ သည်လည်း ဘိုး စဉ် ဧကန်ဆက်ကပင်ယခု မြေးမြစ်
 အဆက် အနွယ်များ ထိတဆက်ပြီး တဆက် ဧကန်သုလုပ် ခါး မရုတ်မပညာကုဆင့်
 က ဆင်ကလက်ခံ ကုသုံး ခဲ့ကြ လေသည်။ ထို့ ကြောင့် ဧကန်သု မိဘများ သည်မိမိ
 တို့ သားသမီး အပေ၇ ဖုင် ဧကန်သုလုပ်ခြင်းအတတ်ထင်ရှား ကျင်သော
 ဧကန်သု သမားကြီး ဖြစ်ရန် မျှော်မှန်း ခြင်းသည် အမြင်မှန်း မျှော်မှန်း
 ချက် ဖြစ်လေသည်။ ထို့ ကြောင့်သား ယောက်ျား လေး များ အရွယ် ရောက်လျှင်
 လျှင်ထွန်တုံး ကိုမည်သို့ကိုင်ရသော်လည်း ထွန် ရေးကိုမည်ကဲ့သို့ဝင်ရမည်၊ ကွန်
 နှင့်နွားကို မည်ကဲ့သို့ မွေး ရမည်၊ ချိုင်း စေရမည်၊ ထိန်း ကျောင်းရမည်ကိုလက်
 ကျောရော သဘောတရား ပါသင်ကြား ထား ပြီး သား ဖြစ် လေသည်။ ထိုပါတ်ဝန်း ကျင်
 တွင် ကြီးပြင်း လာခဲ့ရ သော ဧကန်သုလုပ်ငန်းများသည်လည်းအရွယ် ရောက်
 သည်နှင့် ကျမ်း ကျင်လိမ္မာစွာ စိုက်တတ်ပျား တတ်၊ လုပ်ကိုင်တတ် သော ယာ သ
 ကြီး စစ်စစ် ဖြစ်၍လာ လေသည်။

အချို့ သောမိဘများကလည်း မိမိတို့သားများတဖြည်း ဖြည်း
 ကြီးပြင်းလာပြီး ၄ ဇီးတို့၏လုပ်ကိုင်ပုံ၊ စိတ် နေစိတ်ထားအမှုအကုသို့တို့ကိုယ်
 လာသောအခါ မိမိတို့သား သည်မည်သည့်လုပ်ငန်း ထင်စိတ်ဝင်စား ကြောင်း
 ပိုဝင်စားမိလာ လျှင်သား၏ နေခင် ရေးမိမိတို့အားကိုး ရမည့်အ ရေးကို ရှေး
 ၍ ဝမ်းမြောက် ဝမ်း သာဖြစ်ရ လေသည်။ ဧကန်သု လုပ်ငန်းများသည်အများ
 အားဖြင့် အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ယာသမား ကြီး များ ဖြစ်လာ ကြ
 သည်က များလေသည်။ ထို့ ကြောင့်ယာလုပ်ငန်း သည် ဧကန်သု တိုင်းရင်း သား
 တိုင်း ကျမ်းကျင်ကြသော အခက်လုပ်ငန်း ကြီး ဖြစ်လာ လေ သည်။ ဧကန်သု
 လုပ်ငန်းအပြင် လက်သမား၊ ပန်း ခံဆရာ၊ စသည့် လုပ်ငန်း များ လည်း

ရှိပေသေးသည်။ အချို့လူငယ်များ မှာအနုပညာဘက်ထွင်စိတ်ပါဝင်စား
 ကြလေသည်။ စည်ဆိုင်း ၊ မေခင်း ဆိုင်းဝိုင်းစုထုတ်ပါဝင်စား မျှော်ခြင်း၊ တူ
 ရိယာတီးဝိုင်း များထုတ်ပါဝင်စား မျှော်ခြင်း၊ မေခင်းအေးခြင်း စသောလူ
 ငယ်များ အထက်စိတ်ဝင်စားစေရလှပေစွာများလည်းရှိကြပေသေးသည်။
 မိမိတို့သား သတ္တိမည်သည့်ဘက်ထွင်စိတ်ဝင်စားသည်ကိုသိရှိကြသောအခါ၊ မိဘ
 များအနေဖြင့် သား၏စိတ်ဝင်စားမှုကိုကန့်ကွက်ခြင်းမရှိဘဲသားကိုကူညီ၍
 ဝိတိ ဖြစ်ရလေသည်။ ဤနည်းဖြင့်မိဘများက မျှော်မှန်းထားသည့်အတိုင်း ၊
 ဧကန်တမ်းအားဖြင့် များ၊ လယ်သမားများ၊ ပန်းရံအရာများစသည့်ပုဂ္ဂိုလ်
 များအဖြစ် ရောက်ရှိခဲ့ကြလေသည်။ သားများကလည်းမိဘတို့အား ဧကန်တမ်း
 ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်သောထုတ်ပေးခြင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဖုတ်ခြင်း၊ စိုက်ပျိုးခြင်း၊
 စပါးရိတ်ခြင်း၊ စပါးထိမ်းခြင်း စသောလုပ်ငန်းများ ထုတ်ပေးဖိရင် ဖိ
 ပြုထုတ်ပေးနိုင် သည့်အပြင်သူတပါး၏ ဧကန်တမ်းများ ထုတ်လည်း လက်
 စားချီ လက်စား ဆက်ဆံဖြစ်ခြင်း၊ လက်စား လိုက်၍ခြင်း ၊ လုပ်ကိုင်နိုင်လှ
 လေပြီ။ ရရှိသော အခကြေးငွေဖြင့်လည်း ၊ မိဘများအား ထောက်ပံ့နိုင်
 လှလေပြီ။ ဤနည်းအတိုင်းပင်ရသီအလိုက်စိုက်ပျိုးရသောအခါလည်း ၊ မုံလှာ၊
 ရင်း၊ မြေပဲ အစရှိသည့်အမျိုးမျိုးကိုလည်းအခါမလပ်စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်လှ
 လေပြီ။ ထိုအချိန် ထုတ်ပေးသောအခါအနေဖြင့်သားများအပေါ် မိမိတို့ မျှော်မှန်း
 ထားသည့် မျှော်မှန်းချက်များ ပြည့်ဝပြီဟုဆိုနိုင်လေပြီ။ အားလပ်သည့်အခါ
 များ ဖြစ်သည့် တပေါင်း၊ တန်ခူးလများ ထုတ်ပေးပါး စွာတီး မျှော်ကခုန်
 ၍ တနှစ်တာအခါ မလပ်ပင်ပန်းခဲ့သမျှ အတိုးချ၍ အပန်းဖြေသည့် အချိန်ထုတ်
 လည်း မိရိုးဖလာ ထုံးတမ်းစဉ်လာများအတိုင်း ဆိုးစည်ငှ မေခင်း များ
 ဖြင့် တီးမျှော်၍ လူမျှား ဝိုင်း အထင်း ဝင်ဆန့်လာ သောသား အားကြည့်ကာ
 မိဘများမှာ ကြော်နီရလေသည်။

(၂) သမီးများအပေါ် မျှော်လင့်ချက်

သမီး မိန်းခလေးများ (၈) နှစ် (၉) နှစ် နှစ် နှစ်
 ဖြစ်သည့်အခါ နေ့၊ နေ့ခင်း၊ ထမင်းချက်၊ ဟင်းချက်
 ခလေးထိန်း စသော ဗဟိုရအလုပ်များတွင် မပါလျှင် မဖြစ်သလောက် ဖြစ် လာ
 လေသည်။ ယောက်ျား လေးများအနေဖြင့် နိမိတ်ပြင် ပအလုပ်များတွင် တာဝန်
 ယူထုပ်ကိုင်နေရ သဖြင့် နိမိတ်အလုပ်များတွင် မပါလျှင် ဖြစ် သေးသည်။ မိန်းခ
 လေးများမှာ မူကား မိခင် နှင့် အတူ ယှဉ်တွဲကာ မိခင်၏ လုပ်ငန်းများတွင် မိမိ
 ကို နိုင်သည့်အား ဖြင့် အချိန်ပြည့်ခဲ့ ဝေ၍ ကူညီလုပ်ကိုင် နေရသဖြင့် မိခင်သည်
 သမီး မိန်းခလေး များကို အလွန်အားကိုး လေသည်။ ထို့ကြောင့် သမီး မိန်းခ
 လေးများကို နိမိတ်လုပ်ငန်း ကျွမ်းကျင်သူမိဘ မေခင် နှင့် များအပေါ် တွင် တာ
 ဝန် ကျေပွန်သူ လိမိမာ ရေး ခြား ဂြိုသူ များအဖြစ် ရောက်ရှိရန် မိဘများ က
 မျှော်လင့်ကြ လေသည်။

တောင်ငူသမီး ဂျီများသည် နိမိတ် ဗဟိုရအလုပ်တွင်
 မိခင်နှင့်အတူ မိမိတို့တတ်အား သမ္ပယုဉ်နဲ့ ပါဝင် နေသည့်အပြင် အခြားလုပ်ငန်း
 များဖြစ်သည်။ တောင်ယာလုပ်ငန်းများ၊ တောင်ယာအားလပ်သည့်အချိန်တွင်
 ဂုဏ်ရတိ ယက်ခြင်း၊ သက်ကယ်ပြစ်ခြင်း၊ စသော အပိုအလုပ်များ၊ ငှင်းအပြင်
 ဂုဏ်ရတိ ကိစ္စသော မျှန်သော မျှများတွင်လည်း ပါဝင်လုပ်ကိုင် ရ လေသည်။ ထို့ကြောင့်
 ယူမှအသိုင်း အပိုင်းတွင် လုပ်အားအပြည့်အဝ ပေး၍ အရေးကြီး သော ကဏ္ဍမှ ပါ
 ဝင်လျက် ရှိလေသည်။ မိဘများ သည် ထိုမျှအားကိုး ရသော သမီး လေး ၏ ဂုဏ်
 ရည် ရူပကာရကို လည်း လှသထက်လှပ စေရန် ခေတ်နှင့် လျော်ညီ စွာ ဆင်ယင် ခြ်
 ဝတ်စား စေ၍ သမီး အား ကြည့်မဝ ဝှုမဝ ဖြစ်ကြရသည်။ သမီး များ ငယ်ရွယ်
 စဉ် အထက် (၉) နှစ် (၁၀) နှစ် အရွယ်တွင် မူကား၊ မိမိတို့ကိုယ်ကိုယ် မိမိတို့အလှအ
 ပ ပြင်ဆင်မှုန်းမံ ရမှန်း မသိ ရှိကြ သေး ပေ။ သင်တိုင်း တထည့်ဝတ်ပြီး ထင်း
 ခွေ၊ နေ့ခင်း၊ နွား ချေး သိမ်း မှစ၍ ထမင်း ချက်၊ ဟင်း ချက်၊ ခလေး ထိန်း

စသည်၊ တာဝန်များဖြင့်၊ ဘဝကိုစခဲ့ရ (၁၄) ဝါး ခြေဘက်နှစ်အပိုဖြုတ်လော
 ဟူင် ထိုထုတ်ငန်းများတွင် ပိုမိုကျမ်းကျပ်လာကာမိဘများ အား ပိုမိုကူညီ လုပ်
 ကိုင်နိုင် ခဲ့လေသည်။ နေ့ခင်းထုတ်အိမ်တိုင်း ရေး၊ အိမ်မှူးကိစ္စများသဘာဝကတိ
 ဂုဏ်ဂုဏ်ကိစ္စ များကိုပင် ဆောင်ရွက်လာ နိုင် လေသည်၊ အရွယ် ရောက်လျှင်
 အရွယ်နှင့်အမျှ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုသည်လည်း လိုအပ်လာ လေသည်၊ ခေတ်တော်
 ရိုး ပျံ့ဖြူများသည် ခေတ်အလိုက်ဝတ်စားဆင်ယင် ဂုဏ်အိမ်လာသဖြင့်လိုအပ်သည်
 အဝတ်အစား အဆင်၊ တန်ဆာများကိုမိမိထို့စု ဆောင်း ရသမျှ နှင့်သမီး လေး
 နှစ် လုပ်အားဖြင့် လုပ်ကိုင်ရုံ ရလာ သော ပိုက်ဆံ ခြား ငွေဖြင့် ပေါင်းကာ ဝယ်
 ခြမ်း ဆင်ယင် ပေးရ လေသည်၊ ဝတ်စားဆင်ယင်အလှပြင်စား သော သမီး
 လေးအား အလွန်လှပ ကျော့ရွှင်းသည့်တူ၍လည်း မိဘတို့၏ စိတ်ထင်ထင်မှတ်က
 ဝမ်းသာ အားရ ဝိတိ ဖြစ်ရ လေသည်၊ မိမိထို့သမီး စိတ်ချမ်း သာမည့်အထက် လို
 အပ်သည်များကို တတ်နိုင်သည့်နည်း ဖြင့်ဖြည့်တင်း ပေးပြု လေသည်။

သမီး များအိမ် ထောင်ဘက် ရွေး ချယ်သည့် နေ့ ရာ ခွဲလည်း
 တင်းကြပ်စွာ ချွတ်ချယ်ခြင်းမရှိဘဲ၊ လူငယ်တို့ဘာသာဘာဝလွတ်လပ်စွာ ဆက်
 ဆံ ဆက်ဆွယ်ခွင့် ပေးထား လေသည်၊ အပိုကုန်ရန်လာ သောလူပျိုများလာရောက်
 ဟူင် မိဘများသည် မိမိထို့သမီး ပျိုအား ချီး ပေးရ လေသည်၊ မီးဖိုခိုင်း ခြင်း ၊
 ရေခန်း တည်ခြင်း စသည်၊ မိဘတို့ ဝတ္တရား ရှိသည်အတိုင်း ပြောဆိုဆက်ဆံရ လေ
 သည်။ သမီးများ အိမ် ထောင်ရက်သား ချ ပေး ရာတွင် လည်း၊ သမီးစိတ်ကြိုက်
 အိမ်ထောင်ဘက် ကိုမိမိထို့ထင်ကန့်ကွက်စေ ရာ မရှိပါက သဘောတူရသည့်ကများ
 လေသည်။

မိဘများသည်လိမ်မာ ရေးခြားရှု သောသမီး၊ အလုပ် အ
 ကိုင်တော်သော သမီး ၊ ရပ်ရွာမှ အမှန်းတင် ပြောဆိုခြင်းခံရ သော
 မီးမျိုးကို ထိုလား ဖြစ် ပေသည်၊ ထိုကဲ့သို့သမီး များဖြုတ်လော ဂုဏ်လည်း မျှော်လင့်
 ထားပြု လေသည်။ မိဘတို့ မျှော်လင့်ထားသည့်အတိုင်းပင် တော်ရိုးသမီး ပျိုထိုက်

မိရိုးဖလာ လမ်းစဉ်အတိုင်းလိုက်နာ၍ အေး အေး ဆေး ဆေးတလင်တမယား
စံနစ်ဖြင့် အိမ်ထောင်ပြုပြင်ဆင်ယင်မှုများ လေသည်၊ ဘေးတစ်ရိုးတို့အသုံးအစွဲ
တွင် အဖေမပေါ်သော သားသမီးများ မရှည်လောကီပင်ဖြစ်သည်။

အပျိုလူပျို ချစ်ကြိုက်ကြပြီဆိုလျှင်ရက်ရက်ကပ်ပြီး သား ဖြစ် လေ
သည်။ သမီးရီးစား ဘဝမှ ဘဝလက်ကြံ လေသည်။ ညအချိန်၌အပျိုအပျို
တွင်၎င်း၊ ဇာတ် ပဲ့ကပ်ဇာတ်ကြည့်ကြရကုန်၎င်း၊ ဝေခင်ကထည့်တည်းမျှ၍
အပျိုလူပျိုပူးပူး ကပ်ကပ် နေကြသည်။ သို့သော်သစ္စာရှင်ကြသည့်ကများ လေသည် ၊
မည်သို့ဖြစ်စေ မိဘများ ခံသမီး များအပေါ် မျှော်လင့်ထားချက်ထက်သား
သမီးများ ကောင်းစား ရန်သားသမီး များဘဝအဆင် ပြေရန်လည်းအခဲ
က ဖြစ်လေသည်။ ၎င်းပြင်မိမိတို့သားသမီး များ ခံအိမ် ထောင် ရေး ကိစ္စ
ကြောင့် ရပ်ရွာကို ထိခိုက်မည့်အ ရေးကိုလည်း စိုးရိမ်ပူပန်တတ်ကြ သေး သည်။

တစ် ကျေး ရွာကုန် ၁၉၆၉ခု၊ ဇူလိုင်လအတွင်းမီး လောင် မှု
နှင့်ပတ်သက်၍ မီး လောင်ရခြင်းမှာမင်္ဂလာ ဆောင်တရု ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု
ပြောဆိုကြလေသည်။ တစ်ခုမှာ မွေခံ ကျော်ခံသား နှင့် ဝဲတိုး မြေခြား မှ
မွေခံဝဲတိုး၏ သမီး တို့မင်္ဂလာ ဆောင်ကြသည်။ ထိုမင်္ဂလာ ဆောင်အပြင်အခြား
မင်္ဂလာဆောင် တခုလည်း ရှိ သေး သည်။ မင်္ဂလာ ဆောင်သည့်နေ့မှာ ဗုဒ္ဓတူး
နေ့ဖြစ်၍ မင်္ဂလာ ဆောင်တစ် မွေခံ အေး နေဝဠာမီး မွေး ၍ ရေ နွေးအိုးတည့်
ထားစဉ်လေပေ လာ လေသည်။ ဗုဒ္ဓတူး နေ့ဖြစ်၍ လေကိုသတ်ထား ရန်လူငယ်
တယောက်၏ အော်သံကိုလည်း ကြားရ လေသည်။ မကြာမှီမီး ဖိုကို လေ ပေ ၉၀
ရမ်းတိုက်ခိုက်ပြီး လေ နှင့်အတူမီး များ ပါ သွား သည်။ မင်္ဂလာ ဆောင်
အိမ်ကို မီးမလောင်ဘဲ အခြား အိမ်ကိုမီး စွဲ လောင်၍အိမ် (၉) လုံး နှင့်
ဝဲ (၄)လုံး မီး ထပ်သွား လေသည်။ ထိုကိစ္စ နှင့် ပတ်သက် ၍ ဘေးတစ်ရိုး
တို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာနှင့် ရှေးခင် စေ့ များ ကို ဖောက်ဖျက်၍ဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်

ရိုးများက ပြောဆိုကြလေသည်။ ၎င်းတို့၏ ရွေးထုံးတမ်းစဉ်လာနှင့် ရှောင်ခဲ
 လေ့များမှာ တောင်ဘက် ကလူ မြေခက်ကန်သို့လာလျှင် နား အန္တရာယ်များ ပါ
 လာတတ်သည်။ ၎င်းပြင် တနေ့တည်း မင်္ဂလာ နှစ်ခု မဆောင် ကောင်းတူ၍ အယူ
 ရှိကြလေသည်။ ညောင် ရွှေ နယ်၊ သာဓိုင်းခန်း နယ်များမှ တောင်ရိုးများ ကို
 “ တောင်ဘက်လူများ ” ပေးလှူ နှင့်ပင်း ဒယဗ္ဗ တောင်ရိုး များကို “ မြောက်
 ဘက်လူများ ” တူ၍ အသံအမှတ်ပြု ခေ T ဝေ T ကြ လေသည်။ ထို့ ကြောင့် တောင်က လူ
 မြောက်ဘက်သို့ လာလျှင် နား အန္တရာယ်ပါလာစေကြဖြစ်သည်။ ညောင် ရွှေ နယ်၊
 သာဓိုင်းခန်း နယ်၊ ဟဲဟုံး မြေခြားမှ မှော် ဝဲတုံး၏သမီး သည် တောင်ဘက် မှ
 လာ၍ ပွေးထု၊ ပင်း ဒယနယ် တဲရု ဝှ မှော် ကျော်၏သားနှင့်လော ရောက်
 မင်္ဂလာ ဆောင်ခြင်း ကြောင့် နား အန္တရာယ်များ ပါလာပြီးမီး လောင်ရသည့်
 ဟုယုဆကြလေသည်။ ထို့အပြင် တနေ့တည်း မင်္ဂလာ နှစ်ခု မဆောင် ကောင်း တူ၍
 လျက်နှင့် မင်္ဂလာ နှစ်ခု ဆောင်ကြသည်။ ထိုသို့သားသမီး များ၏အိမ် ထောင် ရေး
 ကိစ္စကြောင့် ဝှ ဝှ နာသည့်ဟု မိဘ များ ဖြစ်ကြ သော မှော် ကျော်နှင့် မှော် ဝဲတုံး
 တို့မှာ စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်ရ လေသည်။ “ သားသမီး မ ကောင်း မိဘ ခေါင်း ”
 ဟု သောဆိုရိုးစ ကားအရ မိဘ များအ နေဖြင့် ရင် ရှာ ပေ T ထင် မှက် နှာ ပျက်ရ
 ပြီး၊ သောက ရောက်ရသည့်ဟု တမူ ပြော နှစ်ကြ လေသည်။ ထို့ သော် မင်္ဂလာဆောင်
 ပြီး ဇနီး မောင်နှံ အသစ် စက်စက် များ ဖြစ်ကြ သော သား နှင့် သမီးတို့၏ ပျော်
 မွေနေပုံများကို ကြည့်ကာ အပြစ် မ ပြောရက်ကြ ပေ။ မိဘ များအ နေဖြင့် ကား
 ထိုအဖြစ်အပျက် များ ကို မလိုလား ကြ ပေ။

(၃) မိသားစုနှင့်အ မေ့ဆက်ခံပုံ

တောင်ရိုး မိဘ များသည့်သား သမီး များ အား
 ကောင်းရသ ကောင်း ကြောင်းဖြစ် စေချင်သည့်အန္တ များဖြင့် သားသမီး များ
 ကောင်းစားရန် မှော်လင်္ဂထား ကြသည်။ မှော်လင်္ဂထားသည့်အတိုင်း ဧကင်း
 ကျိုးပြုသည်ဖြစ်စေ၊ မပြုသည်ဖြစ်စေ “ တောင်း နှုံး ပုလုံးနှုံးသပြေ ရိုးထုံး စံ ရှိ၊
 သားဆိုးသမီးဆိုးကို ပြစ်ရိုးထုံးစံမရှိ ” ဟု သောစကား ပိုမှ ဝှ လည်း တောင်ရိုး ထို့

တွင် ရှိလေသည်။ အချို့မိဘများမှ ဘုရားသား သမီးများကို မှပို၍ ချစ်ရက
 အမွေအနှစ်များလည်း ပေးကြရလေသည်။ တောင်ရိုးတို့ထင် များရိုးဆစ်ခြင်း
 နှင့် ပါတ်သက်၍ အိမ်ထောင်တခုထင် ဖခင်မှ ဖြစ်လာအကောင့် လေသည်။ ဖခင်
 သည် အိမ်ထောင် ဦးစီး ဖြစ်လေသည်။ မိဘတို့၏အပျက်အရ ဘုရားကြီးသ မီး
 ကြီးများက အိမ်ထောင်စုအကြီး အကဲများအဖြစ် ဆက်ခံ နိုင်လေသည်။ သို့သော်
 ဖခင်ကွယ်လွန် သွားပြီး မိခင်ရှင် နေလျှင် မည်သူမျှ ဆက်ခံ နိုင် ခွင့်မရှိ ချေအမွေ
 ဆက်ခံခြင်းနှင့် ပါတ်သက်၍ မိဘနှစ်ဦးစလုံးကွယ်လွန် ခဲ့သော် သားသမီး အား
 လုံးအမွေဆိုင် ကြလေသည်။ ထိုသားသမီး တို့ထင် မွေးစားသားသမီး များလည်း
 ပါဝင်လေသည်။ သားသမီး များသည် အလုံးညီတည်း မျှရကြရသည်။ သို့သော် မိ
 ဘများ၏အိမ်ကို သားအငယ်ဆုံးအား အမွေခွဲ ပေးသည်က များလေသည်။ မိဘ
 များ ကွယ်လွန်ချိန် တွင် သားသမီး အငယ်မ ရောက်သေး ပါက ဦးစီးပြီး ဦးလေး
 အဒေါ် ဟိုမဟုတ် အရင်း နှီး နှီး ချေ များအကြီးအကဲများ ကတဝန်ယူ စေတင်
 ရောက်သွား လေသည်။ အထက်ပါကဲ့သို့ အမွေခွဲရခြင်းမှ မိဘများ ကွယ်လွန်ပြီး
 ချိန်ကိုဆိုလိုသည်။ သို့သော် မိဘများသည် သားသမီး များအပေါ်တွင် ကွယ်လွန်
 မှသာဆိုဆို အမွေကိုခံစား စေခြင်း မဟုတ်ဘဲ မိမိသားသမီး များအိမ်ထောင်
 ရက်သားကျလျှင် ရပ်မှီရုံသာ မှန်စွာ များ ထမ်းဆောင်ရ မည်ကို သိသဖြင့် သနား
 ကျင်နာသော ကြောင့် အိမ်ထောင်ကျလျှင် မိမိတို့ရှိသည့် ပစ္စည်းဥစ္စာများ ကို
 ခွဲခြမ်း၍ ပေးလိုက်သည်။ အထူးသဖြင့် သားယောက်ျား လေးမှ သူတပါး၏ သမီး
 အား ဇနီးအဖြစ် ပေါင်းသင်း ခေါ်ဆောင်လာ ပြီးဖြစ်သဖြင့် ယောက်ျား ဝီ
 ဝီ အိမ်ထောင် တဝန်ကို အိမ်ကတဝန်ယူရ စေသည့်ကို သိသဖြင့် မိမိတို့ အိမ်
 ပေါ်တွင် တင်၍ ကျွေးမွေးထားရ လေသည်။ အိမ်ထောင်သက် (၂) နှစ် (၃)
 နှစ် ရှိမှသာလျှင် အိမ်ခွဲ စေလေသည်။ အိမ်ခွဲ၍ နေထိုင်ရန် အတွက် မိဘများ က
 အိမ်ဆောက်ပေး ရလေသည်။ ထို့အပြင် မိမိတို့ရှိ သော စပါး များ၊ အလှူ များ
 ဝတ္ထု၊ နွားစ သည်များကို သားအတွက် တဝန်ခွဲ ပေးလိုက်ရ လေသည်။ ထိုသို့

(၅၉)

မိဘများက တစ်ဆောင်ပေးမှသာလျှင် သား လည်း လူတလုံး သူတလုံး အဖြစ်အ
ခြေတစ်နိုင်မည် ဖြစ်လေသည်။ သမီး ကို မှုကားအိမ် ဆောင်တခုတွင် ဇနီး မယီး
အနေဖြင့် စီးပွားရေးအပိုင်းတွင် လင် ယောက်ျား များအား မှီခိုရသော
ကြောင့် မိဘများအနေဖြင့် စိုက်ပျိုးစားသောက်ရန် မျိုး စေ့အနည်းငယ် ပေး
ထိုက်သည်မှ လွဲ၍ဘာမျှ မပေးထိုက်ချေ။

အခန်း (၃)
= x = x = x =

လူငယ်များ နှင့် လူမျက်စုများ

ဧကန်လျှင် လူငယ်တို့သည် မိမိတို့လုပ်ကိုင် နေသည့် လူငယ် ဝန်းကျင်များ
 တွင် တာဝန်ထိထိဖြင့် ကျေနပ်စွာ အလုပ်လုပ်ကိုင် တတ်ကြသည်။ ဧကန်လျှင် တို့၏
 အဓိကထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်သော ဧကန်လျှင် ဝန်းကျင်လုပ်ကိုင်ခြင်း သည် ဘုရား၊
 ဧကန်လျှင်များ ဖြစ်သော တပေါင်း၊ တန်ခူးလများ၊ ဗုဒ္ဓ၏၊ ကျန်ရက်များ
 တွင် တနှစ် ပါတိလုံး တဦး တယောက် မှ အနား မယူဘဲ မရပ်မနား လုပ်ကိုင်
 ခြင်းဖြင့် အလုပ် စက်ဝန်း သည် မှန်မှန်လည်ပတ်လျက်ရှိ လေသည်။ ဧကန်လျှင် တို့
 တွင် အထုပ်ထုပ် သော သူတို့ကန်ဘိုး ထား၍ အမွှန်း တင်ကာ ပြောဆိုတတ်ပြီး ဖြစ်
 ပျင်းငိုသော သူများ အား ပစ်တင်ကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်ကြသည်။ “တလုပ်
 ပေါ်ထုတ်ပိုး ဧကန်လျှင်လူများ” ဟူ၍ ဧကန်လျှင် စကား ပုံရှိ လေသည်။ အိမ်
 ထောင်အက် ရှေး ချယ်ရံကုန်လည်း ဝှက်ရည်ပုဂံကောယကံအခက်မကင်း ဘဲ အ
 ထုပ် ထုပ်ကိုင် နိုင်သည့် စမ်းအား နှင့် အကျင့်စွဲ ဝါဒကံကြည့်၍ ရှေး ချယ်တတ် ကြ
 သည်။ ထိုကိစ္စ နှင့် ပတ်သက်၍ “အကြံတူရင် ဆုလ်မိမယ်၊ လူပုံဆုံး စေအမ်း ရွှေ
 နန်း ကြက်ပန်း” ဟူ သော စကား ပုံရှိ လေသည်။ “အကြံတူရင် ဆုလ်မိမယ်”
 ဆိုသည်မှာ အိမ် ထောင်ပြုရကုန် ဝှက်ရည်ပုဂံခြင်း၊ ဝှက်ရည်ခြင်း၊ ငွေငွေခြင်း
 ထက်ဇနီး မောင် နှင့် နှစ်ဦး တက်ညီလက်ညီအကြံအစည်တူညီစွာ ဖြစ်ပြီး စားလုပ်
 ကိုင်ကြလျှင်၊ စီး ပိုး ထုံး တက်၍ ဆူဖြိုး လိမ့်မည်၊ ဧကန်လျှင် ဝန်းကျင်
 များ အောင်မြင်လိမ့်မည်ဟု ဆိုလို ပေသည်။ “လူပုံဆုံး စေအမ်း ရွှေ နန်း ကြက်ပန်း
 ပန်း” ဆိုသည်မှာ ကြက်ပန်း ပန်းသည် စပါယ်ပန်း ကို ဆိုလိုသည်။ ဝှက်ရည်ပုဂံကောယ
 မဂ္ဂပတ် အလုပ်ဆုံး သော်လည်း အလုပ်ကုန်လုံး လဖြင့် လုပ်ကိုင်တတ် သော သူဖြစ် ပါ
 က စပါယ်ပန်း ကဲ့သို့ ပင်နာ မည် ဝှက်ရည်ပန်း မွေးကြီးလန်းဆန်း၍ နေလိမ့်မည်ဟု ဆို
 ထိုပေသည်။ ထိုလုပ်ငန်း ပေ၎င်း စုတည်၍ (က) လူပုံ ခေါင်း၊ အပုံ ခေါင်း၊
 (ခ) နေ့စဉ် လုပ်ငန်း နှင့် လူငယ်အချင်းချင်း ဆက်ဆံ ရေး (ဂ) သာ ရေး၊
 နာရေး ကိစ္စများ နှင့် လူငယ်အချင်းချင်း ဆက်ဆံ ရေးဟူ၍ အပိုင်း (၃) ဝိုင်း

ခွဲခြား တွေ့ရှိရပါသည်။

(က) လူဖျံ ခေါင်း၊ အဖျံ ခေါင်း

(ဝ) လူဖျံ ခေါင်း၊ အဖျံ ခေါင်းတူ သော အိမ် ပြိယ်

တောင်ရုံးလူငယ်တို့သည်လူမျက်စွ များ ဖြစ် သော
 ရပ်ရွာသာရေး၊ နာ ရေး ကိစ္စ များကိုအုပ်စု ဖွဲ့ကာ ဆောင်ရွက် လေ့ရှိကြသည်၊
 လမ်းဖောက်ခြင်း၊ တံတား ခင်း ခြင်း၊ အိမ် ဆောက်ခြင်း၊ ကျောင်း ဆောက်
 ခြင်းမှအစ ကောက်စိုက်၊ စပါး ရိတ်၊ စပါး သိမ်း နှင့်တကွကဲ့သို့၊ ကဆုန်ပွဲ၊
 ရှင်ပြုပွဲ၊ အသုဘစသည်တို့ထုတ်လက်စားချိန်လက်စားဆက်စပ် နှစ်ဖြင့်လုပ် ဆောင်ကြ
 လေသည်။ ထိုသို့လူငယ်များ စု ပေါင်း လုပ် ဆောင်ရမည့်ကိစ္စထုတ်လုပ်ငယ်များ ကို
 ဦးဆောင် ထိန်း သိမ်း ကွပ်ကဲရသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များရှိ လေသည်၊ အမျိုး သား တောင်
 ရုံးလူငယ်များ ကိုဦး ဆောင်ကွပ်ကဲသည့်ပုဂ္ဂိုလ်အားလူဖျံ ခေါင်းတူ၍ ခေ T ဝေ T
 လေသည်။ အမျိုး သမီး တောင်ရုံးလုံမ ပျံများအားဦး ဆောင်ကွပ်ကဲ ရသည့် အ
 မျိုးသမီးအား အဖျံ ခေါင်းတူ၍ ခေ T လေသည်။ တောင်ရုံးတို့ အ ခေ T အ ဝေ T
 အရ `` ကာလသား ခေါင်း `` ကာလသမီး ခေါင်း `` တူ၍ ခေ T ခြံကြ လေ
 သည်။

လူလော့ခွဲ သော ဒေသများ အနက်တစ်ခုခုထုတ်
 လူဖျံခေါင်းအဖြစ် `` ကိုဘ ကျေ `` အား ကျော် ခဲ့ရ ပါသည်၊ ကိုဘ ကျေသည်အသက် -
 (၃၃) နှစ်ရှိ တောင်ရုံး အမျိုးသား ဖြစ်ပြီး လူဖျံ ခေါင်းအဖြစ်တဝန်ထမ်း
 ဆောင်ခဲ့သည်မှာ (၁၀) နှစ် ကျော် ခဲ့ပြီဟုသိရ ပါသည်။ ယခုအခါထုတ်အိမ် ထိင်
 ကျသွားပြီး ဖြစ် သော်လည်းလူဖျံ ခေါင်းလုပ်ကိုင်ဆဲပင်ဖြစ် ကြောင်းသိရ လေသည်၊
 အဖျံခေါင်း အဖြစ် `` မ သောင်း `` ခေ T အ မျိုးသမီးအား ကျော် ခဲ့ရ ပါသည် ၊
 မသောင်းသည် အသက် (၄၈) ၏ တောင်ရုံးအ မျိုးသမီးဖြစ်ပြီး အဖျံ ခေါင်းတဝ
 ဝန်ကို အသက် (၂၅) နှစ်ခန့်ကပင်တဝန်ယူ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်၊ ယခုတိုင် -
 ဆောင်ရွက်ဆဲဖြစ်ပြီး အိမ် တောင်မကျ သေး ကြောင်းသိရ ပါသည်။ တစ် ဝှာ

တွင် ဂဝိဋ္ဌာကိစ္စများ ဆောင်ရွက်ရန်၊ ရွာလူကြီး များ ဖြစ်ကြ သောအားကမ်း၊
ဦးဝင်း၊ ဦးသက် ဝှစ် စသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ နှင့်လူပျံ ခေါင်း ကိုအ ဣ၊ အပျံခေါင်း
မသောင်း၊ ဣအားလုံး စုဝေး တိုင်ပင်ပြီး တစ်တစ်စွာတည်း စု ဝေါင်းလုပ်ဆောင်
ကြလေသည်။

(၂) လူပျံ ခေါင်း ၊ အပျံ ခေါင်း များ ၏အရည်အချင်း

ဧကင်းရုံး လူပျံ ခေါင်း ၊ အပျံ ခေါင်း များသည်
အထက် (၂၅-၃၀) လောက်မှအစပြု၍လူပျံ ခေါင်း ၊ အပျံ ခေါင်း များဖြစ်လာ
ကြသည်ဟု ခန့်မှန်း ရပါသည်။ ယခု လေ့လာ ချိန်တင်ထိုသူများ သည်၊ အထက် ၃၅
မှ ၄၀ အတွင်း ရှိ နေသူ များ ဖြစ်ကြ လေသည်။ လူငယ်လူရွယ်အုပ်စုထဲတွင်အ ဣ
အကြိုရင့်ထက်၍ အသက်အရွယ်အကြီး ဆုံး အဖိုး သား ကြီး ၊ အဖိုး သမီး ကြီးများဖြစ်
ကြလေသည်။

လူပျံ ခေါင်း ၊ အပျံ ခေါင်း ဖြစ်လာ ရန်လွယ်ကူ
စွာသည်မဟုတ်ပေ။ သာမန်အား ဖြင့် ဧကင်းရုံး လူမျှအသိုင်း အဝိုင်း ထင်လူပျံ
ခေါင်း၊ အပျံ ခေါင်း ဖြစ်လာခြင်း သည်၊ အလုံအ လျောက်ဖြစ်လာ ရသည့်သဘော
ရှိသော်လည်း၊ အပျံ ခေါင်း ၊ လူပျံ ခေါင်း များ သည်၊ ဂဝိဋ္ဌာမှလက်ခံ ခံနိုင်သည့်
အရည်အချင်း ရှိသူ များ ဖြစ်ရ ပေမည်၊ လူပျံ ခေါင်း ၊ အပျံ ခေါင်း တို့သည်၊ ဧကင်း
ရုံး အဝိုင်း အဝိုင်း ထင် မွေး မှား လာသည့်မှအစပြု၍တဖြည်း ဖြည်း ကြီး ပြင်း
လာကာ၊ ဂဝိဋ္ဌာ၊ ရွာမျှ၊ ရွာမျှ၊ လူမျှစွာအဖိုး များ ကိုယ်ပိုင်ထမ်း ဆောင်လာရင်း ၊
တွေ့ကြုံဖြစ်သန်း လာခဲ့ရသည့် ဘဝအ ဣအကြံမှ နေ၍၊ ယခု ကျန်လူပျံ ခေါင်း၊ အ
ပျံခေါင်း ဖြစ် လာ ရခြင်း ဖြစ် လေသည်။

လူပျံ ခေါင်း ၊ အပျံ ခေါင်းတို့၏အ ရေးအကြီးဆုံး
အရည်အချင်း တခုမှာ ဧကင်းရုံး အဝိုင်း အဝိုင်း တခုလုံး နှင့်သင်္ဃာတိစ္စာ -
ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံတတ်ပြီး ၊ လူမျှအသိုင်း အဝိုင်း အထင်း ဝင်ဆန်သူဖြစ် ရပေ
မည်။ ထိုသို့ ပေါင်း သင်း ဆက်ဆံ ရေး ဧကင်း မှန်ရန်အထက်၊ အပြောအဆို ၊

လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပုံ၊ ကိုယ်ကျိုး မင်းသောပင်ကိုယ် စေတနာ၊ စသည့်တို့သည် အရေးကြီး လှ ပေသည်။ ပြောဆိုဆက်ဆံပုံ၊ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ပုံတို့သည် အများက ထက်ခံနိုင် ရန်မှ ဘလည်းစိတ်သ ဘောထား နှင့် စေတနာဖြူစင် ရန် အရေးကြီးလှပေသည်။ ထို့ကြောင့် တောင်ရိုးလူပျံ ခေါင်း၊ အပျံ ခေါင်းတို့၏ပင် ကိုယ် စေတနာသည် အများ အပေ^၇ ထင်အနစ် နာခံစိတ်ရှိရမည်၊ အပင်ပန်း ခံနိုင်ရမည်။ ကိုယ်ကျိုးထက်အများအကျိုးသက်ပိုးလှစိတ်ရှိရမည်။ ထိုသို့ သောစိတ် သဘောထား များ မှ ပေါက်ပွားလာ သော ပြောဆိုဆက်ဆံမှု၊ လုပ်ကိုင် ဆောင် ရွက်မှုတို့ကို တောင်ရိုး လူမျိုးအသိုင်း အဝိုင်းကလွန်စွာ မှ နှစ်သက်လိုလားကြ လေ သည်။ ထိုအချက် အလင်္ကာများ နှင့်ပြည့်စုံသူဖြစ် ပါက၊ အသက်အရွယ်အ ကျွေးအမျှ ရရှိ ကျက်လာသည်နှင့် အမျှ၊ တောင်ရိုး လူမျိုးအသိုင်းအဝိုင်းထင်လူ ဇေယျ ပိုင်း ကိုခေါင်း ဆောင်ရမည်။ လူပျံ ခေါင်း ၊ အပျံ ခေါင်းများ ဖြစ်လာ ရ လေ တောသွယ်။ ထို့ ကြောင့် တောင် ရိုး လူပျံ ခေါင်း ၊ အပျံ ခေါင်းများ သည်သူ၏လင်္ကာချက်ချာစွာ ပြောဆိုဆက်ဆံ တတ်ရမည်၊ ရပ်ရွာအကျိုးကိုစွမ်းစွမ်းတမံ ဆောင်ရွက်နိုင် သူ ဖြစ်ရမည်။ ကာလသား ၊ ကာလသမီး များအား တတ်ကြစွာ စည်းရုံးလှုံ့ဆော် ဦးဆောင်နိုင် သူဖြစ် ရမည်၊ မိမိအုပ်ချုပ် ရ သောလူပျံ အပျံများ ကစွာ နှင့်ပတ် သက်လာလျှင် တာဝန်ယူရ ရမည်၊ သတ္တိရှိ ရမည်၊ အမျက်စွတခု ကိုအမှန်ဆုံးအဆုံး အဖြတ် ပေးနိုင် သည့်လုပ် ရည်ကိုင် ရည်ရွယ်သူ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် ရ ပေမည်။

ငင်းပြင် တောင်ရိုးတို့သည်၊ အသောကံအစားကင်းသူများ၊ အလုပ်အကိုင် တော်သည့်သူများ ကိုတန်ဖိုးထား ကာလေးစား ချစ်ခင်တတ်ကြ သဖြင့်၊ အထက်ပါ အရည်အချင်း များ နှင့်ပြည့်စုံသည့်အပြင်၊ အသောကံအစား တင်းသည့်ပုဂ္ဂိုလ် နှလွင်အား လုံး ကရိုင်း၍အထူး တလစ်အမြတ်တမ်းချစ် ခင် တတ်ကြသည်။ မြေခက်စား ကြသည်၊ ရပ်စွဲ၊ ရွာကစွာ နှင့်ပတ်သက်လာ လျှင် အားကိုး တတ်ကြ သည်၊ သို့ရ ခုထင် တောင်ရိုး လူမျိုးအသိုင်းအဝိုင်းထင်လူ ဇေယျ များအပေါ် လူကြီး မိဘများ၏သ ဘောထား မှာ၊ လူငယ်များအားလွတ်လွတ် ထပ်ထပ် ပျော်ရွှင်စွာ နေထိုင် စေချင်ကြသည်၊ လူငယ် များ၏အိမ် ထောင် ရေး

ကိစ္စတွင်ဖြစ်စေ၊ စီး ပွား ရေးအထက်လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်ရာထုတ်ဖြစ် စေ ၊ လူငယ်များ၏လှုပ်ရှားမှု၊ ပျော်ရွှင်မှု၊ ရိုက်များကိုပင်တားဆီးလိုသည့်ဆန္ဒများ မရှိခဲ့ကြပေ။ ထို့ကြောင့်လူပျို ခေါင်းလှုပ်သူပုဂ္ဂိုလ်သတ်လူငယ်တို့က အသောက်အစား အနည်းအကျဉ်း ရှိသည့်ဆုလည်း ၊ ခွင့်လှစ်တတ်ကြ လေသည် ၊ တို့ကြောင့် တောင်ရိုးရေတွင် လူပျို ခေါင်းသတ်အသောက်အစားအနည်းအကျဉ်း ရှိလျှင်အပြစ်ဟု မယူဆကြပါ။ ထို့ကြောင့်အထက်ပါအရည်အချင်း များ နှင့်ပြုစီစဉ်ပြီး အသောက်အစား အနည်းအကျဉ်း ရှိလျှင်လူပျို ခေါင်း မတင် မြှောက် နိုင်ဟု သေချာ ပြုဆင်နာမရှိပေ။

(၃) လူပျိုခေါင်း အပျိုခေါင်းတို့၏ပြုစုပေးသော အကျိုး

တောင်ရိုး မှတစ်ခုစီမှ မိမိတို့ယုံကြည်ရာ မညီပုဂ္ဂိုလ်တို့ထက် ချမှတ်ယူမိလျှင် မိမိတို့၏ သားပျိုသမီးပျို များကိုညီရင်းအစ်ကို မေဘင်ရင်းနှစ် ဂွေ့တို့စောင့်ရှောက် ရန် ယုံကြည်စွာ ပုံ၍အပ်နှံတတ်ကြ လေသည်။ ထိုသို့ယုံကြည်စွာ စိတ်ချလက်ချအပ်နှံ လိုက်သည်အတွက်၊ လူပျို ခေါင်း ၊ အပျို ခေါင်း များကလည်းလုံးဝ တာဝန်ယူကာ စောင့်ရှောက်သွားတတ်ကြ လေသည်။ ထို့ကြောင့်လူပျို ခေါင်း ၊ အပျိုခေါင်းများသည်၊ လူပျို အပျိုများ၏ကိုယ် ရေးကိုယ်တူအစည်း ရေးဖြစ်သော ချစ်ရေးကိစ္စ၊ အိမ်ထောင် ရေးကိစ္စ များကိုပင်မိမိတို့အားထက်ပို၍ သိရှိတတ်ကြ ကာ၊ အပျိုလူပျိုများ ၏ဘဝတစ်လျှောက်လုံးကိုအဆုံးအဖြတ် ပေးမည့်အိမ်ထောင်ရေး ကိစ္စတွင်ပင် ဦးဆောင် လမ်းညွှန်၍ အမှား အမှန် ခွဲခြား ချီးမြှင့်ပေးသည့် - ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်မှန်း မသိဖြစ်လာကြ တေသွားသည်။

သဘာဝ ရေးနာရေး ၊ ရပ်ရွာကိစ္စများကို ဆောင်ရွက် ရာတွင်လည်း လူပျိုအပျိုများ၏ ဝတ်ပုံ၊ စားပုံ၊ နေထိုင် ပြောဆိုမှု စသည့်အပျို ခေါင်း လူပျိုခေါင်း များသည် ထွန်ထင်ထွန်ပြု ချီးမြှင့်ပေး နိုင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ် များဖြစ်လာကြ တေသွားသည်။ အပျိုလူပျိုများအ နေဖြင့်လည်း မိမိတို့၏အချစ်ရေး ကိစ္စ၊ အိမ်ထောင် ရေးကိစ္စ များကိုမိမိတို့ ဖခင်များထက်လူပျို ခေါင်း ၊ အပျို ခေါင်းများအား ဖွဲ့စည်းပင်တတ်ကြ လေသည်။ ထို့ကြောင့်တစ်ခုစီမိမိတို့ များ

မထိရှိသော်လည်း၊ လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း များကယ် နှင်ပြီးဖြစ် လေသည် ၊
ထို့ကြောင့် လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း များသည် လူပျိုအပျိုများ ပေ၇ ထုင် ဖိ ဘ
များထက် ဂင်းနှီး တတ်ကြကား ၊ ၎င်းတို့၏ ဆက်ဆံ ရေးသည် ဖိဘများ နှင့် ဆက်ဆံ
ရေးထက်ပို၍ အခြေခံ ကျသကဲ့သို့ဖြစ်လာ တော့သည် ၊ ထို့အတူလူပျို ခေါင်း အပျို
ခေါင်း များသည် လည်းလူပျိုအပျိုများအ ပေ၇ ထုင်တောဝန် ရှိပုဂ္ဂိုလ် များအဖြစ်
ရောက်ရှိ လာ တော့သည်။

တခါတရံအချို့ငယ်ရွယ်သူများသည် ဖိဘ မေ့ ဝင်ဘူး များ
ဆုံးမသွန်ဆင်ရ မရဘဲ ရှိတတ်သည် ၊ ထိုအခါသူငယ်ချင်း အပေါင်းအသင်းများ နှင့်
တွေ့ဆုံမိပြီး သူငယ်ချင်းအပိုင်းအဝန်း ထဲ ရောက်ရှိသည့်အခါ ၊ ထိုအပိုင်းအဝန်း
အပေါ် ဩဇာ ရှိသူလူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း များကဆုံးမပြုစီဒ ပေး ပါက ၊ အ
များထိုက်နာ သကဲ့သို့လိုက်နာရင်း လိမ္မာ ရေးခြား ရှိသွားတတ်ကြ လေသည်။

ထိုသို့အား ဖြင့်လူငယ်လူရွယ် များ၏အဝန်စီနီးသိမ်းစွတ်
က စောင့်ရှောက် တောဝန်ယူရသော မှ ၊ လူငယ်များ၏ “ နှုတ်ပြီးလျှင်အား ”
ကို အဆုံးချရေး သည့်လည်း လူပျိုခေါင်း အပျိုခေါင်း များ၏အစီအမံ အောက်ထုင်
သော တစ်ပုဂ္ဂိုလ်ပေ တော့သည်။ ထို့ကြောင့် ဂုဏ်ရူပအထုင်းထုင်လမ်း ဖောက်ရန် ၊
တံတားခင်းရန် ၊ အိမ်ဆောက်ရန် ၊ ကျောင်း ဆောက်ရန် ၊ အလှူပွဲ ၊ တာတက်
ပွဲများအတွက် လက်စား ချိလက်စားဆပ်ရန် စသည့်ကိစ္စ များထုင် ၊ လူငယ် များ၏
အကူအညီကို ရယူလျှင် ၊ လူပျိုခေါင်း အပျိုခေါင်း များက အကြောင်းကြားရ လေ
သည်။

တောဝင်ရုံးလူငယ်များသည်လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း များ
ကို လေးစား ချစ်ခင်ကြကား ၊ လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း ၎င်းစကား ကိုနားထောင်
ကြသည်အပြင် ၊ အခြား ရစ်ရူပအခြားတ နေရာသို့သွား ရောက်ရမည်ဆိုပါက ၊
သွားမည်အကြောင်း လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း များအား ပြောကြားသွားရ လေ
သည်။ အချိန်တန် လျှင်လည်း ဖိမိရူပဖိမိအသိုင်းအပိုင်းသို့အ ရောက်ပြန်လာ ကြ
ရလေသည်။ အထူး ဆဖြင့်ဂုဏ်ရူပလူငယ်များ စု ပေါင်းလှုပ်ကိုင် ရမည့်အ ချိန်

ရသီဖြစ်သည်။ နေ့ကြီး ရက်ကြီး အခါ နေ့ရက်များထွင်၊ ရှာသို့အ ရေ ဘက်ပြန်လာ ဖြစ်လေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် တာတက်ပွဲကျင်းပချိန်၊ ကဆုန်ပွဲကျင်းပချိန်၊ နတ် တက်ပွဲကျင်းပချိန်၊ မီး ထွန်းပွဲကျင်းပချိန်များထွင်ရပ် ဝေးသို့ ရေဘက် နေထိုင် တောင်ရိုးထုငယ် များသစ်ဖြစ်သည့်နည်း နှင့်မိမိတို့ရှာသို့အ ရေဘက်ပြန်ခံကြ ရ လေသည်။ ပြန်လည် ရေဘက် ရှိလာပြီး လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်းတို့၏အုပ်ချုပ် မှု အောက်တွင် တောင်ရိုးတို့၏အစဉ်အလာ ဝေလွှဲများကိုလုပ် ဆောင်ကြရ လေသည်။ အခါကြီး နေ့ကြီး တွင် ရှာသို့ပြန်မ ရေဘက်လာ သောလူငယ်များသည်၊ လူပျို ခေါင်း အပျိုခေါင်းတို့၏ ပြစ်တင်ခြင်းကိုခံကြရ လေသည်။ ထိုသူတို့ကို နေဘက် နေဘက်၌ ကျန် မဖြစ်ရန် သတိ ပေးခြင်းခံရသည်။ လူပျို ခေါင်းအပျို ခေါင်းများသည်အသိုင်း အ ဝန်းအတွင်း၌ လူကြီး လူ နောင်များ နှင့်တန်းတူသတ်မှတ်ကာ အ ရေးယူရ သော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြပါသည်။ ရပ် ရှာလူကြီး လူ နောင်များ နှင့်နှိုင်းစာလျှင် လူ ပျိုခေါင်း၊ အပျို ခေါင်းတို့သည်အသက်အရွယ် ငယ်ကြ သော်လည်း၊ လူပျိုလူရွယ်များ ၏ကိုယ်စား ခေါင်း ဆောင်သူ များဖြစ်ကြသဖြင့် ရပ် ရှာ ခေါင်း ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ် များ အဆင့် အတန်းထင်ပါဝင် နေကြ ပေသည်။ ထို့ကြောင့်အသိုင်း အ ဝန်းအထွင်း တွင် ခေါင်း ဆောင်အဖြစ်လူကြီးလူ နောင်များအဖြစ်၊ နေရာ ပေးမှုများ ရှိ ပါသည်။ ပုံစံ အားဖြင့် တစ် ရှာထင် တောင်ရိုးလူငယ်များအကြောင်း မေးမြန်း လေ့လာစဉ်က ရှာလူကြီး ထီးကတည်း ၏ ပြောကြား ချက်အရ လူငယ်များအား ရွှေ ဆုံ မေးမြန်းလို လျှင်ကာလသား ခေါင်း ကိုဘ ရွှေနှင်း ကာလသမီး ခေါင်းမ သေါင်း တို့အားဦးစွာ ရွှေဆုံရန်အထက်ဗွန်ကြား ခဲ့ လေသည်။ ထိုအချက်ကို တောက်ပြု ခြင်း ဖြင့် လူပျိုခေါင်းအပျို ခေါင်းများအားအ ရေး ပေးခြင်း၊ နေရာ ပေးခြင်းများ ရှိကြောင်း လေ့လာ ရွှေရုံခံရပါသည်။

လူပျို ခေါင်း၊ အပျို ခေါင်းများ သစ်ကိုယ်ကို မ သူ့အများအကျိုး ဆောင်ရွက် နေကြသူ များဖြစ်ခြင်း ၊ မိမိတို့သစ်လူပျို ခေါင်း၊ အပျို ခေါင်း များ ဖြစ်သော်လည်း အခြား တောင်ရိုးများ နှင့်အတူ ပေါင်းဘက် ရေ ဘက် ရှက်တင် နေထိုင်ကာ အဆင့်အတန်း မ ခွဲခြားဘဲ တတန်းတစားတည်း နေထိုင်ကြခြင်း၊ စသော

အကြောင်းများ ဤတို့အသုံးအဝန်းအထွင်းထွင်းထူးခြား ယောအကျိုးခံစား ခွင့်များ မရရှိ ဤပေ၊ သို့သော် မိမိတို့၏လုပ်ရည်စဉ်ရည်များ ဤတို့ငှင်း ၊ ကိုယ်ကျိုးမငဲ့သော စေတနာများ ဤတို့ငှင်း ၊ ဂုဏ်ဂုဏ်အားကိုးပြုရသည့် ၊ လေးစားပြု ရသည့် ၊ မည်သည့် နေရာ၌ မဆို ခေါင်း ဆောင်သူများအဖြစ်ပေါ် ထွက် ထင်ရှားကာ ဦးစား ပေးအဆင့်အတန်းထင်ရှား လေသည့် ၊ လူငယ်လူရွယ်များ နှင့် ဂုဏ်ဂုဏ်အပေါ် ထင်မြင်စွာ ခေါင်း ဆောင် လေသည့် ။ ထို့ ဤတို့လူပျံ ခေါင်း အပျံ ခေါင်းများသည် နေ ရေး ၊ ထိုင် ရေး ၊ စား သောက် ရေးစသည့်လူမှုအခွင့် အရေးများတွင် ထူးခြား သောအကျိုးထူး ခံစား ခွင့်မရရှိ သော်လည်း ၊ တောင် ရိုး လူမှုအသိုင်း အဝိုင်းထင်လူထု၏ စိတ်ဓါတ်အားဖြင့်ယုံကြည်အားကိုး မှု၊ အရေး ပေးမှု၊ ချစ်ခင် လေးစား မှုကိုမူကားထူးခြား စွာ ဂုဏ်ဂုဏ်ခံစားကြရ လေသည့် ။

(၄) လူပျံ ခေါင်း ၊ အပျံ ခေါင်းတို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်များ

တောင်ရိုးတို့၏ ဂုဏ်ဂုဏ်အထွင်းထွင်းထင်သာ ရေး နာရေး ကိစ္စများ ပေါ် ပေါက်လာ ပါကအရပ်ကတောဝန်ယူ ဆောင်ရွက် ပေးကြသည် ။ သို့မဟုတ် နာမူပိုက်ဆံကုန်တို့မလို ၊ လှူချင်သော လောကီအရပ်အရပ်လှိုက် ။ တူ၍ ပြောဆိုတတ် ကြသည် ။ ။ အရပ် ။ တူ သော ဝေါဟာရ၏အိမ် မြိတ်မှာလူပျံ ခေါင်း အပျံ ခေါင်း များနှင့် အရပ်လူကြီး များ ပါစင် နှစ်စဉ်းထား သောအရပ်ကို ။ အရပ် ။ တူ၍ ပင် ခေါ်ဝေါ်သမုတ် ကြခြင်း ဖြစ် လေသည် ။

သားရှင်ပြုရန်အထက်သားရှင်မိဘသည် ၊ မိမိတို့ စု ဆောင်း ထားသော မှု ငွေကိုအရပ်အရပ်လှိုက်လှိုင် အရပ်ကရှင်ပြုစုတရုတ်ဖြစ်မြောက် အောင် ပိုင်းဝန်း ဆောင်ရွက် ပေးကြ လေသည် ။ ပထမဦးစွာသားရှင်မိဘ၏ စုဆောင်းထား သော မှု ငွေ နှစ်စဉ်း သည်ဖြစ် စေ ၊ များသည့်ဖြစ် စေ ၊ ထို ငွေကြေးကို မတည် ကာလုပ် ဆောင်ရန်အထက်လူပျံ ခေါင်း ၊ အပျံ ခေါင်း နှင့် အ ရပ် လူကြီးများ စဉ်း ဝေးကြ လေသည် ။ လူပျံ ခေါင်းသည်ကာလသား များကိုယ်စား ဖြစ်၍ အပျံခေါင်း သည်ကာလသမီး များကိုယ်စားဖြစ်ကာ အရပ်လူကြီး များသည် ဂုဏ်ဂုဏ်ကိုယ်စား ဖြစ် လေသည် ။ ထိုသို့စဉ်း ဝေးပြီးအလှူအထက်မည်ကဲ့သို့လုပ် ရ

မည်ကို တိုင်ပင် ဆုံးဖြတ်ကြ လေသည်။

ရှင်ပြုစွဲ အောင်မြင်စွာ ကျင်းပ ရေး အထက်လှူဒါန်း ရန်ဘုန်းကြီး ကျောင်းနှင့် ဂျပင်သင်တန်း များအထက်ပထမဦးစွာ စဉ်းစား ဆုံးဖြတ်ရ လေ သည်။ ထိုဆုံးရှုံး ဖိတ်မည်ဆိုလျှင် လက်ဖက်ထုပ် သုံးရာစီ စဉ်ရ လေသည်။ ဘုန်း ကြီးကျောင်းနှင့် ပင်မဦးစွာ တော်များ၊ ငှင်း နောက်လှူပင်သင်တန်းများအ ထက် ဆုံးဖြတ်ပြီးပါက၊ ကျေး မွေးဧည့်ခံ ရေးအထက်အလုပ်အကိုင်ခွဲ ဝေသည့် တာ ဝန်ကို ထုပြုခေါင်း၊ အပျံ ခေါင်း များအား တာဝန်စွာ ပေးလိုက်ရ လေသည်။ ထို အချိန်မှစ၍ လူပျံ ခေါင်း ၊ အပျံ ခေါင်းထိုက်လုပ် ဝန်းတာဝန်ပုံစံသည့် စ တင် ဖျက်ရှားစ ပြုလုပ် လေ တော့သည်။

လူပျံ ခေါင်း အပျံ ခေါင်း များ၏အုပ်ချုပ်စွာ အောက်ဖွဲ့ ၊ အပျံများ လူပျံများရှိကြရာ ၊ လူပျံ ခေါင်း အပျံ ခေါင်း များ က ထိုလူပျံအပျံများ အား တာဝန် ခွဲ ဝေ ပေး လေသည်။ ထိုသို့တာဝန်ချ ပေးခြင်းကို ` ဝှာတာချ သည် ` ဟု ခေါ်ဆိုကြ လေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ယောက်ျား လေး များအား ထင်း တာဝန်၊ ရေတာဝန်၊ ဆိုး ချက်ပန်းကန်ငှားတာဝန်၊ မဏ္ဍိတ် ဆောက်တာ ဝန်များချပေး ပြီး မိန်း ခ လေး များအား ကွမ်း ဆေး ၊ လက်ဖက်တာဝန် ၊ အချက်အပြုတ် တာဝန် ၊ အ ကျေးအ မွေးတာဝန် များချ ပေး လေသည်။

ရှင်ပြုစွဲထင်ရှင် လောင်း လှည့်သည့်အခါ၊ ရှင် လောင်းသည့် ဝှာ လမ်းမတလျှောက် မြင်းစီး၍ လှည့်ခြင်း ၊ ရှင် လောင်းထိန်းကပုခုံး ဗေဂီထမ်း ၍လှည့်ခြင်း ဟူ၍ ရှိ လေသည်။ ရှင် လောင်းတပါးထင်ရှင် လောင်းထိန်း နှစ် ယောက်ရှိရာ ထိုရှင် လောင်းထိန်းကိုမိဘ များ၏သ ဆာတုည့်ချက်ယူ၍ လူ ပျံ ခေါင်းက မိမိ လက် အောက်ရှိလူပျံလူရွယ်များ ထဲမှ ရေး ထုတ်ရှာ ဖွေ ပေး ရ လေသည်။

ရှင် လောင်းလှည့်စဉ်ကမ်း တောင်ကိုင်း ၊ ပန်း တောင်ကိုင်းအပျံ များ ၊ ပန်းပေါက် ပေါက်ကြသည့်အပျံများကိုအပျံ ခေါင်းကမိမိလက် အောက် ရှိ

တောင်ရိုး ပျံဖြူများ ထဲမှ ရှေး ချယ်ဂွာ မှေ့ ပေးကာတဝန် ပေးရ လေသည်၊
ငှင်းပြင် ရှင်လောင်း အားသနပ်ခါးလူးခြင်း၊ အဝတ်အစားဝတ် ပေး ခြင်း၊
လက်ဝတ်တန်ဆာ ဆင်သ ပေးခြင်းစသည့်အလုပ်ကိုလည်း အပျို ခေါင်းဦး ဆောင်
သော တောင် ရိုး ပျံရှယ်သူများကပင်လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက် ပေးရ လေသည်။

တတက်ပွဲကျင်းပ ရာတွင်လည်း အပျိုလူပျိုကလေးများ၊ ကလေး
မီးများ သည့်လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်းများ ဦး ဆောင်ကာ ပါဝင်ဆင်နွှဲကြလေ
သည်။ ထို့ ဤတို့ တောင် ရိုးတို့သည်တတက်ပွဲကိုကလေးများ၊ ကလေးမီး များ
သည်၊ လူပျို ခေါင်းအပျို ခေါင်းများ ဦး ဆောင်ကာ ပါဝင်ဆင်နွှဲကြ လေသည်။ ထို့
ဤတို့ တောင် ရိုးတို့သည်တတက်ပွဲကိုကလေးများ၊ ကလေးမီးများ ခေ၍ ပွဲ
ဖြစ်သည်ကို ချိန်ရိုး ရှိကြ လေသည်၊ တောင် ရိုး ရှာ များသည်တရား နှင့်တရား လက်
စားချို့ လက်စား ဆပ်စံ နှစ်ဖြင့်တတက်ပွဲကိုကျင်းပကြ လေသည်။ ပုံစံအားဖြင့်
ကုန်းသာရွာမှ အပျိုလူပျိုငယ်များကမိမိတို့လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း များကဦး
ဆောင်၍ တစ်ရွာတတက်ပွဲလုပ် ရောက်ပါဝင်ကုန်ပါက၊ တစ်ရွာမှလူငယ်
များကလည်း မိမိတို့လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း များ ဦး ဆောင်၍ ကုန်းသာ ရွာ
တတက်ပွဲကို ဆွား ရောက်ကုန်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့တတက်ပွဲ များကျင်းပ နေချိန်
တွင် တောင်ရိုး လူငယ်များသည်လုံးဝရပ်နားဖြင့်မရှိဘဲ၊ တရားပြီးတရား၊
ဘုန်းပြီးကျောင်း တကျောင်း ပြီး တကျောင်းသွား ရောက်ခြင်း၊ ကုန်ခြင်း၊
မီးလုံးများ အပြိုင်အဆိုင် လှက်ခြင်းစသည့်ဖြင့်တလ ကျော် ကျော်ကြာ မျှလုပ် ဆောင်
ကြရလေသည်။ ထိုကဲ့သို့လုပ် ဆောင်ခြင်း ဖြင့်မိမိတို့ရွာအထက်မိမိတို့တဝန်ကျေ
ပွန်စေသည်။ သ ဟောဖြစ် လေသည်။

(၅) လူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်း နေရာဆက်ခံခြင်း

လက်ရှိလူပျို ခေါင်း အပျို ခေါင်းများထင်လက် ထောက်လူပျိုခေါင်း၊
အပျိုခေါင်း ဟူ၍တိတိကျကျသတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိ ပေ၊ သို့ သော်လည်းလက်ရှိလူပျို
ခေါင်း အပျို ခေါင်း ဣလုန်များသည်ဖြစ် စေ၊ အခြားတ နေရာသို့ ပြောင်း

ရွှေဘူးသစ်ဖြစ်စေ၊ လူပျိုခေါင်း၊ အပျိုခေါင်းအရည်အချင်း ဖြင့်ပြည့်စုံသူ
သည် အထိုအလျောက် လူပျိုခေါင်း၊ အပျိုခေါင်းဖြစ်လာ ပေမည်။ လူပျိုခေါင်း၊ အ
ပျိုခေါင်းနေရာကို ဆက်ခံ နိုင်ရန်လည်း၊ မူလလူပျိုခေါင်း၊ အပျိုခေါင်းရှိစဉ်
က လက်ထောက်အဖြစ်အနီးကပ်ဆုံး၊ အများဆုံးအကူအညီ ပေး နိုင်ခဲ့သူဖြစ်ရ ပေ
မည်။

(ခ) နေ့စဉ်လုပ်ငန်းများနှင့်လူငယ်အချင်းချင်းဆက်ဆံရေး

တောင်ရိုးအမျိုးသမီး အမျိုးသားလူငယ်အချို့သည်၊ မိမိ
တို့နေအိမ်နှင့် ၃ မိုင်ခွဲ ၄ မိုင်ခန့် ဝေး ယော့ တောင်ယာများသို့ပင် သွား
ရောက်အလုပ် လုပ်ကိုင်ရ လေသည်။ အချို့မှာလည်း မိမိတို့ရှာ နှံ့အနီးအနား
ပတ်ဝန်း ကျင်ထွင်ရှာ ယော့ တောင်ယာများ ထင်လုပ်ကိုင်ကြရသည်။ နေ့စဉ်
နေ့တိုင်း နံနက် (၇) နာရီခန့်ကပင်အိမ်မှထွက်ကာ တောင်ယာလုပ်ငန်း၊
ခြံထုပ်ငန်းများ ရှိရာသို့သွား ရောက်ကြရသည်။ တနေကုန်လုပ်ကိုင်ပြီးသွား
မိုးချုပ်မှသာ လွှဲအိမ်သို့ပြန် ရောက်တတ်ကြသည်။ အချို့မှာအိမ်ပြန် ရောက်မှ
သာလျှင် ညနေစော အထက်ထမင်းကိုချက်ပြုတ်စား ယော့ ကြရသည်။ အချို့မှာ
အိမ်တွင် ကုန်ရစ် ယော့သက်ကြီး ရွယ်စုံများ ချက်ပြုတ်ထားသည့်ထမင်း၊ ဟင်း ကို
အဆင်သင့် စား ယော့ ကြရသည်။ ညထမင်းစား ယော့ ပြီးသည့်နောက်တနေ့
တာ လုပ်ငန်းများ ပြီးဆုံးသည့်အချိန်သို့ ရောက် လေသည်။ ထိုသို့လုပ်ငန်း များပြီး
ဆုံးသည် ညဉ့်ဦးယံအချိန်သည့်လူကြီး မိဘများအထက်လက်ဖက်ရည်အခါး ဝိုင်း နှင့် စ
ကား စမြည်ပြော ကာအနားယူကြသည့်အချိန်ဖြစ်သကဲ့သို့ပင်၊ အမျိုးသမီး မိန်း
မပျိုများအတွက် သက်ကယ်ပြစ်ခြင်း၊ လျှပ်ချတ်ယက်ခြင်း၊ မြေ ဝဲ အခွံ နှာ ခြင်း၊
စပါးထောင်း ခြင်းစ ယော့လုပ်ငန်းများကိုအနားယူသည့်အချိန်ထိလုပ်ကိုင်
ကြလေသည်။ လူပျိုလူငယ်များမှာထမင်းစားပြီးသည့် နှင့်အပျိုစုမ်းသွား ရန်အ
တွက် အိမ်အတွင်းမှ စတင်ထုတ်ခါးပြီးဖြစ် လေသည်။ ဤသို့အားဖြင့် နေ့စဉ်လုပ်
ငန်းများ မပျက်စီးစေဘဲ လျှပ်ရွာ သွား လုပ်ကိုင် နေရာ ယော့ တောင်ရိုး လူငယ်
များသည် အပျိုစုမ်းခြင်းဖြင့်လူငယ်အချင်းချင်းဆက်ဆံခွင့်ရကြ လေသည်။

(၁) အပျိုကုမ္ပဏီခြင်း

လူပျိုလှည့်ထက်ခြင်းကို ``အပျိုကုမ္ပဏီ`` သူ့ဘေးသတ်ဟု ခေ T လေ
 သည်။ အပျိုလေး များကလည်း သက်ကယ်ပြစ်ခြင်း ၊ လျော်ချက်ယက်ခြင်း၊ မြေ ဝ
 အခွံနှာခြင်းစသည် အလုပ်များလုပ်ကိုင်လျက် ``လူပျိုထိုင် `` ရန် တောင်ရိုးအ
 များသားများအား စေ ဝ င် မြှော် နေကြ လေသည်။ တောင်ရိုးလူများ များသည့်
 မိမိတို့ တရွာသူချင်းကို ယော် ငှင်း ၊ အခြား ရှာမှအပျိုများကို ယော် ငှင်း ၊ ဩ
 အချိန်တွင် သူ့ဘေး ရေ ဝ က်၍အပျိုကုမ္ပဏီ လေသည်။ အခြား ရှာမှအပျိုများထံ သူ့ဘေး
 ရေ ဝ က် အပျို ကုမ္ပဏီရ ဝ ထင်တစ်တရံတရ ဝ နှင့်တရ ဝ ခုမိုင် ငှ မိုင် မှုကွာဝေးသည့်
 အထိသွားရလေ သည်။ ထိုမှကွာ ဝေး ယော ခ ရိုးလမ်းသည် တောတန်း များ ၊
 တောင်ကုန်း များ ကိုဖြတ်သန်း၍သူ့ဘေးရ လေသည်။ သို့ ယော် တောင်ရိုး လူပျို
 ထုရွယ်များ သည်မိမိတို့ကမ်းကျပ်ပြီး ယော ခ ရိုး ဖြစ်သဖြင့် ၊ တယောက်ချင်း
 ယော် ငှင်း ၊ အုပ်စုလိုက် ယော် ငှင်း ၊ ထိုခ ရိုးလမ်း များကိုဗွအချိန်ထင် ပင်
 ဖြတ်သန်းသွား လာလျက်ရှိ လေသည်။ ကျားကုန်း နှင့်ကူးသည့် ၂ မိုင်ခန့်ကွာ ဝေး
 ၍ ကုန်းသားနှင့် ကျောက်ကြားသည့် ဝ မိုင်ခန့်ကွာ ဝေး လေသည်။ တစ်ရွာနှင့်
 ပွားစွာသည် ငှ မိုင်ခန့် ခန့်ရှိ လေသည်။ ကုန်းသား နှင့် ကျောက်ကြား ရှာသည့်တောင်
 ကြားများ ထင်တည်ရှိကြ ယော ရှာ များဖြစ် လေသည်။ ထိုရှာ များကိုတရွာ ဝ င်
 တရွာထက် သူ့ဘေးလာ နေကြ ယော တောင်ရိုးလူ ငယ်များသည် ၊ မိမိအဖို့မဟုတ်မီ
 မြှောင်ကို `` မီး မချစ် `` ခေ T မီး အိမ်ထင်ထည့်၍ မီးထင်ချစ်က ဝ လွယ်အိတ်
 ခေါင်းပေါင်း ပေါင်း ပြီး ၊ စေ ဝ င်တထည်ကိုဗြလျက်လက် နှိပ် ခေါ်မီး ဖြ င့်သူ့ဘေး
 လာလည်ပတ် လျက်ရှိ လေသည်။ အချိန်လူပျိုများ မှာ (၆) ယောက် (၇) ယောက်
 အုပ်စုစုက သူ့ဘေးလာကြသည်။ အချိန်မှ တယောက်ချင်းသူ့ဘေးကြ လေသည်။ ထို
 ထို့ ဩအချိန်သွား လာရ ဝ ထင်တ စေ နှင့် မြေကိုသ ဝ ကြောက်ကြသည်။ ကျား နှင့်
 အခြားတော တောင်များကိုမ ကြောက် `` ကျား နှင့်လူ ပျိုအိမ်ကို `` ဟု ပြော
 ဆိုကြလေသည်။

တောင်ငူရုံး လူပျိုအပျိုကုန်ဝန်များအနက်အချို့အပြုအမူများ မှာ
ထူးခြားဆန်း ပြားသည့်အပြုအမူများအဖြစ် ရှေ့ရ လေသည်။ ဤ နေ့စိုးချစ်အလှူ
နားပြီး ထမင်း စား ဆောက်ပြီးစီးလျှင် စေတင်ကို ခေါင်းမြီးခြံ၍ လူပျိုလှည့်ထွက်
လေသည်။ အပျိုအိမ်သို့ ရောက် ဆော့အိမ်အိမ် ဦးခန်း စီး စို နားထိုင်ဖြစ် စေ
အိမ်ကွပ်ပစ် ထိုင်ဖြစ် စေရုံ ဦး ဖွဲ့၍ စကား ပြောကြသည်။ အိမ် ဝှစ် ဝှစ် ဝှစ် မပျို
သည် တခါတရံသက်ကယ်ပစ် နေသည်။ တခါတရံ လှုပ်ချက်ယက် နေသည်။ တခါတရံ ၊

မြေပဲအခွံနွှာ နေသည်။ လူပျိုသည် ခေါင်း မြီး ခြုံထား သဖြင့် မည်သူမည်ဝါဖြစ်
သည်ကို မိန်းမ ပျိုပင်မသိ ပေ။ လူပျို၏သ ဘောမှာ မိန်းမ ပျိုအား မေတ္တာ သက်
ဝင်ချစ်ခင်၍ လူပျိုစကား ပြောလို သော်လည်း အချစ် ရေးတက်ဂှက် ကြောက်ခြင်း
က လွှမ်းမိုး နေသည်။ မိမိ မည်သူမည်ဝါဖြစ်သည်ဟု ပြောရ မည်ကိုပင် ဝှက် ကြောက်
သည် အထိဖြစ်သည်။ တောင်ငူရုံးတို့၏စိတ် နေသ ဘောထားမှာ သုံးသား ခြင်း ၊
ဂှက်ကြောက် ခြင်း များ ကြောင့် အိမ် ထောင် ရေးလူမှ ရေးကိစ္စ များ ထင်လျှင် ဂှက်
စွာ ကြစည်တတ်၍ မိမိကိုယ်ကို မိမိယုံကြည် မှုနည်းတတ်ကြပြီး ၊ အိမ် ထောင်တခု၏ ဦး
စီး ခေါင်း ဆောင်ဖြစ်ရန်ထင် ပေ၍ ကျော်ကြား ရန် ပြောဆိုပြုမူကြစေသော်လည်း
သည် ဝင်ကြား မှာပစ္စည်း များ မရှိကြ ပေ။ လူမှ ရေး နယ်ပယ်အတွင်း ခွဲသူ များ
တကာထုပ်ရိုး လုပ်စဉ်အတိုင်း၊ ထုံးစံအတိုင်း၊ လုပ်သင့်လုပ်ထိုက် သ လောကီပင်
ပုမှအဖွဲ့အစည်း ၏ စည်းရုံး အတွင်း ချမှတ်ထားအောင် စည်း ကမ်း များအရလုပ်
ဆောင်ကြ၍ သုံးသား စွာ အေး ဆေး စွာဖြင့် မိမိတို့ဘဝအား ရောင့်ရဲ စွာ
နေတတ် ကြသည်။ ထို့ ကြောင့် လူပျိုလှည့်သည့် နေ့ ရာတွင် ပင်မိမိ မည်သူမည်ဝါဖြစ်
သည်ကို ထုတ်ဖော် ပြောဆိုရန်သတ္တိမ ရှိသကဲ့သို့ဖြစ်သည်။ ထိုအခါမိန်းမ ပျိုက မိမိအား
ချစ်ရေးဆိုသူ ဤအမျိုးသား သည် မည်သူဖြစ်သည်ကို သိချင် ဇောဖြင့် ပရိယာယ်မာ
ယာဖြင့် တန့်လှုပ်မ နေ တော့ဘဲ တောသု တောင်သား သုံးသုံးသားသား ပင် အ
မျိုးသား၏ ခေါင်းမြီး ခြုံ စေတင်အား အတင်းနှင် ဝင်လှယ်၍ ဖွင့်ကြည့် ခိုင်ရန်
ကြိုးစား တော့သည်။ ဤ ကဲ့သို့အပြန်အလှန် နှင် ဝင်လှယ်ခြင်း ဖြင့် တခါတရံ ခြုံထိုး
သော စောင်မှာ နှစ်ခြမ်းသုံးခြမ်း နှစ်သွား တော့သည်။ စေတင် နှစ်သွား သည့်အ

ချိန်တွင်မှ ဂွက် ကြောက်စွာဖြင့်ရယ် မော့ ပြောဆိုကြလျက်ထိုအချိန်မှ စ၍ မိန်းမ ပျံ့နှံ့ထူထပ်ရင်း နှိုး မှုအစ ဆိုကာ ပြသွား သော စေတနာကိုလည်း မိန်းမ ပျံ့အား ပြန်လည်ချစ်ခိုင်းခြင်းဖြင့်၎င်း၊ မိန်းမ ပျံ့ကလည်း ပြန်လည်ချစ် ပေးခြင်း ဖြင့်၎င်း၊ သမီးရိုးစားဖြစ်သူကြောင့်လည်း လူပျံ့ကလည်း မိန်းမ ပျံ့ကမိမိ စေတနာနှစ်ခြမ်း စွဲယွမ်းသည့်ကို ချစ် ပေး နေလျှင်၊ မိန်းမ ပျံ့၏လှုပ်လက်စသက် ကယ်ပစ်ခြင်း၊ မြေဝဲအနံ့နှစ်ခြင်း စသော အလုပ်များကို ကူညီလုပ်ကိုင် ပေး လေသည်။

(၂) သက်ကယ်ပစ်ခြင်း

နတ် တော်ပြာဆို တောင်ယာစပါး သိမ်း ပြီး အလုပ်အား ချိန်ထွင် တောင်ရိုး ထူထပ်သည့် တောထွင်း သို့သွား၍ မြက်မွှားများ ကို ရိုက်ထား ရ လေသည်။ ထိုမြက်မွှားပင်များကို အိမ်မိုး ရန်အဖြစ် ယက်လုပ်ခြင်း ကို မြက်မွှား ပစ်သည်ဟု ခေါ်လေသည်။ အနံ့ထုတ် (တောင်ထက် လျော့သည့်) အလှား ၄ ထောင်တထွာ ရှိသည့် သက်ကယ်ချစ်များဖြင့် တောင်ရိုးတို့၏ အိမ်ကို မိုး ရ လေသည့် အလုပ်စား အိမ်တစ်ဆောင် အထက် သက်ကယ်အချစ် ပေါင်း တထောင်ခန့် ကုန် ကျ လေသည်။ ၃ နှစ်တကြိမ်သာ အမိုး ကို အသစ်လှယ်ရ လေသည်။ သက်ကယ်အ ကောင်း စား အသစ်ကို တချစ် နှင့် တချစ်လက်သုံး သစ်ခန့် ခရီးစိတ်စိတ် မိုး ပါက (၁၀) - နှစ်ခန့် ခံလေ သည်။ တောင်ရိုးတို့သည် မိမိတို့လုပ်ငန်းအ ခြေအ နေအရ သော် ၄ ငင်း၊ စီးပွား ရေး ရွေး ရေး ရေး အခြေအ နေအရ သော် ၄ ငင်း၊ အနည်း ငယ်ကြပ်တည်း ပါက အိမ်အ မိုးမိုးသည့် နေရာ၌ ပင် ချွေတကြာရ လေသည်။ သက် ကယ်တထောင်ခန့် အသစ်လှယ်မည့်နှစ်ထိုင် ရွေး ရေး မ ချောင်လည်၍ ငါး ရာ ခန့်သာ လဲနိုင် မည်ဆိုလျှင် တစ်ခါလုံး သက်ကယ် အဟောင်း များ ဖြုတ်ချပြီး အ ဟောင်းများထဲ မှ အ ကောင်း ကို ရွေး ချယ်၍ အိမ် နောက် တေး တက်ခြမ်းတင် ခပ်စိတ်စိတ် ပြန်မိုးလေသည်။ ထိုကဲ့သို့ မိုးမကျမီ ကဆုန်လထိုင်အိမ် အ မိုး မိုး ချင် ရန်အတွက် သက်ကယ် ပစ်ခြင်းကို အလုပ်အား လွှဲအား သလိုကြိုတင်လုပ်ကိုင် ထိန်း

ကြာရလေသည်။ တခါတရံ ဧည့်သည်များ လာချိန်စကား စမြည် ပြော နေသည့်အချိန်တွင် လက်အအားမနေဘဲ သက်ကယ်ပစ်ခြင်း ဖြစ်အချိန်ကိုအဘိုး တန်ခွာကုန်လွန်စေလေသည်။ ယခု ကဲ့သို့လူ ဖိုလှည့် နေသည့်အချိန်တွင်လည်း အဖိုသည်သက်ကယ်ပစ်ခြင်းဖြင့် လူဖိုအားလက်ခံစကား ပြောရလေသည်။ လူဖိုကလည်း သက်ကယ်တံထုပ်ပေးလေသည်။ သက်ကယ်တံသည် လေး တောင်တထွာရှိ သော ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြစ် သည်။ တောင်ငုံး လူငယ်တို့အား နေရာထိုင်ခါး ခွဲခါး မချွတ်ဖြင့်အမြဲပါလေ့ ရှိသော ဝါး မဖြင့်နီး ဖျာခြင်း၊ သက်ကယ်တံလုပ်ခြင်း၊ အခြားအိမ်ဆုံးပစ္စည်း များဖြစ်သည့် ဖျာယက်ခြင်း၊ တောင်းယက်ခြင်း၊ စသော အထုပ်များကို ဝိုင်းကူလုပ် ပေး လေသည်။

အဖိုက မိပုံအခြားတနည်း မှာ အဖိုက မိရန်အထက်လူ ဖိုလှည့်ထွက်လာရသဖြင့် လူဖိုကိုယ်စီထင် ပူး ၊ ပုလွေတလုံးစီပါကြသည်။ ၎င်း ပြင်စုမီးအစီအစဉ်စီပါကြသေးသည်။ အိမ်ထင်း ရှိမိန်း မဖိုအား ပုလွေဖြင့် မှုတ်၍ အဖိုထုတ်သည် ၊ “ အေးမိန်းမဖို ၊ “ဟု ပုလွေဖြင့် မှုတ်၍ အသံပြု လေသည်။ “ လူပုံစုတ်လို့လူ ဝီဆိုး တခွန်း ခိုးခိုး ချင်ဘူး လော၊ တခွန်း နေဘလို့ ပြောခံ့သ လော၊ တခွန်း ရလို့မှာထား လား လော၊ အခင်ဆုံး အချစ်ဆုံး ဆ ရစ်ထုံး လေး “ဟု ဆို လေသည်။ အချို့က သံချောင်း မှုတ်သည်။ မိဘများ ကလည်း မိမိတို့သမီး အား နှိုး ပေး ရသည်။ မီးထည် ခိုင်း လေသည်။ အသံပြု၍ မထွက်လာ လျှင်လူ မှု ရေးအရက နို့ကွက်သည့် သဘောအဖြစ် ဝါး ပင်ဝါး ခက်များကို ပဒေသပင် ကဲ့သို့ပြုလုပ်၍ အိမ် ငွေထင် စိုက်ထုခဲ့လေ သည်။ ထိုကဲ့သို့ပြု မှုခံ ရလျှင် မိဘများ သည်လူကြီးတို့ဝတ္ထရား ပျက် ကွက် သည်အနေဖြင့် အရှက်တစူအကျိုး နည်းဖြစ်ရသည်။ ထို့ကြောင့် မိန်း မဖိုက ဆင်းလော ဝပြီး လူဖိုကို အိမ် ပေ၇ ခေ၇ ရ လေသည်။ မိန်း မဖိုနှင့် ယောကျ်ား ဖိုတို့ အိမ် ဦးခန်းတွင် နှံမိကြလျှင် အိမ်ဦး ခန်းရှိ အိမ်လည် ခေါင်မီး ဖိုထင်ဝိုင်း ခွဲ၍ စကား ပြောကြသည်။ ထိုအခါအဖိုက “ အုတ်လမ်းကလောသလား ကျောက်လမ်းကလောသလား “ဟု မေးသည် ၊ အိမ်ပြင်မှာ အုတ်လမ်း ခိုလှောင်အုတ်ချစ် ရန်အိမ် ထောင့်

ဦးစီးအဖြစ်ရည်ရွယ် သဏ္ဍာန် : သို့မဟုတ်တိုးတိုးသားသားလား ဟု မေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ နောက်လူပျိုကကွမ်းအိတ်တစ်ပြား ``ကွမ်းစား မလား၊ ဆေး သောက် မလား ``ဟု မေး လေသည်။ ထိုအခါမိန်း မ ပျိုက ``တရား စားလျှင်တသက်လုံး စားချင် နေ တတ်သည် ``ဟုပြန် ပြောသည်။ ယောက်ျား ပျိုက ``နင် စား ချင် ထိုရှိရင်၊ မ သေအသက်ကို ဖက်၊ တသက်လုံးအဆုံးတိုင်၊ အပင်လိုက် စား စေ မယ် `` ဟု ဖြေ၍ကွမ်း စား ဖြစ် လေသည်။

`` ကွမ်းယာချို လား မိန်း မ ပျို ``

`` ပျားမုံပျားမုံ ကိုင်းမလှုပ်လို့ထုပ်မဆွဲ၊ ပျား မွဲ ရေ စား၊ မယ်နှလုံး ဆေး မြေတယ်၊ ဆေး မြေတယ် `` (ပျားရည်ရရှိ ရန်အတွက်ပျားမွဲ နေ ယော သ ဝီ ကိုင်းကိုလဲ မဖျက် ရ ပါ၊ ထုတ်မှ ဝါလဲအဆွဲရ ပါ၊ သို့ ယော် ပျားရည်အလားကွမ်းယာ သည်ချိုဖွယ်သည်) ကျား က ဆေး လိပ် ပေး ရ ခါ မိန်း မ ပျိုက `` မုန်း စေလိုလို့အ တိုပေး `` ယောက်ျား လေး က `` ချစ် စေ လိုလို့အတို ပေး `` ဟု ပြောပြီး တ ဝှည်စီ သောက် ဖြစ် လေသည်။

မိန်း ခ လေး နှင့် ယောက်ျား လေး ချစ်ကြိုက်ကြလျှင်ရပ် ရွာ က သိကြသည်။ သမီး ရိုးစားဘဝထင်လွတ်လပ် မျှရှိသည်။ သမီးရိုးစားအချင်းချင်း လွတ်လပ်စွာ ပြောဆို နေ နှိုင်း ခွင့်ရှိသည်။ အထူးသဖြင့်လုပ်ငန်းပြီးသည့်အချိန် ညဦးပိုင်း အချိန် များ ထုတ်လွတ်လပ် စွာ အပြုစုကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် မိန်း ခလေးနှင့် ယောက်ျား လေး လက်ဖက်မ စား သေး သော်လည်းလက်ပွန်းတီး လွတ်လပ်စွာ နေ ခွင့် ပေးထားကြသည်။ ၎င်းတို့အ ခေ T အ ဝေ T အရမိန်း မ ပျိုနှင့်ယောက်ျား ပျို `` ပူး ကြသည် `` ဟုဆိုသည်။ မိန်း မ ပျိုနှင့် ယောက်ျား ပျို ပူးသည်ဟုဆို သော်လည်း ကျား ကျားလွန်လွန်ဖြစ် ခြင်းကိုဆိုဆိုခြင်းမဟုတ်ဘဲယောက်ျား လေးများက လည်းသစ္စာ ရှိကြသည်။ မိဘများ က မိမိတို့သားသမီး များအား သူ တို့လုပ်ငယ်ဘဝ လွတ်လပ် စွာ နေကြပါစေဟုသားသမီးများအ ပေ T ထင်ခွင့်လွတ် တတ်ကြပြီး ဘာမျှ အပြစ် မတင်ကြ ချေ။ လူပျိုများကလည်းအပြုစုရသကဲ့သို့လည်း သည်အထိပင် ရွာအနှံ့ လျှောက်လည်သည်။ တခါတရံတို့ရွာ၌ရွာဝယ်ဖြစ် ခြင်း ရွာ ဆုံးလေးရွာကို တညတည်း လျှောက်လည် တတ် ကြ သည်။ မိမိ တို့ အ ချင်း

ချင်း အလွန်ချစ်ကွမ်း ဝင်၍ ခင်မင်ရင်း နှီး ဤလျှင်၊ တစ်ခါတည်း ထွင်ပင် တညလုံး မိုးလင်းသည်အထိ၊ မိန်း မပျံ့နှံ့ ယောကျ်ား ပျံ့နှံ့အိမ်လည် ခေါင်မီး ဖိုအေးတွင် စကား ပြောကြ လေသည်။ အထူး သဖြင့် အလုပ်အားသည့် နေ့ရသီ အချိန်များတွင် ဖြစ် လေသည်။

လူ ပျံ့လှည့်သည့်ရင်း သည်အ များ သမီး တ ယောက်ချင်း နှင့်အ များသား တယောက်ချင်း လူ ပျံ့လှည့်ချင်းသည် ရှားပါသည်။ မိန်း မပျံ့က ယောက်အား လူ ပျံ့နှံ့ယောက် သုံး ယောက်ကတပြိုင် နက်လူ ပျံ့လှည့်ကြသည်။ တခါတရံအ များ သမီး နှစ် ယောက်ဆုံးယောက် ကိုလူ ပျံ့ လေး ငါးဆယ် ယောက်ကဝိုင်း ဖဲ့၍ စကား ပြောကြသည် မိုးလင်းသည် အထိပင် အချို့လူ ပျံ့ရိုင်းများသည် စကားထာဝရကံခြင်း၊ အချို့ အချို့ ပြောခြင်း စသည်ဖြင့် လူငယ်များ တို့ဘဝကြည့် နား နှစ်သိရှိကြသည်။ ထို့ ဤဝင်္ဂဗီ တများကလည်း မည်သို့မျှမ ပြောကြဘဲ ခွင့်လွှတ်ထားကြသည်။ လူပျံ့က ယောက် သည် အိမ်ထောင်မကျ မချင်း လူ ပျံ့လှည့် နေ လေသည်။ မိန်း မပျံ့က ယောက်သည်လည်း အိမ်ထောင်မကျ မချင်း လူ ပျံ့လှည့်ခံ နေရသည်။ မနက်ဖန် မဂ်လာ ဆောင်တော့ မည်အပျံ့က ယောက်အား ယ နေ့သထုတ်အခြားလူ ပျံ့များကလူ ပျံ့လှည့်ပင် ဖြစ်သည်။ အပျံ့အချင်းချင်း၊ လူ ပျံ့အချင်းချင်းသည်လည်း ပြောမနာဆီမနာ ဂြိုဟ်သည်။ မနက်ဖန် မဂ်လာဆောင် တော့မည်သို့သမီးအားလူ ပျံ့လှည့်ရင်းအခြား လူ ပျံ့က ယောက်က သတိုးသားအား “ သို့မဟုတ် န င်ဘဝ ပြုယူ ” စသည်ဖြင့် နေဘက်ပြောင် ပြောဆိုကြလေသည်။ “ ”

အ ပျံ့နှံ့လူ ပျံ့သည်ရင်း နှီး မှာမရှိ သေး သည့်အ ချိန်ထင် ရှက်ကြောက် အားနာတတ်ကြ သော်လည်း ၊ ရင်း နှီး သူားလျှင်တ ယောက် နှင့်တ ယောက်ဆဲ မနာ ဆီမနာ နေဘက် ပြော င်ကိုစယ်ကြ လေ တော့သည်။ တခါတရံ စာချိုး ၍ နဆေထပ်များ ဖြင့် ပြောဆိုကြရသကဲ့သို့ -

ကျား - မယ်များကြိုက်လို့၊ လိုက်လို့လာ၊ မလုပ်မကိုင်အသင်ထိုင်၍ စား စေမယ်။ (မယ်ကကြိုက်၍ လိုက်ခဲ့လျှင်၊ အလုပ်အကိုင် မလုပ်ကိုင် စေဘဲ

အေး အေး ဆေး ဆေး ၊ သက်သက်သဘာဝစား သောက် စေ
မည်။

မ -- မေ့မိမိများကြိုက်ရင်၊ မစားရလဲ၊ မေ့မိလက်လုံးနဲ့၊ မေ့မိ
ဖုန်း ဓာတ်မှ ၁၅၀ ပါတယ်၊ မဝတ်ရလဲလှပါတယ်၊ (မေ့မိကြိုက်
လျှင်၊ မစားရမ သောက်ရ သော်လည်း၊ မေ့မိလက်ရုန်းနှင့်
မေ့မိ ဖုန်းကံအင်္ဂါ အောက်ထင် နေလိုလှပါသည်) ။

ကျား - ကြိုက်ရင်လိုက်လာ၊ စားစရာလဲ၊ မပူရဘူး ၊ လှည့်သွား) ။

မ - မေ့မိများကြိုက်ရင်၊ ခုဗျာဗျာမလင်း၊ ခုချက်ခြင်း အပြင်းထင်
လို့၊ လိုက်ပြန်မယ် အေး ၊ မေ့မိ ရွှေစာ နဲ့လှည့် လေး - ဟူ၍ ရင်း
နှီး စွာ ပြောဆိုဆက်ဆံကြ လေသည်။

အပျိုလူပျိုတို့သည်တခါတရံတခါတစ်ပဲ၊ ကဆုန်ပဲ၊ ဇာတ်ပဲများထင်
စေ့ဆုံကြလျှင်လည်း နောက်ပြောင်ကျိစယ်ကြသည်၊ “လကင်းကြီး မတီးတတ်လျှင်
ကွဲတတ်တယ်၊ အပျိုကြီးမနီးတတ်လျှင် နှဲတတ်တယ်” လကင်းကြီး မတီး လကွဲတီးလဲ ကွဲ၊
အပျိုကြီးအနီးလဲနှဲ၊ နီးလဲနှဲ “ဟူ၍ ငှင်း ။” ပွဲမကဘဲ၊ ပွဲကြည့်လာ နင်္ဂမ၊ လင်
ဂှာခိုင်းသလား “၊” ဟိုမနီးမကြီးလင်ရချင်၊ သနပ်ခါး နှင့်အရောင်တင်
လင်လဲမရ၊ သနပ်ခါး ဘိုး နှုံးပုံပ “ဟူ၍ ငှင်း၊ အပျိုများကို နောက် ပြောင်
ကျိစယ်ကြ၍ အပျိုများကလည်း “လင်းယုန်လင်းယုန် ရွှေလင်းယုန်၊ မယ့်ကိုရနိုး
ညစဉ်ထိုး၊ မယ့်ကိုမရ၊ အတောင် ၂ ချောင်း ခြောက်ယုံပ “ဟူ၍ ငှင်း
“အသက် ၅၀ လူပျိုငယ် ၆၀ ပြည့်မှ အောင်နီဖ “ဟူ၍ ငှင်း “သင်တိုင်း ဓနဲ့
လက်ထုပ်ဖြူဒို့မောင် ပေး ခါ၊ မယ်မယု၊ ယု ပေး ဘို့ လျှော်၊ အဆင် ဓာတ် ၊
ယုမန်း ယုရင်၊ ၊ သမီး တဖြည်းသားတဖြည်းနဲ့ နှုမယ်၊ စပ်သီး ဘိုး ထက်ဆားဘိုး
ခက် “ဟူ၍ ချေပ ပြောဆိုကြ လေသည်။

အပျိုလူပျိုများတဦး နှင့်တဦး ချစ်ကြိုက်ကြ၍အိမ် ထောင်ပြု လိုသ ည့်

ဆိုလျှင် အမေအဖေများအား “ နို့လက်ဖက်စား တော့မယ် ” ဟု ပြောကြားလေသည်။ အိမ်ထောင်ပြုကြရာတွင် မိဘသဘောတော်လူငယ်ချင်း မေတ္တာမျှော်လင့်လှစွာ ဆောင်ရွက် လက်ထပ် ကြသည်က များ လေသည်။

လူထိုကအဖို့အားလက်ဆောင်ပေး လိုလျှင်စွမ်းအင်လက်ဆောင် ထည့်၍ ပေးရလေသည်။ ထိုအပြုအမူ၏သဘောမှာ ကုမ္ပဏီများစားရန်ကုမ္ပဏီအစီအစဉ် တန်ပြု၍ လက်ဆောင်ထည့်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ တောင်ငိုင်း၏ ငိုင်းရသယံဇာတ ကျေး မှုတရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ သည်လည်း ငါး ပြား တန် ၁၀ ပြားတန် ပစ္စည်းမှအစတစ်အတန်အတုံး ထိုက်တန် ယောမိန်းခလေး တို့အဖုံး အဆောင်ပစ္စည်းများ ကို ပေး တတ်ကြသည်။ ဥပမာ လက်စွပ်၊ ငွေ၊ လက်ကောက်၊ နားထံ သီး၊ ပုတီး၊ ဘီး၊ မှန်စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ထိုပစ္စည်းများကို မိန်းကလေး လက်ခံ ထား လျှင် ယောက်ျား လေး၏ မေတ္တာကိုလက်ခံ ကြောင်းပြ သည်။ အချို့မိန်းကလေး များသည် ယောက်ျား လေးတယောက်ထံမှလက်ဆောင် ပစ္စည်းများလက်ခံ ပြီး ပါကအခြား ယောက်ျား လေးထံမှလက်ဆောင်ပစ္စည်း များကို လက်မခံ တော့ချေ။ အချို့မိန်းကလေး များသည် ယောက်ျား လေး သုံး လေးယောက်ထံမှ လက်ဆောင်ပစ္စည်းများကိုလက်ခံတတ်ကြသဖြင့် သမီး ငိုင်းစား လှသော အမျိုးမျိုး ဖြစ်တတ်ကြသည်။ ယောက်ျား လေး အချင်းချင်း မိန်းခလေး တယောက်တည်းထံ လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ ဆုံ နေသဖြင့် ငိုင်းစားအချင်းချင်း ရန်ဖြစ်ကြရသည်။ မိန်းခလေး များသည်အခြား ယောက်ျား လေးများထံ မှ လက်ဆောင်ပစ္စည်း ယူထား ကြောင်း ကျန် ယောက်ျား လေးအားအသိမပေး ချေ။ သမီးငိုင်းစား လှ သော ရန် ဝဲ့ဖြစ် ပါကတယောက်နှင့်တယောက်တခါတရံ အသက်အန္တရာယ် ထိပါးသည်အထိဖြစ် ပွားတတ် လေသည်။ သမီး ငိုင်းစားအချင်းချင်း လည်း အရော်အစားခလေးတုံးစုံ ရှိ လေသည်။ အကယ်၍ မိန်းခလေးကသစ္စာရှိ ပြီး ယောက်ျားလေး ကအခြားမိန်းခလေးကိုလက်ထပ်သူ လျှင် ယောက်ျား လေးက ပေးထားသော လက်ဆောင်ပစ္စည်းများအဖုံး သည် အကယ်၍ မိန်းခ

လေးက အခြား ယောကျ်ား လေးက ယောက် ယောက်ကို ရွေးချယ်လိုက်လျှင်
ယောကျ်ားလေး၏ လက် ဆောင်ပစ္စည်းကို နှစ်ဆပြန် လျှော့ချသော်၊ ဖိန်း ခ
လေးသည် ယောကျ်ား လေး ထံမှလက် ဆောင်ပစ္စည်းယူပြီး ယော်လည်း ၊ ထို
ယောကျ်ား လေး အား မေတ္တာမရှိ တော့ဟု ချိယူင်ယူပြီး ယော်လက် ဆောင်
ပစ္စည်းကို မည်သည့်နည်း နှင့်မဆိုပြန် ပေးတတ်ကြသည်။ တခါတရံလူပုဂံအလယ်ထုင်
ပစ်၍ ပေးတတ်ကြသည်။

တောင်ရိုးလူပုဂံနှင်ဖိန်း မပျံ့တို့သည် ၎င်းတို့၏အိမ် ဆောင် ဘက်
ရွေးချယ်သည့် အပေ၂ထင် မူတည်၍ ၎င်းတို့၏ စိတ် နေသ တောထား များကိုသိ
ရှိရလေသည်။ အိမ် ဆောင်ဘက် ရွေး ချယ်ရ၍ ထင်ကိုယ်လူမျိုးတူဘာသာတူ ကို
ရွေးချယ်ကြ သည်။ လူမျိုးခြားကိုအိမ် ဆောင်ဘက်အဖြစ် ရွေးချယ်ခြင်းကို ဣ
ရခဲလေသည်။ တောင်ရိုးတိုင်း ရင်းသားအုပ်စုသည်၊ ဖိဖိတို့လူမျိုးစု လေးအ
ဖြစ် သီးခြား ဒေသ သီး ခြား နေရ၍ ထင်အခြားလူမျိုး များ နှင့် ရောစေ့
ပွက်တင် ဖြစ်မ နေဘဲသီးသန့်ဖြစ် နေသဖြင့်အခြားလူမျိုး ခြား များ နှင့် အိမ်
ဆောင်ပြုရန် သွေး နှော့သွား ရန်အခွင့်အလမ်း မရှိ ချေ။ ၎င်းပြင်မိမိ တို့
မျိုးရိုးဂုဏ် ကိုထိန်းသိမ်းတတ်ကြသည့်အပြင် ငါ့မိတို့အမျိုး မှအမျိုး ၊ ဖိဖိတို့ ဒေသမှ
ဒေသ စသည်ဖြင့် ဖိဖိတို့ခ လှေတုံး စံအစားအ ယောက်ကိုခင်ထွယ်တတ်ကြ လေ
သည်။ ထို့ကြောင့် အိမ် ဆောင် ရေးထင်လည်းလူငယ်အချင်းချင်းသည် တောင်ရိုး
အချင်းချင်းသား လက်ဆက်အိမ် ဆောင်ပြုကြ ကြောင်း ဣရ ဖေသည်။ တောင်
ရိုး မျိုးရိုးစစ် ခြင်း၊ အလုပ်အကိုင် ကောဇ်ခြင်း၊ အထွင်းစိတ်ထား မြင် မြတ်
ကောင်းမွန်ခြင်း စသည့်အချက် များအပေ၂ထင်အိမ် ဆောင်ဘက်အ ဖြစ်
ရွေးချယ်ကြသည်။ “အမျိုး ကောင်းလျှင် မွေးလိမ့်မည်” “ဗူး မျိုး ဗူး ဖရုံ
မျိုး ဖရုံ” (ဗူး မျိုး ဗူး ဖရုံ မျိုး ဖရုံ) ဟူ၍ မျိုးရိုးကိုအမွန်အမြတ်ထား ၍တင်
စား ပြောဆို ကြ သောစကား ပုံများ ရှိ လေသည်။ အိမ် ဆောင်ဘက် ရွေးချယ်
ရ၍ပင် ပစ္စည်းဂုဏ်ခန့်မက် မေ့ခြင်း မရှိဘဲ ရိုးသားခြင်းကို ပိုမိုလိုလား ကြ

သည့်၊ ခိုးဆိုးတိုက်ခိုက်၍ ဆေးဘက်စားမူး ရစ် နေသည့်လူထက်ရိုးသား မြဲ ငွေ
မြတ်၍ သားမှတ်မှတ် မယား မှတ်မှတ် ပေါင်းမည့်သူလှလားကြသော်။ ဆေးဘက်စား
လေးက မိန်း ခလေးကို ရှေးချယ်ရသကဲ့သို့လည်း ရုပ်ရည်ကိုပေါ်မထားဘဲ အ
ထုပ်ထုပ်ရသ ထင်ထင်ကျင်းကျင်းဖြစ်လိမ့် များ ငါ့ခြင်းမရှိ ဆေးဘက်စားခလေး
ရှေးချယ်တတ် ကြသော်။ ``အလုပ် တော်သည့်မိန်း ခလေး ``ဟု ငင်းတုံ့အခေ T
အတော်အားဖြင့် အမှန်းတင်၍ ပြောရာမှ ခေ T ဝေ T တတ်ကြသော်။

ဤသို့အားဖြင့်တော်ငံ ရိုးလူလင် ငွေ လုံမ ငွေ များသည့်လုပ်ငန်း ရသထို
များတွင် လုပ်ငန်း ကိုင်ငန်း များဖြင့်တစ်နှစ် ပတ်လုံး မနားမ နေလုပ်ကိုင်နေ
ရသောကြောင့် တောင်ယာလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင် နေသည့် နေ့အချိန်များ ထင်
စေ့ဆုံခွင့် မရကြပေ။ ဩအချိန်လုပ်ငန်းပြီးဆုံးသည့်အချိန်တွင်မှသာ ဧည့်ဆုံခွင့်
ရကြပြီး၊ အချိန်ခွင့်ခြင်း၊ လူထုထိုင်ခြင်း များကိုပြုလုပ် ချင်ကြလေသော်။

တောင်ယာလုပ်ငန်း များ လုပ်ကိုင်ရန် မလိုအပ် ဆေး နေ့ ရသ
ထိုလုပ်ငန်း နားသည့်အချိန်တွင်မူကား ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ ထုံးတမ်း စဉ်
လာအရ၊ ဝဲ တော် များ ရှိသည့်အထက်တွင် တော်ရက်များထင် နေ့အချိန်များ
၌ တောင်ရိုး လူလင် ငွေ နှင့် လုံမ ငွေ တို့ ဧည့်ဆုံခွင့်ရကြ လေသော်၊ ထိုဝဲ တော် များ
မှာ တာတက် ဝဲ၊ ကဆုန် ဝဲ၊ နတ်တက် ဝဲ စသည့်ဝဲ တော် များဖြစ် လေသော်။ ၎င်း
အပြင်ရပ် ရှေးအထင်းသာ ရေး ၊ နာ ရေး များဖြစ်သည့်၊ မင်္ဂလာ ဆောင် ဝဲ
ရှင်ပြုဝဲ၊ အသုဘစသည့်ကိစ္စ များထင်မူကား လုပ်ငန်း ရသထိုဖြစ် နေလျှင်လည်း
လုပ်ငန်းများ ရပ်ထားကာ၊ သူ့ဘေး ရောက်လုပ်ကိုင်ကူညီရသဖြင့်၊ မင်္ဂလာ ၊
ဆောင်၊ ရှင်ပြု၊ အသုဘများထင် တောင် ရိုးလူလင် များသည့် နေ့အချိန် ရော
ဩအချိန်ပါ ဧည့်ဆုံဆက်သွယ် နှင့်ရကြ လေသော်။

(၈) သၢ ငှေး၊ နၢ ငှေးကိစ္စ များနှင့်လူငယ်အချင်း ချင်း
ဆက်ဆံ ငှေး

(၁) တၢတက်ပွဲနှင့်လူငယ်များ

လူဝီ ငန်းပြီး ချိန်၊ နှစ်သစ်ကူး ချိန်တန်ခူး လထင်
တောင်ရိုးတို့၏ သင်္ကြန်ပွဲ ခေၤတၢတက်ပွဲဂှီ လေသဉ်၊ ဂၢသီလိုက် ပျော်ပွဲ ဂွင်
ပွဲများတွင် တၢတက်ပွဲသဉ်ကြီးကျယ်ဆုံးပွဲ တော်ဖြစ် လေသဉ်၊ တောင်ရိုးအဖိုး
သမီး အဖိုးသား များတၢအုံး ကို ခေါင်း ပေၤထင်တင်ကၢ စဉ်ဆိုင် မောင်း
ဆိုင်များဖြင့် ကျောင်းကန်ဘုရား များသို့သွားကြသဉ်၊ အထူးသဖြင့် ယေကျိး
လေးများက တီး မျှတ်ကၢမိန်း ခ လေးများ အချီကကြသဉ်၊ အချီတၢအုံး ကိုယ်
စီဖြင့် တန်းစီ ကၢဂွၢရိုးတ လျှောက်လှည့်လှည့်၍ ကျောင်းကန်ဘုရား များ သို့
သွားကြလေသဉ်။

ထိုပွဲများတွင်အခါက ပျော်ဂွင်ကြ သောလူများမှၢ
ထူငယ်များ သၢဖြစ်သဉ်၊ ထိုသို့ပွဲ တော်များ ဂှီသဉ်အချိန်များတွင် တောင်ရိုး
တို့သည်ထုဝင်န်း ။ ကိုလူဝီကိုင်းခြင်းမဂှီကြ ပေ၊ ပွဲ တော်ထင်ပိုင်ဆင်ခွဲကြပွဲမှၢ
တဂွၢနှင့်တဂွၢ လက်စားချိလက်စား ဆပ်သဉ်အ လှေအထစံ နစ်ဖြင့်ဆင်ခွဲ ကြ
လေသဉ်။ တၢတက်ပွဲ တော်ကိုသင်္ကြန်အတက်မှစ၍ ကဆုန်လပြည့် နေ့အထိ ဂက်
ပေါင်း ၂၄ ဂက် ခန့်အထင်း နေ့စဉ်ဂွၢတိုင်း မှအလှည့်ကျကျင်းပကြ လေသဉ် ။
တဂွၢတွင်တနေ့ ကျင်းပသဉ်။ မည်သဉ်ဂွၢတွင် မည်သဉ် နေ့၌ကျင်းပသဉ်ဆိုသဉ်
အချက်မှၢ ငှေးရိုး ခ လှေထုံးစံအထိုင်း ငှေးရိုးအစဉ်အဆက်ကပင်သတ်မှတ်ထား
ပြီး ဖြစ်လေ သဉ်၊ ၂၂-၂၃ သင်္ကြန်အတက် နေ့ထင်တစံဂွၢ၊ ကျင်း ပ ပွင့်လန်း၌
ကျင်းပ၍ နှစ်ဆန်းတဂက် နေ့ထင်ချက်ချက်ထင်ကျင်းပ လေသဉ်၊ နှစ်ဆန်း နှစ်
ဂက် နေ့တွင် စကြၢကုန်း ။ နှစ်ဆန်း သုံးဂက် နေ့ထင်ဆား ပြားဂွၢစသဉ်ဖြင့်
ကဆုန်လပြည့် နေ့ထိအလှည့်ကျကျင်းပကြ လေသဉ်။ တခါတဂံတဂက်တည်း ထင်နှစ်ထူ
ထုံးဂွၢ ဆံ့နေသဉ်၊ တၢတက်ပွဲ များလည်းဂှီ လေသဉ်၊ ထိုအခါအခြားဂွၢ များ မှ

လက်စားချို လက်စား ဆပ်ရန်အထက်တရက်တည်း ထွင်ကျင်း ပ သော ဝ ရှာများ
 သို့တပြိုင်တည်း ထုစု ခွဲ၍သွား ရောက်ကြရ လေသည်။ လက်စားချိုလက်စား ဆပ်
 ရန်အတွက် ရွာတရွာမှ အနည်းဆုံးဆယ်ရွာထွင်ကျင်း ပ သော တတက်ပွဲဆယ် ပွဲ
 သို့သွားရလေ သည်။ တတက်ပွဲ၌လက်စားချိုလက်စားဆပ်ရာထွင်အလှူဝ ဣ
 ပစုဦးများ စည်ဆိုင် မောင်းဆိုင် များ၊ အကအခုန်များ လူအင်အား များ
 ဖြင့် ရွာပေါင်း စုံမှ ပါဝင်ကြ လေသည်။ လက်စား ချိုလက်စားဆပ်ခြင်းတူ ခေါ်
 တာဝန်ဝတ္တရား များကိုမဖြစ်မ နေလုပ်ကိုင်ရ လေသည်။ အကယ်၍လက်စား
 ချို လက်စားဆပ် မသွား နှိုင်းလျှင်အငှားဖြင့်ပိတ်ခံရ လေသည်။ တတက်ပွဲ ဝင်
 ရန်အတွက် ဝေးလံနီ ဆောရွာများ မှလာရ ပါကဗျအိတ်လာကြရသည်။ ရွာခံ
 များကလည်း ပွဲလာသည့်ဧည့်သည်များကိုဧည့်ဝတ် ကျော့ပုန်စွာဖြင့်ဧည့်ခံကြရလေ
 သည်။ ဧည့်သည် များ အထက်စား ရေး၊ သောက် ရေး၊ နေ ရေးထိုင် ရေးသာ
 မှ ပုပင်စရာ မလို ပေ။ အိမ်တိုင်းထွင်ဧည့်သည်များ ဝင်ထွက်သွားလာကစား
 သောက်နိုင် လေသည်။ စတုဒိသာကဲ့သို့ပင်ဖြစ်သည်။ ဆန်အများဆုံး ကုန် ဆော
 အိမ်သည် မျက်နှာအပွင့်ဆုံး ဖြစ်သည်။

တတက်ပွဲကျင်း ပပုံမှာနက်စော စောပိုင်းထွင်အုန်း ဖြိုး
 ကျောင်းသို့ သွား ၍ဘုန်း ဖော်ကြီးအားကန် တေခွရ လေသည်။ ဘုန်း ဖော်
 ကြီး တရား ဟောသည့်ကိတရား နာရ လေသည်။ နေ့လည်ပိုင်းထွင်ဘုန်း ဖြိုး
 ကျောင်းဝန်း အထင်းဘုရား စေတီယင်ပြင် ဖော် ပေါ်ထွင်ရွာအလှူကိတရား
 ပြီး တရွာအုပ်စု ဖွဲ့၍ ဘောင်ပိုးအမျိုးသား များကစည်ဆိုင် မောင်း ဆိုင်
 များဖြင့်ငှင်း၊ ဘောင်ပိုးအမျိုးသမီး များ ကတော့ဆိုး များ ခေါင်း ပေါ်ရွက်
 ၍ စီတန်းလျက် ငှင်း၊ အတီး အမျှတ်အကအခုန် များဖြင့် ကျောင်း ဝန်းအ ထင်း
 သို့တရွာပြီး တရွာ တဖွဲ့ပြီး တဖွဲ့တဖွဲ့ ရောက်လာကြ တေသွယ်။ ဆိုး စည်ပိုင်း
 ထွင်ငှင်း၊ စီတန်း လှည့်လည်သည့်အ ဖွဲ့ထဲထွင်ငှင်း မပါဝင်ကြ သောသူများလည်း
 ရှိသေးသည်။ ထို သူများ မှီငယ်ရယ် သောက လေး သူငယ်များ မှစ၍သက် ဖြိုး

ရွယ်အိုအစိုးအို အဖိုးအိုများ အထိဖြစ်ကြ လေသည်၊ ထိုပုဂံသတ်များ သည်ဘုရား
ကျောင်းဝင်းအတွင်းရှိ ဈေး ဆိုင် မုန့်ဆိုင် များထွင်၎င်း၊ အချို့မှ ဘသိပင်
ရိပ်များ အောက်မှ၎င်း၊ အချို့မှ မဏ္ဍပ် များထဲမှ၎င်း၊ အချို့မှ ဘဘုရား
ယင်ပြင်တော် ဆေးများမှ၎င်း၊ တဖွဲပြီး တဖွဲ ကရုန်တီး မျှတ်၍ ဝင် ရေခက်
လာကြသော၊ တာတက်ပွဲအထက်လက် ဝေး ချို့လက် ဝေး ဆက်အဖွဲ့များအား ဇွဲ
ကြည်ပုဂံသတ်အဖြစ် စောင့်ဆိုင်းကြည့်ရှု နေကြ လေသည်။

လက်ဝေး ချို့လက် ဝေးဆက်အဖြူကုဏ္ဍိရန် ရေခက်လာကြ သော
အဖွဲ့သည် ရွှေဆုံး မှအိုး စည်ဝိုင်း နောက်ဆုံးမှအိုး စည်ဝိုင်း တဝိုင်း ထား ကိ
ကရုန် တီးမှတ် လျှက်ဝင်လာကြ လေသည်၊ ဂျာဏယ်ပစ္စည်းများ၊ တာအိုးများကို
ဆောင်ထား သော တောင်ဝိုင်း လုံမ ဝိုက်သတ်စည်ဆိုင်း မေ့ဝင်းဆိုင်း များ
၏အလယ်မှ ငြီး စဉ် ငယ်လိုက်တန်း စိကဘုရား ကျောင်းဝင်းဝမှ ဝင်လာ ပြီး
စေတီတော် မြတ်အားလက်ျာ ဝင်လှည့်ပတ်ကာ ပူဇော် လေသည်။ ဘေး မှကြည့်
နေသော ပုဂံသတ်များ ကလည်း ဤအဖွဲ့သည် မည်သည့် ဝင်ကဖြစ် သည် စေသဖြင့်
ဝေဖန် ပြော ဆိုကြ လေသည်၊ ပုဂံသတ်များကြည့်ရှု နေသည့်မြင်ကွင်းသို့ ရေခက်
လာသောအခါ က ရုန်သူများကလည်း မေ့ဝင်မှန်း မထိ၊ အားကြီး မာန်တက်
ပျော်ပါးစွာ ကရုန်ကြ လေသည်။ တီး မျှတ်သူများကလည်း ပြိုင်ဆိုင်တီး မျှတ် ကြ
လေသည်။

တာတက်ပွဲထွင်တီး မျှတ်ကြ သောတီး ဝိုင်းထွင် ပျော့မပါက၊ အိုး
စည်တဖုံး၊ မေ့ဝင်းကြီးတလုံး၊ လင်းကွင်း တခု၊ ဝါး လက်ရက် (၄) ခုတို့ဖြင့်
တီးမျှတ်ကြသည်။ တီး ဝိုင်း ထွင်အိုး စည် သည်အဓိကဖြစ် သည်။ တဖွဲလုံးတီး မျှတ်
နေကြသော အသံ များသည်ဆူညံ၍ နေ တော့သည်၊ ထိုသို့ဆူညံ နေသည့်အသံကြားထဲ
မှ အိုးစည်သံတသံ သည်ထူးခြား စွာထွက် ပေ၍ နေရှင်ထိုအိုး စည်သည်အထင်ပေါ်
ဆုံး ဖြစ်လေ သည်။

တာတက်ပွဲသို့လာ ရေခက်ဆင် နှဲ့ပါဝင်ကြ သော ရွာများအားလုံး

ကြလေသည်။ တောင်ငူ၊ ထုငယ် များအ နေဖြင့်မီး ပါသည့်ပွဲကိုပို၍သ တောကျ လေသည်။ တောင်ငူ၊ အပျိုလူပျို များ အလွန် ပျော် ဝှင်ကြ သော ပွဲ ဖြစ် လေသည်။

မီး လုံး ဆိုသည်မှာ ယ မီး နှင့် မီး သွေး ကိုအချိုး အစားအလိုက် ရေ ဝတ်ပြီး သံဝိုက် လုံးထဲသို့ကျပ်လစ် အောင် ထောင်းထည့်ကာ၊ ရှမ်း စက္ကူများ နှီးခေါက်များ ဖြင့်ရစ်ပတ်လျက် စနက်တန်တပ်ဆင်ထားသည့်မီး ဝှူးကို ဆို လိုခြင်း ဖြစ် သည်။ မီး လုံး ပစ် ဖောက်ပုံမှာ၊ တောစဝတ် နေရာထွင်သစ် ပင် ဝါးပင် များကြား ဌာမီး လုံး ဖောက်သည့် စင်မြင့်ကိုဝါးဖြင့် ဆောက်လုပ်ထား လေသည်။ အ မြင့်၁၇ ပေ၊ ၁၈ ပေခန့်ရှိ၍ လှေခါး ထစ်များသဘွယ်အဆင့် ဆင့်၊ အပေါ် သို့တက် ရန်ပြုလုပ်ထား လေသည်။ (မီး ယမ်းစင်ဟု ခေါ်သည်) မီးလုံးကို လူနှစ် ယောက်သုံး ယောက်မရွံ့စင်မြင့် ပေ၇တင်ပြီး ၊ မီးဇာ ၊ (သို့မဟုတ်) စနက်တန်ကိုမီး ရှို့ရန်အဆင်သင့်လုပ်ထား ရ လေသည်။ မိမိတို့ မီး လုံးအား ပစ်ဖောက် ရန်အချိန်ကျပြီဆိုလျှင် ခေါင်း ဆောင်လုပ်သူသို့မဟုတ်ကိုယ်စား ယှယ်တဦးက စင်မြင့် ပေ၇သို့တက်သွားပြီး မီး ချစ်မြင့်မီး ဇာအား မီး ဖြို လေသည်။ မီး လောင်သည့်နှင့် အောက်သို့လျှင်မြန် စွာပြန်ဆင်းလာရသည့် ၊ မီးဇာသည် လျှင်မြန် စွာ လောင်ကျွမ်းပြီး မီး လုံး အထင်းရှိယမ်းများ ကိုမီး လောင်သည့်နှင့် တဖြိုင်နက်ဝုံး ကနဲအသံမြည်ကာ စင်မြင့် ပေ၇မှ ကောင်းကင် ပေါ်သို့ ထိုး တက်သွား လေသည်။ ထိုအချိန်ထွင်အိုး စည်ပုံ မောင်း များကို တခဲ နက် စီးမှတ်ကြလျက်လူငယ် များကလည်း ၊ မိမိတို့ မီး လုံးတက်လျှင်တက်သလို ခ မောက်များ၊ ဦး ထုပ်များ ခေါင်း ပေါင်းများ အ ကျီ များကိုချွတ်၍ ရွှေ ရမ်း၊ မြောက် ပင်၊ လွင်ပစ် ကာ၊ စမ်း သာအား ရကခုန် အော်ဟစ် ကြ လေ တော်သည်။

ထိုကဲ့သို့ မီး လုံး ပစ်လွှတ်ရခြင်း ၎င်း ၎င်းရည်ရွယ်ချက်မှာ မင်္ဂလာ ရှိသော နှစ်သစ်ကို ကြိုဆိုသည့်အထိန်း အမှတ်အဖြစ် ငှင်း ၊ သင်္ကြန်ကို ``အတော `` အဖြစ် ခေါ်ဝေါ် ကြ၍ သင်္ကြန်အတက် နေပြီး လျှင်၊ နောက်တ နေ့သည့်နှစ်သစ် ဖြစ် သည်ဟုသော အယူအဆအရ၊ မီး လုံး ဖောက်လွှတ်၍ ကောင်း သော နမိတ်ကိုဖြစ်

ကျုံး စေတီနှင့် တောင်ငိုဦး ဗုဒ္ဓဝယ်များ

တာတက်ပွဲကျင်းပနေပုံ

(၈၅)

စေခြင်းငှာ၎င်း၊ တောင်ရိုးတို့ တာတက်ပွဲမှာ သင်္ကြန်အတက် နေ့မှကဆုန်
ယပြည်ကျော် ဝရက်နေ့အထိ ကျင်း ပဏ္ဍိတသည်။ ထိုကဲ့သို့ရက် ပေါင်း ကြာ၍ ဝှာ
ကျင်းပခြင်းမှာ၊ တောင်ရိုး ရွာတိုင်း ရွာတိုင်း ရှိဘုန်း ငြီး ကျောင်း
များအားလုံး စေ့ငှာ စွာ ကန် တော့နိုင်ရန် ၎င်း ၊ တနှစ် ပတ်လုံး တောင်
ယာထုတ်ငန်းဖြင့် ပင်ပန်း ခဲ့ရသော တောင်ရိုး တို့သည် ဆွေမျိုး အချင်း
ချင်း၊ မိတ်ဆွေ အချင်း ချင်း တရွာနှင့်တရွာ ၊ တယောက်နှင့်တယောက် ၊
မတွေ့မမြင်ရသည့် မှာကြာပြီဖြစ်သဖြင့် ပြန်လည် တွေ့ဆုံနိုင်ရန် ၎င်း ၊ လူ
ငယ် အချင်းချင်း တာတက်ပွဲတွင် တွေ့ဆုံ ပျော်ပါး ဖြစ်၍ ၊ မိမိတို့စု လေ့ထုံး စံ
အတိုင်း အိမ်ထောင် ဘက်ရွာ ရန် ၎င်း ၊ မိမိတို့ရိုး ဝါတာတက်ပွဲအစဉ်အ
လာ မပျက်စေရန် ၎င်း ၊ နှစ်စဉ် မီး လုံး ပစ် ဖောက်၍ တာတက်ပွဲကိုကျင်းပ
ဖွားကြခြင်း ဖြစ် လေသည်။

(၂) ကဆုန်ပွဲနှင့်လူငယ်များ

တာတက်ပွဲ ခေ၍သင်္ကြန် ပွဲကိုတာတက်သည့် နေ့မှစ၍ ကဆုန်လပြည့်
နေ့အထိ တရွာပြီး တရွာဆက်တိုက်ကျင်း ပလာ ခဲ့ရသည့် တာတက်ပွဲနှင့်တဆက်
တည်းပင် ကဆုန်ပွဲကို ဆက်လက်ကျင်း ပဏ္ဍိတလေသည်။ ကဆုန်ပွဲသည်မှာ ကဆုန်
ယပြည်ကျော် (၁) ရက် နေ့တွင်ကျင်း ပသော ကဆုန် ညောင် ဂေသွန်းပွဲဖြစ်
လေသည်။ ကျင်း ပရသ နေရသ မှာဘုန်း ငြီး ကျောင်း ဝင်း နှင့်ဘုရား
ကုန်းစော်နေရသ များ ၎် ပေခင် ညောင်ပင် ရှိရသ နေရသ များ ၎်ဖြစ်
လေသည်။ ထိုကဆုန် ပွဲသို့ လူငယ် အိမ် ရှိလူကုန်လာကြ လေသည်။ ကဆုန် ပွဲ
နှင့်အထူးသဖြင့် သက်ဆိုင်၍ အလွန် ပျော်ရွှင်ကြသူ များ မှာလူငယ် မိန်း မပျို
နှင့် ယောက်ျားပျို များ ဖြစ်ကြ လေသည်။ တာအိုး များ ကို ခေါင်း ပေ၍တင်
၍ အိုးစည်ဝိုင်းဖြင့် တီး မှတ်ကခုန်လာကြ လေသည်။ တံး မှတ်ကခုန်ကြသူ များ
မှာ လူငယ်များဖြစ် လေသည်။ တောင်ရိုး လူလင်ပျိုများ ကတီး မှတ်ကြ ၍
တောင်ရိုးထံမပျိုများ က ကြ လေသည်။ ကခုန်တီး မှတ်စဉ်သဖြင့် သိသဖြင့်

သော တေးသီချင်းများလည်း ရှိလေသည်။ ။ တပွဲဝင်တလင် ရန်းဒူးခေါင်း ဆနွင်းဆိုး ။ (မယ်ခြေထုတ်ဆိုး) ။ ဟူ၍ ဟစ်အော်ကြ လေသည်။ အင်ပွယ် မှာ ကဆုန်ပွဲကို ပါဝင်ဆင်နွှဲရာတွင် လင်ရန်း နန်း ဖြင့်၊ နနွင်း ထောင်သနပ် ခါး ဆို့မဟုတ် နနွင်းကိုသနပ်ခါး အဖြစ် ခြေထောက်နှင့်ဒူး ခေါင်း တွင်လိမ်း ကြွလာခြင်း ဖြစ် ဖြောင့် ။ သီဆိုထား လေသည့် တောင်ရိုး တို့အဆုအရကဆုန် ပွဲသည် ဖူးစာရှင်ရှာ သည့်ပွဲ။ အိမ်ထောင်ဘက် ရှာသည့်ပွဲ ။ လင်ရှာပွဲ ။ ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ ကဆုန်ပွဲကိုသုံး နှစ်သုံး ကြိမ်ဝင် နှုတ် အိမ်ထောင်ဘက် မတွေ့ သော အမျိုးသမီး သည်အရွယ် ဟိုင်း ဖြို၊ အရွယ်လွန်ဖြို၊ အိမ်ထောင်ဘက် တွေ့ ရန် မလွယ်တူတော့ ဖြောင့် ပြောဆိုကြ လေသည်။ ။

ကဆုန်ပွဲသည် တောင်ရိုး အပျိုလူပျို များ အိမ်ထောင် ဘက် ရှာသော ပွဲဖြစ်သည်နှင့်အညီ လူငယ်အပျိုနှင့်လူပျိုတို့သည်တ ယောက်နှင့်တ ယောက် နောက် နောက် ပြောင်ကျစေကြကာ၊ အစွမ်း ကုန် ပျော်ပါး ကြကုန်သည်။ ၎င်း ပြင်ကဆုန်ပွဲ သည် တနှစ်တာ၏ ပျော်ပွဲ ရှင်ပွဲ ရသီပွဲ များ တွင် နောက်ဆုံး ကျင်း ပသော ပွဲဖြစ်သည်။ အလျောက် အိမ်ထောင်ဘက် မရ ရ အောင် ရှာကြသည်အစွမ်း ကုန် ပျော်ပါးကြသည်။ လူပျိုနှင့်အပျိုတို့သည်တ ယောက်နှင့်တ ယောက် တေး သီချင်း များ ကဗျာလင်္ကာ များ ။ နဘေထပ် များ ဖြင့်အပြန်အလှန် အော်ဟစ်ကြကာ ပဲလှော်များဖြင့် ပစ် ပေါက် ကြ လေသည်။ ပဲလှော်ဝယ် ရသဖြင့် ပိုက်ဆံကုန်ပြီး ။ မစားရဘဲ အဆား သာ နာသည်ဟု ရယ် မော ပြောဆိုကြ လေသည်။ ကဆုန် ပွဲ တွင် တွေ့ကြရသည့် လူပျိုများက အချို့ပု လွေ မှုတ်၍အချို့ ကကြပြီး ။ အချို့က သီချင်း ။ အော်ဟစ်ဆိုကြ လေ သည် ။ ။ ထမင်း ခြောက် ဖျာ ။ ကြွက် ခြေ ရာ ကြွက်လာ မ နိမ်းစေနဲ့နော ။ မယ့်ရင် ခေါင်း မာ ။ နို့သီတာ ။ မောင်လာ မစိမ်းစေ နဲ့နော ။ ။ သူများကိန် ရင် မိန် တတ်တယ်လို့ မေ ဝင်ကိန် ရင်မိန်ဘူး တဲ့ ။ သူများ ကိန် ရင် ပုတ်တတ်တယ်လို့ မေ ဝင်ကိန် ရင် ပုတ်ဘူး တဲ့ ။

အေ့ဆိုဆို ။ ဆိုဆို ။ ကလူကူကူ ။ ကလူကူး ။ ဟူ၍ အော်ဟစ်လေ

“ မိန့်မလေ၊ နေဘက်ဝိတ်ကျ၊ လူပျံချောနဲ့မ ဟောဝါ ”

“ ငပျော ဆွေတော်၊ ဆေးမခါရောင်းလို့၊ ကျောင်းမှခါပေပါ၊ ဆွေတော် ငပျော၊ အခိုင်လန့် အကျစေဘဲ၊ နမမယ်ချောအလဆုံး ဇနီး၊ အဆိုစေဘဲ ”

တနှစ်တကြိမ်ကျင်းပသောဘုရား ဝဲသို့ကရွှေလှာ သောအရပ်ဆုံး သည် မိန်းမပျိုသည် ဝဲဦးထင်ရှားသားလွန်း လှသည်၊ အလှူပေးဆုံး လေလေပေး လေလေပင်ဖြစ်သည်။

မိန်းမပျံချောသည်လှသည်ကို သော်လည်း ၊ နေဘက်ဆုံး ထုတ်လှ ပျံချောနှင့်လည်းမရပါ။

ဆွေတော် ငပျောသည် ဈေးထင်ရှားသားရ သော်လည်း နေဘက် ဆုံး ကျောင်းသို့ ရောက်ရသည်၊ ထိုဆွေတော် ငပျောသည်အချိန်လှလွန်း၍စေဘဲ ခူးဆွတ် ခြင်းခံရသည်၊ ထို့အတူနှမငယ်သည်လည်း အလှဆုံး ဖြစ်သဖြင့် ၊ ငယ်ငယ်ရွယ် ရှယ်အချိန်၌ပင် စေဘဲစွာအံ့ရလေသည်။

ကဆုန်ဝဲထုတ် ရှေးနံ့ပြု သော တောင်ရိုးလူပျံ အပျံများ သည်တရား စီမံဖြစ်ကြ၍ တခါတရံတယောက်ကိုတယောက်မသိပြုချေ၊ သို့သော်တယောက် နှင့်တယောက် ကဆုန်ဝဲထုတ်ချစ်ကြိုက်မိပါကမိန်းမလေးက ယောက်ျားပျံအား မည်သည့်ရွာက မည်သူ၏သား ဖြစ်သည်နည်းအချက်ကို မေးမြန်း၍ မိမိရွာသို့ တပါတည်း ခေါ်ပြန်လေသည်၊ ယောက်ျားပျံများကလည်း မိန်းမပျံ၏ရွာသို့ လိုက်ပါသွားကြလေသည်။ “ အနေကောင်းလျှင်တရား အဖို့ကောင်းလျှင် တသက် ” ဟုဆိုလေသည်၊ တခါတရံရွာတရွာသို့ ငည့်သည်လူပျံနှစ်ယောက်သုံး ယောက် ပါလာကြသည်။

ကဆုန်ဝဲပြီး၍ တောင်ရိုးလုံမပျံရွာသို့လိုက်ပါသွားသော တောင်ရိုးထင်ပျံများ သည် ထိုအိမ်ထောင်ပင်တလ၊ တလရဲ့ ရက်ပေါင်း (၄၀) စသည် ဖြင့် အိမ်သားများ သဘာဝ် နေထိုင် လေတေသည်း ထိုအိမ်ထောင် နေစဉ်အိမ်၏ ဗဟိုရ အထပ်အကိုင်းများ ကိုအိမ်သားများ နည်းတူကူညီလှူဝါကိုး လေသည်၊ ထင်းခွေ၊ ရေခဲဝါ၊ ကွဲစာ နှားစာ ရှေးခြင်း၊ နှားချေး ထုတ်ခြင်း ၊ တောင်ယာ

တွင်လည်း တောင်ယာ လုပ်ငန်း များဖြစ် ယောက္ခထယ်ခြင်း၊ ပုဂံစံ ဖုတ်ခြင်း၊
သီးနှံပင်များ စိုက်ပျိုးခြင်း စသည့်အလုပ်အကိုင် များကိုလူဝီကိုင် ယေသော်၊ သို့
သော် ထိုလုပ်ငန်းနှင့် လုံ့မ ဖြစ်သည့်တ ယောက်နှင့် တ ယောက်ကူး ကူး လွန်လွန်မဖြစ်
ကြပေ။ အိမ်သား များနှင့်အတူ နေထိုင် သော်လည်းအမြဲတ နီး မ ဂ္ဏေ့ဆုံကြ ပေ။
ညအချိန် သက်ကယ်ပစ်သည့် နေရာ၊ စပါး ထောင်းသည့် နေရာ၊ လှုပ် ခုတ်ယက်
သည့်နေရာ စသည့် နေရာများ ထင်သာစကား ပြောဆိုကြ၍ တောင်ယာလုပ်
သည့် တောထဲသို့သွား သည့်အချိန်ထင်ပင်တူတူသွားလာခြင်း မရှိ ပေ။ အဖျက်
သည့်အချိန်တွင် သာအဖျက်စံ၍ စကား ပြောကြ ယေသော်။

ကဆုန်ပွဲ ကျင်းပခြင်းသည်ယခုအချိန်အခါထင်တစံ နှုတ်ခွင့်ကြီး များ
၌ ဇာတ်ပွဲ များ၊ ဂုဏ်ဂွင်ပွဲ များဖြစ်ကြပေကားကောင်းပ နေကြပြီဖြစ် ယေသော် ၊
ထိုဂုဏ်ဂွင်ပွဲ၊ ဇာတ်ပွဲ များထင်လည်းအဖျက်ပျက်များ ဂ္ဏေ့ဆုံချင်ကြ၍တ ယောက်
နှင့်တယောက် လူငယ်တို့အဝ ပျော်ဂွင်ကြရ ယေသော်။

ကဆုန်ပွဲပြီး ပါကတနှစ်ပတ်လုံး ထင်ပျိုး ရှာခေ လှေအလိုက်ကျင်း ပ
ကြသော နတ်တက်ပွဲ၊ သီတင်းကျွတ်ပွဲစသည့်ပွဲ တော်များလည်း ရှိ ပေ သေး သည်။

(၃) နတ်တက်ပွဲနှင့်လူငယ်များ

ကဆုန်လမိုး ဦး ကျမှစ၍ နယုန်လအထိဂွင်မယာနတ်ပူ
ဇော်ပသပွဲ ရှိသည်။ ဂွင်မယာနတ်နိဗ္ဗာန်သည့်မှာ နတ်မိန်းမ (တောင်ပျိုး မ
နတ်) ကိုဆိုလို သည်။ အလောင်းစဉ်သုမင်း ကြီးက တောင်ပျိုးမကိုမိဖုရား ၊
မြောက်ရာမှ ထိုမိဖုရားနတ်ဂွင်ပွဲပြီး နောက် တောင်ပျိုးမနတ်ဖြူလာသည့်
ဟုဆိုလေသည်။ နောင်ထင် တောင်ပျိုးလူမျိုး များကမိန်းမ လာနတ်၊ အိမ်ဦး
နတ်အဖြစ် ကိုး ကယ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုနတ်ကိုပူ ဇော်သည့်ပွဲကျင်း ပမြင်ကိုနတ်တက်
ပွဲကျင်းပသည်ဟု ပြောဆိုကြ ယေသော်။ နတ်တက်ပွဲကိုနတ်ထိန်း တဦးစီ ဆောင်
ရွက်လေသည်။ နတ်တက်ပွဲကျင်းပ ရန် တောင်ပျိုးလူငယ်များ ကလိုအပ်သည့်များ
ကိုပိုင်းဝန်း ဆောင်ရွက် ပေးရ ယေသော်။ နတ်တက်ပွဲထင်လိုအပ် သောအခါ ချက်
ပုဂံ စသော ပစ္စည်း များ ကို ငှား ရမ်း ခြင်း ၊ ဆန် နှင့် တင်း သီး
တင်းရွက်များ ဂွင် မှေ ဝု ဆောင်း ခြင်း ၊ ချက် ပြုတ် လှော် ၊

ကိုင်ခြင်း၊ ကျွေး မွေး ခြင်းစသော အလုပ်များကို လုပ်ကိုင် ပေး ရ လေ
 သည်။ နတ်တက်ပွဲ သို့လော သော လူတိုင်း သည် မိမိတို့၏ မှတင်း သီး တင်း ရွက်
 မျိုးစုံကို ယူဆောင်ကာလ လေသည် ဝဲ သီးမျိုးစုံ၊ အလူး ၊ ငြုတ်သီး ၊ ဝဲ ရွက် ၊
 ဂျင်း စသည်ဖြင့် မိမိတို့ ကော င်ယ ဝ မှထွက်သ မှအသီး အနှံ မျိုး စုံယူလာ၍ စု
 ပေါင်း ချက်ပြုတ် လေသည်။ မုန့်ဖြူမုန့်နီ များ လုပ်၍ ချက်ပြုတ်ထား သော
 ထမင်းတင်းများ ဖြင့် နတ်ထိန်း တ နတ်တင်၍ ပူ ဇော် ပသ လေသည်။ နတ်
 တင်၍ပြီးလျှင် နတ်ထိန်း တ နတ်တင်၍ပြီးပြီ ဖြစ် ကြောင်း ပြောလျှင် နတ်တင်
 ထားသောအစား အစာ များ ကို ချ၍ နတ်တက် ပွဲသို့လော သော လူများ ကို တ
 ဦး မကျန်ဝေပေး ရ လေသည်။ နတ်စာ စား လျှင်ကျန်း မာသည်။ ရော
 ဂါကင်းသည် စပါး ပေါ်သည်။ ကောက်ဝဲသီး နှိ အောင်မြင်သည်ဟု အယူ ရှိကြ
 သည်။ စား သောက်ပြီး ကြလျှင် နတ်ကွန်း ကို ရေပက်သည်။ နတ်တက် ပွဲလော သူ
 ဖုင်အချင်းချင်း လည်း ရေဖြင့် ပက်ကြသည်ကို သို့ ရေဖြင့် ပက်လျှင် စိတ်မဆိုး
 ရပေ။ နတ် တက် ပွဲသို့လော သူ များ သည် အိပ် ငိုက်ခြင်း ၊ ခိုက် ရန်ဖြစ် ပွားခြင်း
 ငိုကြွေး ခြင်းများ မပြုရ ပေ။ ခိုး ခွက်ပုဂံ များ ကွဲခြင်း မရှိ စေရ။ ထို
 သို့မဖြစ်ရန် နတ်ထိန်း တကြီး ကြပ်ကွပ်ကဲ ရ လေသည်။ ထို နတ်တက် ပွဲသို့လော သူ
 အတွက် ဖုများကို ကြိုတင် ဖိတ်ကြား ထား ခြင်း မရှိ ချေ။ လော ရန်လည်း မကိုက်
 ထွန်းပေ။ ယူဆ ဘောက်ယံသ ဘောဖြင့် လော ကြခြင်း ဖြစ် လေသည်။ ထို့ကြောင့်
 ယခုနှစ်သည် စပါး ပေါ်မည် ကော င်ယ ဝ ဝဲ ခင်း အောင်မြင် မည် ၊ မိုးကောင်း
 မည်ဆိုသည် နိမိတ် ကို သိလိုပါက နတ်တက် ပွဲသို့ လော သောက် သော ပရိသတ်ကို
 ကြည့်ရလေသည် လူများ များ လော လျှင်ဆန် ရေစပါး ပေါများ မည်။ ရော
 ဂါကင်းမည် တိုင်း ပြည်သ ဝယ ဝ စည်ပင် ဝ ပြော မည်ဟု နိမိတ်ဖတ် လေသည်။

(၄) မင်္ဂလာအခန်း အနား နှင့်လူငယ်များ

ကော င် ရိုး အပျိုလူ ပျိုများ သည် ဝ ဖ နှစ် ဝ ရ နှစ်အရွယ် မှစ၍ အ
 ပျိုကွပ် တတ်ကြသည်။ အချို့လည်း ထိုအရွယ် လော ကို မှစ၍ အိမ် ကော င်ကျသူ များ

လည်း ရှိလေသည်။ ယောက်ျား လေး များ ၁၆ နှစ်အ စောင့်ဆုံး နှစ် ယောက်
 ပြုတတ်ကြ၍ မိန်းခလေးများ ၁၄ နှစ်အ စောင့်ဆုံး နှစ် ယောက်ပြု တတ်ကြသည်။
 သို့သော်ထိုမှ ငယ်ငယ် ဂွယ်ဂွယ် နှင့်နှစ် ယောက်ပြုကြခြင်း သည်၇၁း ပါး လေသည်။
 အသက် (၂၀) ပတ်ဝန်း ကျင်ခန့်ထိုင်နှစ် ယောက်ပြု ပြီး ဖြစ်၍ သားသ မီး
 များပင်ရနေ ကြပြီဖြစ် လေသည်။ နှစ် ယောက်ပြုသည့်ဆို သောလည်း မိ မိ
 တို့နှစ်ယောက် ကို မိမိ တို့ထံနီးသိမ်း နှင်၍ ပြုကြခြင်း မဟုတ်ဘဲ လူကြီးမိဘအား
 ကိုးဖြင့်နှစ် ယောက်ပြုကြခြင်း ဖြစ် လေသည်။ နှစ် ယောက်ပြုခြင်း ကိုတခန့်
 ပိုင်း အမြင်ထက် လူ့ဓမ္မတရအရ နှစ် ယောက်ပြုခြင်း ဖြစ်သည့်ဟူသ ဟောပေါက်
 ထင်မြင်ကြလေ သည်။ မိဘများကလည်း သား သမီး များ နှစ် ယောက် ကြီး
 သည်အထိ ကျေး မျေး ထား ကာနှစ် ယောက် မခွဲဘဲအတူ နေထိုင် စေ လေသည်။

ဧကန်တမ်းတိုက်မင်္ဂလာအခန်းအနားသည် စေတီ ရှေ့ဘက်
 လမ်းခြင်းမှ စသည်။ စေတီ ရှေ့ဘက် လမ်း ခြင်း ကို လက်ဖက် ဖောက်သည့်
 ဟုခေါ်သည်။ မင်္ဂလာ ဧကန်ခြင်း ကို လက်ဖက် စားသည့် ဟု ခေါ် လေ
 သည်။ လက်ဖက် ဖောက်ပြီး လက်ဖက် စား ပြီး ပိုမာ ဧကန်တမ်းတိုက်မင်္ဂလာအခန်း
 အနားသည် ပြီး မြောက်ဘက်အကြပ်လင်မယား ဘဝသို့ ရောက်ရ လေသည်။

လက်ဖက်ဖောက်ခြင်း ၊ လက်ဖက် စား ခြင်း ၊ အခန်း အနား
 အတွက် လူကြီး သူမ များဦး ဧကန်တမ်းတိုက်မင်္ဂလာအခန်းအနား ခေါင်း ၊ လူ ဝှံ
 ခေါင်းနှင့်လူငယ် များကအများဆုံး ပါဝင်လှုပ် ရွားလှုပ်ကို ဖေးရ လေသည်။
 သမီးနှင့်သား မင်္ဂလာ ဧကန်အထက်နှစ်ဘက် သော မိဘ များ ကအရပ်လူ ကြီး
 များနှင့် ကာလသား ခေါင်း (လူဝှံ ခေါင်း) တို့ကိုတိုင် ပင်ပြီး ကုန်ကျမည် စ
 ရိတ်ကို တွက်ချက် ၍ ပိုင်းဝန်း စီစဉ် စုတ်တိုင်ရ လေသည်။ ပထမဦး စွာလက်ဖက်
 ဖောက်ရန်အတွက် ဖျာအသစ်တချက် ၊ ကန် တေ့ဝှံတေ့ ၊ လက်ဖက် ကြွသ ကာ
 နှင့် ငါးချဉ်ကိုယူ၍ သတို့သား လေခင်း ကမိဘ ဆွမ်း လူ ဝှံဖြင့် ဖြင့် ဝံ့ဝံ့ညီညီ

သတို့သမီးလောင်း အိမ်ထို လောကုတ္တရ နေသည့်၊ ခန်းဝင်ပစ္စည်းများဖြစ် သော
 ဆော်လက်ကောက်၊ လက်စွပ်၊ နှေး ငွေ (ကြိတ် ခွေ) စသည့်တို့ကိုလည်းယူခွင့်
 ရလေသည်။ မိန်းခဲ လေးအိမ်ထို ရောက် သောအခါမိန်းခဲ ခဲ လေး ဘက်မှလည်း
 အပျိုငုံများ မိဘ နှော့မျိုး များစုံညီစွာဖြင့် စောင့်ရှောက် နေ လေသည်။ ထိုအခါ
 ခန်းဝင် ပစ္စည်း များ ကိုမိန်းခဲ လေး မိဘသို့မဟုတ်မိန်းခဲ လေး ထံသို့ ပေး
 အပ်ရလေသည်။ ထိုခန်းဝင် ပစ္စည်း များ အပ်ပြီး ပါကလက်ဖက် ဖောက် သော
 အခန်းအနား စ လေသည်။ ဖျာအသစ် ဝေပုံ ထင်ကန် တော့ပဲ့ကိုချွတ်လက်ဖက်
 ဖောက် အခန်း အနားသို့ဖြင့် ရောက်လာ သော ပုဂံသတ်များအားလူငယ်များက
 လက်ဖက်ကမ်း လေသည်။ ထို နောက်မိန်းခဲ လေး၏မိဘများကိုသတို့သား လောင်း
 က ကန်တော့လေ သည်။ သတို့သမီးအား တောင်းသည့်အ တော့ဖြစ် လေသည် ၊
 ထိုသို့ ကန်တော့ ပြီး ပါကလက်ဖက် ဖောက်ပဲ့ပြီး လေသည်။

ထိုလက်ဖက် ဖောက်ပဲ့ပြီး ပါကသတို့သမီး အားသတို့သားအိမ်သို့သတို့
 သမီးငုံ အပျိုများ၊ သတို့သား ငုံ့လူငိုများဖြင့် ချစ်သတို့သားအိမ်သို့ ဝေပုံ ဆောင်
 လာရလေသည်။ သတို့သမီးအားလိုက်ပါဖို့ ဆောင်သည့်အထဲတွင် မိဘ နှော့မျိုးများ
 စုံစုံ ညီညီပါဝင် လေသည်။ ထိုသို့ပို့ ဆောင် ရာတွင်လူငို ငိုလုံမ ငိုများသည့်သ ထို
 သမီး၏ အသုံး အဆောင်များဖြစ် သောအဝတ်အစားများ၊ တောင်း ၊ ပ
 ထိုင်း များ ကို ကိုင် ဆောင် သွားရ လေသည်။ သတို့သမီးအိမ်မှသတို့သား အိမ်သို့
 လမ်း တလျှောက် လုံး ထင်ကင်းဆီး ဖြ လေသည်။ ရွှေကြိုး၊ ငွေကြိုး တား သ ည့်
 သဘော ဖြစ် သည်။ ကင်းဆီး သည့်လူငယ်မိန်းခဲ လေး သောကျား နှေးများ
 အား ကင်းဆီးခဲ အဖြစ် ငွေ နှေးအနည်း ငယ် ပေးကြ လေသည်။ မင်္ဂလာဆင်င်
 တွင် ထူငယ်တို့ ပျော် ပျော် ပါး ပါး လှပီတိုစီ လျှော် သော ဝေ လူတစ်စုဖြစ် လေ
 သည်။ သတို့သား အိမ်အစသို့ ရောက် သောအခါလူကြီးသူမ များကထမင်း တင်း
 အကြောင်း အကျန်များကို လှူငွေပစ်ကြပြီး မ ကောင်း သောအဖျက်အဆီး နတ်မိစ္ဆာ
 များ မထိုက်စာ နှိုင်းရန် ဝတ်တတ်သ ရွတ်ဆိုစေတောင်း ဆီး ပေး ကြ လေ သည် ။
 အိမ် အတွင်းထို ရောက်သောအခါ သတို့သမီး နှင့် သတို့သား တို့ အ ထက် နေ

ရသီးသန့် ချထားပေးပြီး နံက်စာထမင်း ကိုလက်ဆုံတို့ စေလေသည်။ ဒေါင်းလန်း တခုထွင် ထမင်းတင်းများ ထည့်၍ အတူစား စေ လေသည်။ လက်ဖက်ကိုလည်း စားစေလေသည်။ ဘိတ်သိတ်ဆရာက မှော် အေး ရှိမလီလဘိတ်သိတ်မြှောက်ပြီး၊ သတို့သမီးနှင့် သတို့သားအား လက်ထပ် ပေး လေသည်။ သတို့သမီးနှင့် သတို့သားက မိဘများအား ကန် တေခွာပြီး ဘိတ်သိတ်ဆရာက ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးအား လင် ယောက်ျား ဇာတိဝန်ဝတ္တရားများ၊ ဇနီး မယား၏ တာဝန် ဝတ္တရားများ ကိုအနည်းငယ် ပြောပြခဲ့ မည်။ မင်္ဂလာပွဲ သို့လာ ရောက်ကြ သော ဧည့်ပရိသတ်များအားအပူ ခေါင်း ၊ လှူပေးခြင်းများ ဦး ဆောင်၍လူငယ်များကထမင်းတင်း၊ ကွမ်း ဆေး ၊ လက်ဖက်တို့ ဖြင့် ကျွေး မွေး ဧည့်ခံ လေသည်။

(၅) တောင်ရိုး ဝှင်ပြု

တောင်ရိုးတို့ထင်သာ မှန်မှန်များ၍ ငွေ ကြေးများ စွာ ကုန်ကျရန် မလိုပေ။ သာ မှန်မှန်များ ပေ၍ ပေါက်လာပါက၊ ဝှင်လူကြီး များက ဝိုင်းဝန်း စီစဉ် ပေးကြ လေသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာတို့စ လှူဆုံး စံအရသား ယောက်ျား လေးများအား ဝှင်ပြုလိုအပ်၍၊ ဝှင်လူကြီး များ ကိုဘိတ်၍ တိုင်ပင်ရ လေသည်။ ဝှင်လူကြီး များက၊ လှူပေးခြင်း အပူ ခေါင်း များနှင့်လူငယ်များ ကို ခေ၍လှူပေး ဇနီး တိဝန် များကို ခွဲဝေ ပေး လေသည်။ ရှေး ဦး စွာအလှူဝှင်၏ ကုန်ကျခါးသည့် ငွေအင်အားကို မေး မြန်း ရ လေသည်။ အလှူဝှင်၏အင်အား ပေ၍ထုတ်မူတည်၍ ဝှင်ပြုပွဲကို ကျင်း ပ ပေး လေသည်။ အလှူဝှင်က ငွေကျပ် ၁၅၀၀/- ကုန် ကျရန် ရသား လှူထိုက် ၁၅၀၀/- ပတ်ဝန်း ကျင်ထုတ်ကုန်ကျမည်။ ဝှင် ပြုပွဲကို ဝိုင်းဝန်း စီစဉ် ပေး ကြ လေသည်။ ကုန်ကျမည်စရိတ်သည့် ၁၅၀၀/- အတွက် ထိုထိုပို လှူပေးရန်စီစဉ် ပေး ကြ လေသည်။ လူပရိတ်ကို မည် မှ ဘိတ်ကြား မည် စသည့်ဖြင့် တိုင်ပင်ဆုံး ဖြတ်ကြ ရ လေ သည်။ ၂၀၂၂ လ

ဆက်ထုတ်ဆုံးရှုံးရသော တစ်နိုင် လျှင် လူသုံး ရာစီတိမည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်း၊ ကျောင်းပေါင်း မည်မျှမျှမည် စသည်တို့ကိုတိုင်ပင်ဆုံးဖြတ်ရလေသည်။ လုပ်ငန်းခွဲဝေသည် အပိုင်းတွင် လူငယ်များ အား အုပ်စုအလိုက် ခွဲဝေ၍ မည်သည့်အုပ်စုကောင်းတာဝန်၊ မည်သည့်အုပ်စုက ရေတာဝန်၊ ကျန်သော အခြား အုပ်စုများ သည်လည်း ထူးတာဝန် နှင့်သူ၊ အချက်အပြုတ်အလုပ်အကိုင်အဖွဲ့၊ ကျွေးမွေး ဧည့်ခံသည်အဖွဲ့၊ မဏ္ဍပ်ဆောက်သည်အဖွဲ့၊ ဆိုးခွက်ပုဂံငှားရမ်းစီစဉ်သည်အဖွဲ့၊ စသည်ဖြင့် တာဝန်ခွဲဝေချမှတ်ပေးလေသည်။ လူငယ်များ အနေဖြင့် အိမ်တိုင်းမှ မယာမနေရ၊ လာရလေသည်။ အခြားရွာများမှလည်း စည်ဆိုင်၊ မောင်းဆိုင်များဖြင့် လာရောက်၍ လက်စားချီးလက်စား ဆက်ထုတ်ကိုင်ကူညီကြလေသည်။ ဝှံ့စသည်မှစ၍ ဝှံ့ပြီးဆုံးသည်အထိ၊ တောင်ရိုးထုငယ်များသည် လူကြီးသူမများ၏ အဆုံးအမ၊ တာဝန်ပေးမှုတို့ကို လိုက်နာထုတ်ကိုင်၍ မိမိတို့၏မိရိုးဖလာ၊ ဓလေ့ထုံးစံ၊ အစဉ်အလာတို့ကို ထိန်းသိမ်းခဲ့ကြလေသည်။

စုပေါင်းရှင်ပြုလည်း ရှိလေသည်။ တရွာလုံးတွင် ရှိသော သားရှင်မိဘများက စုပေါင်း၍ ရှင်ပြုကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ စုပေါင်းရှင်ပြုဖြစ်လာရန်၊ “ဝှံ့မတည်သူ” ဟူ၍ ရှိလေသည်။ စုပေါင်းရှင်ပြုတွင် အများဆုံး အကုန်အကျခံနိုင်သူ၊ ရှင်လောင်း ဝှံ့ဖြစ်လာရန် အတွက် ဦးစွာမတည်ကာ စီစဉ်သူကို “ဝှံ့မတည်သူ” ဟုခေါ်လေသည်။ ထိုသို့ တရွာလုံး စုပေါင်းရှင်ပြုသော ရှင်ပြုဝှံ့တွင် အခြားရွာများကလည်း လာရောက်ကူညီရလေသည်။ လာရောက်၍ လက်စားချီးလက်စား ဆက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ရှင်ပြုဝှံ့တွင် လက်ရည်ကြမ်း (အခါးရည်ဟုခေါ်သည်) ထမင်းတင်းများ ကျွေးမွေး ဧည့်ခံသဖြင့် လာရောက်ကူညီကြသော ရွာများမှ လက်ရည်ကြမ်းဖြင့် ဧည့်ခံရန် တာဝန်ကျသော ရွာ၊ ထမင်းကျွေးရန် တာဝန်ကျသော ရွာ စသည်ဖြင့် တာဝန်များကို ခွဲဝေယူ၍ ကူညီထုတ်ကိုင်ကြလေသည်။ ဝှံ့မစဉ်၊ တလလောက်ကပင် လူငယ်များသည် မဏ္ဍပ်ဆောက်သူဆောက်၊ ပန်း

(၉၇)

ချီ ဆေးရေးသူ ရေး၊ (မင်ခြယ်သည်ဟု ခေါ်သည်) စသည်ဖြင့်ကြိုတင် လုပ် ကိုင်ရ လေသည်။ အချို့ရွာများမှ တောင်ရိုး နှုံး စည်ဝိုင်း များ ဖြင့်၊ လာ ရောက် ကုညီရလေသည်။

ရှင်ပြုသည်အချိန်တွင် ရှင် လောင်း ၏အသက်အရွယ်မှာ ၁၈ နှစ်မှ ၁၄ နှစ်အထိ ဖြစ် လေသည်။ ရှင်ပြုပွဲစသည် နှင့်တပြိုင်နက် ရှင် လောင်း များ အား ရေခိုးချိုး ၍ သန့်စင် အောင်ပြုလုပ် ပေး ရ လေသည်အသက် ၁၈ နှစ် ၉ နှစ်အရွယ် ရှင်လောင်း ငယ်ငယ် များ ကို မခင်လုပ်သူ နှင့်အမျိုး သမီး ငယ် ရွယ်သူများ ကပင် ရေခိုး ပေး ရ လေသည်။ အသက် ၁၂ နှစ် ၁၃ နှစ် ၁၄ နှစ် အရွယ် ရှင်လောင်း များ မှာ ၄ င်း တို့ကိုယ်တိုင် ရေခိုး ရ လေသည်။ သို့သော် ရှင် လောင်း ထိန်း ဟူ၍ ထုထင်ပျံများ ကို တာဝန် ပေး ထား လေသည်။ ထို ရှင် လောင်း ထိန်း များ ကရှင် လောင်း ဘေး တွင်အစဉ်ရှိ နေရပြီး၊ ရှင် လောင်းအား စောင့်ကြပ် ကြည့်ရှု နေရ လေသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ရှင်သာမဏေမပြုမှီ ရှင် လောင်း သည် ဘေး အနှံ့ ရာယ် များ သည်၊ နတ်ဖွတ် ထားတတ်သည်ဟု အယူရှိကြပြီး ၊ တောင်ရိုး လှလင် ပျံများ အား အမြဲ မပြတ် စောင့်ကြပ် ကြည့်ရှု စေ လေသည်။ ရှင် လောင်း သည်အမြင်သို့မတက် ရ ရေ မ ကူးရ၊ တောထဲသို့ မသွား ရ၊ စသည်ဖြင့် ပညတ်ချက် များ ရှိကာ၊ စောင့် ကြပ်ရန် တာဝန်ကျ သူလှလင် ပျံများ အား လည်း လူကြီး များ ကတာဝန် ဝန်ထမ်း ပေး နိုးဆော်လျက် ရှိ လေသည်။ ရှင် လောင်း စံခြင်း ကို ၅ ရက်မှ ၇ ရက်ထိ ကြာမျှ ပြုထုတ်လေသည်။ ရှင် လောင်း စံ တော့မည်ဆိုလျှင် ရှင် လောင်း များ ကို ရေခိုးချိုး သန့် စင် စေပြီး တောင်ရိုး အမျိုး သမီး ငယ်ရွယ်သူ များ က ရှင်လောင်းတပါး လျှင် ၂ ယောက် ၃ ယောက် မျှဝိုင်း ဝန်း နှံ့သနပ်ခါး လူး ခြင်း၊ ပေါင်ဒါဖို ခြင်း ၊ နှုတ်ခမ်း နီပါး နီဆိုး ခြင်း ၊ မျက်ခုံး မွှေး နွှဲ ခြင်း၊ စသော အစု အပခြယ်လှယ်သည့်တာဝန်ကို ဝိုင်း ဝန်း လုပ် ပေး ကြ လေ သည်။ အချို့ အမျိုးသမီးငယ်များက ရှင် လောင်း အား နား ကပ်၊ လည်နွဲ့ လက် ကောက်စသည့် လက်ဝတ် ထန်ဆာများကို ထက်နိုင်လျှင် ထက်နိုင်သ လောက်

ဝတ်ဆင် ပေးကြလေသည်။ အနည်းအကျဉ်းသာဝတ်ဆင် ပေးနိုင် လေသည်။ အများအားဖြင့် ဝိုင်းခေါင်းပေါင်း၊ မင်း ညီမင်းသားများကဲ့သို့ ဧကောင်ရှည်ပုဆိုး (ဧကောင် ရှည်ပုဆိုး မရှိရှင်ဝိုင်းဝိုင်းဝိုင်းလိုချင်) ဂင်ဖုံးခါး ရှည်အင်္ကျီတို့ကို ဝတ်ဆင်ပေး ကြလေသည်။ ခေါင်း ပေါင်း ပေါင်းခြင်း ၊ အင်္ကျီဝတ်ခြင်း၊ ပုဆိုး ဝတ်ခြင်းတို့ကို ဧကောင်ဝိုင်းအမျိုးသားလူငယ်များ ကဝိုင်း ဝန်းဝတ်ဆင် ပေးကြ လေသည်။ ရှင် ဇောတီးအား ဖိး လိမီးဖြယ် သ၍ဝတ် စားဆင်ယင် ပြီးလျှင် ဧကောင်ဝိုင်း လူငယ်လူငယ်များ ကရှင် ဇောတီးတပိုး လျှင် တယောက်ကျစီ တွဲ၍ မဏ္ဍပ်အထုတ်သို့ဝင်လာ ပြီး လျှင်ရှင် ဇောတီး ထိုင်သည့် နေရာတွင် ထိုင်ခိုင်း ကာရှင် ဇောတီးထိန်း လူငယ်မှရှင် ဇောတီး နားထုတ် ထိုင်ရလေသည်။

ရှင် ဇောတီး ဝဲထုတ်ကြွ ရောက်လာ သော ဧည့်ပရိသတ်များအား မဏ္ဍပ်အတွင်း ၊ နေရာထိုင်ခင်း ပေးရန်အထက် လှင်ပျံများ အား တာဝန် ပေးထား လေသည်။ လှင်ပျံများ ကဧည့်သည်များ အား နေရာချပေးခြင်း၊ ကွမ်း ဆေး ၊ လက်ဖက်ရည်များ စိုလည်း ကွမ်း ဆေး လက်ဖက်တာဝန်ကျသည့် အလှူကဧည့်သည်များ ရွှေထုတ်ချ၍ ရွှေ မွေး ခြင်း၊ ထမင်းတင်း တာဝန်ကျ သည့်အလှူကလည်း ထမင်း တင်း များ ရွှေ မွေး ခြင်း ဖြင့် ရှင်ဇောတီး ပွဲမှာ အလှူခံစဉ်ကား လှ ပေသည်။ ရှင် ဇောတီး စွဲသည့် စုပေါင်း ရှင်ပြုဖြစ် လျှင်စွဲသည့် ဝိုင်းဝိုင်း ကျယ်၍ စဉ်ကား လှ ပေသည်။ ရှင်ပြု စွဲဆို လာရန်ဘိတ်ကြား ရာထုတ်လည်း တယောက်တည်း စိုသာဘိတ်ကြား ခြင်း မဟုတ်ဘဲ အိမ်ဂိုဏ်း ဂုဏ်လာရန် ၊ အိမ်တိုင်းလာရန် ၊ အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း မိမိတို့အိမ်တွင် ထမင်း တင်း ချက်ပြုတ်စား သောက်ရန်မလိုဘဲ တရားလုံး မီး ခိုးတိတ်ဖြစ်ရန် စု ပေါင်း ရှင်ပြုက စီစဉ်ထား လေသည်။ ထိုမျှပြီး ကျယ် သော ရှင်ပြုပွဲ များတွင် အခြား ရွာများ မှ လူငယ်များ ကရွာလုံး ကျွတ် မှုလာ ရောက်၍ ကုသိုလှီကို ကိုင်ကြ လေ သည်။ တရားမှလူငယ်များ က ထမင်း ရွှေ မွေး တာဝန် ယူ၍ အခြား တရွာမှ လူငယ်များ က လာဘက် ရသည့် ချသည့်တာဝန်

ယူရသည်။ ကျန်သည် နီးစပ်ရာ ရွာများ မှ တောင်ရိုးလူငယ်အမျိုးသမီးအမျိုးသားများ သည်လည်း စဉ်ဆက်ဆံ ဆောင်းဆိုင်များ ဖြင့်၎င်းလောကီလက်စားချို့ လက်စား ဆပ်ကြ လေသည်။

ရှင်လောင်းသည် (၅) ရက်မှ (၇) ရက်မျှအထိရှင်လောင်း စံတက်ကြသဖြင့် ရှင်လောင်း စံ နေသည့်အတောအထင်း ရပ်ရွာထွင်းထွင်းလှည့်လည်ခြင်း၊ ရွာစောင့်နတ် ကို သွားရောက် ကန်တော့ခြင်း၊ လူကြီးမိဘများကို သွားရောက် ကန်တော့ခြင်း စသောတဝန်များကိုပြုလုပ်ရ လေသည်။ ။ ရွာအထွင်း၌ လှည့်လည်ပြီး ရွာစောင့်နတ်နှင့်လူကြီး မိဘများ အား သွားရောက်ကန်တော့ ရာတွင် ရှင်လောင်းထိန်း တောင်ရိုး အမျိုးသား လူငယ်များက ရှင်လောင်းကိုပုခုံး ပေ၎င်းတင်၍ ခေ၎င်းဆောင်သွားရလေသည်။ ထိုနောက် ရွာနတ်စင် ရွှေထင်ကန်တော့ချင်း ခြင်း ၊ လူကြီး သူမများ ဖန်ဆင်းထွင် လည်း တစ်စိတစ်စင်း ကန်တော့ခြင်းစသည်ဖြင့် ပြုလုပ် ရလေသည်။ ၎င်းပြင် ရှင်လောင်း လှည့်သည့်ဟူ၍လည်း ရှိပေသေး သည်။ ရှင်လောင်းသည် စီးလိမ်း ပြင်ဆင်ဝတ်စား ပြီး လျှင်ရှင်လောင်း ထိန်း လူငယ်က ပုခုံးပေါ်တွင် ထမ်းကာ ရှင်လောင်းများအား ၊ ကြီးစဉ်ငယ်ထိုက်ထန်းစီ၍ ရွာလမ်း မကြီး အတိုင်းလှည့်လည်ရ လေသည်။ နားမှလည်း တောင်ရိုး လူငယ် များက ရှင်လောင်း တပါးလျှင် တယောက်ကျ ရွှေထီးဖွင့်ကာ ဆောင်း ထား ပေး ရလေသည်။ ရှင်လောင်း များ နောက်မှ တောင်ရိုး မိန်းမ ပျံ မိန်းမ ရွယ် များက လှူအပ်ပစ္စည်း များကို ပိုက်ဆာထန်းစီ လမ်းလျှောက် ရလေသည်။ ရှင်လောင်းများ၏ နားမှလည်း တောင်ရိုး အမျိုးသမီး ငယ်များက ရှင်လောင်း များအား ပေါက်ပေါက်များ၊ ပန်းများ ဖြင့် အသေအယာပက်ကာဖြန့်ကြဲကြ လေသည်။ တောင်ရိုးဆိုးစည်ဝိုင်း များ ဖြင့် တောင်ရိုး လူငယ်များ ကလည်း အချိန်ချိန်၍ ၎င်းအချို့ တီးမှတ်၍ ၎င်း၊ မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင်ဖြင့်လှည့်လည်လာကြ လေသည်။

ရှင်သာမဏေပြုပြီး ပါကရှင်လောင်း ဝဲပြီး နုံး လေသည်။ အယူ

ပြီးဆုံးပါက အောင်မြင်သော အထိမ်း အမှတ်အဖြစ် အောင်ဆုမီး ဈေး လေ
သည်။ ရှင်ပြုပွဲတို့လှည့်များ သည် `` ဆွေး ဆေး ဘက်ဝတ် `` ပွဲကု ငွေ `` ဟု ခေါ်
သော အဖျား ငွေ ကို မိမိတို့ တက် နိုင်သ မှု ပီဝင် ထည့်လျှင် လေသည်။ ရှင် လောဇ်
ပွဲတွင် ထမင်းနှင့် ဝက်သား တင်း ၊ မျှစ်ချဉ်တင်း ၊ ဝလုံးတင်း ၊ ဂျူး မြစ်
ဆုတ်များကို ဈေး မွေး လေသည်။

(၆) အတ္တဘက်စွ

ရပ်ရွာလူမျိုးကိစ္စ များ ထင်သာ ရေး ကိစ္စ များ ခွဲလူငယ်များ
၏ ကုညီအောင်ရွက် မျှသည့်အ ရေး ပါသကဲ့သို့ပင် နာ ရေး ကိစ္စ များ ထင်လည်း
ထုငယ်များ မပါဝင် ရှိ မဖြစ် ပေ။ တောင်ရိုး ဈေး ရွာများ ထင်အသုဘ
ကိစ္စတခု ပေါ်ပေါက်လာပါက ရပ်ရွာလူကြီး များ ကဦး စီး ရှိလူပျံ ခေါင်း
အပျိုခေါင်းနှင့် ထုငယ် များ ကဝိုင်းဝန်း လုပ် ဆောင်ကြ လေသည်။ အသုဘ
ကိစ္စဆိုလျှင် အိမ်တိုင်း ရွာတိုင်း မှ မလာမ နေရ၊ မည်မျှပင် ဝေး ဆေးလည်း
ရောက်အောင် ထာ ရ လေသည်။ အိမ်တိုင်း မှလည်း မလာမ နေရလာ ရလေ
သည်။ အထူးသဖြင့် လူငယ်ပိုင်း မှ အလုပ်အကိုင် ကုညီလုပ်ကိုင် ရန်အထက်လှာ ရ
လေသည်။ အသုဘဆို လာ သော ဧည့်ပရိသတ်များ အား ဈေး မွေး ဧည့်ခံ ရန်
အတွက် ထုငယ်များက လိုအပ် သော စား ဘွယ် သောက်ဘွယ်များကို ဝယ်ခြံ မီး
ခြင်း၊ ဆိုးခွက် ပုဂံ ငှားရမ်း ခြင်း စသည်တို့ကို လုပ်ကိုင် ပေး ရ လေသည်။
ယောက်ျားလေးများ အ နေ ဖြင့် မစွပ် ဆောက်လုပ် ရာ ထင်ကုညီခြင်း ၊
ရေခပ်ခြင်း၊ ထင်း ရွာခြင်း ၊ အသုဘ ခေါင်း လုပ် ရာ ထင်ပိုင်း ကု
ခြင်း စသည်တို့ကို လုပ်ကိုင် ပေး ရ လေသည်။ အမျိုး သမီး လူငယ်များအ နေ
ဖြင့် အချက်အပြုတ်ပိုင်း တွင် တာဝန်ယူ ရ လေသည်။ အချိန်အမျိုး သမီး အပျို အ
ရွယ်များက အကျေး အမွေး ပိုင်းတွင် ငှား တာဝန်ယူ ရ လေသည်။ အသုဘကို
အနည်းဆုံး (၂) ရက် ထား လေ သည်။ အချို့တောင်ရိုး ရွာများ ထင် အ
သက် အရွယ် ကြီးရင့်သည်ကို ထိုက်၍ ငှား ၊ ငွေ ခြေး တတ် နိုင်သည့် အပေ၇ ထင်

ထိုက် ၍ ၎င်း၊ (၃) ရက်အထိထား ရ လေသည်။ အသုဘသို့လာ သော ဧည့်ပရိသတ် များ သည် “ သွေး သောက်ဝတ် ” “ ကု ငွေဘူ ” ခေါ် သော အလှူ ငွေကိုယူဆောင် လာကြ ၍ အလှူ ငွေအဖြစ် ပါဝင်ထည့်လှူကြ လေသည်။ အ လော ဝင်း ပြင် ရာ တွင် အလောင်း ကို ရေချိုး ပေးခြင်း အဝတ်အစား ပြင်ဆင် ပေး ခြင်း စသည့် အလုပ် အကိုင် များ တွင် ထူထပ် များ သည်လူကြီး များ နှင့် အတူတူညီလုပ်ကိုင် ပေး ရ လေသည် ။ အလောင်း ကို (၂) ရက် ခန့် ထား ပြီး လာသ မှု ဧည့်သည် များ ကို အ ကျွေး အ မွေး ဖြင့် ဧည့် ခံ ၍ အသုဘ ချသည့် နေ့တွင် ခေါင်း ကို လှူငယ် များ က ပင်ထမ်း ၍ ချရ လေသည် အိမ် ပေါ်မှ ချ သည့် အချိန်တွင် အ လော ဝင်း ၏ ခြေရင်း ပိုင်း ကို ရှေ့မှ ထား ၍ ဦး ခေါင်း ပိုင်း ကို နောက်မှ ထား ပြီး လှိုင် ချရ လေသည်။ ထို့ နောက် အိမ်မှ နေ၍ ထုသန် ရေ ဝက်သည် အထိလှူငယ် များ ကထမ်း လှူကိလမ်း တွင် မ ရပ် မ နား ဘယ် ဆောင် သွား ရ လေသည်။ ကျန် တောင်ရိုး အမျိုး သမ်း များ နှင့် အပျို များ က အ လောင်း စင် နောက်မှ လှိုက်လှိုက် သင်္ချိုင်း သို့ ပို့ ဆောင် ရ လေသည်။ ။ အ လော ဝင်း ကို မြေ ချ မြေဘို့ပြီး သည်အထိလှူငယ် များ သည်လူကြီး များ နှင့် အတူ ဝိုင်း ဝန်း ကု ညီ ထပ် ရ လေသည်။ တောင်ရိုး ထို့တွင် သေဆုံးသည့် အချိန်၌ “ နိဗ္ဗာန် ဘွဲ့တူသော ဘွဲ့ ရှိကြလေသည်။ သား ဂွင်ပြုလျှင် “ ဂွင် မွေ့ဂွင်ဖ “ သား ပ ခွင်း တက် လျှင် ပဉ္စင်း မွေ့ ပဉ္စင်း ဖ “ ဇရပ်လှူဘူး လျှင် “ ဇရပ်ကော “ (ဇရပ် တကော) “ ဘုရား ကည်ဘူး လျှင် “ ဘုရား ကော “ (ဘုရား တကော) ပြဿာဒိ လှူ ဘူး လျှင် “ ပြဿာဒိကော “ (ပြဿာဒိတကော) “ ထီး လှူဘူး လျှင် “ ထီး ကော “ (ထီး တကော) တူ သော “ နိဗ္ဗာန်ဘွဲ့ “ ရှိကြ လေသည် နိဗ္ဗာန်ဘွဲ့ ရှိသူ များ သေဆုံး လျှင် ရွှေ ထီးလေး ထက် ဆောင်း ၍ အသုဘချရ လေသည်။

အခန်း (၄)
= x = x = x =

လူငယ်များ နှင့် ရုပ်ရွာ ဖွံ့ဖြိုးရေး

(က) ပညာရေး

တောင်ငူလူငယ်များ၏ ပညာရေးသည် ရှေးခေတ်ပညာရေး “ နှင့် ယခု ” မျက်မှောက်ခေတ်ပညာရေး “ ဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲခြားတွေ့ရှိရပေသည်။ ၁၉၆၆ခုနှစ်မှစ၍ တော်လှန်ရေးအစိုးရပညာရေးဌာန “ အ ” သုံးလုံး ကျောင်းတန်းကြီး ကြပ်ဘိန်း နှင့် ဆောင်ရွက်ရေးပတ်ကော်မတီမှ စာမတတ်သူ ဂျော့ပါးပ ဖျောက်ရေးလုပ်ငန်းအဖြစ် “ အ ” သုံးလုံး ကျောင်းတန်းကြီး သင်တန်းများ ကိုပြည်နယ်အလိုက်၊ ခရိုင်အလိုက်၊ မြို့နယ်အလိုက် “ အ ” သုံးလုံး ကျောင်းတန်းကြီး သင်တန်းအခြေစိုက်စခန်းများ ဖွင့်လှစ်ကာ ပညာရေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှု အစီအစဉ် အထက်လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ခဲ့ရာ တောင်ငူတို့ ဒေသများသည် ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ ထိုသို့ပညာရေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုအထက်ပညာရေးဌာနမှ ဆောင်ရွက်ခဲ့သဖြင့် ထိုအချိန်မှစ၍ နေ့စဉ်ပိုင်းကို မျက်မှောက်ခေတ်ပညာရေးအဖြစ် ငင်း၊ ထိုသို့ပညာရေးတိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုများ မပြုလုပ်နိုင်မီအချိန်ပိုင်းကို ရှေးခေတ်ပညာရေး အဖြစ် ငင်း လေ့လာတွေ့ရှိရလေသည်။

(ခ) ရှေးခေတ်ပညာရေး

တောင်ငူတို့ ဒေသတွင် ပါတီဝန်းကွက်အခြေအနေအရပ်ရပ်ကြောင့် တောင်ငူလူငယ်များသည် စာပေသင်ကြားခွင့်မရကြပေ။ တောင်ဘုယ်လုပ်ခါးမခတ်၊ လုပ်ငန်းဖြင့်အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုကြသော မိဘများ၏ အခြေအနေသို့သားသမီးများအား စာပေသင်ကြားရေးတွင် အားပေးအားမြှောက် မပြုနိုင်ကြပေ။ အိမ်ထောင်စု၏စီးပွားရေးအခြေအနေအရ တနေ့လုပ်မှတနေ့စားရသော အဝတ်စားသမီးများ ၉ နှစ် ၁၀ နှစ်အရွယ် ရောက်၍ ကုသိုလ်ကိုင် နိုင်လာပြီဆိုလျှင် ကျောင်းခြင်း၊ နှား

ကျောင်း ခြင်း မှအစပြု၍ ထမင်းချက်၊ ရေခပ်၊ ထင်း ဂွာ၊ ခလေး ထိန်း စသည်ဖြင့် သားသမီး များထံမှလုပ်အားကိုမိဘများကအကူအညီယူ နေရပြီ ဖြစ်လေသည်။ ထို (၉) နှစ် (၁၀) နှစ်အရွယ်မိဘများအားကိုး နိုင်ပြီဆိုလျှင်စာပေ သင်ကြားရေး ဘက်သို့ဦးတည်၍ မဂ္ဂ တေ့ချေ၊ သင်လက်စ ကျောင်း စာကို ရပ် တန်း မှ ရပ်ကောအသက် မေးဝမ်း ကြောင်းလုပ်ငန်းများ၊ အိမ်လုပ်ငန်းများ ဝင် ရောက်လုပ်ကိုင်ရ လေ တေ့သည်။ မိဘများအ နေဖြင့်လည်း `` စာသီး ကိုဆွတ်စား၍ မဂ္ဂ၊ ပူး သီး၊ ခရမ်းသီး၊ ဝဲသီး သာဆွတ်စား ၍ ရသည့် `` ဟုသာသ ဘော ပေါက်နားလည်ကြ လေသည်။

ရှေး အခါကဘုန်း ကြီး ကျောင်းပညာ ရေး ကို ယောက်ျားလေးများ အ နေဖြင့်သာသင်ယူခွင့်ရှိခဲ့ကြ လေသည်။ နောက်ပိုင်းထင် ၁၉၅၃ ခု နှစ်မှ စ၍ ကျားဘုန်း ရွာထင်မူလတန်း ကျောင်းတ ကျောင်းစတင်ဖွင့် လေသည်။ ကျား ဘုန်း နှင့်တည့်ပင် ရွာမှခလေး များ သည်ကို ကျောင်းသို့ တက်ရောက် ကာ စာ ပေသင်ကြား ခွင့်ရခဲ့ လေသည်။ တစ် ရွာထင်လည်း မူလတန်း ကျောင်း ဖွင့်လှစ် ခဲ့ပြီး ထို ကျေး ရွာမှခလေးများ ၊ စာ ပေသင်ကြားခွင့် ရရှိခဲ့ ကြလေသည်။ ဘုန်း သာ ရွာထင်မူကား မူလတန်း ကျောင်းမရှိ ချေ ၊ ရှမ်းရွာရှိ မူလတန်း ကျောင်း သို့သွား ရောက်သင်ကြားကြရ လေသည်။

ထိုအချိန်က တောင်ရိုး မိဘများ သည် မိမိ ကိုသား သမီးအသက် (၆) နှစ် အရွယ်ခန့်ထင် ကျောင်းအပ်ကြ လေသည်။ (၆) နှစ်ထင်သူငယ်တန်း မှ စတင်သင်ကြား ရပြီး အသက် (၁၀) နှစ် ၃တန်း ရောက်ပြီဆိုလျှင် မိဘများ ကမိမိတို့ အိမ်ထင်ကုန်လုပ်ကိုင်ရန်အထက် ကျောင်းမှ ဖျတ်ချင် နေ လေပြီ ၊ ထို့ကြောင့် အမြင် ခုံး ၄တန်း အောင်သည့်အထိသာသင်ကြား ခွင့်ရကြ လေသည် ၊ မိန်းခလေး များထက် ယောက်ျား လေး များ ကိုစာ ပေသင်ကြား စေ လေသည်။ တတိယတန်း နှင့်စတုတ္ထတန်း အ ရောက်ထင်ခလေး များ ကျောင်းမှထွက် သွား ကြ သည်ကများ လေသည်။ ကျောင်း မှထွက်ပြီး လျှင် ကျောင်း ၊ နွား

ကျောင်းခြင်း စသည်ဖြင့် ၎င်း၏ဘဝတွင် ယာယ မားကြီးအဖြစ် စတင်အ ကြောင်း အထည် ဖော်လေတော့သည်။ အများအားဖြင့် ကျောင်း မထားနိုင်သည့်ခဏေး ကျောင်း မထွားနိုင်သည့် ခဏေးများစွာ ရှိကြ လေသည်။ အချို့က ဖွားအ နေ ဖြင့် စာဆင်ကျောင်းများ ရှိလာသဖြင့် မိမိတို့သားသမီး များကို မချီင်း စား ရှာ တော့ ကြောင်း၊ ကျောင်း များ မဖွင့်မီက မိမိတို့သားသမီး များအား ခိုင်း စား နေ ရှာ ကြောင်း ပြောဆို နေကြ ပေ သေးသည်။ ဤနည်းဖြင့် စာမတတ် သူ ထူးချွန် ရေမှာ များ သည် ထက် များလှ လေ တော့သည်။ အထူးသဖြင့် မိန်းမလေး များမှာ ထုံးစံ စာပေသင်ကြားခွင့် မရကြသဖြင့် စာမတတ်သူ ဦး ရေတွင် အ များဆုံးများက ပို၍ များပြား လေသည်။

စာပေ မတတ် မြောက်ကြ သော်လည်း တောင်ယာလုပ်ကိစ္စ ဝမ်း ခြင်းနှင့် ပါတ်သက်၍ ရှေး ရိုး အစဉ်အလာအတိုင်း သက်လက်လုပ်ကိုင်လာ ခဲ့ကြ သည်မှာ ယနေ့အထိပင် ဖြစ် လေသည်။ ထို့ ကြောင့် စာပေ ဗဟုသုတကြွယ်ဝ မှသာ ဖြစ် ရှိနိုင်မည် ဖြစ် သော တောင်ယာ နှင့် ပါတ်သက်သည့် ခေတ်မှီတိုးတက် သော ကုန်ထုတ်လုပ်မှု ဆိုင်ရာ ဗဟုသုတအ ရှေ့အကြံ များလည်း ခေါင်းပါး၍ နေ လ တော့သည်။ ၎င်းပြင် ခေတ်မှီ လယ်ယာကုန်ထုတ်ကိုင်ရသည့် ဝတ္တရား များ ကို အဓိက ကျင့်စွာ ကိုင်တွယ် ဆုံး စွဲ နိုင် ရေး တို့မှာလည်း အလွမ်း ဝေးသထက် ဝေး၍ နေ ပေ တော့ သည်။

တောင် ရိုးလူငယ်တို့အ နေဖြင့် တောင်ယာလုပ်ငန်း သည် အထက် ဆွေးကြော ဖြစ် သော်လည်း ခေတ်မှီတိုး တက် မှုများ နှင့်အညီ မလိုက်နိုင် သဲ ရှေးခေတ်တွင်သာ မျက် ခြေပြတ်၍ ကျန်ရစ် လေ တော့သည်။ တောင် ရိုး လူငယ်တို့သည် မိရိုးဖလာ နည်းစံ နစ် များကိုသာ အသုံး ချပြီး မိမိတို့ဝမ်း စာ ကို ထုတ်ကိုင် စား သောက် နေကြခြင်းဖြင့် ရသမျှ နှင့် ရေ ဝင်ရတင်းတိမ် နေ ကြ လေ တော့ သည်။

(၂) မျက်မှောက်ဆောင်ရွက်ပညာရေး

၁၉၆၆ ခုနှစ်မှ စ၍ စာမတတ်သူပ ပျောက်ရေး လုပ်ငန်းများကို ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ဧကန်လှန်ရေးအစိုးရပညာရေးဌာန၏ ဦးဆောင်လမ်းညွှန်မှုဖြင့်တည်ထောင်၊ ဧကန်လှန်ရေးအစိုးရကျောင်း၊ လူငယ်ရေးရာအဖွဲ့ကျောင်းမှ ကျောင်းသူကျောင်းသားများနှင့် လုပ်ငန်းခွင်မှ ပုဂ္ဂိုလ်များတို့သည် စေတနာ့ဝန်ထမ်းဆောင်ရွက်လာကြလေသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်ရှိမြို့နယ်များတွင်မြို့နယ်တစ်ခုအဖြစ်ပါဝင်သောပင်းတယမြို့နယ်တွင် စာမတတ်သူ လျှော့ပျောက်ရေးလုပ်ငန်းအဖြစ် "အ" ဆုံးလုံးကျ သက်ကြီး သင်တန်းများ ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။ ပင်းတယမြို့နယ်၏ မြို့နယ်ခွဲတစ်ခုဖြစ်သော ပွေးလှမြို့နယ်ခွဲတွင်လည်း "အ" ဆုံးလုံးကျ အခြေစိုက်စခန်းများ ဖွင့်လှစ်၍ စာမတတ်သူပ ပျောက်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ခဲ့လေသည်။

ထို့ကြောင့် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် စာပေသင်ကြားမှုတွင် အားပေးမှု၊ မြေတောင်မြေဘက် မှုမရှိခဲ့ဘဲ မိမိတို့မိသားစုလူငယ်များ ဖြစ်သော သူများ ရောသင့်ရတင်း တိမ်ကစာပေဗဟုသုတ အလင်းရောင်၏ ဆက်စွယ်ရာ အရပ်ဘက်ဘက်ဖြစ်ခဲ့သော တောင်ပိုင်းတို့ ဒေသသည် ဧကန်လှန်ရေးအစိုးရပညာရေးဌာနမှ "အ" ဆုံးလုံးကျ သက်ကြီး သင်တန်းများ ဖွင့်လှစ်ပို့ချခဲ့သော အခါစာပေပေသံတစ်သံဖြစ်ပညာဗဟုသုတ ရရန်အထက်အသက်ဝင်လျှင် ရှား၍လောပေတော့သည်။

တောင်ပိုင်းလူငယ်များအနေဖြင့် စာပေတတ်မြောက်လိုကြပေသည်။ ၎င်းတို့၏စိတ်နှလုံးတွင် စာပေတတ်မြောက်လိုကြသော်လည်း အခြေအနေအရပ်ရပ်ကမူ ပေးအပ်လာသဖြင့် ဖြစ်သမျှ ရှိသမျှဖြင့်ရောသင့်ရဲနေရသည်။ ဘဝပင်ဖြစ်လေသည်။ မိမိတို့ဘဝအခြေအနေမှာ ပေါက်ကွဲထမ်းကာ မိုးလင်းမှ မိုးချုပ်အထိ တောင်ယာထဲတွင်လုပ်ကိုင်ချိန်မှတစ်ဆင့် နတ်

မှန် အောင် စား ရ မည်တူ သေ ဘ အသိဖြင့် လုပ် ငန်း တဲထင်သ ဘဝ တ ခုလုံး နစ် မြှောက်ထားရသည့် အ ခြေအ နေ မျိုး ဖြစ် လေသည်။ ထို့ နှောင့် စ ဝ သင် ချိန် မဂ္ဂ ၊ လေ့လာချိန် မဂ္ဂ ဖြစ် ခဲ့ကြ ရသည်။ သို့ သော် တော ဝင် ရိုးလူ ငယ် များသည့်လူသ ဝး များ ဝိဝိတတ်ထို မှတ်လို၊ ဖတ်လိုသည့် ဆန္ဒ များ ရှိ ခဲ့ကြသည့် က ဝးအ မှန် ပင်ဖြစ် လေ သည်။

ကုန်းသ ဝ ဝ မှအသက် (၃၅) နှစ် ခန့်ရှိ ဒေ T ဝှေ့ပွင့်ခေါ် တောင်ရိုးအမျိုး သ မီး တဦး၏ ခြေ ဝပြု ချက် အရ မှ၊ ၎င်းသည့်ငယ် စဉ်ကစါတတ် ထိုသောကြောင့် မျက် မမြင် ဆေးဆရာ ကြီး တဦး ထံထွင် ချဉ်း ကပ်၍ စ ဝ ပေ သင်ကြားရဘူး နှောင့် ၊ တော ဝင် ဝ လုပ် ငန်းပြီးသည့်ည ဦးဦး ဝိအ ချိန် များ တွင် ဆေးဆရာကြီး ထံသ ဝး၍ နေ့စဉ် ဆေး ဆေး ဝင် ၊ နေး ကြိတ်လုပ် ငန်းမျိုး ကိုကုညီ ထုတ်ကိုင်ရ နှောင့် ၊ နေ ဝ က်ဆုံးထွင် ဆေးဆရာ ကြီးကပြန် မ ဝ ဝါ မျဉ်း ၃၃ ထုံးမှ စ၍ သင်ကြား ပေး နှောင့် ၊ ၃၀ ခန့်အကြာ ထွင်အ တော်အတန် ဖတ် နိုင် ရေးနိုင် လ ဝ နှောင့် ၊ မကြာ မှီ ဆေးဆရာ ကြီးကယ်လွန်သ ဝးသဖြင့် ဆက် လက် သင်ကြားခွင့် မရ တေ ဝှောင့် ၊ နေ ဝင် ထွင်လည်းအလေ့အကျင့် မဂ္ဂ သ ဖြင့် အနည်းအကျဉ်း သ ဝ မှတ် မိ တေ ဝှောင့် ၊ ယ ခုအသုံးလုံး ကျေသင် တန်းများ ဖွင့်ထွစ် ပေးပြီး နေ ဝ က်အ နည်းအကျဉ်းသ ဝ တတ် မြေ ဝ က် ထား သေ ဝ ဝါ များ ပြန်လည် အမှတ်ရ သဖြင့် ဝ မီးသ ဝ နှောင့် ၊ ခြေ ဝပြု လေသည်။

ထိုအ နှောင့် ၊ များကိုကြားသိရ သေ ဝ အခါ တော ဝင် ပုဏ္ဏ ငယ် များသည် အ မှန်တကယ် အသုံးလုံး ကျေလုပ် ငန်းထွင် စိတ်ပါဝင် စ ဝးကြနှောင့် ၊ ဝမ်းပန်း တဆာ ကြိုဆို ကြ နှောင့် ၊ သိ ရှိ ရ လေသည်။ အစိုး ရကလည်း မဖြစ် မ နေ ကြီးစား၍ ထုတ်အား ပေးဆရာ များကို စေလွှတ်က ဝ သင် တန်း ချ်ဖြစ် မြေ ဝ က် အောင် ဖွင့်ထွစ်ခဲ့ လေသည်။

ယ ခုသ ဝး ရေ ဝ က် လေ့လာ သည့်အချိန် ၁၉၆၉ ခုနှစ် ။ -
`` အ `` သုံးလုံး ကျေသက်ကြီးသင် တန်းသည့်လည်း `` အ `` သုံးလုံး ကျေသင် တန်း ကြီး

ကြပ်ညှိနှိုင်း ရေး ဗဟို ကော်မတီ `` မှတ်တမ်းတမ်းသွယ်အတိုင်း လုပ်ငန်းသဘာဝ
ဝသစ် `` စာမတတ်သူ နှော့ပေးပေး ပေးပေးပေး ပေးပေးပေး ပေးပေးပေးပေးပေးပေးပေးပေးပေး
ရွက်မှ၊ လုပ်ငန်း `` အဖြတ်သတ်မှတ်တမ်းသွယ်အတိုင်းပင် အောင် မြင် စွာအောင်
ရွက်နိုင်ခဲ့ ဤတိုင်း လေ့လာ အောင်ရ ပေသည်။

ပင်းတယမြို့နယ်အခြေစိုက်ခန်း များအတွက် ကြီးကြပ်ရေး
ကော်မတီ ဖွဲ့စည်းရတိုင် နလကဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် သော ဗိုလ်ကြီး မောင်မောင်သွင်
က ကော်မတီ၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ၎င်း၊ ဦး ခုန် စောကဒုတိယဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ၎င်း၊
ကော်မတီ၏ အဖွဲ့ဝင် ရေးမှူး အဖြစ် မြို့နယ်ပညာအုပ်ဦး ဦးလေးက ၎င်း၊ ပါ
ဝင် ဆောင်ရွက် ကြ လေသည်။ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင် များအဖြစ် အထက်တန်းကျောင်း
အုပ် ကြီး ဦးမောင် မောင်လှ၊ အလယ်တန်း ကျောင်းအုပ်ဦး ဦးလှ၊ မြို့နယ်ပါ
တီယူနစ်မှ ဦး သန်း ထွန်း၊ မြို့နယ်ပြည်သူ့ ကောင်စီလယ်သမား ကောင်စီမှ
ဦး မောင် မောင် စန်၊ လွှတ်စစ်အလုပ်သမား စည်းရုံးရေး ကော်မတီ မှ
ဦး ထွ မြင်၊ ကျောင်းဆရာ ဦး အုန်း မြင် နှင့် ဦး စိုး အောင်၊ တိုက်သူကြီး ဦး
ထွန်းရင် နှင့် လူအများကြည်ညို လေးစား မှာရှိ၍ လူ့မှန်ထမ်း လုပ်ငန်း ဆောင်
ရွက်မှု၌ စိတ်အားထက်သန်သူ ပုဂ္ဂိုလ် ဥဦးအဖြစ် ဦးမြ ရွှေ၊ ဦး စန်ဝင်း၊
ဦး စိုး သိမ်း တို့ပါဝင် ဖွဲ့စည်းထား လေသည်။

တောင်ရိုးတို့၏ ဒေသ ပင်းတယမြို့နယ်၊ ပေးပေးမြို့နယ် ခွဲ
တွင်အခြေစိုက်ခန်း များ ဖွဲ့စည်းထားရခြင်း၊ တစ်၊ ကျားကုန်း၊ တစ်ပင်
ကုန်း သာ ကျား ရွာ များတွင် ဖွဲ့စည်းထားသည့် အခြေစိုက်ခန်း များကို လေ့
လာ ခွင့် ရ ခဲ့ ပေသည်။

တစ် အသုံးလုံး ကျေးအခြေစိုက်ခန်း

တစ်အသုံးလုံး ကျေးအခြေစိုက်ခန်း မှာ ကျေးရွာအတွင်း
ရှိ မူလတန်း ကျောင်း နေရာတွင် ပင် ဖွဲ့စည်း၍ သင်တန်း စသည် နေ့မှာ -
၁၉၆၉ ခု၊ မတ်လ (၁၉) ရက်ဖြစ်ပြီး ၊ ပြီးဆုံးသည့် နေ့ရက်မှာ ၁၉၆၉ ခု

မေလ (၁၀) ရက် နေ့ဖြစ် လေသည်။ သင်တန်း ကာလအတွင်း မတ်လ (၂၇) ရက်နေ့သည် ၊ တော်လှန်ရေး နေ့ဖြစ်၍ ၎င်း၊ ဧပြီလ (၁၅) ရက် နေ့နှင့် (၁၆) ရက် နေ့သည် သင်းကြန်ရက်များဖြစ်၍ ၎င်း၊ ဧပြီလ (၃၀) ရက်သည် ကဆုန် ညောင်ရေသွန်းပွဲ တော်ရက်ဖြစ်၍ ၎င်း၊ မေလ (၁) ရက် နေ့သည် အထုပ်ဆဲ မား နေ့ဖြစ်၍ ၎င်း၊ သင်တန်းပိတ်ရက် (၆) ရက်သတ်မှတ်ထားသဖြင့် သင်တန်းရက်သည် (၄၅) ရက်ဖြစ် လေသည်။ သင်တန်းအချိန် ပေါင်း မှာ ၁၃၅ နာရီ ဖြစ် လေသည်။

အမှန်မှာ နေ့ရသိအားလပ်ရက်များသည် တောငါးရိုး လူငယ်များ အဘို့အစွမ်းကုန် ပျော်ရွှင်ကြရမည့်အချိန်ဖြစ် လေသည်။ တနှစ်ပတ်လုံး မနား တန်း တောငါးလုပ်ငန်းဖြင့်ပင်ပန်း ခဲ့သဖြင့် နေ့ရသိအားလပ်ချိန်တွင် လူငယ်တို့ဘဝဝတ်စားတန်ဆာများ ဆင်ယင်၍ဘုရားပွဲများ ကို နှစ်ထိုက်မည်။ သင်း ကြန်ပွဲများတွင် ပျော်လှိုက်မည်စသည်ဖြင့် ရည်ရွယ်ချက်အသီးသီးဖြင့် တနှစ်တာ၏ နေ့၊ ရက်၊ လများကိုဖြတ်သန်းလာခဲ့ကြရ ပေသည်။ ထိုသို့ ပျော်စရာ ရွှင်စရာ အား ၊ အားလပ်သည့်အချိန်အခါတွင် တဝန်တခုအနေဖြင့် အသုံးလုံး ကျေသင်တန်းတက်ရမည်ဆိုလျှင် တော်ဝန်ရုံတန်ရုံမျှ သေသလိုချင်ဆန္ဒဖြင့် အဘယ်မှာလိုက် လျှော့ချင်ပါမည်နည်း ၊ ယခုမူထိုကဲ့သို့အကြောင်းအရာကို ဆန်မှူးများကို မထွေဂြိုခဲ့ရပေ။ ကျေးရွာကော်မတီကဦး ကော်စီအစိုးရ၏ ထုတ်ငန်းစဉ်၊ အစိုးရ၏ရည်ရွယ်ချက်၊ အစိုးရ၏ စေတနာများကို ရှင်းပြပြီး အသုံးလုံး ကျေသင်တန်းဖြစ် မြောက်ရေးကို ဟောပြောစဉ်း ရုံးလိုက် သောအခါ သူလည်း တတ်မည်၊ ငါလည်းတတ်မည်၊ ဘုရားစာတရားစာတတ်ရန် လုပ်ငန်းနှင့် ပါတ်သက်၍ အထက်အချက်တတ်ရန်မေ့နေသော ဝေဒင်သင်လက်စ စာများ ပြန်သတ်ရရန် စသည်ဖြင့် အားတက်သော ရောပိုင်လျှပ်ဂွားလောကြာသဖြင့် တောငါးရိုးလူငယ်တို့အား အသုံးလုံး ကျေသင်တန်း ဖွင့်ပေး ခံခြင်း သည် အောင်မြင်ခြင်း တရပ်ဟုဆိုရမည် ဖြစ် ဖေသည်။

(၁၀၉)

တမဲ ကျေးရွာ အသုံးလုံးအခြေစိုက် စခန်းအဖွဲ့ကြီးကြပ် ညှိနှိုင်း ရေး ကော်မီတီကို ၁၉၆၉ခု၊ မတ်လ (၃) ရက် နေ့တွင် အောက်ပါ ပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်သော အဖွဲ့အဖြစ် ဖွဲ့စည်းခဲ့ နေသည်။ တောင်ငူ၊ လူ ငယ် များက အများ သဘောတူ တင်မြှောက်သည့်ဟုဆိုရ နေသည်။ ကော်မီတီ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်၊ ထီးကောင်း၊ အ တွင်း ရေး မှူး အဖြစ် ကျောင်းအုပ်ဆရာ ဘကြီး ဦးသက်ဂွဉ်၊ အဖွဲ့ဝင်များ အဖြစ် ဂုဏ် ဥက္ကဋ္ဌဦး ဝင်း ၊ မြေယာ ကော်မီတီ ဥက္ကဋ္ဌဦး ဒုတ်မင်း၊ လလသသ အတွင်း ရေးမှူး ဦး တင် အောင် ၊ ဂုဏ်အဖွဲ့ဝင်ဦး ဒုန်းဖေ၊ မြေယာ ကော်မီတီဦး စံ ဖေ၊ မူလတန်း ကျောင်း ကော်မီတီ ဥက္ကဋ္ဌ ၊ ဦး ပေါ် ဦး၊ ကျေး ရွာအုပ်စု တောင်သူလယ်သမား ကောင်စီမှ ဇွဲဘက် အတွင်းရေးမှူး ဦး ဘသောင်း ၊ ဂေါပကအဖွဲ့ဝင်လူကြီး ဦးကျော် ၊ လလသသဆိုင် တာဝန်ခံ ဦး ဒုန်း ဖေ၊ လလသသအဖွဲ့ဝင် ဦး ပြည့်၊ ကျေး ရွာအုပ် စု ပြည်သူ့တောင် သူလယ်သမား ကောင်စီ အတွင်း ရေးမှူး ဦး ငေး ဖောင် စသည် ပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင် နေသည်။

စေတနာ့ သွင်း နှစ်ထမ်း သက်သက်အဖြစ်လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ပေး ကြ သောလုပ်အား ပေးဆရာ ၊ ဆရာ မများမှာ ၊ တမဲ မူလ တန်း ကျောင်း အုပ် ဆရာ ဘကြီး ဦး သက်ဂွဉ်၊ တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား မောင်ကျော် မြင့် (ဝိဇ္ဇာ ဥဒ္ဓါ) တက္ကသိုလ် ကျောင်းသူ များဖြစ်ကြ သော မကြာကြာ (ဝိဇ္ဇာ နောက်ဆုံးနှစ်) မခင်သီတာ (ဝိဇ္ဇာ နောက်ဆုံး နှစ်) မလှကြည် (ဝိဇ္ဇာ နှစ်) ပင်းတယ မြို့အစိုးရအထက်တန်း ကျောင်း မှ ကျောင်းသူ များ ဖြစ်ကြ သော မခင်စမ်းစိန်၊ မဂင် ရွှေ၊ မဗွန့်ဗွန့် အောင်၊ မဌေး ငွေး ညို နှင့် ဗထူး မြို့မှ အထက ကျောင်းသား မောင်သန်း အောင် တို့ပါဝင် နေသည်။

တမဲ မူလတန်း ကျောင်းအုပ်ဆရာ ဘကြီး ဦး သက် ဂွဉ် မှ တောင်ငူ၊ အများ သားလူငယ် ပင်ဖြစ် နေသည်။ တမဲအသုံးလုံးအခြေစိုက် စခန်း ကြီးကြပ် ညှိနှိုင်း ရေး ကော်မီတီ၏အတွင်း ရေးမှူး ဖြစ်သဖြင့် အသုံးလုံး

ကျ သင်တန်း၏ အဓိက ဇာတ်ကောင်ဖြစ် လေသည်။ သင်တန်း ဖြစ် မြောက်
 ရေးအတွက် စည်းရုံးခြင်း၊ လိုအပ်သည့် ပစ္စည်းများ ၊ ကို ရှာဖွေ စုဆောင်း
 ခြင်း၊ စေတနာ့ ဝန်ထမ်းအဖြစ်သင်ကြား ပေး ကြ သော လုပ်အား ပေး
 ဆရာ၊ ဆရာမများ အား အုပ်ချုပ် ခြင်း၊ စီစဉ် ပေးခြင်း၊ သင်တန်း
 စသည့် နေ့မှစ၍ သင်တန်းစခန်း သိမ်း ပွဲအတွင်း ပြီးသည့်အထိ စေ့စပ် စွာ
 ထုတ်ဝှား ပါဝင်ခြင်း စသည့်လုပ်ငန်း ကာဝန်များမှာ မ သေး လှ ပေ ၊
 သင်တန်းအကြိုအပို ထွင်လည်း အောက်လင်း ခါက်မီးတလုံးဖြင့် တစ်ခါတစ်ရံ
 ကြိုပို့လာထွင်လည်း ကိုယ်ကိုယ်ပါဝင် နေခြင်း စသည့် များစွာ တွေ့ ခဲ့ ခဲ့ပါသည်။

ကောင်စုလူငယ်များ ထဲမှထိုကဲ့သို့ ခေတ်ပညာ တတ်ကာ
 စောင်ရိုးထူထပ်စွာ ပညာ ရေး ထွင်ရှေ့ဆောင် လမ်းပြ အဖြစ်ဆောင်ရွက်
 နိုင်သူအတွက် ရှားပါး လေသည်။ ကျားကုန်း ရွာမှဦး စန်းမြင့်၊ ဦးဘကျော်
 ဦးသက်ရှည် စသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များသဘာဝ ယောက်စန္ဒစ် ယောက်စ ပေါ် ပေါက်
 ခဲ့လေသည်။ တစ် ရွာမှ ကျား ရွာ ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ထီးကာထီး ၏ သားမောင်
 သန်းအောင်မှာ ဗထူး မြို့တပ် မ ကော် ကျောင်းသို့ သွား ရောက်ကာ ပညာ
 သင်ကြား နေသဖြင့် ယခုကဲ့သို့ ကျောင်းအားလပ်သည့်အချိန်မှာ ဘက်စုံလမ်း
 မှ လာရောက် လုပ်အား ပေး နေသဖြင့် ကောင်စုလူငယ် ထဲတွင် ထူး ချန် သူ
 အဖြစ် မှတ်တမ်းတင် ချမှတ်ဖြစ် ပေသည်။ ပင်းတယအစိုးရအထက်တန်းကျောင်း
 မှ လာရောက်ထုတ် အား ပေး ကြ သော ကျောင်း သူများမှာ လည်း နေ့ နေ့
 ရိုး အဆက်အနွယ်များ ပင်ဖြစ် လေသည်။ သို့သော် ပင်းတယသို့ လေ့လာသည့်
 ဒေသများထဲတွင် အကြီး မဝင်သဖြင့် ကောင်စုလူငယ်များ ဖြစ် သော်
 လည်း ဧည့်သည်ထုတ် အား ပေးဆရာ၊ ဆရာမများ အဖြစ် မှတ်တမ်း တင်
 မည် ဖြစ်လေသည်။

တစ်ဆယ့်လုံးအခြေစိုက်စခန်းသို့အစိုးရ မူလတန်း -
 ကျောင်းတွင် ဖွင့်လှစ်ထားသဖြင့် နေရာမှာ ကျဉ်းမြောင်း လှ ကြောင်း

သင်တန်းသား ၂၇၀ ရှိသဖြင့် ထိုင်ခုံလုံ ဇောကိမျှ မရှိကြောင်း ဖော်ထုတ် ပြောဆိုကြလေသည်။ ဩသင်တန်းများ ဖြစ်သဖြင့် အောက်လင်း ဝါတ်မီးများ ဖြင့် ထွန်းညှိ၍ သင်ကြားရသဖြင့် မီး စာအခက်အခဲရှိ ကြောင်းလည်း ပြောဆို ကြလေသည်။ စာရင်းသွင်းထား သောသင်တန်း သား ၂၇၀ မျှရှိ သော်လည်း နေ့ရသီ အား လဝီချိန်ဘုရား ဝဲများရှိသဖြင့် ဘုရားသွား၊ ကျောင်း တက် ခြင်း၊ တာ တက် ဝဲများ ကို ဝဲစဉ်လိုက်၍လက်စား ချိလက်စား အပ်သွား ရ ခြင်းများကြောင့် သင်တန်းသား များ မှာ ကြီးစား တက် နေရသည့်ကြား မှပင် ကျောင်း တက်မမှန်ကြ ပေ။ သင်တန်းသား နည်းပါး လေသည်။ စေတ နာ ဝန်ထမ်း အသုံးလုံးဆရာ၊ ဆရာမ များမှလည်း အချို့မှ သင်တန်း ဖွင့် သည်နေ့မှစ၍ သင်တန်းပြီး နှုံး သည်အထိ မပျက်မစုတ်ဘဲ လုပ်အား ပေး နိုင်ကြ ၍ အချို့ဆရာ၊ ဆရာမ များမှလည်း လာ ရေးအခက်အခဲ ကြောင့်၎င်း၊ မိမိတို့ ၏ ကိုယ်ရေး ကိုယ်တာအ ခြေအ နေ များ ကြောင့်၎င်း၊ တရက်နှစ် ရက် နေ့က ကျရောက်လာကြ ခြင်း ၊ အချို့မှ သင်တန်း ပြီးနှုံးသည်အထိ လုပ်အား မ ပေး နိုင်ခဲ့ခြင်း စ သည်များကို အနည်းအကျဉ်း ရှေးရိုးခံ ရ လေသည်။

သင်တန်းပြီး နှုံး သည့်အချိန်ထိုင်စာရင်း သွင်းထား သ ည့် သင်တန်းသား ၂၇၀ အနက်စာလုံး ၀ တတ် မြေဘက်သွားသူများမှာ (၅၆) ယောက်၊ အနည်းအကျဉ်း တတ်သူ (၇၉) ယောက်၊ အနည်းငယ်တီး ခေါက် ဖိ သည်အဆင့်ထွင် ရှိသူ (၁၀၉) ယောက် နှင့် စာလုံး ၀ မတတ် မြေဘက်သူ (၂၆) ယောက်ရှိကြောင်း သိ ရှိ ခဲ့ ရ လေသည်။

ကုန်း သာအသုံးလုံး အခြေစိုက်စခန်း

တောင်ရိုး လူငယ်များ အ ကြောင်း လေ့လာခံ့ ဆော့ကုန်း သာဝှာနှင့် ကပ် လျက် ကျောက်ကြား ရွာရှိ လေသည်။ ထိုရွာ နှစ် ရွာကြားထုတ် အသုံးလုံးကျေ အ ခြေစိုက်စ ခန်း ကို ဖွင့်လှစ်ထား ပါသည်။ အ ခြေစိုက်စ ခန်းကို ယာယီအဖြစ် မစတင်သဘင်မီ ကာ များမိုး လျက် ဆောက်လုပ်ထား လေသည်။ ။

သင်တန်း စသည့်နေ့ရက်မှာ ဗဟို ကော်မတီမှ သတ်မှတ်ထား သည့်အတိုင်း
၁၉၆၉ ခု၊ မတ်လ (၁၉) ရက်ဖြစ်ပြီး သင်တန်း ပြီး နှုံးသည့် နေ့မှာ ။
၁၉၆၉ ခု၊ မေလ (၁၀) ရက်ဖြစ် လေသည်။ သင်တန်းကာလမှာ သင်တန်း
ဝိတ်ရက် (၆) ရက် နှုတ်ပြီး ကျန် သော (၄၅) ရက်ဖြစ်၍ သင်တန်း ချိန်မှာ
နာရီပေါင်း (၁၃၅) နာရီဖြစ် လေသည်။

ကုန်း သာအသုံး လုံးအ ခြေစိုက်စခန်းအထက်ကြီးကြပ်၍ နှိုင်း ရေး
ကော်မတီသည် တစ် အသုံးလုံးအ ခြေစိုက်စခန်း ကိုကြီးကြပ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကပင်
ညှိနှိုင်းကြီးကြပ်၍ အ ခြေစိုက်စခန်းအတွင်း ရေးမှူးအဖြစ် ဆရာကြီး ဦး ဆင်ဖွန့်
နှင့် ပူးပေါင်းကာ အသုံးလုံး ကျေလုပ် ဝန်း များကို ဆောင်ရွက်ကြ လေသည်။

စေတနာ့ သူဝန်ထမ်း ``အ`` သုံးလုံးဆရာ၊ ဆရာမများ မှာ
ကူးဆော်ရွာ မူလ တန်း ကျောင်းဆရာ များဖြစ်ကြ သော ဦး တင်ဖွန့်နှင့်
ဦးဥာကသိမ်း၊ ရန်ကုန်ဝိဇ္ဇာသိပ္ပံတက္ကသိုလ်မှ မောင်သိန်းဝင်း (တစ်ယ
နှစ်) မခင်ဝေ (သိပ္ပံ ၃ နှစ်) မခင်အေး ကြ (ဝိဇ္ဇာတနှစ်) သွင်ဝေ
မြို့အထကမှ ဒေသတန်း ကျောင်းသား မောင်ဖွန့် ဝေ၊ ပင်း တယအထကမှ
နဝမတန်း ကျောင်း သူ မခင်ကြည်၊ မခင်သန်း ရီ၊ စသည့်ပုဂ္ဂိုလ်များ က
ဆင်ကြား ပြသပေး ခဲ့ကြ လေသည်။

သင်တန်းသီးများမှာ တောင်ရုံးလူငယ်များ ပင်ဖြစ် လေသည်၊
အသက် (၁၀) နှစ် မှ (၂၀) ကြား ရှိအမျိုး သား (၄၄) ဦး ၊ အမျိုး သမီး
(၈၄) ဦး၊ အသက် (၂၀) အထက်ရှိအမျိုး သား (၁၉) ဦး ၊ အမျိုး သမီး
(၃) ဦး စုစုပေါင်း (၁၅၆) ဦး ရှိ လေသည်။

တောင်ရုံး လူငယ်များ သည်လူငယ်များ ဝိဝိသိချင်တတ် ချင်
စိတ်နှင့် စာပေဆင်ကြား ရာထုင်စိတ်အား ထက်သန် မှာရှိကြ လေသည်။ ထို့
ကြောင့် ညအချိန် ထုတ်ပင် အောက်လင်း ဝါတိမ်း ရောင် အောက် ထင် စာသံ

ပေသံတည်ဖြင့် သင်ကြား လေ့ကျင့်ကြ လေသည်။ ဆရာ ၁၊ ဆရာ ၂ မများကလည်း အားကြီးမာန်တက် သင်ကြား ပေးကြခြင်း၊ ဘောင်ရုံးလူငယ်များ ကလည်း ပင်ပန်းမှကို ဂရုမထား စာရက်တိုတို အချိန်တိုတိုအထင်းမှ ဘဝင်ကြီး ဇာသင် ယူ မှတ်သားကြခြင်းဖြင့် ထိုကဲ့သို့လုပ်ငန်း နားသည့်အချိန်ပိုင်း လေးသည့်တန် ဘိုးဂိုစွာဖြင့် ကုန်ဆုံးခဲ့ လေသည်။

ကျားကုန်း တည်ပင်အသုံးလုံးအ ခြေစိုက်စခန်း

ကျားကုန်း တည်ပင်ရွာများသို့ တရွာနှင့်တရွာ နီး ကပ်စွာတည်ရှိပြီး တဆက်တည်းဖြစ် နေ လေသည်။ ထိုရွာများတွင် ၁၉၆၉ ခု မတ်လ (၁၉) ရက်နေ့မှစ၍ အသုံးလုံးအ ခြေစိုက်စခန်း ဖွင့်လှစ်ခဲ့ လေသည် မေလ (၁၀) ရက် နေ့တွင်သင်တန်းပြီးဆုံးခဲ့သည်။ သင်တန်းပိတ်ရက် များ နှုတ်ပြီး ကျန်သင်တန်း ဖွင့်ရက်များမှာ (၄၅) ရက်ဖြစ် လေသည်။

ကျား ကုန်း 'တည်ပင်အသုံးလုံးအ ခြေစိုက်စခန်း' အတွက် ကြီးကြပ် ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက် ရေး နော်မိတီကို ဖွဲ့စည်းထားရာ နော်မိ တီ တွင် ပါဝင်သူများမှာ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တည်ပင်ရွာမှဦး ပြေ၊ အထွင်း ရေး မှူးအဖြစ် ကျားကုန်း အစိုးရ မူလတန်း ကျောင်းမှ ဆရာ ဦး ဘ ကျော်၊ အ ဖွဲ့ ဝင်များအဖြစ် ကျား ကုန်း ရွာမှဦး ရွှေ၊ ဦး ထွန်း ရင်၊ ဦး ထူး၊ ဦး စံလှ၊ တည်ပင်ရွာမှဦး ကျား၊ ဦး ကျော်၊ ဦး ဘောင်၊ ဦး ဝင်း၊ ဦး ချမ်း မြ၊ ဦးဘိုးရင်တို့ ပါဝင် ဖွဲ့စည်းထား လေသည်။ ဘောင်ရုံးအ များ သားများ သာ ဖြစ်လေသည်။ လူငယ် များအ များဆုံး ပါဝင် လေသည်။

စေတနာ့ဝန်ထမ်း သက်သက်အဖြစ် အသုံးလုံး ကျေ သ င် တန်းတွင် လုပ်အား ပေး ကြ သောဆရာ ၁၊ ဆရာ ၂ မများမှာ ကျားကုန်း အစိုး ရ မူလတန်းကျောင်း၊ ကျောင်းဆရာ ဦးဘ ကျော်အပြင်၊ မြန်မာ့ပို့ အ ထက် တန်းကျောင်းမှ ကျောင်းသူ ကျောင်းသား များ နှင့် တက္ကသိုလ် ကောလိပ် မှကျောင်းသူ ကျောင်း သား များဖြစ်ကြ လေသည်။ ကျားကုန်း၊ တည်ပင်အသုံး

လုံး အခြေစိုက်စခန်းတွင် လုပ်အား ပေး ကြ သော တက္ကသိုလ် နှင့် ဧကလံ ဝိမ္မ
 ကျောင်းသူ ကျောင်းသားမှာ၊ ပုသိမ် ဧကလံ ဝိမ္မ ဒုတိယနှစ် ကျောင်း သူ
 များ ဖြစ်ကြသော မအုံး သန်း ၊ မသိန်း သိန်း မြင့်၊ မကြည် နှင့် မအူနီရီတို့
 ဖြစ်၍ ၂၅-၃-၆၉ ခု နေ့ထုတ် ကျားကုန်း ၊ တည်ပင်သို့ ရောက်ရှိလာကြပြီး
 သင်တန်းပြီးဆုံး မှသာလျှင် ၁၁-၅-၆၉ နေ့ထုတ် ပြန်လည်ထွက်ခွာသွားကြလေ
 သည်။ အခြား လုပ်အား ပေး ဆရာ၊ ဆရာမ များမှာ၊ ပင်း တယမြို့နယ်
 အတွင်းရှိ အထက်တန်း ကျောင်းသူ ကျောင်း သား များ ဖြစ် လေသည်။ မြို့နယ်
 မှ အထက်တန်း ကျောင်းသူ ကျောင်းသား များ သည် ၁၉-၃-၆၉ နေ့ထုတ်
 ရောက်ရှိလာ၍ သင်တန်း ပြီး ဆုံး မှသာလျှင် ၁၁-၅-၆၉ နေ့ထုတ်ပြန်လည်
 ထွက်ခွာသွား ကြ လေသည်။ သင်တန်း သား ဦး ရေမှ မုလစာ ဝါး ပေးထိုး
 သည်မှာ အမျိုးသား (၁၀၀) အမျိုး သမီး (၆၀) စုစု ပေါင်း (၁၆၀)
 ဖြစ်လေသည်။ သို့ ယော်သင်တန်းကို တကယ်တော် ရောက်သူမှာ အသက် (၁၃)
 နှစ်မှ (၁၉) နှစ်အထိအမျိုး သား (၄၀) အမျိုး သမီး (၄၀) အသက် (၂၀)
 မှ (၂၅) ထိ အမျိုး သား (၁၀) ယောက်၊ အမျိုး သမီး (၂) ယောက်၊ အ
 သက် (၂၅) နှစ် မှ (၂၉) နှစ်အထိအမျိုး သား (၁၂) ယောက်၊ အမျိုး သမီး
 (၂) ယောက်၊ အသက် (၃၀) မှ (၃၅) ထိအမျိုး သား (၁၁) ယောက် ၊
 အမျိုးသမီး (၁) ယောက်တို့ဖြစ်ကြ လေသည်။ စုစု ပေါင်း (၁၂၆) ယောက်
 သင်တန်း တက်ကြ လေသည်။

ကျား ကုန်း ၊ တည်ပင် ``အ`` သုံးလုံး သင်တန်း ထုတ်လည်း သင်
 တန်းပျက်ရက် မ ရှိဘဲ၊ မှန်ကန်စွာ တက်နိုင်သူနည်း ပါး လေသည်။ နေ့စဉ်
 သီ အလုပ်အား ချိန်ဖြစ်သဖြင့်လျှ ဝေး ၊ ဒါန်း ဝေး ၊ ရပ် ရှောက်စွာ ဝေး ၊
 လူမှ ဝေးများကြောင့် သင်တန်း ပျက်ကွက်ကြ လေသည်။ အသုံးလုံး ကျသင်တန်း
 တွင် လိုအပ်သော အောက်လင်း ဝါးမီး ၊ ရေနံဆီ နှင့် မီး စာ များကို အစိုး ရ
 က ရောင်း ပေးသဖြင့် ကော်မတီမှ သင်တန်းသားများ ထံထုတ် ကောက် ခံ

ရရှိထားသော အသင်း ရံပုံ ငွေဖြင့် ဝယ်ယူရ လေသည်၊ ပညာ ရေး ဌာနမှ ဖတ်စာအုပ် သာလျှင်အခမဲ့ ဝေ ပေး ကြောင်း သိရ လေသည်၊ သင်တန်းသားတ ယောက်လျှင် ဖတ်စာအုပ်တအုပ်ကျ ပေး လေသည်၊ တခါတရံရှိ သော စာအုပ်နှင့် သင်တန်းသား ဦး ရေမ မျှလျှင် လူတိုင်း စေ့ ဝေ ငှစု ဝေ ပေး နိုင် ကြောင်း သိရလေသည်။

လူလခဲ သော ဧကန် ငှစု အသုံးလုံး ကျသင်တန်း များ နှင့် ပတ်သက်၍ ဧကန် ငှစု လူငယ် များ ထင်အချို့မှ ဝေ နှစ်စဉ် စိတ်ဝင်စား မှု ရှိ ကြောင်း၊ အချို့ မှ စိတ်ဝင်စား လှသည် မဟုတ် သော်လည်း အများလုပ်ငန်းတွင် အများနည်းတူ ပါဝင်လုပ်ကိုင် နေရသည့် သော များ ဖြစ် ကြောင်း မေး မြန်း သိရှိရ ပါသည်။ အသုံး လုံး ကျသင်တန်း များ ထင်အမျိုးသား ထက်အမျိုး သ မီး ပို၍ များပြား ကြောင်း ကျွန်ုပ် လေသည်၊ အဘယ် ကြောင့်ဆို သော် စာမတတ် သူဦး ရေတွင် အမျိုး သမီး များ ပို၍ များပြား သော ကြောင့်ဖြစ် လေသည်၊ အမျိုးသားများ သည် အချို့မှ ဘုန်း ကြီး ကျောင်း ပညာ၊ မူလတန်း ပညာ ကို သင်ယူခွင့် ရခဲ့ သော ကြောင့် အမျိုး သမီး များ ထက် အ ရေးအဖတ်၊ အထက်ထူင် ပိုမို တတ်မြောက် ထားကြပြီး ဖြစ် လေသည်၊ အမျိုး သမီး များ မှ မိန်းမ လေး များ စာတတ်ရန် မလို ကြောင်း ၊ အိမ် မျက်စွလုပ်ငန်း များ ထင်ကြီးလျှင်ကြီး သလို ငယ်လျှင် ငယ်သလို ဖြစ် ရှား ပါဝင် နေရသည့် အ ကြောင်း များ ကြောင့် ဘုန်း ကြီး ကျောင်း ပညာ ရော ၊ မူလတန်း ပညာ ပါသင်ယူခွင့် မရရှိ ခဲ့ကြ ပေ ၊ ယခုကဲ့သို့ အားလပ် သည့် အချိန် ထင်မှ ပညာ ရေး ဌာနမှ နေ့ရသီ အ အ သုံးလုံး ကျ သက်ကြီး သင်တန်း များ လာ ရောက် ဖွဲ့လှစ် သင်ကြား ပေး သ ဖြင့် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ စွာ သင်ယူ ခွင့် ရှိ ကြောင်း လူ လာ မှတ် တမ်း တင်ခွင့် ရခဲ့ပါသည်။

အသုံး လုံး ကျသင်တန်း တက် ရောက် သင်ကြား ရေး နှင့် ပတ်

သက်၍ မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်ရှိကြောင်း မေး မြန်း ကြည့်ရအံ့ကစီတီဝင်
စားကြောင်း၊ အချို့မှာ သူများ တက်၍တက်ရ ကြောင်း၊ အချို့ကဘုရား စာ
တရားစာ ဖတ်ချင် မှတ်ချင်၍သင်ကြား ရခြင်းဖြစ် ကြောင်း၊ အချို့မှာ ငယ်
ငယ်က သင်ဘူးပြီး မေ့နေသဖြင့်ပြန်လည်သတ်ရရန်သင်ကြားခြင်းဖြစ် -
ကြောင်း ပြောကြား ကြ လေသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ် စေ ၁၉၆၉ခုနှစ် ``အ``သုံးလုံး ကျောက် ကြီး
သင် တန်း များ ဖွဲ့စည်း ဆောင်ရွက် ရေးလုပ် ငန်း မှာ ``စာမတတ် သူ
လျှော့ ပါး ပပျောက် ရေး ပဏာမ ရှေ့ ပြေး စမ်း သင် ဆောင် ရွက်မှလုပ်
ငန်း `` အဖြစ်ပညာ ရေး ဌာနမှသတ်မှတ်ထားပြီး ၊ လှန်ခဲ့ သော ၁၉၆၆-
၁၉၆၇-၁၉၆၈ ခုနှစ် များ မှ ``အ``သုံးလုံး ကျောက်တန်း များ ကတပိုင်း
တစ မတတ်မြောက်ခဲ့သူများ ကို၊ စာလုံးဝတတ် မြောက် ရေးလုပ် ငန်းအဖြစ်
သတ်မှတ်ထား သဖြင့်ပညာ ရေး ဌာနမှ ``အ``သုံးလုံး ကျောက်ကြီးသင်တန်း
မှာ အောင်မြင် ဖွဲ့စည်းသည့်တို့ပင် ကောက်ချက်ချရမည်ဖြစ် လေသည်။ တော်
ရိုး လူငယ်တို့၏ပညာ ရေးသင်လည်း တနှစ်ပြီး တနှစ်အဆင့်မြင့်လာကာ ၊
နောင်တွင် စာမတတ်သူဦး ရေများ တဖြည်း ဖြည်း ပ ပျောက်သွား ချိန်အွယ်
ရှိပေသည်။

လေ့လာ ခဲ့ သော တောင်ရိုးတို့ ဒေသတို့၏ ``အ``သုံးလုံး ကျောက်
သင် တန်း များ ကိုမြို့နယ်ကြီးကြပ် ရေး ကော်မတီမှတစ်ဆင့်၊ မြို့နယ်ခွဲကြီး ကြပ်
ရေး ကော်မတီ များ ရှေ့က ဖမ်းတို့ ကျေး ရွာအစုစု စာ ပေတတ် မြောက်
ရေး အတွက် အား တက်သ ရောလုံး ပန်း ကြော့ကိုင်တဝန်ရှိ သောပုဂ္ဂိုလ်
များ အပြင် ကျေး ရွာအစုစုရှိ တောင်ရိုး လူငယ်များကလည်း ပိုင်း ဝန်း
ဆောင်ရွက်ကြ ကြောင်း ကျေရွှင် လေသည်။ အသုံးလုံးသင်တန်းအတွက် စေတနာ
ဝန်ထမ်း သက်သက်လာ ရောက်လုပ်အား ပေးကြ သောရပ် ဝေးမှဆရာ၊ ဆ
ရာမ များအား ကျေးရွာမှ ဧည့်ဝတ် ကျေပွန် ရွာပြုစေ ဝင်ရွောက်ကြလေသည်။

လုပ်အားပေး ဆရာ၊ ဆရာမထို့အတွက် လိုအပ်သော ဝေငွေ၊ မီး၊ ထင်းမှအစ
ရွာမှ တာဝန်ယူကာ သင်တန်းသား များအား၊ အလှည့်ကျတာဝန်ချထားပေး
လေသည်။ (ရွာတာဝန်များ သည်ဟု ဖြောင့်ဆိုကြသည်) ညအချိန်သင်တန်း အကြို
အပိုကိုလည်း၊ ကော်ဗီတီကပင်တာဝန်ယူ၍ ရွာလမ်းများ တလျှောက် အောက်
လင်းခါတ်မီးဖြင့် အိမ်တိုင်ယာ ဝေငွေ နေ့စဉ် နေ့တိုင်းသင်တန်းပြီးဆုံး သည်
အထိထိုက်လံပို့ ဆောင်ပေးကြ လေသည်။

အစိုးရမှအသုံး လုံးသင်တန်းများ ဖွင့်လှစ်ပေးခြင်း ၊ အ
ဆုံးဆုံး ဖျာဝှား မှုများလုပ်ကိုင် ပေးခြင်းဖြင့် တောင်ရိုးလူငယ်တို့သည် အ
ရေး၊ အဖတ်၊ အထွက်တွင် လုံးဝတတ်မြောက်သွားသူ၊ အနည်းအကျဉ်းတတ်သူ
စသည်ဖြင့်ရှိခဲ့ကြသဖြင့် “အ” သုံးလုံးသင်တန်း ဖွင့်ရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ
အောင်မြင်သည်ဟုဆိုရမည်ဖြစ်လေသည်။ ထိုသို့ အောင်မြင်မှုရသည့် အပြင်
လုပ်အားပေး ဆရာ၊ ဆရာမများ၏ ကျွမ်းကျင်လိမ္မော်မာ မှုစေတနာထား
မှုများသည် တောင်ရိုးလူငယ်တို့၏ ပညာရေး နှင့်လူမှုရေးလျှင် ရွာများမှသတ္တဝါ
ဖြစ်လာ၍ တောင်ရိုးလူငယ်များအား အဘက်ဘက်မှ ဘက်စုံဗဟုသုတများ ကို
လက်တွေ့ သင်ကြား ပေး သကဲ့သို့ဖြစ် နေ ပေသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်
၁၉၆၉ ခု၊ တစ်ရွာ နေရာသို့ အသုံးလုံး ကျသင်တန်းများ ဖွင့်လှစ် နေစဉ်
မီးလောင်မှတ်တမ်းဖြစ် ပျိုးခဲ့ရာ၊ ထိုမီး လောင်သည့်ကိစ္စနှင့် ပါတ်သက်၍ -
တောင်ရိုးလူငယ် များ ဝေငွေ၊ လုပ်အားပေးဆရာ၊ ဆရာမများ ပါ ပါဝင်
၍ မီးဘေးကယ်ဆယ်ရေးလုပ်ငန်းများကိုလုပ်ကိုင် ခဲ့ကြ လေသည်။ မီးလောင်
ပြင်တွင် အိမ်ဆစ် ဆောက်လုပ်ရာ၌ တောင်ရိုးလူငယ်များ နှင့်ဆရာ၊ ဆ
ရာမများပါ ပါဝင် ဆောက်လုပ် ပေးကြခြင်း ၊ ပစ္စည်းများပိုင်း ဝန်း၍
သယ်ပို့ကြခြင်း၊ ဆေးပေး မီးယူ ပြုစုစုသ ပေးကြခြင်း၊ ထင်း ၊ ဝေငွေ၊ မီး
ဆန်၊ ပဲ အမျိုးမျိုးကို မီးဘေး ဒုက္ခသည်များအတွက် ရွာ ဖွဲ့စုဆောင်း ပေး
ကြခြင်း၊ စသည်လုပ်ငန်းများကို ဆရာ၊ ဆရာမများက ဦးဆောင်၍ လုပ်

ကိုင်ပြသောအခါ၊ တောင်ရိုး လူငယ်များ ကလည်းအားတက်သ ရော့ပါဝင် လုပ်ကိုင်ကြလေသည်။

၎င်း ပြင် တောင်ရိုးလူငယ်များ၏တကက်ပွဲ၊ မီး လုံး ပွဲ
တူ ရား ပွဲ၊ ဆွမ်း တော်ကြီး တင်ပွဲများ ထူလည်း လုပ်အား ပေးဆရာ၊ ဆ
ရာမများ က တောင်ရိုးလူငယ်များ နှင်အတုဒူး တူ ပေါင်ဘက်ပါဝင် ဂျာ ဝ်
ဂွားလာကြ သောအခါ တောင်ရိုးလူငယ်များ မှာ တစ်စုံတစ် ဝမ်း ပန်းတသဖြင့်
ထက်ခံကြကာ စု ပေါင်း ဆောင်ရွက်ကြ လေသည်။

ထို့ ကြောင့်အ ရေး ၊ အ ဖတ် ၊ အထက်တူ သောအသုံးလုံး ပညာပေး
မှသာမကလဲ လူမျှ ရေး နယ် ပါယ်အတူ ဝင်း လူ့အ ဖွဲ့အစည်းအ နေဖြင့် ဤ ကဲ့သို့ စည်း
ပူးပေါင်း၍ ဤ ကဲ့သို့ ပင် ပါဝင် လုပ် ရွား ကြရ ပါတကားတူ သော အသံ ပညာ ၊
ဗဟုသုတများ စုံလည်း လုပ်အား ပေး ဆရာ ၊ ဆရာမ များ ကနည်း ပေး
ထမ်းပြ လုပ် ဆောင်ပြသသူ ၊ ကြ ပေသော်။

မည်သို့ပင်ဖြစ် စေ တောင်ရိုးလူငယ်တို့၏ ပညာ ရေး သည် ၊
“ မျက် မှောက် ခေတ်ပညာ ရေး အဖြစ် ” မူလအစကပင် အောင်မြင် စွာ
ထွက် ရွား နိုင် ခဲ့ပြီဖြစ်သဖြင့် နေ ဝင်ထိုင်ထိုက် အောင်မြင် မှုများ ရရှိလာ
နိုင်ထိမ်းဦး မည် တူ နို့မှန်း ရပါသည်။

(၁) ကျန်း မာ ရေး

တောင်ရိုး လူငယ်တို့သည့်အများ အား ဖြင့် ကျန်းမာ
သန်စွမ်းကြလေ သည်။ ရေ မြေ တော တောင်သဘာဝသည့်လည်း ၊ ကျန်းမာ မှု
ကို အထောက်အကူ ပြုသ ကဲ့သို့ဖြစ် နေ ပေ သည်။ ကျယ် ပြန့်သော တော တောင်သဘာ
ဝ ရှုခင်းများက စိုင်းစို ပတ်လည်တစ်ဝှံ နေခြင်း ၊ သစ်ပင် တော တောင် များ
ကို အမှီပြု၍ တောင်ရိုး ရွာ များစုံတစ် ထောင် နေထိုင်ကြခြင်း ၊ လူဦး ရေ နည်း

ပါး ၍ နေထိုင်ရသည့်နယ် မြေသစ်ကျယ်ပြန့်သန့်ရှင်းခြင်း၊ သန့်ရှင်းလတ်ဆတ်
 သော လေကုန်ရှက်ရခြင်းတည်းဟူ သောအကြောင်းအချက်များသည်မူလသဘာ
 ဝကပင် တောဝင်ရုံးလူငယ်များ၏ကျန်း မာမှုကိုအထောက်အကူပြု နေခြင်းဖြစ်
 လေသည်၊ ၎င်းပြင် တောဝင်ရုံး တို့သည်ရုံးသားစု နေထိုင်ကြခြင်း၊ ရုံးသား
 စုဝေး သောက်ကြခြင်းများ ကြောင့် နေထိုင်စား သောက်မှုနှင့်ပတ်သက်၍
 ကြီးမား သောပြဿနာများမပေါ်ပေါက်ခဲ့ပေ။ ကြီးကျယ်ဆန်းပြားသော ရေ
 ဂါယများလည်းဖြစ် လေဖြစ်ထမရွံ့ပေ။

တောဝင်ရုံး ရွာတရားတစ် တောဝင်ရုံးတို့၏ နေအိမ် များ
 သည်အများ အား ဖြည့်သက်ကယ်မိုး၍ဝါး ဖြည့်ဆေးစက်လှစေထားကြ သောတုတ်
 ကွေး နစ်ကလေး များ သာဖြစ် လေသည်။ တုတ် ကွေး အိမ်သည်မှ တစ်ဆင့်
 တည်း ရှိ သောအိမ်ကလေးများ အိမ်တစ်ခုချက်စီ တူညီအဖုံဖုံအဖြစ် ဖြစ်
 ထိုအဖုံဖုံကလေး များ သည်စက်ဝိုင်းခြင်းပုံသဏ္ဍာန်ခပ်စား ကွေး ကွေးရှိ လေသည်၊
 တုတ်ကုန် ကွေး ၍ပြုလုပ်ပြီး သက်ကယ်မိုး ထား လေသည်။ ထိုတုတ် ကွေးအမိုး အောက်
 တွင်အိမ်အပေါ်ထပ် အိမ်ဦးခန်း သို့ တက်ရန် လှေခါး ရှိ လေသည်။ အခြား တ
 ဘက်တုတ်ကွေး အမိုး သည်အိမ်မကြီး နှင့်တစ်ဆင့်တည်းရှိ လေသည်။ သူဝိအမိုးဖြင့်
 ပျဉ် ထောင့်အိမ်များ သုံး လေး အိမ်ရှိသည့်မှလွဲ၍ ဝါးအခင်း၊ ဝါးအကာ၊ ဝါး
 တိုင်တိုင်ကာ၊ သက်ကယ်မိုး ထား ဆေးဝါး အိမ်များသာဖြစ်ကြ လေသည်။ ကျန်း
 မာ ရေးအမြင်ဖြင့်ကြည့်လျှင်မူကား ထိုတုတ် ကွေးအိမ်များ သည်ကျန်းမာ ရေး
 နှင့်မညီဟုထင်မြင်ဘယ်သူပင်ရှိ လေသည်။ သက်ကယ်အမိုး စပ်ပြန့်ပြန့်မိုးထား
 ပြီး ခေါင်မိုး နှစ်ဘက်၏တံဆက်မြတ် များသည့် မြေကြီးနှင့်ထိရ နည်းပါးရှိ လေသည်။
 အချို့တံဆက်မြတ်များ သည် မြေကြီးနှင့် လူတရပ် မရှိတရှိ ကွာလေသည်။ အချို့အိမ်
 များသည်နှစ်ထပ်ဖြစ်၍ အောက်ထပ်တွင် ခိုင်းနွား များကိုထား သည့်နွား ခြံ
 ရှိ လေသည်။ အပေါ်ထပ်ထုစီလူ နေထိုင် လေသည်။ ပြုတင်းပေါက်များ များ
 မရှိတဲအိမ်လုံးထုစီ နှစ် ပေါက်သုံး ပေါက်သာရှိ လေသည်။ ထို့ကြောင့် နေ အိမ်

တောင်ငူတို့၏ နေအိမ်

နှ့် ပီတိသက်၍ ကျန်း မာ ရေး ချီယှင်းဘယ် ဂါအဖြစ် ထင်မြင်စ ဂါဖြစ် နေ နီ လည်း၊ ဘော ဘော ဝိသဘာဝ နှင့်သဘာဝ သော ဂျာခင်း များ ဤာ င့် ပေ လေး၊ သို့တည်း မဟုတ် လေ ဘောင်း လေသ နှ့်ကို ဝလင်လင် ဂျာရှက် ဂါ မှာ ဤာ င့် ပေ လော၊ မသိ ပေ၊ ဘောင် ရိုးလူ ငယ်တို့သတ် ကျန်း မာ သန် စွမ်းလျက် ပင် ရှိ ဤာ င်း ဣရ ပေသတ်။

အစားအသောက် နှင့် ပီတိသက်၍ လည်း ဘောင် ရိုးလူ ငယ်တို့ နေ့ စဉ်စား သောက် နေသည့်အစား အစာထင်အသား ငါး မှာ အလွန် နည်း ပါး ပြီး ဘောင် ယာ မှ ထက်သည့် ဟင်း သီး ဟင်း ရှက် ဘော ကံ ဝဲသီး နှ့် များ ကို သာ အများ နုံး စား သောက် ကြ လေသတ်။ အသား ငါး ကို ပေး လှ ဈေး သို့ ဂရက် တကြိမ် သာ သူား ရောက် ဝယ် ခြွမ်း ဂါ ခြင်း ၊ အသား ငါး သည် ဈေး ကြီးသဖြင့် ဘောင် ရိုး လူ ငယ်တို့၏ စီး ပါး ရေး နှင့် ထက် ခြေ မကိုက် ခြင်း စ သော အဤာ င်း များ ဤာ င့်၊ အသား ငါး ကို နေ့စဉ် စား သောက် နိုင် ခြင်း မ ရှိ ပေ ၊ ဘောင် ရိုး လူ ငယ်တို့ နေ့စဉ် စားသုံး သော ဟင်း လျာ များ မှာ ၊ ဖရုံသီး ဟင်း ၊ ဝဲပုတ် ဘောင်း ၊ ဝဲအမ်း များ ဖြစ်သည့် ရှေ့ဝဲ ၊ ဝဲဘောင် ၊ ရှည် ၊ ဝဲပွ ၊ ဝဲပြင်း စေ့ တို့ကို ချက်ပြုတ် ထား သည့် ဟင်း လျာ များ ၊ သခါးသီး နှင့် ဝဲပြင်း စေ့ ရော နှော ချက်ပြုတ် စား သည့် ဟင်း စသည် တို့ဖြင့် လေသတ်။ ဘောင် ရိုးလူ ငယ် တို့အ နှစ်သက် နုံး ဟင်း လျာ မှာ ဝဲလုံးဟင်း နှင့် ဂျားမြစ်သုတ် ဖြစ် လေသတ်။ အ လျှစ် များ ထင်ထို ဟင်း လျာ များ ကို ချက် လေ့ရှိ သည်။ ဘောင် ရိုးတို့၏ ရိုး ဂါ ဟင်း တမ်း မှာ ဝဲ စေ့သို့ မဟုတ် ဝဲ ဘောင် များ ကို ဆား ၊ နနွင်း မှာ ၊ လှည်း ၊ ကြက် သူန် ဖြာ ၊ အနီ ၊ သီအ နည်း ငယ်ဖြင့် ရေလုံပြုတ် ချက်ပြီး လှင် မီး ပေ ၊ မှာ ချက် နီး ထင် ။ ။ ။ ပေ ။ ။ ခေ ။ ။ မွေး ကြင် သည့် အရှက် ခြေ ကံ တမ်း ကို ခတ် လိုက် ခြင်း ဖြင့် ရှိ သော မွေး ကြင် သည့် ဟင်း တမ်း ပင် ဖြစ် လေသတ်။

ထို ။ ။ ။ ပေ ။ ။ နှင့် ပီတိသက် ၍ ပုံ ပြင် ခဏာ ဂါ တချိန် လေ

သည်။ ရွှေသရေခါအခါလွန်ချောမောလှပသောတောင်ဂိုးပျံဖြူမလေး
 တယောက်ရှိလေသည်။ ထိုတောင်ဂိုးပျံဖြူမလေးအားရှင်ဘုရင်ကမြတ်နိုး
 တော်မူသဖြင့်မိဖုရားအရောက်ပေး၍မြှောက်စားချီးမြှင့်လေသည်။ မိ
 ဖုရားဖြစ်သဖြင့်နန်းတော်တွင်း၌နန်းစည်းစိမ်ဖြင့်ခန်းခန်းနား
 နားနေရပြီးအစားအသောက်အနေအထိုင်သည်အခြားနန်းတွင်းသူ
 များ၏အလယ်တွင်ခန်းနားကောင်းမွန်စွာစားသောက်နေထိုင်ရလေ
 သည်။ ရှင်ဘုရင်သည်ထိုတောင်ဂိုးမိဖုရားအားချစ်မြတ်နိုးတော်မူလှသ
 ဖြင့်၄င်း၏နေရင်းဇာတိဖြစ်သောတောင်ဂိုးရွာသို့ပြန်ခွင့်မပြုနိုင်
 ပေ။ နှစ်၊ လ၊ ရက်များကြာသွားလော့သောအခါတောင်ဂိုးမိဖုရား
 သည်မိမိရွာ၌မိမိတို့၏မလေ့ထုံးစံအစားအသောက်များကိုအောက်မေ့
 သတိရလွမ်းဆွတ်ကာ `` ငါ့ချစ်ထမင်း၊ ဝဲလုံးဟင်းနှင့်ချိုး ပေ့ရွက်ကို ဘယ်
 လက်ကိုင်စွဲမစားရဘဲ၊ မယ့်ကံစွဲ `` ဟူ၍တမ်းတပြီးငိုကြွေးသောဟူ၏။

တောင်ဂိုးလူငယ်တို့ဟင်းလျှာချက်ပြုတ်ရဘွင်နွှင်း
 နှင့်ရှင်ဂိုဏ်းကိုအသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။ ချမ်းအေးသောရသာဥတုဖြစ်သ
 ဖြင့်နွှင်းနှင့်ရှင်ဂိုဏ်းကိုသုံးကြခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုလေသည်။ အထူးသဖြင့်သား
 သမီးမွေးဖွားပြီးကာစတောင်ဂိုးအမျိုးသမီးငယ်များသည်မီးတွင်း
 (ရ) ရက်မီးနေရသဖြင့်ထိုအချိန်တွင်နွှင်းနှင့်ရှင်ဂိုဏ်းကိုများစွာသုံး
 စွဲကြလေသည်။ နွှင်းမျှင်းရှင်ခြင်း၊ နွှင်းဖြင့်တကိုယ်လုံးလိမ်းကြခြင်း၊
 နွှင်းကိုစားသုံးခြင်းစသည်ဖြင့်စားသုံးကြလေသည်။ ထိုအတူရှင်ဂိုဏ်းလည်း
 ထမင်းစားသည့်အချိန်သားဖြင့်ထို၍အစိမ်းသက်သက်စားခြင်း၊ ရှင်ဂို
 ဟင်းခါးရည်ချက်သောက်ခြင်းစသည်ဖြင့်သုံးစွဲကြလေသည်။ ထိုသို့နွှင်း
 နှင့်ရှင်ဂိုဏ်းကိုသုံးစွဲခြင်းဖြင့်အသားအရေကောင်းမွန်ကာ၊ သွေးပူတ်၊
 လေပူတ်များကင်းစင်၍မိခင်၏နို့ရည်လည်းကောင်းမွန်ကြောင်းယုံ
 ကြည်ကြလေသည်။

တောင်ဂိုးအမျိုးသမီး ငယ်များ၏သားဖွား မှုနှင့်ပတ်သက်
 ၍လေ့လာပြီး ခဲ့သော တောင်ဂိုးဒေသတွင်အစိုးရခန့်သားဖွား ဆရာမဟု
 ၍သီး သန့်မရှိပေ။ (အခန်း ၂။ မိဘနှင့်သား သမီး များဆက်ဆံပုံနှင့်
 ဝန်ဝတ္တရား များ တွင်ဖော်ပြပြီး) ။ တဲရွာနှင့်အနီး အနားရွာများ
 ဖြစ်သောကုန်း သာရွာ၊ ကျောက်ကြားရွာများတွင် တောင်ဂိုးအမျိုးသမီး
 သား ဖွား လက်သယ်နှစ်ဦးရှိလေသည်။ ပေါင်မြဲနှင့်ဒေင်အေး စိန်ဟု ခေါ်
 လေသည် (ယခုအခါတွင် ပေါင်မြဲမှာအသက် ၇၅ နှစ် ကျော်ဖြစ်ပြီး ဒေင်အေး
 စိန်မှာအသက် ၅၀ ကျော်ဖြစ်လေသည်။) ပေါင်မြဲနှင့်ဒေင်အေး စိန် -
 သည်ငယ်ရွယ်စဉ်အသက် ၃၀ အရွယ်လောက်မှစ၍၊ သားဖွား လက်သယ်အလုပ်
 ကိုလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။ တဲရွာနှင့်အနီးအနားရွာရှိကိုင်ဝန်ကောင်များအား
 လုံးကိုလိုလက်သယ်နှစ်ဦး ကပင် မွေး ဖွား ပေးကြလေသည်။ မိမိတို့ရပ်ရွာအ
 တွက်သား ဖွား ဆရာမမရှိသော်လည်း ၊ မိမိတို့၏ဝါသနာအလျောက်မိမိတို့
 ၏စိတ်ဆန္ဒဖြင့် ရပ်ရွာကိစ္စကိုကူညီလုပ်ကိုင်လာခဲ့သည့် တောင်ဂိုးအမျိုးသမီး
 များ ဖြစ်သည်ဟု၎င်းတို့၏စွမ်းဆောင်ချက်များကိုမှတ်တမ်း တင်ရမည်ဖြစ်
 ပေသည်။ ခလေး မွေး ဖွား ပေးရသောအခါတွင် ခေတ်မှီနည်းစံနစ်များဖြင့်မွေး
 ဖွား ပေးခြင်း မဟုတ်ဘဲ ရှေးခေတ်မိဘဘိုးဘွားများ၏စံနစ်အတိုင်းဆေး
 မြီး ထိုများဖြင့် မွေး ဖွား ပေး လေသည်။ ၎င်းအမျိုးသမီး နှစ်ဦး၏ဖခင်
 မှာလည်း ယခင်အင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲဖြစ်စဉ်က၊ ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ဘူး ပြီး
 စစ်သား လူထွက်ဘဝဖြင့် တောင်ဂိုးရွာသို့ပြန်လည်ရောက်ရှိလာကာမိမိ၏
 အထွေအကြံအရတတ်မြောက်ခဲ့သောအတတ်ပညာမဟုတ်ဘဲ များဖြင့်ရပ်ရွာအ
 တွင်း တွင် ဆေး ကုခြင်း၊ သားဖွား ပေးခြင်း၊ ဆေးဖော်စပ်ခြင်းစသော
 ဆေးဆရာအလုပ်ကိုလုပ်ကိုင်ခဲ့လေသည်။ ၎င်းတွယ်လွန်သွားသောအခါ၎င်း
 ထံမှသမီး နှစ်ယောက်ကဖခင်၏အတတ်ပညာများကိုရယူခဲ့ကာဆက်လက် ၍
 ဆေးကုခြင်း ၊ သား ဖွား ခြင်း စသောအလုပ်ကိုဆက်လက်လုပ်ကိုင် ခဲ့လေသည်။ ။

ထို့ကြောင့်သား ဖွား မှုစံနစ် နှင့် ဆေး ဝါး များသည် ရှေး
ခေတ် ရှေး စံနစ်အတိုင်းပင်ဖြစ် လေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ် စေသား ဖွား မှု
ဆိုင် ဂျာလုဝင် ဝန်းပိုင်း တွင် ပေါင်မြေ နှင့် ဒေဏီ အေး စိန် နှစ်ဦးစလုံး က
ပင်ထွမ်း ကျင် အောင်မြင် စွာ မွေး ဖွား ပေး ချင် ခဲ့ လေသည်။ သား ဖွားဆ
ဂျာမသည် မွေး ဖွား ချိန်တွင် မိခင် လေ ဝင်းအား ကြီးတ ချောင်းကိုအား ပြု
ဆွဲထား စေပြီး၊ နောက်တွင် ရှိ သောလူတ ယောက်ကိုအ မြဲပြုကာလွယ်ကူ စွာ
မွေး ဖွား ပေး ချင် လေသည်။ စား ဆေး အ နေဖြင့်မီး တွင်း (၇) ဂုတ်တွင်
စား ဂုန် ဆေး ပူတမ်း ၊ ဆေး ပြယ်တမ်း ရေခဲခဲ ဝေး သုံးရ လေသည်။ မီး
နေ ဂုန်အထက်အ ရေး ကြီး ဆုံး မှာ မီး ဖို ဂုန်ပင်ဖြစ် လေသည်။ မီး နေသည်
အား အထက်ပါ ဆေး များ စား စေပြီးထိုမီး ဖို ဘေး တွင်အနည်း ဆုံး (၇)
ဂုတ် နေထိုင် စေ လေသည်။ နန္ဒင်း နှင့်သား လှော်ကိုစား စေခြင်း ၊ လိမ်း
ဗြူ စေခြင်း နှင့် စမုံနက် ထင်း ဂူးစိမ်း များ ကိုမီး ကင်၍ ရှူစေခြင်း စ
သော ရိုးဂျာ စံနစ်အတိုင်း လုပ်ကိုင် နေထိုင် ရ လေသည်။ သား ဖွား ဆရာ မ
သည်အခြား ကူညီ မေ့ များမရှိ သော်လည်း ၊ မိမိတဦးတည်းပင် ချင် နင်း
စွာ မွေး ဖွား မှုဆိုင် ဂျာလုဝင် ဝန်း များကိုလုပ်ကိုင် သွား ချင် ပေသည်။ ချက်
ကြီး ဖြတ်ဂျာတွင်လည်း ၊ ချက်ကြီး အောက်မှ မီး သွေး တစုံးခံ၍ ဝါး ကြော ဝါး
ဖြင့်လှီး ဖြတ်ကာအဝီ ချစ်ကြီး ဖြင့်ချစ် နှော ဝင်လိုက် လေသည်။ ၎င်း နောက်
သလဲ ရွက်အ ဖန် ရေဖြင့်လိမ်း ကြလိုက်လျှင် အ နာကျက်လွယ်သည်ဟူ၍လည်း ယုံကြည်
ကြ လေသည်။

တောင် ရိုးတို့သည် ဆေး ဂုံကို ကြောက် ရွံကြ လေသည်။ ရေ ဝါ
ဘယ များဖြစ် ပြီးလာ ပါက ဆေး ခြီး ထိုနှင့်ပင် ပထမဦး စွာ ကုသကြ လေသည်။
တောင် ရိုးတို့ ဒေသတွင် ရှိ သောသစ်ပင် ၊ သစ်ရွက် ၊ သစ်မြစ် များကို လည်း
ဆေး ဘက်ဝင်သည်ဟုအ မြီး မြီး သုံး စွဲတတ်ကြ လေသည်။

တောင်ငို: လူငယ်များ သည်အထက်ကဲ့သို့ ဖေT ပြုခဲ့သည့်အတိုင်း မူလ ဝိဇနာ နှင့်သဘာဝ၏အထောက်အကူပြုမှု၊ ဤကဲ့သို့ကုန်းမာသန်ရမ်းကြသည့်ကများ လေသည်၊ ကိုယ်လက်လျှော်ရှားမှအနေဖြင့်လည်း သီးသန့်ကိုယ်လက် လေ့ကျင့်ခန်း ယူရန်မလိုတော့ပေ။ မနက်မိုးလင်း မှမိုးချုပ်ပေါက်တူး ထမ်းကာဝေး လံလှသော တောင်ယာ တောသို့သွား ရောက်အလုပ်လုပ်ကိုင်ရသဖြင့်သဘာဝ ကျကျကိုယ်လက်လျှော်ရှားမှရရှိပြီး သား ဖြစ်လေသည်။

အားကစား နှင့်ပိတ်သက်၍ တစ်ခုခုကိုင် ဘေးလုံး အသင်း ကို ဖွဲ့ စည်း ထား ရှိပြီး လေ့ကျင့်မှုများ လုပ်နေလေသည်။ သို့သော် ဖြစ်နယ်လက် ရေး စဉ်ကတစ်ပါး ဝင်ကြရသေး ကြောင်း သိရှိရလေသည်။

အခြား ရိုး ဂါကစားနည်း များ မှာထုတ်ဆီး တိုး ကစားခြင်း၊ သိုင်း ကစား ခြင်း၊ ပန်ထိုး ခြင်းစသည့်ကစား နည်း များ ဖြစ်လေသည်။

ပန်ထိုး ခြင်း နှင့်သည့်မှ ဝါယခု ခေတ်သိုင်း ကစား သင်္ကန်းဖြစ်လေ သည်။

(ဂ) စီးပွားရေး

တောင်ငို: လူငယ်များ ၏စီးပွား ရေးကိုင်အခွင့်အာဏာ သာ တောင်ယာစိုက်ပျိုးခြင်း လုပ်ငန်း နှင့်ပိတ်သက်၍ စိုက်ပျိုး ရေး အပိုင်း နှင့် မွေး မြူရေး အပိုင်း ဟူ၍ နှစ်ပိုင်း တွေ့ရှိရလေသည်။

(ဝ) စိုက်ပျိုးရေး

တောင်ငို: တို့၏ စားဝတ် နေရေး ၊ စီးပွားရေး အထက်အခွင့်အာဏာ သွေး ကြောဖြစ်သော လုပ်ငန်း မှာစိုက်ပျိုး ရေးပင်ဖြစ် လေသည်။ တောင်ငို:လူငယ်များ ၊ အထက် (၁၄) နှစ် (၁၅) နှစ် (၁၆) နှစ်အရွယ် ရောက်ပြီဆိုလျှင် တောင်ယာ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ငန်း ခွင့်ပြုပါဝင် လုပ်ကိုင် ရပြီဖြစ် လေသည်။ ၎င်း တို့ အများဆုံး စိုက်ပျိုးသော သီးနှံပင်မှာ

အလား ၊ မုံလာ (ဂေဏီထုပ်) နှင့်ယာစပါး ဖြစ် လေသည်။ အခြားသီးနှံ များမှာ မြေဝဲ ၊ ဂျင်း ၊ ဂုံ၊ ငြုပ် စသည်တို့ဖြစ် လေသည်။

တောင်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း တွင်လူအင်အားနှင့် ရွှံ့နွား အင်အား ပူးပေါင်း၍လုပ်ကိုင်ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့်စိုက်ပျိုးရေး တွင်လူငယ်များသာမက ဓိကဇာတ်ကောင်များဖြစ်ကြလေသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော်လူငယ်များသာလျှင် ခွန်အားဖြည့်လုပ်နိုင်၊ ကိုင်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ အသက်ကြီးသောမိဘများ အနေဖြင့်လည်း အသက်အရွယ်ကြီး ရင့်လာ၍ မလုပ်နိုင်၊ မကိုင်နိုင်ကြသဖြင့် လုပ်နိုင်၊ ကိုင်နိုင်စွမ်း ရှိသော သားသမီးများကိုသာအားကိုး၍ရရှိဆိပ်ထောင်ကျသွားသော်လည်းသား အငယ်ဆုံး ခိုလှောင်ဆိပ်ထောင်မခွဲဘဲ မိဘအိုများနှင့်အတူနေထိုင်သွားကြလေ သည်။ ထို့ကြောင့်အသက်အရွယ်အိုမင်းလာသောမိဘများအားသားသမီးလူ ငယ်များကသာလုပ်အားအပေး ခိုင်ဆုံးဖြစ်လေသည်။ မိဘများအနေဖြင့် မူကား ငြေးငွေ၊ မျိုးစပါး၊ များကိုသာစုဆောင်း ထွက်ကံ၍နည်းပေး လမ်းပြဆိုဆုံးမရသည့်တောဝန်ကိုသာလုပ်ဆောင်နိုင်တော့လေသည်။

တောင်ရိုးအမျိုးသားလူငယ်များသည် မြေယာများကိုပြု ပြင်၍အလား များစိုက်ပျိုးရာတွင်တပို့တွဲလခွဲ တောင်ကုန်း၊ တောင်ကုံး များ၏တောင်စောင်းများတွင် ရွှံ့နွား အင်အား၊ လူအင်အားဖြင့် ထွန် ယက်တူး တွ၍ မြေယာများကိုပြုပြင်ထားပြီး သားဖြစ်လေသည်။ ထိုသို့ ထွန် ယက်ထားသော မြေကိုအမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးလူငယ်များပူးပေါင်း၍ ပေါက်ပြားဖြင့် မြေကိုထုခြေရလေသည်။ အထူးသဖြင့် တောင်စောင်း ဆင် ခြေလျှော့နေရာများတွင်ရွှံ့နွားများ သွားလာမလုပ်ကိုင်နိုင်သဖြင့်လူ အင်အားဖြင့် ပေါက်ပြား ကိုင်ကာ မြေကို ခြေဖွဖြုတ်ရလေသည်။ နောက် တစ်ခုတွင် ``စုံးပြား`` ဖြင့်သစ်ခက်ဆွဲရလေသည်။ သစ်ခက်ဆွဲသည့်အခါ မြေ အသွား (၃၀) ချောင်းရှိသောစုံးပြားဖြင့် မြေအစုံးအခဲများကို ခြေဖွ

ရခြင်း ဖြစ် လေသည်။ ထိုစဉ် ပြားကို `` ဆူး စင် `` ဟူ၍လည်း ခေ၀ လေသည်။ သစ်ခက်ဆွဲပြီး နေ၀က် မြေကြီး ပိုမို ကြေမွသွား ရန်အတွက်သံဆူး အသွား ၉၀၀မှ ၁၀၀၀ အထိတက်ဆင်ထား သော ဒလီမ့်ဆုံး ဝင်ရ လေသည် `` ဆူးတုံး `` လိုမ့်သည်ဟူ၍လည်း ခေ၀ လေသည်။ ဒလီမ့်တုံး ကို နွား ဖြင့်ဆွဲ၍ လိုမ့်ရ လေသည်။ ကွဲနွား ဖြင့် မြေကို ထွန်ယက်ခြင်း ၊ သစ်ခက်ဆွဲခြင်း ၊ ဆူး တုံး လိုမ့်ခြင်းတို့ကို တောငင် ရိုးအမျိုး သား လူငယ် များက လုပ်ကိုင်ကြ ရ လေသည်။ ဤသို့ အား ဖြင့် တပို့တွဲလတွင် ပင် မိုး ဦး ကျစိုက် ပိုးရန်အတွက် မြေယာပြုပြင်ထား ပြီး သား ဖြစ် လေသည်။

ထွန်ယက်ခြင်း ၊ သစ်ခက်ဆွဲခြင်း နှင့် ဆူး တုံးလိုမ့်ခြင်း ၊ များ ပြီး စီး ဝါက တောငင် ရိုးလူငယ် များ တို့သည်။ မြေပြုစာ ကောင်း မွန် ရေး၊ ပေါင်း နိုင် ရေး အတွက် မြေကို မီး ဖုတ်သည့် စံ နစ်ကို ကျင့်သုံး ကြ လေသည်။ မြေကို မီး ဖုတ်ခြင်းကို `` ကြက်တွင်းဆွဲသည် `` `` ပရစ် ဖုတ်သည် `` စသည်ဖြင့် ခေ၀ ဝေ၀ ကြ လေသည်။ ဦး စွာ ကြက်တွင်း ဆွဲရ လေသည် ၊ အမျိုးသီး လူငယ် များသည် တနေ့လျှင် ကြက်တွင်း တထောင် တထောင် ငါး ရာ မျှပြီး စီး လေသည်။ ကြက်တွင်း ဆွဲပြီး နွား ချေးအနည်း ငယ်ထည့်၍ အမျိုး သမီး လူငယ် များက မီး ဖုတ်ရ လေသည်။ နွား ချေး မီး လောင်လျှင် မြေဖြင့်ပြန် ဖုံး လိုက်ခြင်းဖြင့် ပရစ်လုံး များ ဖြစ်လာ လေသည်။ ပရစ်လုံး များ သည် တလုံး နှင့် တလုံး ခြေတလှမ်း ခန့်ကွာ လေသည်။ အတန်းလိုက် အတန်းလိုက် တညီတည်း ဖြစ် ရန်လည်း အရေး ကြီး လေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆို သော် ထိုပရစ်ပုံ များ အတွင်း သို့အလူး မျိုး ဥ များထည့်၍ စိုက် ပိုးရမည်ဖြစ် လေသည်။ ပရစ်ပုံအတွင်း ရှိ နွား ချေး သည် မီး ဖြင့် တငွေ ငွေ လောင်ထွမ်းပြီး ၄ - ၅ ရက်ခန့် ကြာလျှင် နွား ချေး ပြာကျသွား လေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ပရစ်ပုံ များ ကို အမျိုး သား ၊ အမျိုး သမီး လူငယ် များပူး ပေါင်း ၍ ဖြန့်ကြဲကတောင်း အဖြစ် ယက်၍ အလူး မျိုး ကို ထည့်စိုက်ရ လေသည်။ အလူး မျိုး ပီဃာ ချိန် ၁၀၀ ဆို လျှင် ကြက်တွင်း ပရစ်ပုံ ၂၀၀၀ မျှ ပုံရ လေသည်။ အလူး စိုက်သည့်အချိန်သည်

သင်္ကြန်မကျသေး ပေ။ သင်္ကြန်မကျခင်ကြိုတင်၍ စိုက်ထားရခြင်း ဖြစ်၏အလား
စိုက်ပြီး နောက်ဝဲအမျိုးမျိုး ၊ ဝဲပုတ်စေ့ပင်၊ ဝဲပွပင်များကို သီး ညှပ် အ
ဖြစ်မျိုး ကြ၍ စိုက်ပျိုး ဖြေရ လေသည်။

ထိုသို့တပို့ထွဲ၊ တပေါင်းလများတွင် မြေယာပြင်ဆင်ခြင်း ၊
သင်္ကြန်မတိုင်ခင်အလား စိုက်ပြီးခြင်း ၊ သီး ညှပ်များ စိုက်ခြင်း စသည့်လုပ်
ငန်းများပြီးဆုံး ပါက တောင်ရိုးလူငယ်တို့သည်လုပ်ငန်းတဝန်များပြီးဆုံး
သည့်အနေဖြင့်၊ တန်ခူးလတွင်သင်္ကြန်ပွဲ၊ တာတက်ပွဲ၊ ကဆုန်ပွဲများကိုအား
ပါး တရပျော်ပါး စွာပါဝင်ဆင်နွှဲကြလေတော့သည်။ တနှစ်တွင်တကြိမ်သာ
ပျော်ပါး ကြသဖြင့်၎င်း ၊ လှူဒါန်း ရမည့်အချိန်ဖြစ်သဖြင့်၎င်း၊ ဘာသာ
ရေး ရေသာ၊ လူမှုရေးပါအစွမ်း တုန်ပြုလုပ်ကြလေတော့သည်။ ဟောင်ရိုး
အပျို၊ လူပျိုများအပျော်ရွှင်ဆုံးအချိန်ဖြစ်လေတော့သည်။ ထိုအချိန်တွင် -
တောင်ယာလုပ်ကိုင်ခြင်း လုပ်ငန်း ကိုခေတ္တမျှရပ်နားထား သဖြင့်၊ ဤ
ယာလုပ်ငန်း နှင့်ပတ်သက်၍ဘာမျှစဉ်း စား လုပ်ကိုင်ရန်မလိုတော့ချေ
သို့သော်ကဆုန်ပွဲများ မကျင်းပမီနှစ်ကဆုန်ပွဲများကျင်း ပနေချိန်တွင်မိုး
တဖြိုက်နှစ်ဖြိုက်ရွာလပါကစိုက်ပျိုးထား သောအလားများအပင် ပေါက်လာ
လေတော့သည်။ အလား များအပင် ပေါက်လာပါက တောင်ယာလုပ်ငန်း
ပြန်လည်စတင်လုပ်ကိုင်ရပေတော့မည်။ ထို့ကြောင့် တောင်ရိုးအမျိုးသား
အမျိုး သမီး လူငယ်များ သည် ပေါက်ပြား ထမ်း ကာ တောင်ယာတွင်းသို့အ
လုပ်ဆင်းရလေတော့သည်။ အမျိုးသား အမျိုး သမီး လူငယ်များသည်အလား
အပင် ပေါက်များ ကို မြေဖို့ရလေသည်။ အလား အပင် ပေါက်လာသည်နှင့်အ
မျှ ပေါင်းပင်များလည်း ပေါက်လာသဖြင့်အမျိုး သမီး လူငယ်များက ပေါင်း
ပင်များကိုနှုတ်ရလေသည်။ တဲရွာ၊ တာတက်ပွဲကျင်း ပနေချိန်တွင် မိုး
ရွာလေ့ရှိသဖြင့် တဲရွာ တာတက်ပွဲပြီး ပါက တောင်ယာတွင်းသို့ အလုပ်
ပြန်ဆင်းရသည့်ကများ လေသည်။ ထိုသို့အား ဖြင့်အလား ပင် မြေဖို့ခြင်း ၊

ပေါင်း နှုတ်ခြင်း အလုပ် များကို နယုံလအထိ မနား မနေဆက်လက်လုပ်ကိုင် ရ
၍ ဝါဆိုလကမှ သာ ဝလျှင် ထိုအလုပ်ကို အပြီး သတ်လုပ် ကိုင်ကစားလူး ရသည်ထိ အနား
ပေး ကား လေသည်။ အလူး ပင်အပွင့် ပွင့်လျှင် အလူး ဥ နေ ငြိဖြူ စံကြောင်း
တောင် ရိုးလူငယ်တို့ နားလည်ကြ လေသည်။ ဝါ ခေါင်၊ တော်သလင်းလတွင် အပွင့်
ညှိုး ၍ အပင် ကျငြိဖြူ စံသဖြင့် အလူး တူး ၍ ရငြိဖြူ စံ လေသည်။ အလူးတူးသည့် အ
ချိန်တွင် အမျိုး သား အမျိုး သမီး လူငယ် များအား လုံးစု ပေါင်းလက်စား ချီ
လက်စား ဆတ်စံ နစ်ဖြင့်တူး မေ့ကြ လေသည်။

အလူး မျိုး ပိဿာချိန် ၁၀၀ ခန့် စိုက်လျှင် မျိုးအကောင်း
ဆုံး ၊ မြေအကောင်းဆုံး ၊ ရာသီဥတုအကောင်း ဆုံး ဆိုလျှင် အချိန် ၅၀၀ ခန့်
ထက် လေသည်။ အလူး အထွက်နှုန်း နှင့် ပါတ်သက်၍ တောင် ရိုးလူငယ်တို့ အယူအ
ဆမှ ခြေ ကောင်း လျှင် ကောင်း သလို ၊ မျိုး ကောင်း လျှင် ကောင်း သလို ၊
ရာသီဥတု ကောင်း လျှင် ကောင်းသလို အလူး ထွက်သည်တို့ကို လေသည်။ အထူးသ
ဖြင့် မိုး ရွာသည့်အ ခြေအ နေ ပေကြာထင် မှုတည် လေသည်။ အလူးအပွင့် ပွင့်
နေသည့်အ ချိန်တွင် မိုး ဖွဲက လေး များ သုံး ၊ လေး ရက်ဆက်တိုက် ရွာလိုက်လျှင် -
လောင်ကျွတ်ပြီး အလူး ခင်း များ ပျက်စီး တတ် လေသည်။ လောင်ကျွတ်တိုက်
သည်မှ အလူး အပင်၏ အရွက် များ ညိုမဲလှာ၍ မျိုး တန် များလည်း ခါး ကျီး ၍
ပြတ်ကျ လေသည်။ ဟရက် နှစ် ရက်အတွင်း အလူး ခင်းတူသမျှသည် ပျက်စီး သွား
လေ တေ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ လောင်ကျွတ်မိက အကြီး အကျယ်ဆုံး ပျားတတ် ကြောင်း တောင်
ရိုးလူငယ် များက ပြောဆို လေ့ရှိကြ လေသည်။ ထို့ ကြောင့် တောင် ရိုးလူငယ်တို့သည်
အစိုးရထံမှ ဆေးဖြန်းပုံး များ ရရှိရန် အထွက်ကူညီ တောင်းရ လေသည်။ ဆေး
ဖြန်း ပုံး များ ရရှိလျှင် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ဆေးဖြန်းရ လေသည်။ သို့သော် ဆေး
မှာ ရှားပါး လှသဖြင့် တောင် ရိုး ဒေသရှိ အလူး ခင်း များ နှင့် မလောက်
မငှာဖြစ်ကြ ရသည်။ လောင်ကျွတ်ခြင်း မဖြစ်လျှင် တော် ပေသေး သည်။ လောင်
ကျွတ် နှစ် နှင် ကြို ပါက အလူး ခင်း များ ၊ များ စွာ ပျက်စီး ရကစား လောင်

ကျပြီး သည် နေဘက်အလုံး ပင် များ ၎င်းကပြီး ပုတ်တုန်သဖြင့်အလုံးခင်း သည် မည်သည့်အပင် မှာစိုက်ပျိုး၍ မရ အောင်အပုတ်နဲ့နံလျှက်ပျက်စီးသွားလေ တော့သည်။

တောင်ရိုးလူငယ်တို့သည်အလုံးကိုစီး ပွား ဖြစ်စိုက်ပျိုး ကြသဖြင့် မိမိတို့ယာမှထွက်လာသော အလုံး သည် မိမိတို့၏ကမိမိသား လုံး ၏စီး ပွား ရေးပင်ဖြစ်လေသည်။ အလုံးကို မြေကြီး မှတူးယူပြီး နေဘက် မိမိတို့ကြိုက်ရေးရမှသာလျှင် ရေခင်းကြလေသည်။ ယာမှထွက်သောအလုံး ကိုလည်း ဖြင့်တင်ဆောင်၍အိမ်တွင်သိုလှေခင်းထားကြသည်။ ငွေမလိုသေး လျှင်ထုတ်၍မရေခင်းကြချေ။ ငွေလိုလျှင်ထုတ်ရေခင်းရလေသည်။ အချို့ မှာလည်း အစိမ်းရေခင်းအစိမ်း ဝယ်ယူ၍ဂျီလေသည်။ အစိမ်းရေခင်း အစိမ်း ဝယ်ဆိုသည်မှာအလုံးခင်း ထွင်ပင်အလုံး မတူးခင်ကပင် အ ရေခင်းအဝယ်ဖြစ်ခြင်းကိုဆိုလိုပေသည်။ လေ့လာသည့်အချိန်ထုတ်အလုံး ရေး မှာအကောင်းဆုံး အလုံး သည် ဝိဿာချိန် ၁၀၀ ကို ငွေ ၁၀၀ ရ၍ ပင်ကုန်ငွေ ချိန် ၁၀၀ ကို ငွေ ၈၀ ရလေ သည်။ အသေးဆုံး အညံ့ဆုံးအလုံးကို ဝိဿာချိန် ၁၀၀ လျှင် ငွေ ၄၀-၅၀ မှာ ရလေသည်။

တောင်ယာစပါးစိုက်ပျိုးရာတွင် တောင်ရိုးလူငယ်တို့ သည် ယခုနှစ်ဘောင်ယာစပါး စိုက်ပျိုးရန် ယခင်နှစ်ကအလုံး စိုက်ပျိုး ပြီး သော မြေကို ရွေး ချယ်လေ့ရှိကြလေသည်။ ထိုသို့ ရွေး ချယ်ရခြင်းမှာ အလုံး စိုက်စဉ်က မြေဩဇာအဖြစ်နွား ချေး များ စွာထည့်ထား ပြီး ဖြစ်၍ ၎င်း အလုံး တူး ပြီး အလုံး ရိုး ပြတ်များကျန်ခဲ့သဖြင့် ထိုအလုံး ရိုးပြတ်များ ပုတ်သိုး ဆွေး မြေသွား သောအခါ မြေဩဇာအဖြစ်အလွန် ကောင်း မှန် သောကြောင့် ၎င်း ၎င်း အလုံး စိုက်ပြီး သော မြေသည် တောင်ယာစပါး စိုက် ပျိုးရန် အလွန် သင့်သည်ဟုယူဆကြလေသည်။ ထိုအလုံး ရိုးပြတ်အခင်းတွင် ယုံကြည်

ခြင်း က မြေအစိမ်း ထွင်ယာကြခြင်း ထက်ပို၍ အောင်မြင်သော်လည်း ပြောဆိုကြ
လေသည်။

ယာစပါး စိုက်ပျိုး ရာတွင်လည်း အလူးစိုက်ပျိုး သက်သို့ပင်
န တော်၊ ပြောဆိုလထွင် တောင် ရိုးအမျိုးသားလူငယ်များ ထို့သို့ မြေကို ဤ
တင်ပြုပြင်စား ရ လေသည်။ ပြုပြင် ပုံမှ အလူး အခင်း ပြုပြင်သကဲ့သို့ ပင်
ကွဲနွား အင်အား ၊ လူအင်အား ဖြင့်ထွန်ယက်စား ရပြီး ၊ တပို့ကွဲ၊ တပေါင်း
လထွင်အမျိုး သား အမျိုး သမီး လူငယ်များ က ပေါက်ပြားများ ဖြင့်၎င်း ၊
စုံပြားများဖြင့်၎င်း ၊ သံဆူး ဒလီခံဆုံးများဖြင့်၎င်း ၊ မြေကို ကြေမွအောင်
ပြုလုပ်၍အမျိုး သား လူငယ်များကကြက်ထွင်း ဆွဲပြီး အမျိုး သမီး များကမီး ရှိ
ကာ မြေဖို့ရ လေသည်။ မီး ရှိပြီး ၄ - ၅ - ရက် နေပြီး ပြာကျလျှင် ပရစ်ပုံ ကို
ပေါက်တူး ပေါက် ပြား များ ဖြင့်ဖြန့်ခြံကာ နယုန်လမှစ၍ တောင်ယာစ
ပါး မျိုး ကိုပက်ကြံကြ လေသည်။ မျိုး စေ့ပက်ကြံပြီး နောက်နွားမအုတ်ကိုလိုက် ၍
နင်း စေ လေသည်။ အချိန်သစ်ကိုင်း သစ်ခက်များဖြင့် မြေကိုလိုက်သို့၍ မျိုးစပါး
ကိုလိုက်၍ စုံ လေသည်။ ထိုသို့ မြေဖြင့်မစုံ မိပါကယာစပါး မျိုး စေ့များ ကို
ကြက်ငှက်များ စား သွား မည်ဖြစ် လေသည်။ ယာစပါး စိုက်ပျိုးရန်အတွက် ပ
ရစ်ပုံမှ အလူး ပရစ်ပုံထက်ပြီး လေသည်။ လူ ၂ ယောက်ဖက်စာ မျှရှိသည်။

ဝါကို၊ ဝါခေါင်လထွင်၊ ယာစပါးများကြား ထွင် ပေါင်းပင်
များ ပေါက်လာသဖြင့် တောင် ရိုးအမျိုး သမီး လုံမငယ်များ က ပေါင်း နှုတ်ရ
လေသည်။ ဘန်ဆောင်မုနီး န တော်လထွင်ယာသိမ်းပွဲများ၊ စပါး ပုတ် ပွဲ
များ ကျင်းပကြ လေသည်။ ယာသိမ်း ပွဲယာပုတ်ပွဲများကိုလက်စား ချိလက်စား
ဆစ်စံ နစ်ဖြင့်အများ စု ပေါင်း လုပ်ကိုင်ကြ လေသည်။ ယာသိမ်း ရာတွင် အ
မျိုး သမီး များ ကဂိုတ်သိမ်းကြ၍ယာပုတ်ရာတွင်အမျိုး သားများကပုတ်ကြ လေ
သည်။

တောင်ငူ၊ လူငယ်များ ခပ်ယာသိမ်း ဝဲ၊ စပါး ပုတ်ဝဲများ သည်လွန်စွာ စည်ကား လေသည်။ ရွာတရွာတွင် ယာသိမ်း ဝဲရှိသည်ဆိုလျှင် အခြား ရွာမှ တောင်ငူ၊ လူငယ်အမျိုးသမီး တို့သည် ရွာလုံး ထွက်စုရုံးပြီး ယာသိမ်း ဝဲရှိသော ရွာသို့ သွား ရောက်ကူညီရိုက်သိမ်း ပေးကြ လေသည်။ ယိဂွင်ကထမင်း ကျွေး လေသည်။ ယာသိမ်း ပြီး သောအမျိုးသမီး လူငယ်များ ကလည်း အခကြေး ငွေမယူဘဲ မိမိတို့ယာကဲ့သို့ပင် သဘောထား ကာရိုက်သိမ်း ပေး ကြ လေသည်။ တောင်ငူ၊ အမျိုးသမီး လူငယ်များ တယောက်တလက်မှ တတ်တအား အဖြစ်ပိုင်း ဝန်း ကူညီရိုက်သိမ်း ပေး ကြသဖြင့် ယာစပါး များ သည် အချိန်တိုတို နှင့် ရိုက်သိမ်း ပြီး စီး သွား လေသည်။ ဤသို့ အားဖြင့် တရွာ ခပ်ယာခင်း ကို ကုန်အခြား ရွာများ ကပိုင်း ဝန်း ရိုက်သိမ်း ပေးခြင်းဖြင့် သူတပြန်ကိုယ်တပြန်လက်စား ချိလက်စား ဆက်ဆံ အဖြစ် ယခုတိုင် ခေတ်စား လျက်ရှိ ပေ သေး သည်။

ယာပုတ်ရတုတ်လည်း ထိုကဲ့သို့ပင်ဖြစ် လေသည်။ ရွာတရွာမှ ယာသိမ်း ပြီး ဖြစ်သဖြင့် ယာပုတ်ရန်အတွက် အခြား ရွာမှ အမျိုးသမီး လူငယ်များ သည် ရွာလုံး ထွက်စုရုံး၍ သွား ရောက်ပုတ် ပေးရ လေသည်။ မိဘများ အနေဖြင့်လည်း မိမိတို့၏သား သည် ယာပုတ်သွား စေရန် ဂရုပြုလျှင် အခြား ကိစ္စများ ကို ခိုင်း စေခြင်း မပြု တေဘဲ ယာပုတ်သည့် နေရာသို့ ပင်သွားရောက် ကူညီခိုင်းရ လေသည်။ တခါတရံသား ကလက်စား ချိလက်စား ဆက်ဆံ ယာပုတ်သွား ရန်ရှိ နေလျှင် သား ၏ လုပ်လက်စအလုပ်ဖြစ် သော ကျောင်းခြင်း နှား ကျောင်းခြင်း စသည့် အလုပ် များ ကို လူကြီး မိဘများ ကလုပ်ကိုင် ပေးထိး ရ လေသည်။ ယာပုတ် ပေးသည့် လူငယ်များ အား ယာပုတ် များ ယထမင်းကျွေး ရ လေသည်။ ဤနည်း ဖြင့် ယာသိမ်း ဝဲ၊ ယာပုတ်ဝဲများ သည် တောင်ငူ၊ အမျိုးသား အမျိုးသမီး တို့၏ ပိုင်း ဝန်း လုပ်ကိုင် မှုဖြင့် စည်ကား သိုက်မြိုက်စွာ ပြီး နုံး သွား လေ တေသည်။

တောင်ယာစိုက်ပျိုး နေသော တောင်ရိုး အမျိုးသမီးနှင့် အမျိုးသား

တောင်ယာစိုက်ပျိုး နေသော တောင်ရိုး အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများ

ရသီလိုက်စိုက်ပျိုးရသောစိုက်ပျိုးခင်းတွင်တောင်ရိုးလူငယ်အမျိုးသမီးအမျိုးသားတို့သည်နေ့ရသီခေတ္တနားရသည်မှအပကျန်လများတွင်ရသီအလိုက်အသီးအပင်များကိုတနှစ်ပါတ်လုံးအလျင်မှီအောင်ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြရလေသည်။ အမျိုးသားသည်လည်းအမျိုးသားနှင့်အိုင်သောလုပ်ငန်းကို၎င်း၊ အမျိုးသမီးသည်လည်းအမျိုးသမီးနှင့်အိုင်သောလုပ်ငန်းကို၎င်း၊ အချို့လုပ်ငန်းများတွင်အမျိုးသားရောအမျိုးသမီးပါပူးတွဲလုပ်ကိုင်ကြရ၍၎င်း၊ တောင်ရိုးလူငယ်တို့၏ဘဝသည်ဘောင်ယာထဲတွင်ပင်အချိန်တူနိ၍နေပေတော့သည်။

(၂) မွေးမြူရေး

တောင်ရိုးလူငယ်တို့သည်မွေးမြူရေးနှင့်ပတ်သက်၍ကြီးကြီးကျယ်ကျယ်လုပ်ကိုင်ခြင်းမရှိကြသော်လည်းကွဲနှင့်နွားကိုမူမိမိတို့တောင်ယာလုပ်ငန်းအတွက်မဆုံးမဖြစ်သဖြင့်၊ အသင့်အတင့်မွေးမြူလေသည်။ တောင်ရိုးတို့မှာချမ်းသာကြွယ်ဝသူများမဟုတ်သဖြင့်ကွဲကွဲတောင်၊ နှစ်တောင်၊ နွားလေး၊ ငါးခြောက်တောင်ခန့်ကိုသာအများဆုံးပိုင်ဆိုင်ကြသည်။ ထို့ထက်ပို၍ပိုင်ဆိုင်ကြခြင်းမရှိကြချေ။ ချမ်းသာလှသည်ဆိုသောလူတယောက်သည်ပင်လျှင်များသောအားဖြင့်နွားတဝှည်းနှင့်လှည်းတစီးခန့်ကိုသာပိုင်ဆိုင်ကြလေသည်။

နွားမွေးမြူရေး၏အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာနွားချေးရရန်နှင့်ယာခင်းနင်းရန်ပင်ဖြစ်လေသည်။ စိုက်ပျိုးရေးတွင်နွားချေးကိုမြေဩဇာသန်စွမ်းရေးအတွက်အဆုံးပြုရလေသည်။ ထို့ကြောင့်နွားနှစ်မျိုးဖြစ်သည့် ``ခိုင်းနွား`` နှင့် ``နွားမအုတ်ကိုပိုမို၍မွေးမြူကြလေသည်။ ခိုင်းနွားများမှာလှည်းဆွဲရာတွင်အဆုံးပြုလေသည်။

ထို့ကြောင့်တောင်ရိုးလူငယ်များသည်၊ မိမိတို့နေ့စဉ်

လူဝံကိုင် နေကျလူဝံ ငန်း များ ထွင် တောင်ယာလူဝံ ငန်း အပြင်ရွှေ နွား မွေး
 မြူရေးလူဝံ ငန်း ကိုလည်း ဤသွင်ရွှေလူဝံကိုင်သွား ဤရ လေသည်။ နေ့ စဉ်
 စော စော ပိုင်း ထွင် တောင်ယာသွား ရသည့်အထက် တောင်ယာ မသွား မိ
 အိမ် အောက်ထပ် ရှိ နွား ခြံ နှင့် ခြံ ဝင်း ထပ် ရှိ နွား ခြံ ချို ဝင် ရပြီး ၊ နွား ချေး
 များ ကိုသိမ်း ရထုတ် ရ လေသည်။ ထို့ နောက် နွား သောက် ရန် အထက် ရေကန်
 သို့လည်း ဖြင့် သွား၍ ရေခတ် ရ လေသည်။ နွား တင်း ကုတ်အတွင်း ထွင် ရေ
 ဖြည့်ခြင်း ၊ သန့်ရှင်း အောင်လှကင်း သုတ်သင်ခြင်း ၊ နွား စာ ခုတ်ခြင်း
 နှမ်း ဖတ် ဝဲ ဖတ် များ နှင့် ခုတ်ပြီး သား ကောက် ရိုး မျက် များ ကို သမ အောင်
 နယ်ခြင်း ၊ စသည့် အလုပ် များ ကို နေ့စဉ် အလွင် ခြံ အောင် လူဝံ ကိုင် ဤရ လေ
 သည်။ နွား စာ ကို တနေ့ နှစ် ခါ အေး ရ လေသည် ။ ကောက် ရိုး ငါး ဖုံး ကို
 ခုတ်ပြီး ဝဲ ဖတ် နှမ်း ဖတ် များ နှင့် ရေ ခြံ ပြီး ရေ ငါး ပုံး ဖြင့် နယ် လိုက် လှင်
 နွား နှစ် ကောင် အတွက် တနေ့ စာ ဖုလုံ လေပြီ ၊ ထိုသို့ အား ဖြင့် နွား မွေး မြူ
 သည် လူဝံ ငန်း ထွင်လည်း တောင် ရိုး လူငယ် ကို သည် ဝိ သီ ဝိ ကို ထုတ်၍ ကိုယ် ဖိ
 ရင် ဖိ လူဝံ ကိုင် ဤရ လေသည်။

နွား ခြံ ကိုလည်း နွား ထီး ခြံ ၊ နွား မခြံ ဟူ၍ ခွဲခြား ထား
 ရ လေသည် ၊ နွား ထီး ခေင် ခိုင်း နွား များ သည် တောင် လှင် ၅၀၀ မှ
 ၁၀၀၀ - ၁၅၀၀ အထိ ရှေး ရှိ သော ကြောင့် လုံခြုံသည့် အိမ် အောက်ထပ် ထွင်
 နံရံ များ အလုံ ကာ၍ ထား ရ လေသည်။ တောင် ရိုး လူငယ် များ သည် ခိုး ချွတ်
 လှင် နွား ထီး ကို အိမ် အောက် ခြံ ထဲ သို့ သွင်း ပြီး ၊ ခေါင်း လောင်း တတ်ဆင်
 ထား သည့် တံခါး ကို အထွင်း ဘက် မှ လုံခြုံစွာ ဝိတ်၍ အိမ် အပေါ် ထပ် သို့ မ လွယ်
 ပေါက် မှ တက် ရ လေသည်။ နွား များ ကိုလည်း နွား ခလောက် တတ်ဆင် ထား
 လေသည် ၊ နွား မ များ ကိုလည်း နွား မ အုတ် အ နေ ဖြင့် ခြံ ထဲ ထွင် နွား ခြံ ခတ်
 ၍ ထား လေသည်။

နွား ကျောင်း သည် တောင် နံ ကိုလည်း တောင် ရိုး လူငယ် -

များ ကပင်အများ ဆုံး တဝန်ယူလုပ်ကိုင်ရလေသည်။ နွား မဆုတ်သတ်သတ်
ခိုင်း နွား ဆုတ်သတ်သတ် ကျောင်း ရလေသည်။ နွား ကျောင်းသည့်တဝန်
ကိုထမ်း ဆောင် နေသော တောင် ရိုးလူငယ်တယောက်သည်။ တောင်ယာစိုက်
ပိုး ခြင်း စသောအခြားလုပ်ငန်း များ ကိုမလုပ်ကိုင်နိုင်ပေ။ အဘယ် -
ကြောင့်ဆိုသော် နွား ကျောင်းသည့်အလုပ်ထင်အာ ရှိစိုက်ကော နွား များ ကို
ကြည့်ရှုစောင့်ကြပ်ရသော ကြောင့်ဖြစ်လေသည် (နွား ကျောင်းခြင်းအကျယ်
ကို ``လူငယ်များ နှင့်လူမှုကိစ္စများ ``တွင်ကြည့်ရန်)

ရွှေနှင့်နွား တွင် နွားများ ကိုပိုမို၍ မွေးမြူကြလေသည်။ အ
ဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် တောင် ရိုးတိုက်လုပ်ငန်း တွင် နွား များ ကိုအသုံး များ
သော ကြောင့်ဖြစ်လေသည်။ တောင်ယာထဲတွင်ယာ နင်း ခြင်း ၊ သစ် ခက်
ခွဲခြင်း ၊ လှည်း ခွဲခြင်း စသည့်အလုပ် များတွင် နွားကိုသာအသုံး များ သော
ကြောင့်ဖြစ်၏။ ရွှေများ ကို မွေး မြူခြင်း နည်း ပါး လေသည်။ ရွှေ မွေး မြူ
တဦး နှစ်ဦး သာရှိလေသည်။ ရွှေကိုအသုံး ပြုလိုပါက ရွှေရှင်ထံအခကြေးငွေပေး
၍ ငှား ရမ်း ကာသုံး စွဲလေသည်။ (ရွှေခတ်သတ်ဟုဆိုသည်)။ ရွှေ မွေး မြူခြင်း
သည်အရင်း အနှီး များခြင်း ၊ တဝန်ကြီး ခြင်း ၊ အန္တရာယ်များ ခြင်း ၊
သား ပေါက်ဖွား မှုနည်း ပါး ခြင်း ၊ လိုအပ်လျင် ငှား၍ရခြင်း စသော အ
ကြောင်းများ ကြောင့် တောင် ရိုးတိုက်သည်။ ရွှေကို မွေး လေ့ မွေး ထမ ရှိ ကြ
ကြောင်း သိရှိရလေသည်။

တောင် ရိုးတိုက်နွား မွေး မြူရာတွင် ၊ ရင်း နှီး ရ မည်
အရင်းအနှီး မှာ နွား မတကောင်လျှင် ၁၀၀မှ ၁၅၀ အထိသာရှိလေသည်။
အလွန်ညံ့သော နွား မတကောင်သည် ၁၀၀ - ၉၀ ဈေး ရှိလေသည်။ အလွန်
ကောင်းသော နွား မတကောင်သည် ၁၅၀ - ၂၀၀ ဈေး ရှိလေသည်။ ထို့
ကြောင့် ရွှေနှင့်နွား ကိုယှဉ်ကြည့်လျှင် နွား မများကိုပိုမို၍ မွေး မြူနိုင်သည့် -
အင်အားရှိလေသည်။ ၎င်း ပြင် နွား မဆုတ်သတ်သား ပေါက်ဖွား မှုများ လေ

သောက နေထိုင် ရေး အထက်၊ ဘာမျှပူပင် စရမလို ပေ။ အထူး သဖြင့်တော
 တက်ပဲ့၊ ကဆုန်ပဲ့များ ကင်း ပ နေသည့်ပဲ့ တော်အချိန်အခါမျိုး ဖြစ်လျှင် တော်
 ပိုး လူငယ်အချင်းချင်း သည်ပုံ၍ ပိုး ပင်း ကုသိတတ်ကြကား စိတ်ရင်းသော
 ရင်း အတိုင်း ၊ တတ်နိုင်သည့်ဘက်မှ တတ်နိုင်သ လောကီကုသိ ဖေး မတတ်ကြ လေ
 သည်။ ဧည့်သည် တောင်ပိုး လူငယ်တစ်ယောက်သည် အိမ်တစ်ခန်း နံရံထွင်လွယ်စိတ်
 သို့မဟုတ် ထီး ကိုချိတ်ထား လိုက်လျှင် ထိုဧည့်သည်အား အိမ်ရှင်မက ထမင်းကျွေး
 ရမည်ဟု သောကအိမ်တံ၌ကြ လေသည်။ အိမ်နံရံထွင် ချိတ်ဆွဲထား သောလွယ်စိတ်
 အရည်အထက်ကိုကြည့်၍ အိမ်ရှင် ရှာခံ တောင်ပိုးလူငယ်အမျိုး သမီး ၊ အမျိုး သီး
 များ ကထမင်းတင်း ချက်ပြုတ် ကျွေး မေး ပြုစုရ လေသည်။

တောင်ပိုး ရှာတရသို့အခြား ရှာတရသို့ တောင်ပိုး
 ဇနီး မောင်နှံမိသားစုများ ပြောင်း ရွေ့လာသည့်အခါ ထိုမိသားစု၏
 နေထိုင် ရေး ၊ စား သောက် ရေး များ ကိုရှာခံ တောင်ပိုး လူငယ်များ
 ကပိုင်း ကု၍ ဖြေရှင်း ပေး ကြ လေသည်။ တောင်ပိုးလူငယ်များ ကပိုင်း ဝန်း
 ၍ ငှင်းတို့ နေထိုင် ရန်အိမ်ကိုပထမဦး ရှာ ဆောက်လုပ် ပေး ကြ လေသည်။

၁၉၆၉ခု၊ ဧပြီလအတွင်း တမဲရှာထင်မီး လောင် စဉ်
 ကလည်း အိမ် (၉) လုံး နှင့် (၄) လုံး မီး လောင်သွား လေသည်။ မီး ဘေး
 ဒုက္ခသည်များ အား တမဲရှာတရသို့ ရှိ တောင်ပိုး လူငယ်များ နှင့်အနီး
 အနား ပိတ်ဝန်း ကိုင်ရှင်များ မှလူငယ်များ ကမီး ဘေး ဒုက္ခသည် စာ
 ဆယ် ရေး လုပ်ငန်း များ ၊ အရေးတကြီး လုပ်ကိုင်ကြ လေသည်။ အိမ်အသစ်
 များ နေချင်း ယူချင်း ပြန် လည် ဆောက်လုပ် ရေး အထက်၊ တရသို့ က
 ပိုင်း ဝန်း ကုသိကြ လေသည်။ အစားအသောက်အတွက်၊ ဆန်၊ ဆီ ၊ ဝဲပုတ်၊

မီး လောင်း ပြင်စွင် စောင်းရိုး လှယ်များ ကုညီလှဝီကိုင် နေပြင်

မီး လောင်း ပြင်စွင် စောင်းရိုး လှယ်များ ကုညီလှဝီကိုင် နေကြို

ဝဲရင်း ၊ မျက်မှူး ၊ များ ၊ ဝှင်းဝန်း ၊ စုဆောင်း ၊ ရှာ ဖော်၍ ဆောက်ပို့ကြ
သည် ၊ သက်ကယ်များ ၊ ဝါးများ ၊ ကိုတရားလုံး ၊ ရှိသမျှလိုက်လံစုဆောင်း ပြီး
အိမ် (၉) လုံး အစား အိမ် (၇) လုံး ကိုအမြန်ဆုံး ဆောက်လုပ် ပေး ကြ လေ
သည်။

အိမ် ဆောက်ရအောင် ၊ လိုအပ် သော ၊ ဝါး ၊ သက်ကယ်များ
ကိုစုဆောင်း ပြီး သောအခါ ၊ နေ့စဉ်ကောင်း ရက်သော ရှေး ချယ်၍ ဆောက်
လုပ်မည့် မြေကွက်ကွက် ၊ ဥတုတိုင်ထုခြင်း ၊ ကန် တော့ပွဲ ပေး ခြင်း စသည်ဖြင့်
ဝှင်း ဝန်း လုပ်ကိုင် ပေး ကြ လေသည်။ တောင်ရိုး အမျိုး သမီး များကလည်း
အမျိုး သမီး များ နှင့်ဆိုင်သည့် ဥတုတိုင်ထပ်ထပ်သ ပြေပန်းများ ချ ည့် ပေး
ခြင်း ၊ အိမ် ဆောက်လုပ် နေ သော တောင်ရိုး လူငယ်များ ၊ စား သောက်
ရန်အတွက်ထမင်း ဟင်း ချက်ပြုတ်ခြင်း ၊ ကျေး မေး ခြင်းများ ကိုလုပ်ကိုင်
ပေး ရ လေသည် ၊ အိမ် ဆောက် နေသည့် တောင်ရိုး လူငယ်များ သည်လည်း
တိုင်ထူထူ ၊ ဝါး ဖောက်သု ဖောက် ၊ ခေါင်မိုး မိုး သူမိုး ၊ ကြမ်း ခင်း သူခင်း
နှင့်တ နေ့တည်း ထင်ပင်အိမ်သုံး လေး လုံး ပြီး စီး အောင် ဆောက်လုပ်ပေး
ကြ လေသည်။

တောင်ရိုး လူငယ်များ အ နေဖြင့်အိမ်တလုံး ဖြစ် မြောက်
အောင် ဆောက်လုပ် ရသည့်လက်သမား ပညာကို ၊ ရိုး ရာ နည်း အရ နှစ် ဝှစ်
လများ ဆည်း ပူး လေ့လာထား ရ လေသည်။ အချို့ တောင်ရိုး လူငယ် များ
သည်လက်သမား အတတ်ကိုမတတ် မြောက်ကြ ပေ ၊ အချို့သတတ် မြောက်ကြ လေ
သည်။ သို့ သော်လည်း တိုင်ထင်း တူး ခြင်း ၊ ဝါး ဖောက်ခြင်း ၊ သက်ကယ် မိုး
ခြင်း ၊ သစ်ဝါး သက်ကယ်များ သယ်ရိုး ခြင်း အလုပ်ကိုမူကား ၊ သာ မ န်
တောင်ရိုး လူငယ်တိုင်း လုပ်ကိုင်တတ်ကြ လေသည်။

တောင်ရိုး လက်သမား လူငယ်တ ယောက်တတ် မြောက် အပ်
သော ပညာမှလည်း လွယ်ကူလှသည်မဟုတ် ပေ ၊ အိမ် ဆောက်ရန်အတွက် မြေ

လမ်နီး ၊ ဣစ္စ ၊ ဒေဝီတု သောတိုင် (၆) လုံး ကိုအစ်ကထား ၍ စိုက်ထူရ လေ
သည့် ၊ တိုင်ထူပြီး ပါကရတ်တိုင် ၊ ထုတ်ခံတိုင်များ ၊ ဒိုင်းများ ၊ တတ်ဆင် ပြီး
လျှင် တရုတ်လုံး ၍ တောင်ရိုး လူငယ်များ သည်ကြမ်း ခင်း သူခင်း ၊ ခေါင်
မိုး မိုး သူမိုး ၊ နံရံကသုကာ နှင့်အား လုံး ဝိုင်း ဝန်း လုပ်ကိုင်ကြ သော
အခါအိမ်တလုံး သည်မကြာမှီ ပြီးစီး သွား လေ တော့သည့်။

ဤတို့ဖြင့်အိမ်သစ် ၊ ကျောင်းသစ်များ ဆောက်လုပ်ရသောထုတ်
ကိုယ်ထူကိုယ်ထစ် နစ်ဖြင့်ဝိုင်း ဝန်း လုပ်ကိုင်ကြသကဲ့သို့ပင် ၃၂၈ တကြိမ် ၊ ၂
၂၈ တကြိမ် ၊ အိမ် ခေါင်မိုး မိုး ရာထင်၄ ငင်း ၊ အိမ် ဟောင်း ပြင်ရသ ထုတ်
၄ ငင်း တရုတ်လုံး ၍ တောင်ရိုး လူငယ်များ ကဝိုင်း ဝန်း လုပ်ကိုင်ကြ လေသည်။

လမ်း ဖောက်ခြင်း ၊ လမ်း ခင်း ခြင်း ၊ တံတား ဆောက်
ခြင်း စ သောလုပ်ငန်း များ ထင်လည်း ရှာလူကြီး ကဆင့် ခေ၇ လိုက်လျှင်အိမ်
တိုင်း ၍ လူငယ်များ သည်လော ရောက်စု ဝေး ကြရ လေသည်။ ရှာလူကြီးအ နေ
ဖြင့် ရှေး ယခင် ဝေဝီဘူး ခေတ်ကမူသူကြီး အဖြစ် ဝေဝီဘူး ကခန့်အပ်
ထား ပြီး မျိုး ရိုး အစဉ်အဆက် ၊ ဆက်ခံခဲ့ကြ လေသည်။ နောက်ဝိုင်းထုတ်မိုး
ရိုး အဆက်အနွယ်အလိုက်မဆက်ခံ တော့ဘဲ ၊ ထူး ချွန် သောသူများ ၊ ခေါင်း
ဆောင်အရည်အချင်း နှင့်ပြည့်စုံ သောသူများ ကိုအများ သ ဟောတူ ရေး
ကောက်တင် မြှောက်ကြသည်။ ယခု မျက် မေ့ဘက် ခေတ်ထုတ်မူကား တိုက်နယ်လိုမြို့
ရေးနှင်အုပ်ချုပ်မှု ကော်မတီအဖြစ် လူကြီး ၄-၅ ဦး ပါဝင် သောအဖွဲ့ကို ဖွဲ့
ထား လေသည်။ ထို ကော်မတီ အဖွဲ့တွင် ၊ ဥက္ကဋ္ဌ ၊ အထင်း ရေး မှု နှင့် အဖွဲ့
ဝင်များ အဖြစ် ဖွဲ့စည်း ထား လေသည်။

ရှာသူကြီး သည် တရုတ်လုံး ၍ တောင်ရိုး လူငယ်များအ ပေ၇
ထုတ်ပြုစာအာဏာ သွောင်း လေသည်။ သာ ရေး ၊ နာ ရေး နှင့် ပါတိသက်၍
စု ပေါင်းလုပ်ကိုင်ရမည်ဆိုလျှင်အပျို ခေါင်း ၊ လူပျို ခေါင်း များ မှ တဆင့်

တောင်ဂိုး လူငယ်များ ကိုဆင့်ခေါ်လိုက်လျှင်အား လုံးစုဝေး ရောက်ရှိ လာကြတော့သည်။ တောင်ဂိုးလူငယ်များ သည်အမျိုးသမီး အလုပ်၊ အမျိုး သား အလုပ်ဟူ၍သီး သန့်ခွဲခြား ထား ခြင်း မရှိပေ။ အား လုံးစုပေါင်း ၍ မိမိတို့တတ် နိုင်သည့်အင်အား ၊ တတ် နိုင်သည့်အလုပ်ကိုအ ချိန်အခါ နေရာ ၊ အလုပ်အမျိုး အစား ရွေး မ နေဘဲလုပ် စရာ ရှိသည်များ ကိုအစမှအဆုံး ၊ သိမ်း ခြီး စု ပေါင်း၍လုပ်ကိုင်တတ်ကြ လေသည်။ သို့ သော်အင်အား စိုက်ထုတ် ၍လုပ် ရ သောကြီးမား လေး လံသည့်အလုပ် များ ကို၊ အမျိုး သားလူငယ် များ ကလုပ်ကိုင်ကြပြီး ချက် ရေး ပြုတ် ရေး ၊ အသေး စိတ်လုပ်ငန်း များကို အ မျိုး သမီး မိန်း မငယ်များ ကလုပ်ကိုင်ကြ လေသည်။

တခါကမူကွဲ ကျောင်း ရာ မှကွဲတ ကောင် ပျောက်သွား - သည်။ ကွဲ ပျောက်သည့်အ မှုသည် တရွာလုံး၏တဝန်ဖြစ်လာ တော့သည်။ ကွဲ ကျောင်း သား တောင်ဂိုး လူငယ်သည်ကွဲသုံး ကောင်ကို ကျောင်း နေရာ မှ ယာပုတ်သည့်အထဲထွင် ပါဝင်၍ ယာပုတ် လေသည်။ ထိုသို့ယာပုတ် နေရာ မှသတိရ၍ကြည့်လိုက် သောအခါကွဲသုံး ကောင်မှ နှစ် ကောင်သာ ရှိ တော့ သည်။ ကွဲသည် ပေါက်လက်ခင်း ထယ်ထိုး ရာထွင် မရှိမဖြစ်ခြင်း၊ တန်ဖိုးကြီး ခြင်း၊ တရွာလုံးကအားထား နေရ သောကွဲဖြစ်ခြင်း ကြောင့်၊ ကွဲပျောက် သည့်အ မှုသည် ရွာလူကြီးထံသို့ ရောက် တော့သည်။ ရွာလူကြီးကလူငယ်တယောက် ကိုရွာ ဆော် စေသည် (ဆင့် ခေါ် စေသည်) တရွာလုံး ရှိ သောလူငယ်များ ရောက်လာကြသည်။ လုပ်လက်စလုပ်ငန်း များ ကိုရပ် နားထား ပြီး လာ ရောက်ကြရခြင်း ဖြစ် လေသည်။ တရွာလုံးရှိ တောင်ဂိုး လူငယ် များ လူစု ခွဲကစားရပ် လေး မျက်နှာသို့တောဝင်တောထွက်တောဝင်တက်ဆင်း တရွာဝင်တရွာထွက်ဖြင့်လိုက်လံ ရွာ ဖွေ ရလေသည်။ ကွဲခြေရာကိုလိုက်၍ရွာ ရခြင်း ဖြစ်သည်။ ကွဲခြေရာ ကွဲသော ရွာမှလူငယ် များကလည်းလိုက်လံ ရွာ ဖွေ ပေးကြ လေသည် ၊ တနေရာနီရွာ ဖွေပြီး ညနေမိုး ချပ်မှကွဲကိုပြန်လည်

ဧည့်ရှင် လေသည် ။

တောင်ယာလုပ်ငန်း များ ထွင်လည်းလယ်ရှင်ယာရှင်များ
 နေမကောင်း မကျန်း မမာဖြစ် နေလျှင် ယော်ငှင်း ၊ ခရီး ဝေးသို့ရောက်
 ပြီး ခရီး လွန် နေလျှင် ယော်ငှင်း ၊ အချို့လယ်ရှင်ယာရှင်များ မှအသက်
 အရွယ်ကြီး ရင့်ပြီး သား ထောက်သမီး ခံများ မရှိလျှင် ယော်ငှင်း ၊ ထို
 လယ်သမား များ ကိုဤအတိုင်း ပစ်မထား ပေ ၊ လယ်ထွန်ချိန်တန်လျှင်တစ်
 လုံး ရှိ တောင်ရိုး လူငယ်များ ကတိုင်း ဝန်း ထွန်ယက် ပေး ကြသည် ၊ စပါး
 စိုက်ချိန်တန်လျှင်တစ်လုံး ရှိ တောင်ရိုး အမျိုး သမီး ငယ်များ ကတိုင်း ဝန်း
 စိုက်ပေး ပေး ကြသည် ၊ ထိုနည်း တူစပါး ရိတ်သိမ်း ချိန် ၊ စပါး ပုတ်ချိန်များ
 ထွင်လည်း မိမိတို့ကိုယ်ပိုင်ယာခင်း များ ကဲ့သို့သော တောထား ကာလုပ်ကို ငါ
 ပေး ကြ လေသည် ၊ အထူး သဖြင့်ထိုတဝန်ဝတ္တရား များ မှာ တောင်ရိုး
 လူငယ်များ ၏တဝန်ဝတ္တရား များ ပင်ဖြစ် လေသည်။

အခန်း (၅)
= x = x = x =

အ ထွေ ထွေ သုံး သပ်ချက်

(က) ပတ်ဝန်းကျင်လူမ်း မိုး မျှများ

လေ့လာခဲ့သော ဒေသများ ထင်မကြာခင်ကနိုသလို တောင်
ရိုး များ ကိုခ များ နှင့် နီးနီး ကပ်ကပ် နေထိုင်ကြသည့်ကို ရွှေ့ခဲ့ရပါသည်။
၄င်း တို့သည်အ နေ နီး သော်လည်း နွဲပြား ခြား နား များ ရှိသည့် ကို
လည်း သတိပြုဖွယ်ပါသည်။ ယုံကြည်စိုး စွယ် သောဘာသာအယူဝါဒ နှင့်အချို့လေ့
ထုံး စံ များတူညီကြ သော်လည်း ၊ နွဲပြား ချက်များ ကို ပေ၀ ပေ၀လွင် လွင်
ပင် ရွှေ့နိုင်ပါသည်။ ဝတ်စား ဆင်ယင်မှုမှစ၍ တောင် ရိုးတို့သည်မိမိတို့၏
ရိုးရသတ်စုံ များ ကိုသာခုံခုံမင်မင်ဝတ်ဆင်လိုကြသည်။ အဝတ်အထည်အထက်
ချည်အခက်အခဲ ရှိ သော ကြောင်မြန်မာဝတ်စုံ များ ကိုဝတ်စပြု နေရ သော်
လည်း ဝတ်စား သဘင် များ ထင် တောင် ရိုး ဝတ်စုံကိုသာဝတ်ဆင်ကြ လေသည်။

တောင်ရိုး လူငယ်တို့ဝတ်စား ဆင်ယင်မှုမှာ အထက်ထက်
ပေ၀ပြုပြီး သည့်အတိုင်း ၊ သီး ခြား အသွင်အပြင်နှင့် သီး ခြား ပုံစံ များ
ဖြစ် လေသည်။ အထူး သဖြင့် တောင်ရိုး အမျိုး သမီး များ ၏လျက်ချက် သင်
တိုင်း နှင့် ကြေး ခေ များ ၊ ခေါင်း ထင် ပေါင်း ထား သောတောက်၊ ငှု
ဖြင့်ပြုလုပ်ထား သော နား ပေ၊ လက် ကောက်၊ ခြေကင်း စသည့်လက်ဝတ်
တန်ဆာများ တို့သည် တောင်ရိုး လူမ်း ထို၏စစ်မှန် သော ရှေး ရိုး ယ ဉ်
ကျေး မှအသွင်အပြင်ကို ပေ၀လွင်ထင်ရှား စေ လေသည်။

တောင်ရိုး အမျိုးသမီး အမျိုးသား လူငယ်များ သည် မိမိတို့၏ မိ
ရိုး ဖလာ ဂွေး သမရိုး ကျဝတ်စား ဆင်ယင် မှုကို နှစ်သက်မြတ်နိုး ချစ်ခင်ကြ
လေသည်။ တောင်ရိုး ဝတ်စုံများ ကိုအမြတ်တနိုး သိမ်း ဆည်း ထား တတ်ကြ
သည်။ တောင်ရိုး စစ်စစ်ဖြစ်ခြင်း ကိုဂုဏ်ယူတတ်ကြသည်။ ဝှလမ်း သဘင် ပျော်
ပွဲရွင်ပွဲများ ထွင်မိမိတို့အနှစ်သက်ဆုံး အလှအပဆုံး တောင်ရိုး ပိုး သင်တိုင်း
ကိုထုတ်ဝတ်တတ်ကြ လေသည်။ ဤသို့အား ဖြင့်အား စင် တောင်ဆက်၊ တဆက်ပြီး တ
ဆက်၊ တောင်ရိုး တို့၏ ဝေလေ့ထုံး တမ်း ယဉ်ကျေး မှုများ ကိုထိန်း သိမ်းခဲ့ကြ
သည်။

တောင်ရိုး တို့၏ သင်တိုင်း မှာ ချည်မျှင်ပိုး မျှင်များ ဖြင့်လျက်
ခုတ်ရက်ထား သော သင်တိုင်း များ ဖြစ် လေသည်။ ချည် မှင်လျှင် ရက်၍ မဖြစ်
နိုင်ချေ။ မိမိတို့ဘာသာ ချည်ဖြင့် ရက်လုပ်မှသာ မိမိတို့လက်ဖြစ် တောင်ရိုးသင်
တိုင်း ကိုဝတ်ဆင်နိုင် ပေမည်။ ဂွေး ခေတ်ကန်လျှင် ချည်မျှင်များ ကို လို သ
လောက် ရနိုင်သဖြင့် လျက်ခုတ်ယက်ကန်း ရက်ရန်အတွက် မည်သို့မျှ အခက်အခဲ မရှိ
ပေ။ ယခု နေ့ဘက်ပိုင်း ထွင် ချည်မျှင် ရရန် မလွယ်ကူ တော့ချေ။ ချည်မျှင်များ
ရရှိရန်ထက်မြန်မာအမျိုး သမီး များ ခုနစ်အမျိုးသမီး များ ကဲ့သို့အင်္ကျီလုံချည်
ချုပ်ဝတ်ရန်ရက်ပြီး သား ပိတ်စသာလျှင် ရနိုင် တော့သည်။ အစိုး ရအ နေ
ဖြင့်လည်း ချည်ခင်များ ထုတ်မပေး နိုင်ဘဲ ရက်ပြီး သား ပိတ်စ များ သာ
ထုတ်ပေး လေသည်။ ထို့ကြောင့် လျက်ခုတ်ရက်ရန်အခက်အခဲ တွေ့ရ တော့သည်။
တောင်ရိုး လုံမပျံ့အတွက် ပတ်ဝန်း ကျင်အခြေအနေ၏လွှမ်း မိုး မှုကြောင့်
လျက်ခုတ်ထည် ရက်လုပ်ခြင်း နှင့်လျက်ခုတ်ထည်ဝတ်ဆင်ခြင်း ကိုရပ်နား ထား
ရ လေသည်။

ဤသို့အား ဖြင့် တောင်ရိုး လုံမပျံ့တို့သည် အစိုး ရက်ထုတ်ပေး သ
ဖြင့်အလွယ်တကူ ရနိုင် သော အင်္ကျီလုံချည် များ ကိုသာ ဝတ်ဆင်ကြရပြီး ၊ မိမိတို့
ထွင်ယခင်က ရှိခဲ့ သော လျက်ခုတ်ထည်တိုင်း များ ကို ဝှလမ်း သဘင်သွားရာ
ထွင်ဝတ်ဆင်ရန်အတွက် နှင့် ဂွေး မှု မပျက်ရန်အတွက် သိမ်း ဆည်း ထား ကြလေ

သတ္တိ၊ ယခုအခါထင် တောင် ရိုး လုံမထိုသည့်အိမ်ထိုင်၎င်း၊ အလုပ်ဆင်း ၇၁
ထိုင်၎င်း ၊ ခနအမျိုး သမီး များ ကဲ့သို့ပင်ဝတ်စား ဆင်ယင်ကြ လေသည်။
သင်တိုင်း များ ဝတ်ဆင်လိုကြ သော်လည်း အ ခြေအ နေကမ ပေး သဖြင့်ဝတ်
ဆင်ခွင့်မရကြော့ ဟော၍ ဝေ။

ခနအမျိုး သမီး များ မှာမူကား အဝတ်အစား နှင့် ပါတိသက်
၍ မည်သို့မျှအခက်အခဲမရှိ ချေ၊ မြန်မာအမျိုး သမီး များ ကဲ့သို့ပင်ဝတ်ဆင်
ကြသဖြင့်ရရှိ သော ပိတ်စ နှင့်ပင်အ ကိုလုံချစ်ချစ်ဝတ်ကြရ လေသည်။ ထို့
ကြောင့် ခေတ်အ ခြေအ နေအရဆိုလျှင် ခနအမျိုး သမီး များ ၏ဝတ်စားဆင်
ယင်မှုက တောင် ရိုးအမျိုး သမီး ဝတ်စားဆင်ယင် မှာကိုလွှမ်းမိုးသွားသကဲ့သို့
ဖြစ် နေ လေသည်။ ထို့ ကြောင့်၎င်းတို့အဆိုအရ၊ ခနနှင့် တောင်ရိုးသည် ဘေး
ရိုးက ရှေး ကုသည့်၊ ခနက ခေတ်ဆန်သည်၊ တောင်ရိုး များ ခေတ်ဆန် လာ
လျှင် ခနဖြစ်သွား သည်ဟု ပြောဆိုကြ လေသည်။

ယခုအခါထင် တောင် ရိုး အမျိုး သမီး နှင့်ခနအမျိုး သမီး ခွဲ
ခြားမရ အောင်ပင်အစစအရာရာ တူညီလျက်ရှိ နေ ပေသည်။ သို့ သော်မည်
သူက တောင် ရိုး ဖြစ်သည်၊ မည်သူက ခနဖြစ်သည်ကို မေးမြန်းကြည့်ပါကအမှန်
အတိုင်း ဖွင့်ဟ ဝန်ခံကြ လေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ် စေ တောင် ရိုးလူငယ်အမျိုး
သမီး အမျိုး သားများ သည် မိမိ တို့တောင်ရိုး စစ်စစ်ဖြစ်ခြင်းကိုထုတ် ဖော်
ပြောဆို၍ ဂုဏ်ယူတတ်ကြ လေသည်။

ပညာ ရေး နှင့်ပတ်သက်၍လည်း ပြည် ထောင်စုမြန်မာ နိုင်ငံ
တော်လှန် ရေးအစိုးရပညာ ရေးဦး စီး ဌာန၏ဦး ဆောင်မှုဖြင့် ဘေး
ရိုးတို့ ဒေသထွက်၊ အသုံးလုံး ကျေသင်တန်း များ ဖွင့် ပေး ခဲ့သဖြင့် တောင် ရိုး
လူငယ်တို့၏ ပညာ ရေး သည်လည်း တ ခေတ် ပြောင်း ခဲ့ပြီဟု ဆိုမည်ဖြစ်
လေသည်။ အ မြေ ဝင်အတွင်း ဌာန စစ်တမ်း ဝါး သွား ခဲ့ရ သောရှေး ခေတ်
ပညာ ရေး အဆင့်မှ နိုင်ငံ ရေး အား ဖြင့် စည်း လုံး မှ၊ လူမျှ ရေး အား
ဖြင့် ရှေး ဆောင် လမ်း ပြု မှ နှင့် ဗဟု သု တ ရ ယူ ဖြ န်

ချီမှုအတွက် ရည်ရွယ်ချက်အပြည့်အဝထား သော၊ မျက်မှောက်ခေတ်ပညာရေး သည် တောင်ရိုးလူငယ်တို့၏ဘဝကိုလမ်းပြသောအလင်းရောင်မီးရှူးတန်ဆောင်ပင်ဖြစ်လေသည်။ အသုံးလုံးကျေသင်တန်းများကြောင့်အရေးအဖတ်၊ အတွက်ကိုတတ်မြောက်သူများရှိလာသကဲ့သို့ပင်၊ အရေးအဖတ်အတွက် ကိုနားလည်သောပေါက်ကတီးမိခေါက်မိသူများလည်းရှိလာလေပြီ။ ထိုအခါလူသဘာဝအလျောက် ``သိစရှိလျှင်သိချင်ချင်`` ဟုဆိုသကဲ့သို့ပင် ပို၍ တတ်ချင်လာသည်။ ပို၍ရေးချင်၊ ဖတ်ချင်၊ မှတ်ချင်လာလေသည်။ ထို့ကြောင့် ပညာရေးဘက်တွင်လည်း ယခင်ကကဲ့သို့အမှောင်စခန်းတွင်ဘဝဆုံး၍မနေတော့ဘဲ၊ ပညာရေးအလင်းရောင်ရှိလာသို့စိတ်ရောက်ပီတက်လှမ်းလာကြပြီဖြစ်ကြောင်းတွေ့ရလေသည်။

စာရေးတတ်ဖတ်တတ်နေပြီဖြစ်သော တောင်ရိုးလူငယ်တစ်ယောက်သည် ယခင်ခေတ်ဟောင်းမှ တောင်ရိုးလူငယ်တစ်ယောက်နှင့် မတူတော့ပေ။ စာပေ၏မိတ်ဆွေဖြစ်လာလေတော့သည်။ စာပေ၏လမ်းညွှန်မှုအောက်တွင် တောင်ရိုးလူငယ်၏ဘဝသည် စာပေ၏အကျိုးပြုချက်များဖြင့် လွမ်းမိုးလျက်ရှိလေသည်။

တောင်ရိုးလူငယ်၏အတွေးအခေါ်အယူအမြင်နှင့်စိတ်နေသဘာဝထားသည်လည်း ပြောင်းလဲဆန်းသစ်လာလေသည်။ ယခုလောလောဆယ်လက်တွေ့အကောင်အထည်မဖော်နိုင်သေးသော်လည်း တဖြည်းဖြည်းအတွေးအခေါ်အယူအမြင်ဆန်းသစ်ခေတ်မှီလာနိုင်သည့်အလားအလာကောင်းများကိုတွေ့ရသည်။ တောင်ရိုးတို့၏ရွှေ့ပြောင်းတောင်ယာစိုက်ပျိုးနည်းသည်ကြာရှည်အကျိုးမပြုသည်ကိုသိမြင်တွေးဆတတ်လာသော်လည်း လက်တွေ့ကျကျခေတ်မှီနည်းစနစ်များချက်ခြင်းအစား ထိုးရန်မလွယ်ကူသကဲ့သို့ဖြစ်နေပေသည်။ ထိုနည်းတူစွာ မိမိတို့၏စားသောက်နေထိုင်မှုတွင်လည်း ပို၍ကျန်းမာရန်၊ ပို၍စားကြိုင်းရန်အဟာရပြည့်ဝမှုရှိစေသည်တို့ကိုချက်ခြင်းလက်တွေ့မကျင့်သုံးနိုင်သေးသည်ကိုတွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင်တွေးတော

တွက်ဆတတ်လာပြီဖြစ်သည်။

ယင်း တို့၏စိတ် နေသဘောထား များ သည်လည်း မိမိတို့ နေထိုင်
ရသော ဒေသက လေး ကိုသာတကမ္ဘာအဖြစ် တွေး ထင်သိမြင် နေခဲ့ရာမှ စာပေ
၏အလင်း ရောက်ကိုဖွင့်ပေး သည့်ပညာ ရေး ဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ် များ ၊ ရပ်
ရွာဖြန့်နယ် ခေါင်း ဆောင်များ စသည့်ရပ် ဝေး မှပုဂ္ဂိုလ်များ ရောက် ရှိ
လာ သောအခါယင်း တို့၏ ရှေး ဟောင်း တွေး ထင်ချက်များ ကိုအသွင်ပြောင်း
ပေး စေခဲ့လေသည်။

ထို့ကြောင့် တောင်ရိုး လူငယ်တို့၏ဝတ်စား ဆင်ယင်မှု ၊ ပညာ
ရေး ၊ စီးပွား ရေး စသည်အချက်များ သည် ခေတ်ဟောင်း မှစနစ်
ဟောင်း များ ရှိနေသေး သော်လည်း ၊ ခေတ်သစ်စနစ်သစ် များ ၏တိုး
တက်မှုအရိပ်အရောင်တစတစလွှမ်း မှုံး စပြုနေပြီဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရှိရ
ပေသည်။

(ခ) လူငယ်များ ၏စွမ်း ဆောင်ချက် ၊ ထိရောက်မှုတိုး တက်မှုနှင့်ပြုစု
ပျိုး ထောင်ရန်လိုအပ်ချက်များ။

တောင်ရိုး လူငယ်များ ၏စွမ်း ဆောင်ချက်များ သည်အထက်
တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း တောင်ရိုး မိသားစုတစုတွင်လူငယ် မရှိလျှင်မ
ဖြစ်သည့်အခြေအနေ မျိုး ဖြစ်လေသည်။ တောင်ရိုး မိသားစုသည်ချမ်းသာ
ကြွယ်ဝလှ သောသူများ မဟုတ်ကြကား နေ့လုပ်မှတစ်နေ့စား ကြရသော တောင်
သူလယ်သမား ယာသမား များ သာဖြစ်ကြလေသည်။ ခွန်နှင့်အား နှင့်လုပ်
နိုင်မှထမင်း တလုပ်ကိုဝဝလင်လင်စား ကြရသောအခြေအနေ မျိုး ဖြစ်လေ
သည်။ ထို့ကြောင့်လူဖြစ်လာသည်ဆိုလျှင် ပင်လူမမယ်ဘဝ ဇနစ် ၁၀ နှစ်အထိသာ
မိဘ၏အရိပ်ကိုခံရုံမျှ နေခဲ့ကြရသည်။ လူမမယ်ဘဝမှလွန် မြောက်၍လူလား
မြောက်စပြုပြီဆိုလျှင် ၊ ကိုယ်လုပ်အား နှင့်ကိုယ်ဘဝကိုရုန်း ကန်၍ဘဝကိုစတင်
ရင်ဆိုင်လုပ်ကိုင်ကြရလေသည်။ ထိုထက်အသက်အရွယ်ကြီး လာလျှင် ပိုမိုခွန်အား

စိုက်ထုတ်၍ လုပ်ကိုင် နိုင်သည့်အ ရွယ်ဖြစ်သဖြင့် မိဘတို့ကလက် ဂုန်းတဆူအဖြစ်အား ကိုး ဩဂြိုဟ် ဖြစ် လေသည်။

မိန်းကလေးလည်း မိန်းကလေး အလိုက် ယောက်ျားလည်း ယောက်ျားလေးအလိုက်၊ မိဘတို့အားထားရသဖြင့်လောကောသနာသည်။ အိမ်ထောင် တခု၏ချက်ရေး ပြတ်ရေး အသေးစိတ်မှအစပြု၍ စီးပွား ဖြစ်လုပ်ကိုင် ရသော ဘောင်ယာလုပ်ငန်း များ အထိလူငယ်များ မပါလျှင်မဖြစ်ဘဲ၊ လူငယ် များ ခံလက်ရသဖြင့် ရသောများ သာဖြစ်လောကောသနာသည်။

ခေတ်အဆက်ဆက်ကတောင့်တိုး လူငယ်များ သည် မိမိတို့ စီးပွား ရေး၊ လူမှုရေး များ ကိုမိမိတို့ ဖလှယ်အတိုင်း လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။ ရှေးသမ ရိုးကျအတိုင်း လူ့ဘဝကိုဂုဏ်နိုး ကန်လျှင်ရှားခဲ့ကြသည်။ စီးပွားရေး၏အဓိကအချက် ဖြစ်သော ဘောင်ယာလုပ်ငန်း၊ ခြံလုပ်ငန်း များ ကိုကြည့်ရမည်ဆိုလျှင် တိုးတက်မှု နှေးနှေး သည်ဟုဆိုရမည်ဖြစ် လေသည်။

မိဘဘိုးဘွား များ လက်ထက်မှ ကျန်ရစ်ခဲ့သော ဘောင်တိုး လူ ငယ်တို့၏ ဘောင်ယာစိုက်ပျိုး နည်း သည်စံနစ်မကျခဲ့ပေ။ ယင်း တို့၏စိုက်ပျိုး နည်း သည် ရွှေပြောင် ဘောင်ယာစိုက်ပျိုး နည်း ဖြစ် လေသည်။ ရွှေပြောင် ဘောင်ယာစိုက်ပျိုးနည်း နှိုသည့်မှာ၊ စပါး၊ အလူး၊ နှင်းအခြားသီးနှံပင် များ ဖြစ် သောမုံလော၊ မြေဝဲ၊ ဂျင်း၊ ဂျုံ၊ ဩဝါများ စိုက်ပျိုး နိုင်ရန် မြေ ကိုထယ်ထိုး ခြင်း၊ ပရစ်ပုံရွှေမီး ရှို့ခြင်း ကိုအဓိကထား၍ လုပ် ဆောင် ပြီး စိုက်ပျိုး ရသောစိုက်ပျိုး နည်း ဖြစ် လေသည်။ ထိုသို့ မြေယာကိုပြုပြင်ဖြင့်မြေ ဩဝါကော နှောင့်နှစ် များ တူင်ဆက်လက်မစိုက်ပျိုး နိုင်သဖြင့်အခြားတနေရာ သို့ ရွှေပြောင်ရွှေ စိုက်ပျိုး ရပြန်သည်။ ရွှေပြောင် စိုက်ပျိုး ရသောတွင်လည်း မြေနေရာသစ်တွင်သစ်ပင်များ ကိုခုတ်ထင်ရှင်း လင်း၍ မြေ ကို ထယ်ထိုး ခြင်း၊ ပရစ်ပုံရွှေမီး ရှို့ခြင်း ဖြင့် မြေကိုပြုပြင်၍ဆက်လက်စိုက်ပျိုး ကြပြန် သည်။ ဤနည်း သည်သစ် ဘောင်များ ဖြန်းတီး ကာ မြေကွက် ယာ ကွက်များ

သည့်လည်း ကြာရှည်စွာ မစိုက်ပျိုး ရဘဲ မြေဩဇာ ခန်းခြောက်ကုန်လေ သည်။
ထို့ကြောင့် တောင်ရိုးတို့ ဒေသတွင် တောင်ကုန်း နှင့် တောင်ကုံး များသာ
ဖြစ်ကုန်ကြ တော့သည်။ ၎င်း အပြင် တောင်ကုန်း ၊ တောင်စောင်းများ
ရှိ တောင်ယာကွက်များ ထွင်ထယ်ထိုး ရာ၌ အထက်နှင့် အောက်ထယ် ကြောင်း
ပေး ကာထယ်ထိုး သဖြင့် ထိုထယ် ကြောင်း များ အတိုင်း ရေများ စီး ဆင်း
ကုန်သည်။ ထိုသို့စီး ဆင်း သော ရေထွင် မြေဩဇာ များ ပါကုန်ပြီး မြေဩဇာ
များ ခန်း ခြောက်ကုန် လေသည်။

ထို့ကြောင့် အစိုးရသစ် တောဌာနခွဲယာ မြေထိန်း သိမ်း ရေး
ဌာနစိတ် မှမြေဆီလွှာထိန်း သိမ်း ရေး လုပ်ငန်း များ လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြ လေ
သည်။ ယခု မြေထိန်း သိမ်း ရေး ဌာနအ နေဖြင့် တောင်ရိုးတို့ ဒေသတွင်
မိရိုး ဖလာနည်း များ ကိုပယ်ဖျက်၍ ခေတ်မှီ သောနည်း သစ်စနစ် များကို
အစား ထိုး လုပ်ကိုင်သွား ရန် ရည်ရွယ်ခဲ့ လေသည်။ သို့သော် မလွယ်ကူ ပေ ။
ရှေးဦး စွာ တောင်ရိုး လူငယ်များ အား ထိန်း သိမ်း ရေး နှင့် ပတ်သက်
သော အထူး သစ်အမြင်သစ် ဗဟုသုတအသစ် များ ရရှိရန် ပညာ ပေး ဟော
ပြော မှုများ ပြုလုပ်ကြရ လေသည်။ ၎င်း နောက် မြေဆီလွှာထိန်း သိမ်း ရေး
အကောင်အထည် ဖော်သည့်အပိုင်း အနေဖြင့် တောင်ကုံး များ ထွင်သစ်ပင်
များ စိုက်၍ နေရာထိန်း သိမ်း မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ တောင်ရိုး တို့ ဒေသ
ဖြတ် သော ၊ ကလော ၊ အောင်ဘန်း ၊ ပွေးလှ ၊ ပင်း တယတဝိုက်ထွင် ဝိပြု
ဥယျဉ်များ စိုက်ပျိုး ခဲ့ကြသည်။ အား လူး ယာခင်း များ ထွင်ရှား ပင်များ
ကို ရေချစိုက်သွား ခြင်း ဖြင့် မြေဆီလွှာဆုံး ရှုံး မှုကို အကာအကွယ်ဖြစ် စေ
ခဲ့သည်။ ထင်း ရွှား ပင်များ စိုက်သွား ခြင်း ဖြင့် သစ် တောနှင့် မြေဆီလွှာ
ထိန်း သိမ်း မှုကို ပြုလုပ် ခဲ့သည်။ ကျုံး နှင့် ကွား ကုန်း ကြား မော်တော်ကား
လမ်း အရွှေ့ကန်ထွင်ထင်း ရွှား ပင် ပျံ့များ ကို စိုက်ပျိုး ခဲ့သည်။

စိုက်ပျိုး သည့် စံနစ် ဖြင့် ပတ်သက်၍လည်း ရွှေ ပြောင်း တောင်

ယၢအစၢး ၊ လှေခါး ထစ်စိုက်ပျိုး နည်း ကိုအစၢး ထုံး လုပ်ကိုင်သွား နိုင်
ရန်ကြိုး စား ခဲ့ကြသည်။ ထိုစိုက်ပျိုး နည်း ကိုကွန်တိုစိုက်ပျိုး နည်း ဟု၍လည်း
ခေါ်သည်။ လှေခါး ထစ်စိုက်ပျိုး နည်း သို့မဟုတ်ကွန်တိုစိုက်ပျိုး နည်း သည်
တောင်ကုန်း ၏ တောင်စောင်း ဆင်ခြေ လျော့ပိုင်း ကိုကန့်လန့်ဖြတ်ထယ်
ထိုး ၍ လှေခါး ထစ် များသဘွယ်တရစ်ပြီး တရစ် ရစ်ကောပိုက်ကောစိုက်ပျိုး ရ
သောစနစ်ဖြစ် လေသည်။ ထို လှေခါး ထစ် တောင်ယာကွက် များ သည်မိုး ရေ
ကို တောင်ကုန်း အောက်သို့တဟုန်ထိုး မစီး ဆင်း စေစာ မြေကြီး ထဲသို့စိမ့်ဝင်
ချိန် ရ စေ လေသည်။ ထို့ကြောင့် မြေအစိုဓါတ် ရကော မြေဆီလွှာကိုလည်း ထိန်း
သိမ်း ထား နိုင် လေသည်။

မြေယာထိန်း သိမ်း ရေး ဌာနခွဲ၏အဆိုအရ တောင်ယာစပါး
များ ကိုမိရိုး ဖလောစိုက်နည်း နှင့်စနစ်ကျစိုက်ပျိုး နည်း ၂ နည်း ဖြင့်စိုက်
ပျိုး ကြည့်ရ၍ မိရိုး ဖလောစိုက်နည်း သည် မြေတဖေလျှင် မြေဆီလွှာ (၆) တန်
မျှဆုံး ရှုံး ၍ ရေ ၉ .၀၄ ရာခိုင်နှုန်း မျှဆုံး ရှုံး ကြောင်း ၊ စနစ်ကျ
စိုက်ပျိုး နည်း ဖြင့်စိုက်ပျိုး လျှင် မြေတဖေလျှင် မြေဆီလွှာ ၂ .၉၂ တန်မျှသာ
ဆုံး ရှုံး ၍ ရေ ၁ .၇၅ ရာခိုင်နှုန်း သာဆုံး ရှုံး ကြောင်း သိရလေသည်
ထိုနည်း တူပင် အလူးစိုက် ပျိုး ရာတွင်လည်း မိရိုး ဖလောစိုက်နည်း နှင့်စ
နစ်ကျစိုက်ပျိုး နည်းနှစ် မျိုး တွင် မြေဆီလွှာ နှင့် ရေဆုံး ရှုံး မှခြင်း များ
စွာကွာခြား ကြောင်း သိ ရ လေ သည်။

ထို့ကြောင့် မြေယာ ထိန်းသိမ်း ရေး ဌာနမှ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်
အချက်များ နှင့် လေ့လာသူကိုယ်တိုင်တွေ့ရှိခဲ့သည့် အချက်များ ကိုစု ပေါင်း ၍
မှတ်တမ်း တင်ရမည်ဆိုလျှင် တောင် ရိုး တို့ ဒေသတွင်အရပ် လေး မျက်
နှာခွဲ၅မဆုံး မျှော်မဆုံးတွေ့ ရှိ ခဲ့သောတောင်ကုန်း တောင်ကုံးများ
သည် ရွှေပြောင်း တောင်ယာ ၏ရလဒ် ဟူ၍ပင်ဆိုရ မည်ဖြစ် လေသည်။ ထောင်
ရိုးတို့သည် ထိုမြေယာ များ ကို ဓါးမဦးချ စနစ်ဖြင့်လုပ်ကိုင် ခဲ့ကြသည်။ ရွှေ
ပြောင်း တောင်ယာစိုက်နည်း ဖြစ်သဖြင့် တောင်ရိုး မိသား စုတစုအတွက်

ယာက္ခက (၆) ကွက်ခန့်ခါး မ ဦး ချစ်နစ်ဖြင့်ပထမဦး စွာ စတင်သတ်မှတ်
 ရမည်ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မိမိတို့သတ်မှတ်ထား သောယာက္ခက
 ၆ ကွက်ထဲမှတစ်ကွက်ကိုဦး စွာလုပ်ကိုင်စား သောက်ပြီး ပါက၊ ထို မြေကွက် သည်
 နောင် နှစ် များ ထွင်ဆက်လက်မလုပ်နိုင် တော့ချေ။ ပရစ်ဖုတ်မီး ဂျီသဏ္ဍိ
 စံနစ်ဖြင့်စိုက်ပျိုး သည့်အပြင် မြေဆီလွှာ နှင့် ရေကိုထိန်း သိမ်းရန် မည်သည့်
 အကာအကွယ်မျှမလုပ်ထား ခဲ့ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့်တနှစ်လုပ်ပြီး သော
 ယာက္ခကကိုအနည်းဆုံး (၄) နှစ်၊ အများ ဆုံး (၆) နှစ်အနား ပေးထား
 ရလေသည်။ (၄) နှစ်ခန့်ပတ်သားသည့် မြေပင် ကောင်းလှသည်ဟု မဆိုနိုင်
 ပေ။ ထိုသို့အကွက်ကိုအနား ပေး ထား စဉ် ဒုတိယအကွက်ကိုလုပ်ကိုင် စား
 သောက်ရ လေသည်။ ဤနည်း ဖြင့်မြေယာ ကွက်များ ကိုအနည်း ဆုံး (၆)
 ကွက်ခန့်ခါး မ ဦး ချလုပ်ထား မှသာ တောင်ရိုး တစ်ခု ထောင်အတွက် ဖုလုံ
 မည်ဖြစ် လေသည်။ ထိုသို့ပြုစင်ပြင်ဆင်၍ပြုလုပ်ထား လျက် နှင့်ပင်၊ ကံ သေကံ
 မတူကံ၍ မ ရ သေး ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် တောင်ရိုး ထို့ဒေသထုတ်
 ကျော့ရှုရ သော တောင်ကုန်း တောင်ကုန်း များ ကသက် သေပြုလျက်ရှိ ပေ
 သည်။ ယခုအခါထင် တောင်ယာလုပ်၍ ရသည့် မြေသည် တနှစ်ထက်တနှစ်လျှော့
 နည်း ကုန် လေပြီ။ ဤလျှင် မြေဆီလွှာခန့် ခြောက်၍စိုက်သ လောက်အကျိုး
 မဖြစ်ဘဲသီး နှံများ မ ဖွံ့ဖြိုး ခြင်း၊ သီး နှံအထွက်နှုန်း လျော့နည်းလာခြင်း၊
 မြေယာကွက်ရှား ပါး လာခြင်း စ သောအန္တရာယ်များ နှင့်ပျံ့ရမည်မှာ
 မလွဲ ပေ။

ထို့ကြောင့်အခိကအ ရေး ငြီး ဆုံး လုပ်ငန်း မှာ မြေဆီလွှာ မ
 ခန့် ခြောက်ရန် မြေဆီလွှာထိန်း သိမ်း ခြင်း လုပ်ငန်း များ ကိုအမြန်ဆုံး
 လုပ်ကိုင်သင့် နေလေပြီ။ သစ် တော နှင့် မြေဆီလွှာထိန်း သိမ်း ရေး အဖြစ်
 ထင်း ဖွား ပင်၊ ရွား ပင်စ သောအပင် များ ပြုစုပျိုး ထောင်၍စိုက်သင့်
 လှ ပေပြီ။ စိုက်ပျိုး မှုစနစ် မကျမှ ကြောင့်ဖြစ်ရ သော မြေဆီလွှာ နှင့်ရေခန့်
 ခြောက်မှုသစ် တောပြုန်းတီး မှုများကိုစံနစ်သစ်နည်း သစ် ဖြင့် ပြုပြင်

ပြောင်း လဲအစား ထိုး ကာစိုက် ဖုံး လုပ်ကိုင်သင့် ပေပြီ။

သို့ သော် တောင်ရိုး လူငယ် များ ၏ ရွှေ ပြောင်း တောင်ယာ စိုက် ဖုံး နည်း ကို နည်း သစ် စနစ်သစ် များ ဖြင့်အစား ထိုး ရန်လွယ်ကူလိမ့် မည်ဟုမထင် ပေ။ အဘယ်ကြောင့် ဆို သော် ရိုး ဂါစနစ် တောင်း ကို ခုံမင် နေခြင်း ၊ စနစ်သစ် နည်း သစ် များ ကို အလေ့အကျင့် မရှိမကွမ်း ကျင် ဤ ခြင်း ၊ ရှိသမျှ နှင့်စား မည် ဂသမျှ သာ လုပ် မည်ဟု သော တောင် ရိုး လူငယ် များ ၏ ရောင့်ရဲလွယ် သော စိတ်ဓါတ် ရှိခြင်း စ သော အကြောင်း များကြောင့် ဖြစ် လေသည်။

ထို့ ကြောင့် အတွေး သစ်အမြင်သစ် ဗဟုသုတအသစ် များ ရရန် ဝ ညာ ပေး ရမည်ဖြစ် လေသည်။ အမြင်ကျယ်လာ မှသာ လျှင် ခေတ် နှင့် အမှီလိုက် လို သော ဆန္ဒအသစ်စိတ် များ ရှိလာပြီး ပြုပြင် ပြောင်း လဲ ရေး လုပ်ငန်းများ ထွင်စွမ်း စွမ်း တစ်ပါဝင်လျှင် ရှား ဆောင်ရွက်လာ နိုင်မည်ဖြစ် ပေသည်။

မည်သို့ပင်ဖြစ် စေ ၊ တောင် ရိုး လူငယ် များ ၏ လူမှုရေး ၊ စီး ပွား ရေး ပိုင်း ထွင်ယင်း တို့၏ စွမ်း ဆောင်ချက် များ ကို မျက်မြင် ဒီဋ္ဌထွေ ခဲ့ရသူကုမသည် ဤကျမ်း ငယ်ဖြင့် မှတ်တမ်း တင်အပ်ပါသည်။ တောင် ရိုး လူ ငယ် များ ၏ စွမ်း ဆောင်ချက် များ သည် ဆက်တိုက် တိုး တိုး တက်၍ ကမ္ဘာ့ ခေတ် မှီ နိုင် င်ကြီး များ နှင့် အပြိုင်လိုက် နိုင် ပါ စေ ဟု ဆန္ဒပြု ရပါသတည်း ။

(၁၅၅)

အခန်း (၆)
= x = x = x =

နိဂုံး
= x = x =

အ ကြောင်းအရ အချက်အလက်များကို ပြောကြားခြင်းဖြင့် တစ်သို့ မှား

- ၁။ ကြ၊ ကို ၊ ၊ ကျား ကုန်း
- ၂။ ကျော် ၊ မေ့ ၊ တဲ
- ၃။ ကြော် ၊ ဦး ၊ တဲ
- ၄။ ချီ ၊ ဦး ၊ ကုန်း သ
- ၅။ ခင် ဆွေး ၊ မ ၊ တည်ပင်
- ၆။ ခုတ်ကန်၊ မေ့ ၊ တဲ
- ၇။ ငြိမ်း ဇံ ၊ မ ၊ ကုန်း သ
- ၈။ စံ ၊ ကို ၊ ကုန်း သ
- ၉။ စိန် ၊ ကို ၊ ကုန်း သ
- ၁၀။ စိန် ၊ မ ၊ ကျား ကုန်း
- ၁၁။ စံ ကျော် ၊ ကို ၊ ကျား ကုန်း
- ၁၂။ စံ ထွန်း ၊ မေ့ ၊ ကျား ကုန်း
- ၁၃။ စန်းမြင့် အိုင် ၊ ဦး ၊ ကျောင်း အုပ် ၊ ကျား ကုန်း
- ၁၄။ ဆန်း ၊ ပေါင် ၊ ကုန်း သ
- ၁၅။ ထို ၊ မ ၊ ကုန်း သ
- ၁၆။ ထိုး ၊ ဦး ၊ ကုန်း သ
- ၁၇။ ဆွေး ၊ ကို ၊ ကျား ကုန်း
- ၁၈။ ဆွေး ၊ မ ၊ တည်ပင်
- ၁၉။ ထူး ၊ ဦး ၊ တိုင်သူလယ်သမား ကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ ၊ ကျား ကုန်း
- ၂၀။ ထွန်း စံ ၊ မေ့ ၊ တဲ
- ၂၁။ ထွန်း လှ ၊ ဦး ၊ ကျား ကုန်း

- ၂၂။ နီ ၊ ဒေ၏ ၊ တဲ
- ၂၃။ နနဲးခင် ၊ မ ၊ တည်ပင်
- ၂၄။ နနဲးခေ ၊ ဒေ၏ ၊ တည်ပင်
- ၂၅။ နနဲးခေ ၊ ဒေ၏ ၊ ကျား ကုန်း
- ၂၆။ ပနီစု ၊ မေခင် ၊ တဲ
- ၂၇။ ဝဲစိုး ၊ မေခင် ၊ တဲ
- ၂၈။ ဖြး ၊ ဒေ၏ ၊ တဲ
- ၂၉။ ဖေ ၊ မေခင် ၊ ကျား ကုန်း
- ၃၀။ ဖြ ၊ ဦး ၊ ကုန်း သာ
- ၃၁။ ဖိတ် ၊ ဦး ၊ ကျား ကုန်း
- ၃၂။ ဖရုံး ၊ ဒေ၏ ၊ ကုန်း သာ
- ၃၃။ ဘိုး ဝေ ၊ မေခင် ၊ ကျား ကုန်း
- ၃၄။ ဘ ကျော် ၊ ဦး ၊ ကျောင်းဆရာ ၊ ကျား ကုန်း
- ၃၅။ မြ ၊ ပေါင် ၊ ဝမ်းဆွဲလက်သွယ် ၊ တဲ
- ၃၆။ မေခင် ၊ ဝဉ္ဇင်း ဖ ၊ ကုန်း သာ
- ၃၇။ မုတ် ၊ မ ၊ တဲ
- ၃၈။ မှိုင်း ၊ ဦး ၊ ကျား ကုန်း
- ၃၉။ မာ ၊ ဦး ၊ လက်သမား ၊ တဲ
- ၄၀။ မိုးမေါင် ၊ ကို ၊ တဲ
- ၄၁။ မြ မေ ၊ မ ၊ ကျား ကုန်း
- ၄၂။ ဂီ ၊ ကို ၊ တည်ပင်
- ၄၃။ ရွေ ၊ မ ၊ ကုန်း သာ
- ၄၄။ ရေခဲ ၊ မ ၊ ကုန်း သာ
- ၄၅။ ရန် ၊ မေခင် ၊ လယ်သမား ရေး ရာသင်တန်းဆင်း ၊ ကျား ကုန်း
- ၄၆။ လုံး ၊ ကို ၊ ကုန်း သာ

၄၇၈	လိင်	၊ ပေါင်	၊ တောင်ရိုးမ မှော်၊ ကျား ကုန်း
၄၇၉	လုံ	၊ ဒေင်	၊ တည်ပင်
၄၈၀	လုံး	၊ မ	၊ ကုန်း သာ
၅၀၁	လှ	၊ မ	၊ တည်ပင်
၅၀၂	ဝင်း	၊ မ	၊ တည်ပင်
၅၀၃	ဝင်း	၊ ဦး	၊ တဲ
၅၀၄	ဝေလု	၊ ကို	၊ တဲ
၅၀၅	သီး	၊ ထီး ကာ	၊ သူကြီး၊ တဲ
၅၀၆	သွယ်	၊ မ	၊ ကုန်း သာ
၅၀၇	သာ	၊ မော်	၊ တဲ
၅၀၈	သင်္ကေ	၊ ဦး	၊ ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး၊ တဲ
၅၀၉	အေး	၊ ကို	၊ ကုန်း သာ
၅၁၀	အောင်	၊ ဒေင်	၊ တဲ
၆၀၁	အုန်း ပင်	၊ ကို	၊ တည်ပင်
၆၀၂	အဲစိန်	၊ ဒေင်	၊ ဝမ်း နှလက်သတ်၊ တဲ
၆၀၃	အဲကင်း	၊ ဒေင်	၊ တဲ
၆၀၄	အေး လုံ	၊ ဒေင်	၊ ရန်ကုန်ပြည် ဆောင်စု ပဲ့ပြန်၊ တဲ
၆၀၅	အုန်းမောင်၊ ဦး		၊ ကျား ကုန်း

စိုပြင်မိန်း ပြုစောအုပ်စောတမ်း များ ။

၁။ တောင်ကြီး ခရိုင် ပြည်ထောင်စုမြန်မာ ခိုင်ခံ့တိုင်း ရင်း သား လူ
မိုး စုများ လေ့လာ ရေး စောတမ်း ၊ တောင်ဂိုး လူ
မိုး ၊ ၁၉၆၆ ခုနှစ်။

၂။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာ ခိုင်ခံ့ ၊ ပညာ ရေး ဌာန ၊ အသုံး လုံး ကျ
သင်တန်း ကြီး ဩဝါဒီ ခိုင်ခံ့ ၊ ဆောင်ရွက် ရေး ဗဟိုကော်
မိတီအသုံး လုံး ကျသက်ကြီး သင်တန်း များ ဖွင့် လှစ်
ဆောင်ရွက် ရေး အသေး စိတ်အစီအစဉ်ပြဆိုချက်စာ
တမ်း ၊ ၁၉၆၉ ။

၃။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်း စဉ်ပါတီ ၊ ပါတီစည်း ရုံး ရေး ဗဟို ကော်မ
တီဌာနချုပ် ၊ တိုင်း ရင်း သား လူမိုး များ အရေး
နှင့်ပတ်သက်၍ တော်လှန် ရေး ကောင်စီ၏အမြင်နှင့်
ခံယူချက် ၊ ၁၉၆၄ ခု ဒီဇင်ဘာ လ (၂၆) ရက် နေ့။

၄။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်း စဉ်ပါတီ ၊ ပါတီစည်း ရုံး ရေး ဗဟို ကော်မ
တီဌာနချုပ် ၊ ပါတီထွင်း ဆွေး နွေး ပွဲမှတ်စုများ အ
မှတ် (၂) ။

၅။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်း စဉ်ပါတီ ၊ ပါတီစည်း ရုံး ရေး ဗဟို ကော်မ
တီဌာနချုပ် ၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာ ခိုင်ခံ့ ၊ တိုင်း
ရင်း သားယဉ် ကျေး မှု ၊ ရိုး ရာဇ လေ့ထုံး စံများ ၊
ရွမ်း ၁၉၆၇ ခု ဇွန်လ (၉) ရက် ။

၆။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်း စဉ်ပါတီ၏အတွေး ခေါ် မြေမြင် ရေး သ
ဘောတရား စောတမ်း ၊ လူနှင့်ပတ်ဝန်း ကျင်တို့၏အ
ဩမဿဘောတရား ၊ ၁၉၆၃ ခု နှစ် ဇန်နဝါရီလ
(၁၇) ရက် ။

၇။ မင်း နိုင် ၊ ဦး ၊ ဒို့ ဆွေး နှစ်သား တိုင်းရင်းကွား၊ ၁၉၆၇ခု။

၈။ လှ ၊ ဦး ၊ လူထု၊ စာတင်ရုံး ပုံနှိပ်ရုံ၊

၁. Freeman, J.D. Iban Agriculture.
၂. Jacobs, M., and B.J. Stern. General Anthropology, New York.
၃. Nesturkh, M, Professor. The Races of Mankind, Moscow, U.S.S.R.
၄. Taylor, W.K, Basic Facts to improve your grades in Anthropology, New York, 1964.